דבר

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עתון פועלי ארץ ישראל
מייסד ועורך ראשון ברל כצנלסון ז"ל

יום שישי, ז' בחשון תשמ"ח, 30 באוקטובר 1987 ● גליון 19258

היום 64 עמודים כולל דבר השבוע ● המחיר 1.65 ש"ח, באילת 1.43 ש"ח

היום בדבר

מיתון / חיים ברקאי, משה זנבר, אסף רזין, איתן ששינסקי. **שלום** / חיים גורי משוחח עם שמעון פרס. **פיסגה** / אמנון דנקנר, חגי אשר. **מבלפור לתאצ'ר** / שלמה גינוסר. **מחשבה שנייה** / דני רובינשטיין. **עשינו עסק** / דרור שרביט. **מעבר לקו** / טלי זלינגר, יעל פישביין, שילה הסיס. **חוזק** / טובה צימוקי. **תרבות** / אהוד מנור, יהושע רוטנשטרייך, ורדה צימרמן. **„משא"** לספרות ואמנות ו„דבר השבוע".

מזג האויר

ועו. – מזג האויר למחר: בהיר עד מעונן חלקית.
הטמפרטורות החזויות: ירושלים, 13־21, רמת הגולן, 13־24, נהריה, 17־27, צפת, 13־20, חיפה, 20־26, טבריה, 17־30, נצרת 13־23, עפולה, 14־27, שומרון, 14־22 ת"א, 17־27, לוד, 16־24, יריחו, 14־30, עזה, 18־26, באר שבע, 15־24, אילת, 20־30.

בוואשינגטון דוחקים לפעולה מהירה של המימשל: משבר כלכלי גרוע משנות ה־30

הדולר ממשיך לרדת ● בבורסה בוול סטריט – עדיין סכנה של „חומר נפץ"

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – הדולאר האמריקאי המשיך אתמול בנפילה בשוקי העולם וביפאן הוא הגיע לשפל של כל הזמנים מול היין, אולם בהמשך יום המסחר עלה בעט והתייצב על 138.3 ין. בגרמניה הוא עומד בתום יום המסחר על 1.55337 מארק.

בבורסת ניו־יורק היו עליות ומדד דאו ג'ונס עמד על 1938.337 נקודות, בעלייה של 19.15 נקודות בנפח מסחר של 259 מליון מניות.

מומחים הזהירו אתמול, כי למרות ההתייצבות של היומיים האחרונים, עדיין תתכנה תנועות חדות בבורסה והמצב עדיין טעון חומר נפץ.

הם הצביעו על האיטיות בדיונים בוואשינגטון ועל קיצוץ התקציב כגורם העשוי לתסכל את המשקיעים. בעדות בפני ועדת הבנקאות של בית הנבחרים בוואשינגטון הזהירו שני מומחים: אלן סיני, היועץ הכלכלי של חברת שירסון־להמן והפרופ' קנת גאלברייט כי אם לא תהיה פעולה נמרצת בוואשינגטון צפוי משבר כלכלי חריף בנוסח שנות ה־30.

התייצבות בבורסה בתל־אביב

מאת מאיר תדמור, סופרו הכלכלי של „דבר"

נרגרת השערים בבורסה נטתה אתמול בבירור לטובת עליות שערים, כאשר בתום המסחר התברר, כי במניות החופשיות עלה שערן של 187 מניות, יותר מכפול ממספרן של המניות ששערן ירד – 81. הססנות סוחרי הבורסה אופיינה על ידי מספר המניות ששערן לא חל כל שינוי – 134. המחזור במניות החופשיות היה 14.8 מליון ש"ח.

סימני ההיכר של הבורסה אתמול היו הססנות, הדרגתיות והמשך תהליך ההתייצבות. ההססנות מקורה באי־הוודאות השוררת בעם כולו לאחר משבר הבורסות, משבר שנחלש ככל הנראה, כך גם נחלשה השפעתו על הנעשה בבורסה של תל־אביב, אך הקשר, שלא ניתן להסבירו בתחום האינדיקטורים הכלכליים, קיים.

ההססנות בולטת בעיקר אצל הברוקרים הקטנים ומנהלי התיקים, שאחד מהם אמר, כי מדובר „בתרגיל לשבוע".

אלמלא נחרצותם של כמה ברוקרים, הטוענים ובהתאם פועלים, כי השוק מצוי ברמת שערים אטרקטיבית וצריך לקנות, היה תהליך ההתייצבות נסוג.

1.4 מיליארד ש"ח מוזרמים היום

מאת סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

1.4 מיליארד שקלים מוזרמים היום על־ידי משרד האוצר לחשבונות הבנק של בעלי המניות הבנקאיות אשר החליטו לפדות אותן. מדובר במניות שהוקפאו באוקטובר 1983 בעקבות המפולת בבורסה לתקופה של ארבע שנים.

על־פי ההסדר, משלם האוצר לבעלי המניות 1.12 דולאר לכל דולאר של ערך המניות לפני המפולת. כל דולאר שהושקע במניות באוקטובר 1983 שווה היום 1.77688 ש"ח.

סה"כ הגיעו לפדיון מניות בסך שני מיליארד שקל. משרד האוצר קיווה כי רק מחצית המניות ייפדו, אך בעקבות המפולת בוול־סטריט והחששות מפני ירידת שער הדולאר הודיעו בעלי המניות על כוונתם לפדות 68 אחוז מהמניות שברשותם, כלומר, מניות בסך 1.4 מיליארד שקל וסכום זה מפקיד היום האוצר בחשבונות הבנק.

לפי סיכומי הבנקים, כ־700 מיליון ש"ח מכספי הפדיונות יופקדו מיד לתכנית החסכון, קופות גמל וקרנות נאמנות, המשקיעות באגרות חוב. יתר הכסף עשוי להיות מופנה לצריכה, אך באוצר מקווים כי עיקר הסכום יושקע אף הוא בסופו של דבר ורק מקצת הכסף יופנה לצריכה.

כדי לספוג חלק מהכספים המוזרמים היום יצא האוצר אתמול

(המשך בעמ' 2)

האוצר מציע קיצוץ תקציבי רווחה וסובסידיות – בלי לפגוע בבטחון

מאת סופרו הכלכלי של „דבר" בירושלים

משרד האוצר מציע לקצץ בתקציבי הרווחה והסובסידיות אך לא בהוצאות הבטחון, כך מתברר מהצעה לקיצוץ תקציב המדינה לשנת התקציב הקרובה שהוכנה באגף התקציבים במשרד האוצר.

לפי ההצעה יקוצץ מתקציב 1988 סכום של 750־800 מליון שקל.

מן הסכום יקוצץ מתקציבי הסובסידיות לתחבורה ציבורית, לחם וחלב. עיקר הקיצוץ יבוא מתקציבי הרווחה, החינוך, הבריאות והביטוח הלאומי. 200 מליון שקלים יקוצצו על פי הצעת האוצר מיתר משרדי הממשלה.

האוצר מבקש לקצץ בתקציב המדינה כדי למנוע הגדלת הגרעון בתקציב. בכוונתו לשמור על גרעון בגודלו המקורי מהשנה הנוכחית – 1.2 מיליארד שקל. לפי חישובי האוצר יש צורך בקיצוץ התקציב כיוון שהוצאות הממשלה גדלו בגלל הסכמי השכר החדשים בשירות הציבורי, הקפאת מחירי המוצרים המסובסדים, הסדר חובות המושבים ואי ביצוע החלטת הממשלה להנהיג אגרת־חינוך.

בשבוע הבא ימשכו הדיונים באוצר עד לגיבוש הצעת התקציב החדשה שתוגש לאישור הממשלה.

באוצר מסרבים להתפשר על תוכנית נבון ורשות השידור

מאת רמי לוין, ויוסי ליבוביץ סופרי „דבר"

תוכנית הפשרה המשותפת של רשות השידור והשר הממונה עליה שר החינוך יצחק נבון נבחנה אתמול ע"י שר האוצר משה נסים. המגעים היו אינטנסיביים ולמרות ששניהם לא היו בירושלים קיימו אמש השרים הנוגעים בדבר התייעצויות טלפוניות.

נראה שהאוצר נקט בעמדה בלתי פשרנית עם השובתים. אמש תקף צבי גורן, דובר השביתה, את הממונה על השכר באוצר מר יעקב דנון ואמר „האוצר בודק במטרה לטרפד, הם מחפשים דרך להשתלט על רשות השידור". גורן התכוון כנראה לקשיים שמעוררים באוצר על קבלת דרישות העתונאים, אפילו בגרסה המתוקנת המרוככת של הצעות פשרה אלו.

יש לציין כי תיקונים אלו הוכנסו וסוכמו עם העתונאים ע"י השר נבון ומנכ"ל רשות השידור אורי פורת. עמדתו של דנון בעניין שביתת העתונאים היא נחרצת. הוא אומר, כי ברשות עובדים מאה ושלושה איש יותר ממה שנקבע „כשיא כח האדם" שהוא, במילים אחרות, מערכת התקנים שמתאימה לרשות לדעת האוצר.

האוצר גם רואה קושי רב בהצמדת שכר לעתונאים השובתים, וטוענים, כי כולם עתונאים באמת. עיקר הדאגה באוצר היא שבעתיד יעלה השכר בעתונות הכתובה בצורה ניכרת וזה יחייב את האוצר.

על טענה זו מגיבים השובתים ואומרים, כי הם לא רוצים להיות צמודים לשכר בעיתון „ידיעות אחרונות", אלא רק בעיתונים הכי עניים בשפות הלועזיות שבהם משלמים את המינימום בעיתונות הכתובה.

התוכנית בה מעיין השר נסים הלילה היא מלאכת מחשבת בין דרישות האוצר מחד והשובתים מאידך. המוטו של ישראל כהן, עוזר שר החינוך המשמש כמתווך בעניין, הוא שלפי הצעת הפשרה לא תשולם אגורה אחת מעבר ל־75 שקלים ללא

(המשך בעמ' 2)

הגשם ייפסק, הטמפ' יעלו

מאת אריה ארד, סופר „דבר"

הגשם ייפסק לקראת אחר־הצהריים וביומיים הבאים יהיה מעונן חלקית עם עלייה קלה במידות־החום, אמר אמש החזאי רובינס אוזלינסקי לסופר „דבר".

החזאי אמר כי אמש ניכרו סימנים שביום ב' יתרבו העננים והגשם עשוי להתחדש, אם כי בשלב זה נראה שיהיה זה גשם קל בלבד. כללית, מזג־האויר יוסיף להיות בלתי יציב ובשל חוסר יציבות זו קשה לחזותו למספר ימים.

אתמול ירד גשם במקומות רבים, אולם ברוב המקומות לא היו הכמויות משמעותיות. באזור תל־אביב, למשל, ירדו רק 5 מ"מ גשם ובאזור ירושלים 7 מ"מ. התחושה היתה, שבגלל היו כמויות הגשם גדולות יותר, אולם עד שעת כתיבת שורות אלה לא היו הנתונים בידי השירות המטאורולוגי בבית־דגן.

מזג־האויר הנוכחי נגרם מזרימת אויר קר בסיביר מערבה. בשמי רוסיה מתפצל האויר הקר כאשר חלקו ממשיך למערב־אירופה וחלקו מדרים לבלקנים, לים השחור ודרך תורכיה לארץ. להמחשה, מידות־החום באתונה היו אתמול 12 מעלות, בבוקרשט 8 ובמוסקווה 4 מעלות.

הנשיא רייגן מציג את מועמדו גינסבורג (צילום: א.פ.)

יהודי בן 41 – מועמד של רייגן לביהמ"ש העליון

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

הנשיא רייגן הודיע אתמול בוואשינגטון על המועמד שלו לתפקיד שופט בית המשפט העליון של ארה"ב, דאגלס גינסבורג, יהודי בן 41. אם יאושר גינסבורג על ידי הסנאט הוא יהיה שופט בית המשפט היהודי הראשון אחרי הפסקה ממושכת מאז פרש ארתור גולדברג.

גינסבורג שימש בשנה האחרונה כשופט בית המשפט לעירעורים בוושינגטון והיה במשך 10 שנים מרצה למשפטים באוניברסיטת הארווארד.

פיסגה כנראה בדצמבר

מאת אמנון דנקנר, סופר „דבר" בארה"ב

וואשינגטון (מיוחד ל„דבר"). – מקורות בוואשינגטון אמרו אתמול, כי הפסגה בין רייגן לגורבאצ'וב תתקיים ככל הנראה בשבוע הראשון של דצמבר. היום יגיע לוואשינגטון שר החוץ הסובייטי אדוארד שוואדרנדזה וייפגש עם הנשיא רייגן ומזכיר המדינה שולץ כדי לגבש סופית את סדר היום של הפסגה וכדי ללטש את ההסכם לפירוק הטילים בעלי הטווח הבינוני והקצר מעל אדמת אירופה. רייגן הודיע כי ייחתם על ההסכם בפגישתם.

לעומת זאת, הנשיא רונאלד רייגן אמר אתמול, כי לא קיבל כל הודעה ממוסקווה בדבר כוונה לקיים פגישת פסגה עם עמיתו הסובייטי מיכאיל גורבאצ'וב בשבוע הראשון של דצמבר. היום מגיע שר החוץ הסובייטי אדוארד שוואדרנדזה לבירת ארה"ב ויוועד לשיחות עם עמיתו ג'ורג' שולץ.

החקלאים משהים המחאה

כדי לאפשר „אקלים נוח" לדיון בממשלה ● דיון נוקב בלשכת „העבודה" ● צור: לא זקוקים שתבואו לשבת שבעה

מאת עליזה ולך ודויד מרשיזוב, סופרי „דבר"

מטה המאבק המשותף לחקלאים הוחלט אתמול להענות לפניית ראש הממשלה יצחק שמיר ולשר החוץ שמעון פרס ולהשהות את פעולות המחאה באוהל המאבק, מתוך רצון ליצור אווירה נוחה כדי למלא את ההבטחות שניתנו לחקלאים בימים האחרונים.

מטה המאבק עתיד להתכנס ביום חמישי כדי להחליט על המשך צעדיו בהתאם להתפתחויות במהלך השבוע הקרוב.

בקיבוצים בוטחים על אולת־ידה של מפלגת העבודה לקדם את הסיוע להתיישבות ועל מחדלי הממשלה בפתרון המשבר בהתיישבות נשמעו אתמול בישיבת לשכת מפלגת העבודה, שכונסה באוהל המחאה של ההתיישבות בירושלים. בתום הישיבה קיבלה הלשכה החלטה, שעל־פיה היא תובעת את מיצוי כל ההליכים לפתרון בעניין ההתיישבות והבאתו להכרעה בממשלה בתוך שבוע.

שר הקליטה, יעקב צור, שדיבר בטון נרגש ביותר, הודיע בישיבה כי „בהתיישבות נגמר עניין השתדלנות". הוא הודיע על כוונתו להיפגש עם שרי הליכוד שרון ולוי ועם שרי המפד"ל כדי ליצור איתם חזית משותפת בממשלה שתחצה קווים מפלגתיים.

צור הביע אכזבה מטיפולם של שרי „העבודה" בנושא ומתח עליהם ביקורת קשה בעיקר מפני שלא היו מסוגלים, לדבריו, להציע שלושם, בישיבת „שרינר" לקבל החלטה על הבאת הנושא לממשלה.

„ממש ברגעים אלה יושב שר החקלאות אצל שר האוצר", סיפר צור. „מותר יישב אצלו פרס. אי אפשר להמשיך בשיטה הזאת". יצויין, כי בפגישת נציגי ההתיישבות עם ראש הממשלה, אתמול, פרץ מזכיר התק"ם, אהרן ידלין, בבכי.

„אנחנו כאלה אומללים,

(המשך בעמ' 2)

תיק נפסו ייסגר מיד לאחר פירסום דו"ח לנדאו – סבורים בשב"כ

מאת טובה צימוקי, סופרת „דבר" בירושלים

גורמים בכירים בשב"כ סבורים שתיק החקירה הפלילית בפרשת נפסו ייסגר מיד לאחר פירסום דו"ח ועדת לנדאו לחקר נוהלי החקירה של השב"כ.

הגורמים העריכו, כי לאחר שהתברר שוועדת לנדאו אינה מתכוונת לשלוח מכתבי אזהרה לאנשי שב"כ, ולאחר שמתברר כי איש מאנשי השב"כ לא יוזכר באופן אישי בדו"ח הוועדה ירד המתח בשירות מפני החקירה המשטרתית.

בשב"כ מעריכים, כי העובדה שהחומר שנמסר לוועדת לנדאו – שרק חלקים קטנים ממנו הוגשו לחקירה המשטרתית – לא הוליד אישומים פליליים, מעידה על כך שהוועדה אכן קיבלה את טיעון השב"כ שחקירת נפסו לא היתה חריגה בשב"כ.

בשב"כ מעריכים שתיק החקירה ייסגר או שלכל היותר שניים מחוקרי נפסו שעדיין משרתים בשרות יצטרכו לעזוב את תפקידם.

שיתוף פעולה של מכס מס הכנסה ומשטרה:

„ועדת פייט" החשאית חוקרת צווארון לבן

מאת נתן רועי, סופר „דבר" לענייני משטרה

"ועדת פייט" – זה שמה של הוועדה החשאית שהוקמה, בעקבות הישיבות שנערכו בין משטרת ישראל, מס הכנסה והמכס להידוק הקשרים בנושא הלוחמה בפשיעת הצווארון הלבן וההון השחור.

משטרת ישראל הטילה איפול על עבודת הוועדה ונאותה אתמול לומר על כך את הדברים הבאים: "כזמנו פרסמנו כי אנו עושים להידוק הקשרים, הפעילות בשטח נעשית ברוח החלטה זו. יותר איננו מוכנים לומר".

לסופר "דבר" לענייני משטרה נודע, כי בוועדה חשאית זו חברים: ניצב משנה נורמן פייט, רואה חשבון, על פי השכלתו, המשרת במטה הארצי של המשטרה ועוסק בימים אלה, ביחד עם ארבעה חוקרים נוספים בבחינת החשדות לכאורה למעשים פליליים שעלולים לעלות מדו"ח ועדת בייסקי. תפקידו הוגדר בעבר כראש המחלקה הפיסקלית במטה הארצי. הוא שימש בעבר כבעל תפקיד בכיר ביחידה הארצית לחקירות הונאה. משה לנדאו – איש אגף המכס שהיה באיטליה וחזר לארץ. יעקב ליטסקר – פקיד שומה (חקירות) של מס הכנסה בתל־אביב. שלושה בכירים אלה ינהלו את הדיונים החשאיים אודות דרכי הפעולה נגד עברייני הצווארון הלבן וההון השחור, כפי

(המשך בעמ' 2)

ידלין בפגישה עם שמיר (צילום יצחק הררי)

תסיסה ברצועה בעקבות פיצוץ ארבעה בתי מחבלים ● אוניב' בית־לחם – נסגרה

מאת דני צדקוני סופר „דבר" בדרום

בתיה של ארבעת המחבלים שנהרגו בהתקלויות עם כוחות הבטחון החודש ברצועת עזה, פוצצו אתמול. בתגובה לכך היה אתמול יום של הפרות סדר ברצועה והותקפו כלי רכב ישראליים. כלי רכב אחד עלה באש. אחד הנוסעים נפצע קל.

הבתים שנהרסו הם של מוסבאח א רומן סורי שנהרג ב־1 לאוקטובר בצומת נצרים. סורי נעצר בשנה שעברה, לאחר שזרק רימון על קצין משה ברצועה ונידון ל־30 שנות מאסר. ב־18 למאי השנה ברח עם עוד חמישה מחבלים מכלא עזה. שבעה ימים לאחר מכן רצח בצומת סג'עיה את גליל ג'רוסי ממושב גלילות. בסוף אוגוסט השתתף בפיגוע שהיה בכביש עוקף עזה. סורי היה תושב מחנה הפליטים בוריג. סמי מחמד שיח חלים תורכמאן, רוצחו של רון טל, שברח גם הוא מכלא עזה, שם היה אסור לשמונה שנים בעוון רצח תושב הרצועה שנחשד כמשתף פעולה. תורכמאן השתתף עם סורי בפיגוע בכביש העוקף ונהרג בששה לאוקטובר השנה בהיתקלות שהייתה בשכונת סג'עיה בעזה בה נפל איש השב"כ ויקטור ארג'ואן. שני המחבלים האחרים שבתיהם נהרסו הם פאיז והבי תורכמאן ואחמד חילס שנהרגו באותה התקלות. חדר אחד בביתו של האחרון הושאר למגורי אשתו וילדיו.

לאחר ימים של שקט יחסי, התחדשו אתמול הפרות הסדר בעזה, כנראה בעקבות הריסת ארבעת בתי המחבלים. מכונית ישראלית נרגמה בשעות הבוקר באבנים ברחוב אל ואחדה בכניסה לעיר ליד תחנת המשטרה. הנהג ברח לתחנה להזעיק עזרה כשיצא מכוניתו כבר עלתה בלהבות. בכיכר א סגולה נשברה שמשה של מכונית אחרת. וברחוב הראשי עומר אל מוכתר נפצע נהגה של מכונית אחרת. כמה חנויות נסגרו בגלל ההתפרעויות, וכעשרים צעירים נעצרו.

האוניברסיטה נסגרה

אלוף פיקוד המרכז, אברהם מיצנע הורה לסגור את אוניברסיטת בית לחם לכשך 3 חודשים.

בעקבות הפרות הסדר והמהומות שהיו באוניברסיטה ביום ד' הורה אלוף הפיקוד על סגירת האוניברסיטה החל מיום ה' ה־29.10.87 ועד ל־29.1.88.

כזכור, ב־12.10 נסגרה אוניברסיטת בית לחם בעקבות הפרות הסדר למשך ארבעה ימים, עקב התחדשות הפרות הסדר הורה אלוף הפיקוד על סגירת האוניברסיטה מחדש לכשך 3 חודשים.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר

בנק הפועלים

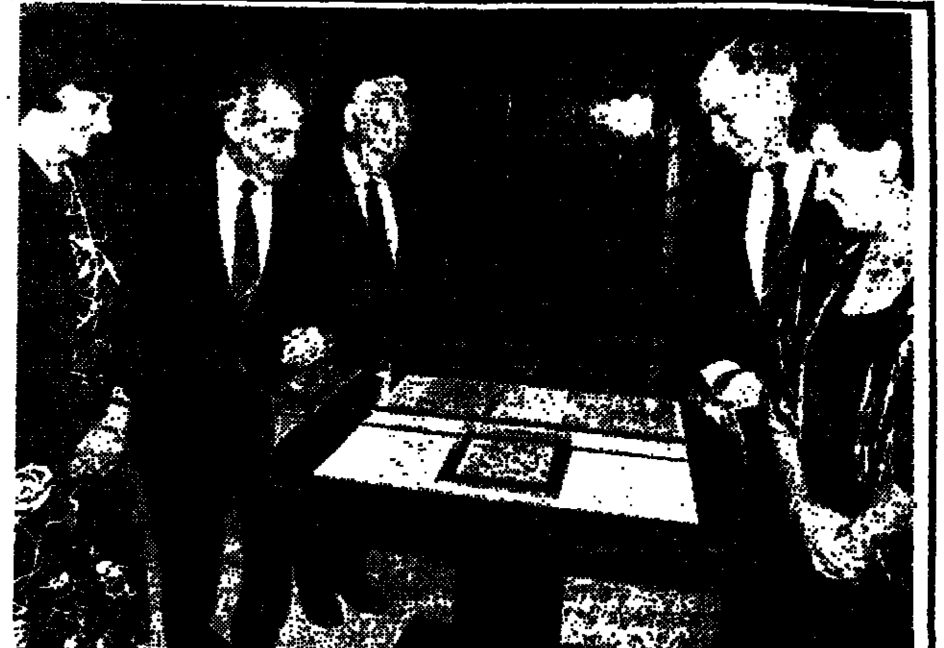

הנשיא הרצוג ורעייתו, היו"ר הלל ויו"ר התאחדות עולי בריטניה מביטים על מסמך הצהרת בלפור המוצג בטרקלין הכנסת, לרגל 40 שנה להצהרת בלפור. (צילום: יצחק הררי) ראה גם עמוד 17

הג'יהאד האיסלאמי הרג שני צרפתים ופצע שלישי בביירות

מאת גדעון קרז, סופר "דבר" בצרפת

פאריס. (מיוחד ל"דבר"). – שני שוטרים צבאיים צרפתים נהרגו ושלישי נפצע קשה בירייה במרבר הנוצרי דורה בצפון ביירות. בפאריס קושרים את ההתנקשות לאיומי הג'יהאד האיסלאמי הפרו־איראני המחזיק בבני ערובה מערביים לפגוע במדינות מערביות בגלל פעולות הצי שלהן במפרץ הפרסי.

הג'יהאד האיסלאמי ואיראן "הכירו" לאמריקאים ולצרפתים את יום השנה הרביעי להתנקשויות בחייליהן בביירות שבהן נהרגו שלוש מאות חיילים. 125 צרפתים נהרגו בביירות מאז 1978. שלושת השוטרים הצרפתים השתייכו ליחידת אספקה המסונפת לכוח הז'נדרמריה העוסק בהגנה על שגרירות צרפת.

דורש לפטר מנכ"ל "כור"

מאת חיים ביאור

ראש סיעת הליכוד בהסתדרות, ח"כ יעקב שמאי, פנה אתמול למזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר בדרישה להסיק לאלתר מסקנות אישיות נגד מנכ"ל "כור" ישעיהו גביש, עקב הפסדי הקונצרן במחצית הראשונה של 87', שהגיעו ל־94 מיליון ש"ח.

לדברי ח"כ שמאי, אם לא תפתח חקירה יסודית על "הבזבוז המשווע והעסקות המפוקפקות שביצע 'כור'", עלול הקונצרן ההסתדרותי לקרוס כמגדל קלפים ויו"ר חברת העובדים ישראל קיסר יצטרך לשאת באחריות לכך.

החקלאים משהים

(המשך מעמ' 1)

רפורקמי" התרים צור. "אתם מתביישים בנו? זה רק עניין של הודעות? שבוע כמו השבוע האחרון עוד לא היה לי. חשתי כל השבוע כמו יתר ששמים עליה זרי אבל. אנחנו לא זקוקים שתבואו לשבת איתנו שבעה. זאת איננה שאלה של כוחה של המפלגה לכפות על השרים שלה להביא את הנושא להחלטת ממשלה".

עוד אמר שר הקליטה, כי "אנחנו בהתיישבות לא נוכל לזרוק שערים, לשפוך חלב ולירות ברזובות. אלה תרופות שהיו יכולות לפתור את הבעיה, אבל זה היה הורס את רקמת החיים שלנו". צור ליגלג על דרך עבודתה של הממשלה באומרו ש"הממשלה צריכה לקבל החלטות ולא דיווח על תאונות הדרכים בכל יום ראשון בשעה 9 בבוקר". מזכ"ל מפלגת העבודה, ח"כ עוזי ברעם, אמר בישיבה שדיבורים על פשיטת־רגל כלכלית של ההתיישבות הם פשיטת־רגל ערכית של המפלגה. "אין משגה גדול יותר מהויכוח בינינו", הדגיש ברעם.

הוא גם ציין, שטעויות עשתה מפלגת העבודה [illegible] אין ברירה אלא להיאבק והתנור צריך להיות מוכיח בממשלה. אין פתרון בלי ערבות מדינה, אפילו חלקית", הדגיש ברעם.

גדליה גל, מזכיר תנועת המושבים, אמר "שלוש שנים אנחנו מתריעים, מחזרים על הפתחים, מקבלים הבטחות, והמצב נעשה יותר גרוע". לדבריו, על המפלגה לדאוג שיבוצעו התביעות של ההתיישבות.

ישעיהו שרי (סוסיק), אחד מבכירי התק"ם, הדגיש שיש לעסוק עכשיו בתכלית בצורה מרוכזת. "לא נוכל לחיות עם הסחבת", התריע. "לא נוכל להמשיך ולנהל מאבק צמתוני מבוקר והגוע".

"אני לא מאמין יותר בשום הסדר מסודר", קבל נסים זווילי, יו"ר המחלקה להתיישבות בסוכנות. "שגינו בדרך המאבק. צריך לצאת לרחוב. יכולות להתקבל מאה החלטות, ופקידון באוצר יעכב הכל. רק אם נסגור את קריית הממשלה בטרקטורים, או נציף את תל־אביב בחלב, אולי יקרסו את הנושא, זאת מלחמת קיום של עם ישראל במדינתו".

אהרן ידלין, מזכיר התק"ם, הדגיש אף הוא ש"שרי" מפלגת העבודה אינם מבינים את חומרת העניין וקבע ש"את משרד החקלאות ביותר להוסיף".

מעונין לקנות
מרצדס 207־307
1982־1985
טלפון: 04־443114

מזג האוויר ביעדי הטיסה החשובים של סוויסאיר

אוסלו	7 – 9	גשום
אמסטרדם	10 – 14	מעונן
בואנוס איירס	12 – 27	בהיר
הלסינקי	4 – 8	בהיר
הונג קונג	24 – 25	מעונן
וינה	לא נמסר	
ז'נבה	11 – 15	גשום
טוקיו	15 – 24	בהיר
טורונטו	7 – 11	מעונן
יוהנסבורג	13 – 26	בהיר
לונדון	6 – 13	מעונן
ליסבון	11 – 16	בהיר
מדריד	8 – 18	מעונן
מונטריאול	6 – 9	גשום
ניו יורק	9 – 14	מעונן
סאן פאולו	19 – 31	מעונן
פאריס	10 – 14	מעונן
פרנקפורט	7 – 13	מעונן
ציריך	8 – 15	מעונן
ריו דה ז'נרו	19 – 27	מעונן
שטוקהולם	6 – 9	מעונן
שיקאגו	1 – 8	מעונן

swissair

דבר DAVAR
מאוחד עם למרחב
העורכת חנה זמר
משנה לעורך דוד פדהצור
מזכיר מערכת מרדכי ברקאי
מנהל כללי אמנון בריטי
המו"ל – "דבר" בע"מ
נדפס בדפוס "דבר" בע"מ
המערכת והמנהלה תל־אביב
רח' שינקין 45, ת.ד 199
מיקוד 61001
טלפון 283141 (6 קווים)
מחלקת המודעות
טלפונים ישירים
286156, 281860, 298032
סניפים:
ת"א, בית "דבר" רח' שינקין 45
טלפון 286141, מיקוד 65233
ירושלים:
המערכת: רח' המלך ג'ורג' 16
בית מאזיה קומה ג'
טלפון 242203, מ. 94229
חיפה: רח' הנביאים 27
טלפונים 3־642111־2, מ. 33104

שמיר סירב לשעשע את שיראק בקטעים מתוך "עלובי החיים"

מאת יוסי מלמן, הכתב המדיני של "דבר"

ראש הממשלה יצחק שמיר הטיל וטו על תוכנית של עוזריו לשעשע את האורחים בארוחת ערב חגיגית מהודרת לכבודו של ראש ממשלת צרפת ז'אק שיראק בקטעים מהמחזמר "עלובי החיים" של התיאטרון הקאמרי.

העוזרים, בראשות היועץ המדיני אריה מקל ניהלו במשך שבועות אחדים מגעים עם מנכ"ל התיאטרון הקאמרי עודד פלדמן וגובשה תוכנית להביא כמה ממשתתפי המחזמר המבוסס על ספרו של ויקטור הוגו הצרפתי לארוחה במשכן הכנסת. אולם כשהובאו פרטי התוכנית לידיעת ראש הממשלה הוא הביע את התנגדותו וסבר כי לא יהיה זה מתאים. וראוי לערב מכובד כזה.

עתה נעשים מאמצים לאפשר הופעתם בארוחה של נגנים למוסיקה קלאסית. ראש ממשלת צרפת יגיע ביום ראשון לביקור רשמי של שלושה ימים שבמהלכו יפגש עם מארחו יצחק שמיר, עם שר החוץ שמעון פרס, שר הבטחון יצחק רבין ויסייר בכמה מקומות בישראל.

ראש הממשלה אמר אמש, כי במוקד השיחות יעמדו נושאים מדיניים של תהליך השלום וכן נושאים "שהשתיקה יפה להם".

חוואתמה: ברה"מ דחתה החלופות לוועידה הבינ"ל

מאת דן אבידן, סופר "דבר" לענייני ערבים

"ברה"מ דחתה את החלופות שהעלה ג'ורג' שולץ בשיחותיו במוסקווה לעקיפת רעיון כינוס הוועידה הבין לאומית לענייני המזה"ת. חלופות אלה גובשו קודם לכן בשיחות שקיים ג'ורג' שולץ בישראל". דברים אלה אמר אתמול נאיף חוואתמה אחד מראשי קבוצות השמאל באש"ף המבקר עתה במוסקווה.

לדבריו, החלופות נסבו סביב הרעיון שירדן וישראל יגבשו הסדר ביניים במעורבות מצומצמת של שתי מעצמות־העל שיהווה מודל לחתימת הסכמי ביניים דומים בין ישראל למדינות ערביות נוספות. שר החוץ הסובייטי דחה הצעה זו בשיחתו עם ג'ורג' שולץ ועמד על דבקותה של ברה"מ בהשגת הסדר כולל באיזור באמצעות כינוס ועידה בין לאומית שבה ישתתפו כל הצדדים הנוגעים לסכסוך. שר החוץ הסובייטי גם עמד על כך שאש"ף חייב להיות פרטנר לכל הסדר מדיני.

שלשום אמר גם שגריר ברה"מ בירדן, אלכסנדר זוטיכשוק, כי הסובייטים דבקים בעמדתם שהוועידה הבין לאומית צריכה להתכנס בחסות האו"ם ובהשתתפות כל הצדדים לסכסוך וחמש החברות הקבועות במועצת הבטחון.

ירושלים כנראה בלי מאבקי שבת היום – בשל הסגריר והגאז

מאת סופר "דבר" בירושלים

במשטרת ירושלים צופים שקט בסוף השבוע בנושא מאבק השבת של החרדים.

היום יתקיימו מופעים וסרטים בששה מועדונים ובתי קולנוע בבירה: בבית אגרון, במועדון יצחקי, בצוותא, בסינמטק, בקולנוע אדנע ובבית־שמואל. המשטרה התירה לאנשי תנועת ש"ס לקיים הערב משמרת מחאה מול בית־אגרון. מספר המשתתפים הוגבל למאה. גורמים בכירים במשטרת ירושלים מעריכים, כי בשבת לא יהיו הפגנות של חרדים ולכל היותר יהיו ארועים מקומיים – בעיקר באיזור שכונת מאה־שערים.

במשטרה סבורים, כי מזג האוויר הגשום, קיצור שעות היום והשימוש המוגבר בגאז מדמיע בהפגנות הקודמות – כל אלה הביאו לכך שהבד"ץ החליט להפסיק את הפעולות האלימות במסגרת המאבק על השבת.

"לא שם זין" – המועמד הישראלי בתחרות האוסקר

הוועדה המייעצת שליד שר התעשייה והמסחר בחרה אתמול בסרט הישראלי "לא שם זין" כמועמד הישראלי בתחרות הסרט הזר הטוב ביותר במסגרת תחרות פרס "האוסקר" של האקדמיה לאומנויות וקולנוע בארה"ב.

את הסרט הפיקה חברת סרטי רול בע"מ וביים שמואל אימברמן. הסרט נעשה עפ"י ספרו של דן בן־אמוץ. בתפקידים הראשיים מככבים איקה זוהר ועינת וקסמן.

עונש מוות – רעיון מפחיד

מאת נחמה צימוקי, סופרת "דבר" בכנסת

חיים מרחבי והרשברבסקי (ר"צ) טוען, כי זו הפעם הראשונה מאז שמחוקק ישראל את עונש המוות בספר החוקים שלה, למעט עונש על השמדת עם, מציע שר המשפטים להחזיר נחמה נראה זה.

"מפחיד לחשוב שדווקא בימים שכל ההצעות להוקיע העומדות לדיון ציבורי שוללות אותו לחלוטין, בפתבנת בגבה כזו משר המשפטים".

"מגמת שר המשפטים לא רק נוגדת את היסודות הנורמטיביים של מדינת ישראל, אלא מצביעה על בגבית מסוכנות שראש המערכת המשפטית רוצה להחזיר להיינו. זה דבר שיביא לברוטליזציה ואכזריות".

ברעם מציע את רמון לראש ההסברה במטה הבחירות של "העבודה"

מאת עליזה ולך, סופרת "דבר" לענייני מפלגות

מזכ"ל "העבודה", ח"כ עוזי ברעם, שיעמוד בראש מטה הבחירות של המפלגה, רואה בח"כ חיים רמון, מועמד לראש ההסברה במסגרת המטה.

תפקיד זה הוצע לשר משה שחל, אך הוא דחה אותו.

זכו בפיס

ב"וילה+וולוו" זכה המספר 424815

בסך 10,000 ש"ח זכו המספרים:
096480; 486722; 496275; 534252; 654409; 752156; 844750; 845832.

בסך 1,000 ש"ח זכו המספרים:
001802; 009249; 044564; 075483; 091610; 094032; 105948; 111279; 112570; 131829; 190493; 194004; 197494; 201247; 215998; 219203; 264234; 277197; 287537; 290519; 307228; 310745; 312187; 328515; 334711; 345009; 357148; 378999; 390268; 394783; 397713; 401786; 408182; 409766; 428833; 439156; 443984; 447679; 449692; 452969; 460756; 466877; 508705; 522902; 576318; 579729; 592138; 627711; 648917; 670493; 689848; 691595; 709384; 766632; 771023; 772742; 782822; 782911; 793181; 794391; 796606; 813945; 848609; 885343.

בסך 200 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־6908; 7031; 8955; 9172.

בסך 100 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־182; 536.

בסך 25 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־378; 382; 591; 663.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 1; 3; 6 זכו בסך של 2.50 ש"ח.

"ועדת פייט"

(המשך מעמ' 1)

שעולה מהדיונים, שנערכו במשטרת ישראל עם אנשי מס ההכנסה והמכס.

בישיבה שהתקיימה במטה הארצי בשעתו הוצג בפני המשתתפים דו"ח שנערך על ידי חוקרי משטרת ישראל ונוגע לשיתוף הפעולה בין מס ההכנסה המכס ומשטרת ישראל. הדו"ח, שהוא בעצם עבודה סמינריונית שהוגשה על ידי המפקח הכללי של משטרת ישראל, מתבסס על דו"ח "ועדת שמרוך" ודו"ח "ועדת צרפתי". אין בדו"ח כל חידוש אך הוא ממליץ, בין היתר, על שיתוף פעולה הדוק יותר בין הרשויות.

מן המשטרה נמסר אתמול, באורח בלתי רשמי, כי שיתוף הפעולה בין משטרת ישראל למס ההכנסה פועל בצורה טובה ביותר אולם שיתוף הפעולה בין משטרת ישראל למכס הדוק פחות ויש להדק אותו יותר ויותר. במהלך עבודתה של הוועדה זו יהודק שיתוף הפעולה עד לביצוע מבצעים משותפים בין הרשויות השונות.

9 משואות הודלקו אמש בעצרת גייסות השריון בלטרון לכבוד 9 מפקדי השריון. בתמונה: אלוף ישראל טל מדליק את המשואה התשיעית. (צילום: יצחק הררי)

תוניס סירבה לארח את הישראלים – והגרמנים העבירו ועידתם לליסבון

מאת אריאלה ראובני, סופרת "דבר"

הוועידה השנתית של התאחדות סוכני הנסיעות בגרמניה "היימשיה ריזה ביורו בירבנדי" שבה חברים גם נציגים של ארצות אחרות, בכללן ישראל, ואשר נועדה להיערך בשבוע הבא בתוניס בוטלה ברגע האחרון כיון שממשלת תוניס סירבה להעניק אשרות כניסה לנציגים הישראלים והמארגנים הגרמנים סירבו להאריח בתוניס בלא הישראלים.

כפי שנודע ממקור מהימן, הועתק מקום הוועידה מתוניס לליסבון שבפורטוגל והנציגים הישראלים ישתתפו בה.

לסופרת "דבר" נודע, כי התאחדות סוכני הנסיעות בגרמניה מונה כ־1500 חברים בהם גם נציגים של ארבע חברות ישראליות: "פלטורס", "פלקס", "מרגלית טורס", "וישראל טורס". מדי שנה עורכת ההתאחדות את ועידתה השנתית באחת המדינות החברות בה. השנה נענו מארגני הוועידה לבקשת הנציגים הערביים והסכימו להאריח בתוניס. אולם כאשר הובהר, כי ממשלת תוניסיה מונעת את השתתפותם של הנציגים הישראלים הודיעו המארגנים הגרמנים, כי אינם מוכנים לתת יד להפליה וביטלו הזמנות של מאות חדרים עבור משתתפי הוועידה במלונות בתוניס והעתיקו את מקומה לליסבון. הוועידה תיערך איפוא בליסבון מה־3 עד 9 בנובמבר, בהשתתפותם של נציגי חברות הנסיעה הישראליות. סופרת "דבר" מציינת, כי סוכני הנסיעות הישראלים, מארגנים, באמצעות התאחדות סוכני הנסיעות בגרמניה, סיורים מאורגנים של אלפי תיירים גרמניים בישראל מדי שנה.

19 מיליון ד' הובטחו בסיור תורמים של פרס ושרים בנגב

מאת סופר "דבר" בנגב

במלא־מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס ערך אתמול סיור בנגב בנושאי תיירות בהשתתפות שר התיירות אברהם שריר, שר האנרגיה והתשתית משה שחל וסגן שר החקלאות אברהם כץ־עוז. במצפה רמון נפגשו השרים עם נציגי קהילת יהודי בירדוק שהודיעו על כוונתם להפליץ בפני הקהילה על הקמת מושבת אומנים במצפה רמון בהשקעה של 6 מיליון דולארים שהוקצבו מתרומות של הקהילה. השר שריר הודיע, שאושרה תיירותית לישוב אשר קיבל מהמיליונר האמריקאי דויד לאוריא, בהשקעה של 13 מיליון דולארים.

מטרת הביקור סיור השרים עם שחל ושריה, באיזור הנגב. תחילה ביקרו באגם ירוחם, לבחינת הצעת פיתוח תיירות באתר ואחרי ביקור בעתיקות העיר עבדת יצאו למצפה רמון. שם, יחד עם סגן השר כץ עוז ועם ראש המועצה שמואל כהן, דנו השרים עם חמישה נציגי קהילת ניו־יורק על הקמת מושבת אומנים בישוב. השרים סיירו עם נציגי הקהילה ביישוב ואלה התרשמו באופן חיובי מרעיון מושבת האומנים. הם הבטיחו להמליץ לפני הקהילה לתרום 6 מיליון דולארים להקמת פרוייקט זה.

1.4

(המשך מעמ' 1)

בהנפקה של אגרות חוב בהיקף של תקרים – 300 מיליון שקלים. מחזור באגרות חוב צמודות רובן ל־5 מקצתן ל־10 ול־15 שנים. ההנפקה זכתה להצלחה.

סגן שר האוצר עדי אמוראי צופה ירידה קרובה בשערי הריבית הבנקאית. לדברי אמוראי, התגבר האוצר על סכנת ספסור מוניטרי בגלל פריצות מניות הבנקים. סגן השר ציין כי באוקטובר נאלץ האוצר לפדות מניות בנקאיות ופריסות רגילים בסך 2.4 מיליארד שקל אך 60 אחוז מן הפריסות הללו הוחזרו לקופת האוצר.

אתמול הנפיק האוצר אגרות חוב בסך 300 מיליון שקלים ההנפקה זו זכתה להצלחה בשוק הכספים נותר מכום של מיליארד שקל מן הפריונות של אוקטובר הבנקים שהנפשו במכום זה כדי להקטין את גרעונות הגדולות, להחזיר את ההלוואה המוניטרית בסך 300 מיליון שקל ולהפקיד חלק מכספי הבנקים המסחריים בבנק ישראל.

תיקון

בידיעה על אוניברסיטת חיפה שפורסמה ב"דבר" (28.10.87) נפל אי־דיוק. צ"ל: חבר הנאמנים של אוניברסיטת חיפה פנה לנשיא האוניברסיטה אפרים עברון בקריאה לחזור בו מהתפטרותו.

רופאי קופ"ח יחזרו לעבודה: מרפאות החוץ ליום שלישי

מאת דבקה הירש, סופרת "דבר"

המזכירות המורחבת של הסתדרות הרופאים החליטה אתמול לעכב את הגשת התביעות לביטול עסקת מינויו של מזכ"ל ההסתדרות חיים ישראל קיסר, המבקש לצמצם את זמן האלונה גווה למשא המתן ענייני הרפואה כדי למצוא פתרון לבעיית הרופאים בבתי החולים של הקופה.

עם זאת החליטו הרופאים שאם לא תהיה התקדמות במשא ומתן הם יסגרו כבר ביום ג' הקרוב את כל מרפאות החוץ בבתי החולים עד להודעה חדשה. הרופאים גם החליטו להמשיך בעיצומים, המתבטאים בעבודה במתכונת שבת ובמסגרתם מתבטלים כל הניתוחים והתורים מראש. בשבוע הבא יעבדו הרופאים במתכונת שבת ביום א' בבתי החולים "בלינסון", "סורוקה", ובית החולים הגריאטרי "בית רבקה", ביום ב' ב"השרון" ובית החולים השיקומי "לווינשטיין", ביום ג' ב"העמק" וב"מאיר", ביום ד' ב"סורוקה", בבית החולים הסיעודי "הרצפלד" ובבית החולים הפסיכיאטרי "שלוותה", ביום ה' ב"כרמל", ובתי החולים הפסיכיאטריים "גהה" ו"תלביה". ביום ו' תתבצע מכירות הוחלט להעריך המצב.

היום יפגש מ"מ יו"ר ההסתדרות עם מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר וימסור לו על ההחלטות המזכירות המורחבת.

בצער רב אנו מודיעים
על פטירתו של יקירנו
אברהם ברוך
פרטים על מועד ההלויה
בטלפונים 03־472677 052־28326 03־473890
המשפחה המתאבלת

לרחל, איציק, רותי והמשפחה
משתתפים בצערכם במות הבעל, האב והסבא
אברהם נשרי
(סוקולובסקי)
ההלויה תתקיים היום יום שישי, ד' חשון תשמ"ח
30.10.87 בשעה 12:00 בבית העלמין הדרום
בגבול חולון–בת ים. נפגשים בשער הראשי.
קבוצת ארז

רשות השידור

(המשך מעמ' 1)

התייעלות. יעקב רגון, הכוונה על השכר, עומד בתוקף על הרעיון שהתייעלות תחושב החל מהעובד הבא שלושים ואחד סיעוב את הרשות.

השר נסים אמור לפתור את הסבך הזה והחלטתו אמורה להימסר לצוותים עוד הבוקר. יש להניח כי הם יצטרכו להביא את ההצעה להצבעה באסיפתם הכללית.

סר התקשורת יעקב הקים צוות בבשורו סיפקה על תוכן שידוריו של הערוץ השני לאחר מכתב חריף מהיים יבין מנהל הטלוויזיה ותלונות מאורחים על ביטויים גסים בסרט "מתחת לאף" שהוקרן ע"י הערוץ השני ביום שלישי.

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר הפיח אתמול ביקורת נוקבת בעיתונאים של רשות השידור, אשר דורשים תוספת בשיעור 20 אחוז לשכרם, כפי שקיבלו העיתונאים במקומות אחרים בעוד שעובדי השכירים במשק קיבלו תוספת של 78 שקלים בהתאם להסכם המסגרת.

קיסר אמר, בתשובה לשאלות תלמידים בכרמיאל, כי ההסתדרות לא תתן את ידה לתוספת שתחרוג מהסכם המסגרת. יחד עם זאת גילה המזכ"ל כי ברשות השידור מתכונן פתרון לפיו יקבלו העיתונאים תוספת לשכרם אם ויצומצם כוח האדם ברשות. לדבריו ייתכן ורשות השידור יהיה הסקטור הראשון שינהג על פי סעיף 8 של הסכם המסגרת.

5 הפלגות לחודש!
ZIM HAIFA ★ ZIM TOKYO ★ ZIM NEW-YORK ★
ZIM PUSAN ★ ZIM SAVANNA ★ ZIM CALIFORNIA ★
ZIM IBERIA ★ ZIM GENOA ★ ZIM HONG-KONG ★
ZIM MONTREAL ★ ZIM LIVORNO ★ ZIM KEELUNG ★
ZIM MIAMI ★ ZIM HOUSTON ★ ZIM MARSEILLES ★
מעתה – השלוש לאמריקה והקריביים בתדירות עוד יותר גבוהה!
שרות • יעילות • אמינות
צים ZIM חברת השיט הישראלית
המוביל שלי

מאשה לובלסקי ואידה נודל, אתמול

קחי את הזמן, אידה

„את שייכת למדינת ישראל, לעם היהודי כולו, וזה עוד עלול לשגע אותך" – אמרה מאשה לובלסקי לאסירת־ציון שהיתה אורחת נעמ"ת

מאת נעה גל, סופרת „דבר"

עוד לא, עדיין לא נותנים לה לנוח. עכשיו בנעמ"ת. האחות, אילנה פרידמן, מנהלת חשבונות במרכז נעמ"ת, חשה חובה להודות לחברותיה בארגון, ובראשן למזכ"ל, מאשה לובלסקי, על העידוד שהעניקו לה משך שנות הציפיה לבואה של אידה נודל.

אתמול הביאה את אידה לפגישה עם מאשה לובלסקי, עובדות מרכז נעמ"ת וח"כ נאוה ארד, להרמת כוסית עם העולה החדשה, אותה כינו: אחותנו, אורחת הכבוד.

בחצאית כחולה ובמעיל בהיר, בתסרוקת כמו בתמונות: שערה הארוך אסוף לאחור, נכנסה אידה נודל לאולם הישיבות של הוועד הפועל והתקבלה במחיאות כפים וכזר פרחים. גם אורה, העובדת של המזנון שעלתה מתימן, באה לראות אותה. „מתרגשת בטח, זאת אידה נודל. כל יהודי שבא זה חשוב"... הכל מדברים באנגלית מברכים ומאחלים. מאשה לובלסקי סקרה את תקופת הציפיה לבואה של אידה, כשכבר שנה הרימו באולם הזה כוסית בפרוס השנה החדשה „ויחולו לשחרורך". היא סיפרה לאידה גם על דרישות השלום מרחבי העולם שהתקבלו, והבקשה לארח את נודל בכל קהילה.

„יש לי עצה שאני מרגישה צורך לתת לך", אמרה לובלסקי. „את קחי את זה כמו שאת רוצה: את שייכת למדינת ישראל. את שייכת לעם היהודי כולו. וזה עוד עלול לשגע אותך... אז קחי את הזמן שלך. הרי כל אחד רוצה שתהיי כאן ושם. כל ארגון וכל קבוצה מבקשים לארח אותך. את תהיי תחת לחץ כבר בימים אלה, אז קחי את הזמן שלך ואל תקבלי החלטות. יש זמן." נודל חייכה חיוך רחב והקשיבה בתשומת לב.

כשסיפרה ח"כ נאוה ארד, שבעת פגישתן במוסקווה, לא האמינה אידה בסיכוי שתשוחרר, הורידה נודל את ראשה ופניה הרצינו. „מאשה צודקת. אל תמהרי לקבל החלטות. נעמ"ת היא ביתך. ברוכה הבאה הביתה", סיימה ארד את דבריה.

מאשה לובלסקי מבקשת לתרגם מהתוכנית ומעלה לבמה את האחראית על הפעילות הערבית בנעמ"ת. „אני לא יודעת אם פגשת ערביה ישראלית" היא אומרת לאידה, ומזמינה לבמה את נלי קרקבי, שמביעה אף היא את התרגשותה מבואה של נודל ומאחלת לה „מנוחה עכשיו, וכל טוב".

אידה, באנגלית מתגלגלת במבטא רוסי כבד, „מודה בשמי ובשם כל היהודים שהשארתי מאחור, ברוסיה, על התמיכה והעידוד. בלעדיכם לא היה אפשרי לקוות שאהיה כאן", היא אומרת בטון נרגש אבל שקט. „אלפי, אלפי יהודים מחכים לרגע שאני הגעתי אליו. חייהם של ילדים יהודים ברוסיה הצויים כשהם הולכים לבית־ספר רוסי חייבים להיות חברים בקומסומול, ובבית הם חיים כיהודים. הכפילות הזו יוצרת מתח נפשי ופסיכולוגי קשה, וכך הופכים יהודים רבים מקבוצת אסירי־ציון, לבעלי תשובה. זה נותן להם כוח ואמונה, ומחזק את זהותם", סיפרה נודל לנוכחות. „אני רוצה לחזור שוב ושוב: ישראל הצטיינה בעזרתה לנו. אני מודה לכל אשה, גבר וילד בארץ שהקדישו אנרגיה, מחשבה ותבונה לעזרתי. תודה לכולכם".

בישיבת לשכת מפלגת העבודה בי־ם

ברעם: דולצ'ין יזם המהלך שהביא לפסילת לוינסקי

מאת יקיר צור, סופר „דבר"

מזכ"ל מפלגת העבודה עוזי ברעם סבור, כי בפעולה מאוחדת ניתן יהיה להעביר את מינויו של עקיבא לוינסקי יו"ר הנהלת הסוכנות, למרות התנגדותם של חלק מראשי המגביות.

בישיבת לשכת מפלגת העבודה שהתקיימה אתמול באוהל ההתיישבות בירושלים, סקר ברעם את אירועי השבוע האחרון בהצביעו על יו"ר ההנהלה הנוכחית, אריה דולצ'ין כאיש שיזם את המהלך שהביא לפסילתו של לוינסקי. ברעם הוסיף כי העלאת שמות באמצעי התקשורת של מועמדים אחרים מטעם מפלגת העבודה, פוגעת לא רק בלוינסקי אלא במפלגה כולה שבחרה בו.

יו"ר תנועת העבודה הציונית, יחיאל לקט אמר כי המהלך אותו נקט היו"ר היוצא של חבר הנאמנים, צ'רלס הופברגר פסול מבחינה ציבורית ואינו דומה לשום מקרה שהיה בעבר. הוא גילה כי ישיבת הפסילה זומנה עוד לפני כחודש וחצי, בעצה אחת עם דולצ'ין. „אלמלא ההסכם הקואליציוני שנחתם עם הקונפדרציה, הקונסרבטיבים והרפורמים, מצבה של מפלגת העבודה היה גרוע יותר היום" אמר לקט. הוא הדגיש, כי ההסכם נעשה על דעת צמרת המפלגה.

בליכוד שוקלים פעם נוספת את מועמדותו של גדעון פת לאחר שבשיחות בלתי רשמיות עם אחדים מראשי המגביות נרמז לאנשי הליכוד שגם מועמדותו של פת איננה מקובלת בעיניהם.

מנדל קפלן, היו"ר החדש של חבר הנאמנים ומועמד מפלגת העבודה עקיבא לוינסקי ייפגשו ביום ראשון לשיחת הכרות עם יו"ר מפלגת העבודה ושר החוץ פרס.

חולים נדרשו לשלם תמורת תותבות להשתלה – לפני הניתוח

דובר משרד הבריאות: התופעה חמורה

מאת שמעון ויס, סופר „דבר" בצפון

המשבר הכספי הקשה שבו מצויה מערכת הבריאות בארץ, הביא כמה ממנהלי בתי חולים ומנהלי מחלקות אורטופדיות לפעול בניגוד להנחיות משרד הבריאות ולדרוש מחולים שהם מבוטחים של קופות החולים, לשלם בעבור רכישת פרוטזות וחומרים שונים להשתלות וניתוחים במקרים דחופים שאם לא כן, לא ינותחו.

בתקופה האחרונה רבו תלונות של חולים שזקוקים להשתלות ובעיקר להרכבת פרוטזות, על דרישה שהופנתה אליהם ממנהלי בתי חולים ומנהלי מחלקות בבתי חולים לשלם במזומן בעבור הפרוטזות. יתר על כן, בכמה מקרים אף צירפו מנהלי המחלקות והרופאים רשימה מפורטת ופרוספקט של יבואנים שאצלם ניתן לרכוש ציוד יקר ערך זה.

במקרה אחד, נדרשה חולה, גב' יעל ויסל מקריית שמונה, לשלם סכום של כמעט חמשת אלפים ש"ח בעבור רכישת ציוד רפואי לניתוח אורטופדי בבית החולים רמב"ם בחיפה. על הדרישה היה חתום ד"ר שיפרין מהמחלקה האורטופדית ב' בביה"ח הרופאי.

ד"ר שיפרין צירף למכתבו פרוספקט של חברת היבוא „שראמדקום" בת"א ובו פירוט המחירים. בסיפא לפרוספקט נכתב לחולה, כי תוך כדי הניתוח יתכן ויהיה צורך להוסיף שתלים נוספים שיגרמו לתוספת מחיר של כעשרה עד עשרים אחוז. עוד נכתב, כי עליה לשלם את מלוא המחיר עם קבלת הציוד המכשירים. במכתבו לחולה מציין ד"ר שיפרין, כי „ברגע שהסוכן יודיע לנו שהתשלום סודר, נוכל להזמין אותך לאישפוז".

גב' ויסל העבירה המכתב והפרוספקט המצורף להנהלת קופ"ח במחוז הגליל. בינתיים נודע כי גם חולים המגיעים לבית החולים „פוריה" נדרשו לשלם בעבור רכישת פרוטזות. ד"ר ראובן קריסטל, המנהל הרפואי של מחוז הגליל בקופ"ח, אמר כי מדובר בתופעה חמורה ביותר שהיא חריגה מנהלים מקובלים לגבי אישפוז חברי קופ"ח כללית הזכאים לקבלת טיפול רפואי מלא ללא תשלום תמורת התחייבות של קופ"ח. ד"ר קריסטל פנה למנהלי בתי החולים רמב"ם ו„פוריה" בדרישה לקבל הסברים על המקרים. הוא איים כי ינקוט צעדים משפטיים ואחרים לביעור התופעה.

דובר משרד הבריאות, שמואל אלגרבלי, אמר בתגובה כי שרת הבריאות, שושנה ארבלי־אלמוזלינו, הוציאה לפני מספר שבועות הנחיה מחודשת לפיה אסור לרופאים ולבתי חולים ממשלתיים לגבות כספים מחולים המבוטחים בקופות החולים. הדובר ציין, כי משרד הבריאות רואה בתופעה זו מעשה חמור והכבר ננקטו צעדים משמעתיים נגד רופא שדרש מחולה לשלם בעבור קניית ציוד רפואי להשתלה.

דובר משרד הבריאות ביקש מחולים המבוטחים בקופות החולים, שנדרשו לשלם בעבור רכישת ציוד השתלה רפואי, לדווח על המקרים למשרד הבריאות.

ההסתדרות פועלת לקיצור שעות העבודה גם בתעשיה

מאת חיים ביאור, סופר „דבר" לענייני עבודה

נציגי ההסתדרות בראשותו של יו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד יפגשו ביום רביעי הקרוב עם משלחת של התאחדות התעשיינים לדיון פורמלי ראשון על קיצור שעות העבודה השבועיות במפעלים.

בהסתדרות מציינים שזו הפעם הראשונה מאז נחתם הסכם השכר במגזר הפרטי, לפני למעלה משנה, מוכנים התעשיינים לדון על קיצור שעות העבודה השבועיות. סעיף 6 בהסכם קבע כי „יומלץ על דרכים להעלאת פריון העבודה; הצדדים ידונו גם בנושא קיצור שעות העבודה השבועיות".

סגן יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, מאיר גנו, העריך אתמול שבכוונתם של התעשיינים לקיים את הפגישה מראה על ריכוך בהתנגדותם להפחתה של שעות העבודה. לדבריו, ההסתדרות חותרת להגיע ל־40 שעות עבודה שבועיות במפעלים בתוך שנתיים עד שלוש שנים.

ואולם דובר התאחדות התעשיינים, אלי לנידאו, טען אמש כי הדיון הצפוי איננו על הפחתה של שעות העבודה אלא על העלאת הפריון. עם זאת הוסיף ש„אנו מוכנים לדבר על הפחתת השעות לטווח ארוך, בכפוף לעליית הפריון".

שכר הבכירים

סגנו של הברפלד מטעם מפ"ם, אפריים דילוני, יזום הגשת בג"צ מצד ההסתדרות נגד שר האוצר, כדי למנוע את העלאת שכר השרים, הח"כים ויתר הבכירים בשיעור של 22.7 אחוז.

דילוני טוען שהשר ניסים הבטיח אמנם להודיע על הקפאת התשלום של התוספת לבכירים ואולם הוא נמנע מלפרסם הודעה על כך ברשומות ופירוש הדבר הוא כי שר האוצר „מסתפק בתרגיל של יחסי ציבור".

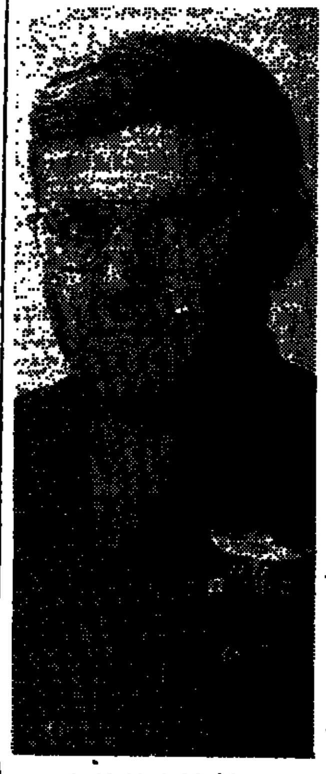

מזכיר צבאי חדש לרבין

תא"ל אלקנה הרנוף מתמנה ביום א' לתפקיד מזכירו הצבאי של שר־הבטחון. תא"ל הרנוף מחליף בתפקידו את תא"ל חגי רגב, היוצא לחופשה ללא תשלום, וימלא את תפקיד יועץ שר הבטחון, במקום צבי בן משה, שחזר לקיבוץ נווה־אור.

נגה רץ מבקשת לקבוע הערכאה השיפוטית להתרת נישואיה

(ע). – נגה רץ מנהלל ביקשה אתמול מנשיא בית המשפט העליון לקבוע את הערכאה השיפוטית המתאימה להתרת נישואיה עם בעלה רז'ו, הפליט ההונגרי העומד לפני גירוש מהארץ.

בג"צ אישר את צו הגירוש שהוציא נגד רץ שר הפנים, אך למרות זאת ניאותו שלטונות משרד הפנים להעניק לו הזדמנות לשקם את חייו בנהלל. הוא שוחרר לאחר שקוצר שליש מעונשו.

באמצעות עורכי הדין שמעון שובר ורפי שרמי טוענת נגה כי חודשים ספורים לאחר שחרורו, עלו נישואיהם על שרטון. רץ עזב את נהלל לתל אביב, שם נעצר והוא עומד בפני גירוש. נטען, כי רץ נטול דת ואילו נגה דרומי יהודיה. הם נישאו בנישואים אזרחיים בפרגוואי. כעת יש צורך בקביעת הערכאה השיפוטית המתאימה להתרת נישואיהם מאחר שאין רץ מסוגל להיות בעל ואב ראוי, לדבריה.

כתב פתי"ם מציין, כי בית המשפט המחוזי בתל אביב הוציא צו זמני האוסר את גירושו של רץ לבקשת אשתו עד לגירושין.

★ מטוס איירבוס של חברת „הפאג לויד" ובו 320 תיירים מגרמניה המערבית, ינחת בשדה התעופה עובדה ויפתח סדרה של טיסות שכר האמורה להביא אלפי תיירים לאילת. להערכת אליהו עמיאל, מנהל עמיאל טורס, מיזמי קו התעופה החדש, עשוי הדבר להכפיל את תיירות החורף מגרמניה המערבית לאילת.

★ קופת חולים של ההסתדרות הכללית פתחה השבוע יחידה לטיפול בקשיש בקהילה ברחוב הגפן בחיפה. מנהל היחידה הוא ד"ר דוד כהן, מנהל המחלקה הגריאטרית בבית החולים „כרמל" ולידו יסייעו עובדים סוציאליים, פסיכולוגים ורופאים בעיסוק. מטרת היחידה: שיקום הקשישים ועזרה לשילובם בקהילה.

המדינה נגד דמיאניוק — אוריאל בן־עמי

למרות מחאותיו של הסנגור, עו"ד יורם שפטל:

ביהמ"ש אישר קבילות חיקורי הדין של הורן ולאונהארד

(ע). – בית המשפט, הדן בעניינו של איוואן דמיאניוק בירושלים, אישר אתמול את קבילותם של חיקורי הדין שנעשו בגרמניה לאוטו הורן ולהלמוט לאונהארד ודחה את התנגדותו של הסנגור, עו"ד יורם שפטל לקבלת חיקורי הדין בטענה, כי לא ניתנה לסנגוריה הזדמנות נאותה לחקור את השניים חקירה נגדית יעילה.

אוטו הורן, שנמנה על הצוות הגרמני במחנה ההשמדה בטרבלינקה, נחקר בקשר לזהותו של הנאשם איוואן דמיאניוק כאוקראיני שהפעיל את תאי הגאזים במחנה ההשמדה.

הלמוט לאונהארד נמנה על סגל הפיקוד הגרמני במחנה האימונים של כוחות העזר האוקראיניים בטרווניקי. הוא נחקר בקשר למהימנות „תעודת טרווניקי", היא תעודת הזהות שהוצאה לאיוואן דמיאניוק באותו מחנה ובה מופיעה גם תמונתו מאותו זמן.

שני העדים נחקרו בגרמניה במסגרת של חיקור דין, מאחר ובית המשפט בירושלים השתכנע, כי אין הם מסוגלים להופיע ולהעיד בישראל. בהחלטתו ציין בית המשפט כי חיקורי הדין נעשו על פי אמנה לסיוע ושיתוף פעולה בין ממשלות, בקשר לחקירתם של פושעי המלחמה הנאצים ואשר מחייבת גם את גרמניה המערבית וגם את ישראל.

טענתו של הסנגור שפטל היתה, כי חקירתם הנגדית של שני העדים בחיקורי הדין, לא היתה שלמה משום שלא היו בידי הסנגוריה באותו זמן מסמכים ומידע שהגיעו לאחר מכן. הוא טען, כי אילו היו את המסמכים בידי הסנגור מארק או'קונור שניהל את החקירה הנגדית היתה חקירתו נעשית בצורה אחרת.

לגבי עדותו של אוטו הורן טען הסנגור שפטל, כי לאחר חיקור הדין הגיע מן המשרד האמריקאי לחקירות מיוחדות שעסק בין היתר גם בחקירת פושעי מלחמה, דו"ח של החוקר ברנארד דוהרטי. שערך מסדר זיהוי תמונות לאוטו הורן בנובמבר 1979.

לפי הדו"ח של דוהרטי על מסדר הזיהוי הזה לא זיהה אוטו הורן את דמיאניוק, לפי שמונה תמונות שהוצגו לפניו, ביניהן תמונת דמיאניוק כפי שהיא מופיעה בתעודת טרווניקי מ־1942 והוא לא זיהה אף אחת מהן בזיהוי ראשון.

לפי הדו"ח של דוהרטי הוא זיהה את דמיאניוק לפי תמונתו משנת 1951, עשר שנים כמעט לאחר מכן. כמו כן התיאור שמסר הורן על פניו, שערו ומיבנה גופו של דמיאניוק, שונה מתיאורים שלו לאחר מכן בתצהירים אחרים. עו"ד שפטל טען, כי בדו"ח של דוהרטי שהוגש לחיקור הדין משנת 1986 היו הטעיות וזיופים מכוונים. „כיצד זיהה אוטו הורן לפי תמונת דמיאניוק משנת 1951, שאז לא הכירו, ולא זיהה אותו לפי המונח 1942, לפי מסמך טרווניקי, שאז הרי ראה אותו במחנה טרבלינקה?"

עוד טען הסנגור שפטל, כי בחיקור הדין האחרון בברלין העיד הורן כי דמיאניוק התעלל בקורבנות היהודים ליד תאי הגאזים לפני הוצאתם להורג, היכה אותם במגלב, היכה אותם בידיו ובעט בהם. לעומת זאת, לפי הדו"ח של דוהרטי מ־1979 אמר הורן, כי „הוא לא ראה אותו מכה אף אחד או מתעלל במישהו".

סתירה נוספת, לטענת הסנגור, היא בכך שבחיקור הדין בברלין ב־1987 טען הורן כי דמיאניוק הפעיל בעצמו ולבדו את המנוע בתאי הגאזים ואילו בדו"ח של דוהרטי הוא אמר כי שני אוקראינים הפעילו את המנוע.

בית המשפט יחדש דיוניו ביום שני בבוקר, ונודע שעד הסנגוריה הבא יהיה הרוזן אלכסנדר טולסטוי, היסטוריון, שהתמחה במלחמת העולם השניה במזרח אירופה.

ממתינים לטולסטוי

אתמול הפגין התובע מיכאל הורביץ לראשונה את כישוריו. הורביץ, שיושב בשקט על ספסל התביעה, מאז תחילת המשפט, – הציג לבית־המשפט את חיקורי־הדין שנעשו בגרמניה.

הורביץ, במבטא גרמני משהו, ביקש מבית־המשפט לקבל כראיה את עדותם של הגרמנים אוטו הורן והלמוט לאונרד. עדים אלה זיהו את הנאשם במסדרי זיהוי שנים כאיוון האיום והעידו על כך.

אבל יורם שפטל שוב ניסה את מזלו. הוא טען גם הפעם, שלהגנה לא היה זמן וחומר כדי לחקור את העדים בחקירה נגדית, ולכן לדעתו, יש לפסול את עדויותיהם.

התובע הורביץ הזכיר לו, שהסניגור המודח אוקונור חקר את העדים במשך שלושה ימים שלמים, ולכן הוא תמה בכלל על טענתו של שפטל. בית־המשפט כבר לא היה תמה ודחה את התנגדותו של שפטל.

אחר־כך ביקש התובע שקד לעשות טובה לסניגור שפטל ולחסוך לו הוצאות מיותרות. שקד ביקש להתנגד להופעת העד עו"ד גין מגרמניה, המתוכנן מטעם שפטל לנובמבר. שקד טען שהעד גין אמור להעיד על שאלה היפותטית – שהוא שקר – שאל את העדה הלגה גרבין.

הלגה גרבין, מצירה, השיבה תשובה היפותטית ועכשיו מבקש שפטל שהעד גין ינתח את ההיפותיות.

השופט לוין נתן לשפטל צ'אנס לרדת מן העד – אבל שפטל בשלו. העד גין יופיע, אפוא כמומחה להיפותזות.

בשבוע הבא, נזכה סוף־סוף לפי הבטחת שפטל, לחזות ברוזן אלכסנדר טולסטוי, שהוא נינו של הסופר המפורסם. האם הנין מוכשר כסבו? האם הנין הוא אכן נינו של הסופר? האם הנין שהוא היסטוריון הוא באמת רוזן? האם ההיסטוריון הוא באמת מומחה כפי שמבטיח לנו שפטל?

ההמשך – בשבוע הבא.

על־פי הוראת רבין:

האוהל שפורק בקבר יוסף – מוקם מחדש

מאת אוריאל בן עמי, סופר „דבר"

שר הבטחון יצחק רבין הורה לאלוף פיקוד המרכז להקים מחדש את האוהל בקבר – יוסף בידי חיילי צה"ל.

כזכור הורה השבוע שר הבטחון יצחק רבין לחיילי צה"ל להרוס מבנה העשוי מסגרות מתכת בקבר־יוסף, שנועד לשמש כחדר אוכל לישיבה. המבנה הוקם בידי אנשי הישיבה במקום אוהל שהתפרק בגשמים.

חיילי צה"ל הרסו את מבנה המתכת השבוע בשעות הלילה המאוחרות לפי הוראת שר הבטחון. בפגישת בירור בין ראשי יש"ע לאלוף פיקוד המרכז נחלקו הצדדים בטענותיהם בדבר אישור מוקדם שקיבלו מתנחלים למבנה שפורק.

אתמול נפגש שר הבטחון יצחק רבין עם ראש הישיבה הרב אליעזר אינגרא ועם ראש המועצה האזורית שומרון בני קצובר ועמד על דעתו שצריך היה לפרק את המבנה. עם זאת הוא הודיע שחיילי צה"ל בעצמם יקימו מחדש את האוהלים שהיו במקום קודם לכן וכי החיילים יגביהו גם את הגדר במקום למניעת השלכת בקבוקי תבערה על תלמידי הישיבה.

תנ"צ שלמה חרון – מפקד המחוז הצפוני במשטרה

מאת נתן רועי, סופר "דבר" לענייני משטרה

תנ"צ שלמה חרון, מפקד המכללה לקצינים בכירים של המשטרה יהיה המפקד הבא של המחוז הצפוני במשטרת ישראל, במקומו של ניצב דוד שאל, המתמנה החל מה־15 בנובמבר השנה לנציב שירות בתי הסוהר. גונדר דוד מיימון, המורש מן השירות, יכנס ב־15 בנובמבר, מסיבת עיתונאים בבית אגרון בירושלים ובה יספר את שתיקתו.

שר המשטרה חיים בר־לב על פי המלצת המפקח הכללי של משטרת ישראל אישר את מינויו של תת־ניצב שלמה חרון למפקד המחוז הצפוני של המשטרה. המינוי יכנס לתוקף ב־1 בדצמבר השנה.

תת־ניצב שלמה חרון נולד ביוון בשנת 1930. הוא עלה, במסגרת "עליית הנוער", לישראל בשנת 1944. בההלך מלחמת השחרור השתתף בקרבות הנגב. בשנת 1949 התגייס למשטרת ישראל. הוא השתתף בקורס השוטרים הראשון של המשטרה ומילא שורה של תפקידים בתחומי המשטרה. בשנת 1960 הוא הוסמך לקצונה ועבר לשרת במשטרת מחוז תל־אביב כמפקד יחידת סיור ביחידה המרכזית. הוא שרת בענף התנועה. היה מפקד מרחב דן, מפקד מרחב ירקון וסגן מפקד מחוז תל־אביב. משנת 1984 הוא מפקד המכללה לקצינים בכירים של משטרת ישראל. הוא בוגר קורס פיקוד ומטה של המשטרה וקודם בן שירותי למודי־עין. הוא נשוי ואב לשניים.

אגד
התנועה של המדינה

סמלת רינה תגיע הביתה בשלום

היום חיילת, מחר אשה צעירה.
בתקופה זו של חייה חיוני להגן עליה,
לשמור על הפרח הזה מכל רע.
לכן, "אגד" קיבל על עצמו לבצע הסעות
של חיילות בכל רחבי הארץ, ללא תשלום
וללא צורך בחיפוש טרמפים.

אם אתם הורים, אחים או חברים של חיילת,
יש לכם בזכות זה שקט נפשי.
חשבתם פעם על זה ש"אגד" הוא חלק בלתי נפרד
ממערכת הבטחון של המדינה?

هكذا من الأصل

מורדי השמאל במאנילה מאיימים: נהרוג אמריקאי על כל מכולת־נשק

מאנילה (עי"ל וא.פ.).־ ארה"ב הישרת כי מורדים קומוניסטים הם שהרגו השבוע שלושה אמריקאים ופיליפיני בקירבת בסיס חיל האוויר האמריקאי "קלארק", 90 קילומטר צפונית למאנילה. אתמול הודיע מכלמן אלמוני לסוכנות ידיעות במאנילה, כי מורדים קומוניסטים הם שהרגו את השלושה והם יהרגו שבעה אמריקאים נוספים כגמול על משלוח ציוד צבאי מארה"ב.

הארגעה שנהרגו היו שני אנשי צוות אוויר אמריקאים, איש צוות אוויר אמריקאי בדימוס, ואיש עסקים פיליפיני. המתנקשים ארבו גם למכוניתו של קצין חיל־האוויר, אולם הוא נמלט מההתקפה. בבסיס־הצבא, המשתרע על 140,000 דונאם, השתררה בהלה, ויושביו הוזהרו שלא לצאת ממנו, אלא אם הדבר חיוני בהחלט.

הכמיכמן האלמוני זיהה את עצמו כחבר ב"בריגאדה אלכס בונקאיאו", קבוצה גרילה לדרוניה מאיזור מאנילה. הוא אמר, כי אמריקאי אחד יירצח על כל 10 מכולות של ציוד צבאי אמריקאי, שהגיע בשבוע שעבר לממשלה הפיליפינית כדי להילחם במורדים הקומוניסטים.

אי־אפשר היה לקבוע אם ההודעה היא אמיתית. קבוצת מורד זו קיבלה על עצמה בעבר אחריות לרצח עשרות חיילים ושוטרים במאנילה, אולם עריכה לא פעלה מחוץ לבירה. עד אתמול בכרה הקבוצה את הודעותיה בכתב ימים רבים או שבועות לאחר ההתקפות.

פקידים בוואשינגטון אמרו, כי עדיין אין הוכחה לכך שהקומוניסטים הם שרצחו את הארבעה. הפקידים הודו, כי מנהיגים של "צבא העם החדש" הקומוניסטי, מאיימים מזה חודש מברואר לפגוע באמריקאים. הם גם שללו את האפשרות, שתומכיו של הנשיא המודח מארקוס הם שהרגו את האמריקאים בנסיון להתקע תריז בין וואשינגטון ובין הנשיאה אקינו.

הפקידים אמרו, כי ההתקפות על האמריקאים, שבוצעו בנפרד תוך דקות ספורות זו מזו, לא ישפיעו על תמיכתה האיתנה של ארה"ב בממשלתה של הנשיאה אקינו.

דנג מבקש לפרוש: במפלגה לא רוצים אבל מבינים לרצונו

בייג'ין (א.פ.). - פקידי מפלגה בכירים וחברי מפלגה מהשורה, המשתתפים בקונגרס המפלגה הקומוניסטית הסינית, הביעו אתמול את רצונם שמנהיגה הבלתי מוכתר של סין, דנג סיאו־פינג, יישאר בפוליטבירו, אולם אמרו כי הם מקבלים את בקשתו לפרוש.

שר המדינה גו מו אמר בתוך כך, שמנהיג המפלגה בפועל ג'או זיאנג, העתיד להיבחר למזכ"ל המפלגה הרשמי בתום הקונגרס, יישאר בתפקיד ראש הממשלה. על למינוי מחליף לו בתחילת השנה הבאה. מקורות בקונגרס המתקיים בימים אלה בפקין ראים בדחיית מינויו של יורש לג'או בתפקיד ראש הממשלה, כסימן למחלוקת בהנהגה.

שאלת פרישתו של דנג בן ה־83 מהפוליטביורו הפכה לשאלה המרכזית במסדרונות הקונגרס. "בתחילה באמת לא רציתי שיפרוש", אמר עליו גו מו. "אולם הוא הסביר את נימוקיו לפרישה ושכנע אותי".

דנג ציין את הצורך להעביר את מנהיגות המפלגה כנימוק לכך, שהוא ומנהיגים אחרים יעזבו את תפקידיהם במהלך הקונגרס. אולם, גם אם יפרוש דנג מהפוליטביורו, צפוי שהשפעתו על המפלגה כאחרון הקלעים לא תפחת.

ציירי קונגרס שרואיינו אתמול הביעו תמיכה נרחבת בדנג. ציר משאנחאי אמר, כי הוא אינו רוצה שדנג יפרוש, "אולם אכבד את רצונו", במאמר מערכת בעתון הכלכלי המרכזי בסין, הובעה הערכה להחלטתו של דנג לפרוש, אולם נאמר כי הגיע הזמן שהמשמרת הוותיקה תפנה מקום לפנים חדשות.

דנג: מוכנים לתת לו ללכת

אכזבה מפתיחת כספת "טיטניק": אין אוצרות, רק דולארים ישנים

פאריס (ע"צ ורויטר עת"מ).- יהלומים, עטורות כסף מוזהרים, מטבעות ותכשיטים הוצאו ביום ד' בלילה מכספת של הכלכל של אוניית הפאר "טיטאניק", ומוזודה נפתחה בשידור־חי בטלוויזיה מפאריס.

כך הוצגו האוצרות הראשונים של האניה שטבעה ב־15 באפריל 1912, בהפלגת הבכורה שלה לאחר שפגעה בקרחון. באמון זה מצאו את מותם 1522 מבין 2227 הנוסעים ואנשי הצוות של "טיטאניק".

כ־100 מיליון צופים ברחבי העולם ראו את השידור המרשים, שכלל כתבות, קטעים דוקומנטאריים ודברי פרשנות בהנחייתו של טלי סאוואלאס, שהתפרסם בגילום תפקידו של המפקח קוז'אק.

"מסמר" המופע בן השעתיים היה פתיחתה של כוורות־עור וכספת שנמשו במצולות הים. לא נמצאו בהן האוצרות האגדיים להם ציפו רבים, אלא אך ורק דולרים, כמטבעות כסף רב"ם ותכשיטים שונים.

בסך הכל נמשו בקיץ השנה 800 חפצים על ידי "נוטיל", צוללת־המחקר של המכון הצרפתי לחקר־הים. חפצים אלה נלקחו משרידי האוניה, בעומק של 3,800 מטר מתחת לפני הים.

התוכנית, "חזרה לטיטאניק", שודרה ב־153 רשתות טלוויזיה במתריות בארה"ב, ב"קרית המדע והתעשייה" ליד פאריס. במהלך התוכנית שוב הועלתה האפשרות שטביעת האוניה לא נבעה כהתנגשות עם קרחון, אלא בהתפוצצות בחדר הסקת הדודים, שגרמה לחור של 10 מטרים בתחתית האוניה.

השידור הופסק על ידי שידורי פרסומת רבים בתחנות ארה"ב, וגרם לאכזבה, שכן הצופים ציפו למצוא אוצרות אגדיים כיהלומים רבים. היסטוריונים ומומחים טריים הביעו בינתיים את דעתם, כי התוכנית היתה פגיעה בזכרונם של מאות האנשים שמצאו את מותם באוקיינוס.

מרגלים סובייטים השיגו הטיל "סטינגר" והעתיקוהו

ואשינגטון (ע"צ). - מרגלים סובייטים שפעלו ביוון הצליחו לפני ארבע שנים להשיג את טיל־הכתף האמריקאי קרקע־אוויר "סטינגר", והשתמשו בטכנולוגיה שלו כדי לפתח נשק סובייטי דומה, המכונה "גרמליך" – מסרו אמש פקידים בפנטגון שרצו בעילום שם.

לפי הניו יורק טיימס, גרמה פרשה זו למתיחות מסויימת בין ואשינגטון וממשלת יוון. ב־1985 נעצרו שלושה יוונים, לאחר שהוזו על־ידי סוכן סובייטי שערק.

העריק האמריקאי נבוך: אף מדינה לא רוצה אותו

מוסקווה (רויטר). - וייד רוברטס, החייל האמריקאי שערק לבריה"מ מבסיסו באירופה באפריל השנה, סיפר אתמול כי פינלנד דחתה את בקשתו לקבל מקלט מדיני בשבילו ובשביל חברתו ההרה.

רוברטס בן ה־22 ערק מבסיסו בגייסן שבמערב גרמניה וברח למוסקווה עם חברתו הגרמנית. לאחר שהשניים בילו בעיר קיט בדרום ברה"מ, הם החליטו לראות אם מדינה אחרת תיתן להם מקלט.

הזוג ביקש לצאת למזרח גרמניה, שם יש לבחורה קרובי משפחה. אולם התנאים שהציגה מזרח גרמניה היו "בלתי מתקבלים על הדעת", וכללו בין השאר תביעה להיכנס למחנה "חינוך מחדש" ושלילת אזרחותם הקודמות של השניים. פינלנד השיבה כאמור בלאו מוחלט, ואילו שוודיה הודיעה, שראשית־כל על רוברטס להשיג שם עבודה.

"הסיכויים מצטמצמים", אמר רוברטס, "החלטנו לנסות לפנות לאוסטריה". החייל העריק סיפר, כי הוא מוכן לחזור לארצו, אם יובטחו לו זכויותיו האזרחיות ואם יועמד למשפט הוגן. הוא אמר, כי עדיכה סירבה ארה"ב לקבוע את התנאים לחזרתו.

המיליציה הנוצרית חשפה קשר לרצוח את ג'עג'ע

ביירות (ע"צ). – המיליציה הנוצרית "הכוחות הלבנוניים" הודיעה אתמול, כי חשפה רשת שתכננה לרצוח את ראשי המיליציה.

מקור מקורב למיליציה אמר, כי בעקבות מעצרו ב־17 באוקטובר של אדם שהתכוון לרצוח את ראש שירותי הבטחון של המיליציה, נערך גל של מעצרים בשורותיה.

בין החשודים נמצא אחד משומרי הראש של סגן נשיא המיליציה, קארים פאקראדוני, וחבר לשכתו של מפקד המיליציה, סאמיר ג'עג'ע.

המיליציה מסרה, כי הרשת פעלה על פי הוראות של אלי חבייקה, המפקד הפרו־סורי לשעבר של המיליציה, שהודח על ידי ג'עג'ע בינואר אשתקד.

40 אחוז מהנוער בארה"ב לא יודע איפה מקסיקו

וושינגטון (ע"ד). – האמריקאים חייבים להתגבר על בורות נרחבת בגיאוגרפיה, אם רצונם למלא תפקיד מוביל בעולם – כך אומר הסנטור ביל בראדלי.

בסקר שנערך לאחרונה בקרב התלמידים בעיר דאלאס שבטקסס העלה, כי 25 אחוזים מביניהם לא ידעו לזהות את שכנתה של ארה"ב מדרום – מקסיקו.

במסיבת עתונאים, לרגל "שבוע המודעות לגיאוגרפיה", אמר בראדלי: "אם אינך בקיא בגיאוגרפיה, קשה מאוד שתוכל למלא תפקיד מוביל בעולם".

דוגמאות אחרות לבורות גיאוגרפית, שהועלו בסקר, כללו את העובדה ש־45 אחוזים מקבוצת תלמידים בבולטימור לא ידעו להצביע על מיקומה של ארה"ב על מפת העולם, ו־39 אחוזים מקבוצה בבוסטון לא ידעו לנקוב בשמותיהן של המדינות באזור ניו אינגלנד בארה"ב.

נשיא האגודה הגיאוגרפית הלאומית אמר, כי האגודה מתכוונת להוציא ארבעה מיליוני דולאר לשנה כדי לדרבן את ההתעניינות בגיאוגרפיה. הוא הגיש, כי סקר של האו"ם על הידע הגיאוגרפי ב־14 מדינות, דירג את ארה"ב במקום שלפני האחרון.

מכונית צבאית בוערת בסאן סלבדור, לאחר שכ־7,000 מפגינים צעדו ברחובות העיר למחות על רצח נשיא ארגון המגן על זכויות האזרח. (צילום: א.פ.)

תן יד לקשיש: ביפאן שירותי זנות לגברים בגילאי 60–80

מאת שמרה הורן, סופרת "דבר" ביפאן

טוקיו, (מיוחד "דבר"). – עקרת בית יפאנית מאוסאקה נעצרה בחשד של ניהול שירות לבית של זונות בגיל העמידה לגברים קשישים. יחד עמה נעצרו חמש עקרות בית בגילאים שבין 40–50 כחשודות שעסקו בזנות.

הסרסורית לדבר עבירה, יוסיקו אסו בת ה־39, נהגה לסדר לקוחות גברים קשישים לעקרות בית משועממות, שהתחייבו לעבוד כזונה. להברה אותה הקימה קראה בשם "משפחת אאריגה" ולהערכה המשטרה הצליחה עקרת הבית המבולחת לצבור כ־9 מיליון ין (כ־60,000 דולאר) דמי תיווך משך חצי שנה.

אסו נהגה לפרסם ולפרט את השירותים שהעניקה בעיתון ספורט מקומי, שם הציעה נשים מבוגרות בגיל העמידה כנשות לידי חברה לגברים קשישים. כל הנשים שהועסקו על־ידה היו עקרות בית בגילאי ה־40 וה־50 שנהגו להרץ את העדוריותיהן בעבודה חלקית בבשרד.

לקוחותיה של אסו ועקרות הבית שלה היו בגילאי ה־60 עד 80, כאשר רובם כבולם פנסיונרים, כולל קשיש בן 77 שהתאלמן מאשתו ונהג ליהנות משירותי עקרות הבית של אסו ארבע פעמים בחודש.

ארה"ב מרוצה מהתנהגותה של נורווגיה בעניין היצוא לברה"מ

מאת עלי כהן, כתב "דבר" בוושינגטון

קופנהאגן (מיוחד ל"דבר"). – במסיבת עיתונאים שנערכה באוסלו בירת נורווגיה מטעם שגרירות ארה"ב הביע השגריר האמריקאי המיוחד אלאן ונדב שביעות רצון מביפולה של נורווגיה בפרשת מכירת מידע והוצאות מדית לברה"מ.

כזכור התברר לא מכבר כי מידע הנחשב כסודי וכן מכשירים המסוגלים לסייע במאמץ המלחמתי נמכרו לברה"מ על־ידי קונצרן "קונגסברג" בנורווגיה. באותו זמן נודע, שהמפעל היפאני "טושיבה" מכר מידע חשוב ומכשירים סודיים לברה"מ.

הממשלה הנורווגית החליטה בעקבות כך להדק אפשרויות הביקורת על יצוא רגיש, הקשור בתעשיות רגישות. כמו כן מתכוונת ממשלת נורווגיה להעלות את הענין בפרלמנט הנורווגי, יוזמה שאף היא נתקבלה בברכה על ידי האמריקאים.

במלאת שלושים לפטירתו של אהובנו
שמואל־מולקה גולדבלט
ז"ל
נפקוד את קברו ביום ראשון ט' חשון תשמ"ח
1.11.87 בשעה 16.00.
לאחר האזכרה נקיים כפגש חברים להבה בבית הראשונים
משפחות: גולדבלט
ולנסקי
ובית כפר גלעדי

למשפחות גיא
ולבית כפר גלעדי
משתתפים באבלכם הכבד
על מותו של
עמי ז"ל
בית יגור

הננו משתתפים באבלו של החבר
יואל ברנדווין
על מות אחותו
רחל גלזר ז"ל
הועד הפועל של ההסתדרות
וחבר עובדי"ן

להברתנו מילמן סוניה
איתך באבלך במות
בעלך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
ההנהלה והעובדים

להברתנו גבאי בתיה
איתך באבלך במות
אביך ז"ל
בנק הפועלים בע"מ
סניף בבקעת־אורלנה
ההנהלה והעובדים

נהג
הון הרמים
למכל

למכירה
ברמת־אביב
ברח' ברודצקי 15
(גוש 6636, חלקה 80)
חנות
בשטח של כ־100 מ"ר
(חכירה במינהל מקרקעי ישראל עד לשנת 2017)
הצעות להבעלות הנכס (בחתימה במעטפה סגורה עם שיק בנקאי) יש להגיש לת.ד. 52, ת"א עבור מחר, עד ליום 20.11.87.
אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ
מודיעה על עריכת סמינר בנושא:
"ניהול אחזקה"
אשר יתקיים בימים 18 – 20 בנובמבר 1987
במלון "רמת־אביב", תל־אביב
יתקיימו הרצאות בנושאים הבאים:
★ דברי פתיחה – מר צבי הראל, יועץ הסמינר.
★ "טיפול בשפכים בארץ ובחו"ל" – פרופ' יהודה קוט, הפקולטה להנדסה אזרחית, המחלקה להנדסת הסביבה ומשאבי מים, הטכניון.
★ "יחסי הגומלין בין הבינוי והאחזקה" – מר אברהם דינס, מהנדס ראשי לבינוי ואחזקה, מכון ויצמן למדע.
★ "יישום מיחשוב מערך אחזקה" – מר רוני ולטמן, מהנדס ראשי, חברת מלונות "מוריה" בע"מ.
★ "בד גיאוטכני ושימושיו באחזקה" – מר ראובן רוזנגה, ראש מדור אחזקת מבנים, מרכז קופת חולים של ההסתדרות הכללית.
★ "השפעתם של חומרים פלסטיים על התפתחותם של מתקני תברואה בבנינים" – מר מרטין ליאור, מהנדס יועץ.
★ "טכנולוגיות מתקדמות במערכות בטחון ובקרה" – מר יוסף פדבה, מנהל חברת "סיקוריתי" בקרה, בטחון ובטיחות בע"מ.
★ "ביטוחים הנדסיים" – מר מנשה להס, שמאי.
★ "שימוש בשיטת M.R.P. 2 לניהול משאבי אחזקה" – מר משה דב, מהנדס תעשיה.
★ "ציוד מגן אישי לאנשי אחזקה" – מר יהודה קרליבך, המוסד לבטיחות ולגיהות.
★ "שימוש במאגרי מים וקרח למיזוג אויר" – מר עמוס חלפון, מנהל חברת איי.אי.אס., מערכות מתקדמות לאנרגיה בע"מ.
★ "תחזוקה ובטיחות של מתקני הרמה" – מר נעמן בן־אהרון, בודק מוסמך.
ההרשמה: הטכניון, היחידה ללימודי המשך ולימודי חוץ, רח' ליסין 14, תל־אביב.
טלפון: 262134. מיקוד 62997.

הועדה הציבורית
להנצחת ילדי טהרן
פרס על יצירה
ע"ש צפורה שרת
בתחום הספרות־הספורת, שירה או תיעוד
חברי הועדה הנ"ל יחד עם ועדת השופטים מתכנסים ביום ג' י"א בחשון תשמ"ח 3.11.87 בשעה 19.30 במסעדת "ינוש־קיד נג־דונלד" ברח' אבן גבירול פינת דיזנגוף. בפגישה נדון על עבודות שהוגשו ועל הסכום הכספי של הפרס.
החברים מוזמנים.
בברכת חברים
מאיר אוחד
טל' 03-743991
נ.ב.
לידיעת ילדי טהרן והציבור הרחב: אפשר להגיש את היצירות לפרס עד י"ב טבת תשמ"ח 31.1.88

יד חיים ויצמן
סימפוזיון
70 שנה להצהרת בלפור
דברי פתיחה – ד"ר ש. זלמן אברמוב
יו"ר יד חיים ויצמן
יו"ר הסימפוזיון – פרופ' גבריאל כהן
אוניברסיטת תל־אביב
במסגרת הסימפוזיון תנתנה שלוש הרצאות:
הצהרת בלפור בקונטקסט של זמנה
מפי פרופ' דוד ויטל, אוניברסיטת תל־אביב (בעברית)
חזונו של בלפור: הווצרותו של ציוני נוצרי
מפי מר רונלד סנדרס, ניו־יורק, ארה"ב (באנגלית)
הציונות בארה"ב ערב הצהרת בלפור
מפי פרופ' יהודה ריינהרץ, אוניברסיטת ברנדייס, ארה"ב (בעברית)
ביום ג', י"א בחשון תשמ"ח (3.11.87), בשעה 4.00 אחה"צ
בבנייני האומה בירושלים (אולם 500)

אלמקס
משחת השיניים
יעילה פי 3 במניעת עששת

ליום שבת 31.10.87	ליום ששי 30.10.87
תל־אביב	תל־אביב
בס – פרישמן 66 – 237326	בבלי – עוזיאל 1 פינת טולדנו 10 בבלי – 440552
זיוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403	מעיין חיים – סביף צהלה, שד' ירושלים 98, יפו, – 814939
בס – פרישמן 66 – 237326 מוצ"ש	ירושלים
זיוה – אצ"ל 52 שכונת התקוה – 378403 מוצ"ש	הגבעה הצרפתית – ההגנה 23 מ. מסחרי – 810955
ירושלים	חיפה
הר הזיתים – הר הזיתים – 287480	הנשיא – שד' הנשיא 38 – 333312
מרפאת רוממה – הבי"ג 28 – 523191 – מוצ"ש	פתח־תקוה
חיפה	כהורקאדם – ספירא 43 – 909030
תניתה – תניתה 22 – 231905	בני־ברק – רמת־גן
פתח־תקוה	הרסה – כצנלסון 151 רמת־גן – 722271
כפר גנים – לוחמי הגיטו 6 – 9227416	בת־ים – חולון
בני־ברק – רמת־גן	מזור – חביבה רייק 20 בת־ים – 583360
רמת יצחק – ירושלים 96 רמת־גן – 777506	הדר – סוקולוב 60 חולון – 842433
בת־ים – חולון	קופת חולים – עין יהב 4 חולון – 884854
בלפור – בלפור 90 בת־ים – 583448	
הדר – סוקולוב 60 חולון – 842433	

אלמקס
מיוצרת ע"י מבב התעשייה הכימית בע"מ ברשיון GABA שוויץ

חגרת את עצמך?
רגע! ומה עם הילדים?!

כיצד נגן על ילדינו
בעת נסיעה במכונית

עצות שמושיות

עשה
1. רכוש רק התקן ריסון הניתן לחיזוק לגוף הרכב והשתמש בו כהלכה.
2. יש להשתמש בהתקן הריסון לילדים בכל נסיעה.
3. יש להסיע ילד עד גיל שנה לערך כשגבו לכיוון הנסיעה. את מושב הבטיחות יש להתקין בהתאם.
4. חגורות הבטיחות חייבות להיות מהודקות לגוף הילד. לכן יש להלביש את הילד באופן המאפשר תנועה חופשית לידיים ולרגליים.
5. ברבים מכלי הרכב משנת ייצור 1983 ואילך קיימות מאחורי המושב האחורי נקודות־עיגון, אליהן ניתן לחבר חגורות בטיחות ולהשתמש בהן יחד עם התקני הריסון לילדים.
6. אם אין ברכבך נקודות־עיגון, ניתן לעתים להתקין חיבור לחגורות בטיחות בתנאים מיוחדים.

אל תעשה
1. לעולם אין להסיע ילד כשהוא מוחזק בידיים, אף לא במושב האחורי.
2. אין לחגור יותר מילד אחד בחגורת בטיחות אחת.
3. לעולם אין להושיב ילד על ברכי נוסע, אפילו הנוסע חגור בחגורת בטיחות בעצמו.
4. אין לעטוף ילד/תינוק בשמיכה ולחגור מעליה את חגורת הבטיחות.
5. אין להסיע ילד ללא הגנה, אף לא למרחק קצר.
6. אין להסיע ילד במושב בטיחות כלי להשתמש בריתמה המיוחדת של המושב.

מידע נוסף תמצא בעלון ההדרכה שהוכן עבורך.
לקבלת העלון פנה אל:
◆ המחלקה לחינוך לבריאות במשרד הבריאות, ת.ד. 1176, ירושלים - 91010
◆ המינהל לבטיחות בדרכים, ת.ד. 867, ירושלים - 91008
◆ התחנות לבריאות המשפחה

משרד הבריאות
המחלקה לחינוך לבריאות
דרך צלחה ובטוחה
משרד התחבורה
המינהל לבטיחות בדרכים

אנשים • אנשים • אנשים • אנשים • אנשים •

מזל טוב: העולה החדש ולאדימיר סלפאק, אסיר ציון לשעבר והזמן לקבלת פנים אצל נשיא המדינה – ומצא את עצמו במסיבת יום־הולדת לכבודו, עם עוגה וכל השאר. לסלפאק מלאו 60. הפתעה נוספת זומנה לו כאשר בית־הנשיא יצר קשר טלפוני עם פרופ' אלכסנדר לרנר במוסקווה, ותיק מסורבי העליה בברה"מ, ידידו הקרוב של סלפאק. גם הנשיא דיבר עמו והביע תקווה שיזכה לראותו בקרוב בארץ. בין האורחים היתה גם בתו של לרנר. היתה התרגשות גדולה.

בין ניצים

בביקורו האחרון בברלין כאורח ועידת מפלגת הליברל האידית נקלע שר הקליטה יעקב צור לעימות חריף שהתנהל בין שני צירי הועידה שהתמודדו על ראשות המפלגה. האחד, מרווין מיילור, סגן יו"ר המפלגה, יהודי הפועל רבות למען ישראל. מולו ניצב רודי קהין, שר העבודה בממשלה היוצאת, אף הוא ידיד ישראל שפעל רבות למען יהודי ברה"מ. בין יתר הנושאים התנצחו השניים ביניהם בשאלה מי קרוב יותר לישראל. במהלך ההצבעה, כאשר הסתמן רוב לציר היהודי, הוא העביר פתק ליעקב צור. בפתק נכתב בעברית משובשת „אים לא אכשיו, אמתי". לאחר שתמה ספירת הקולות התברר כי הציר היהודי, מרווין מיילור, ניצח בהתמודדות על תפקיד יו"ר מפלגת הליברל האידית.

יקיר צור

אורחים מהשמאל

ג'ורג'יו בנבנוטו, נשיא ברית האיגודים המקצועיים הסוציאליסטים של איטליה, עומד להגיע בסוף השבוע לביקור של ארבעה ימים בארץ כאורח ההסתדרות. הוא יוועד עם מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, ממלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ שמעון פרס, עם ראש בית ברל ח"כ אהרן הראל ואחרים. בסוף השבוע עומדת להגיע לארץ גם משלחת של 25 מזכירי מחוזות של המפלגה הסוציאליסטית הצרפתית כאורחת מפלגת העבודה. במסגרת המאמצים להגברת שיתוף הפעולה בין שתי המפלגות עומדת משלחת רשמית של ה„עבודה" לבקר בשנה הבאה בצרפת.

שי"ר

סדרה ישראלית

התזמורת הסימפונית של חיפה כללה השנה במסגרת הקונצרטים לרגל חגיגות ה־40 למדינת ישראל, תוכנית הצ'עה לאומני ישראל. עם האמנים נמנים המנצחים, אבי אוסטרובסקי ונועם יייני והסולן ארנן ויזל. אוסטרובסקי מתגורר זה שנים אחדות בבלגיה ומופיע עם תזמורות רבות בעולם. נועם ייני סיים את לימודיו בחו"ל, זכה בתחרויות ניצוח בינלאומיות וניצח באחרונה על תזמורות בחו"ל, ישמש החל מעונה זו מנצח משנה של התזמורת הסימפונית של חיפה. הפסנתרן ארנן ויזל שיופיע בחודש הבא עם אביו הצ'לן עוזי ויזל בקונצרטים בגרמניה ביצירות לצ'לו ופסנתר של בטהובן, ינגן עם תזמורת חיפה בקונצרטים של סדרה 2 בשבוע הבא, את הקונצ'רטו לפסנתר מספר 1 של ברהמס.

אריאלה ראובני

משיכת הפורצלן

שגריר גרמניה בישראל ויהלם האס (בתמונה) ביקר בתערוכת הפורצלן במוזיאון חיפה. זוהי התערוכה הראשונה בהיקפה בנושא זה בארץ ומושכת קהל רב. היא תימשך שלושה חודשים.

אריאלה ראובני

יוזמה

בין הצירים לקונגרס של תנועת העבודה הציונית שנבחרו בבחירות ובמרכז התחילה אתמול התארגנות. הם מציעים את מוטה גור לנשיא ההסתדרות הציונית וליו"ר הנהלת הסוכנות. בינתיים, הם מסכנעים זה את זה.

תואר כבוד

תואר ד"ר כבוד מטעם ההיברו יוניון קולג', הבוסר האקדמי של התנועה הרפורמית, הוענק השבוע לפרופ' יהודה באואר (בתמונה) ראש לימודי השואה במכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית ומבכירי ההיסטוריונים הישראלים. את דוקטור הכבוד העניק לבאואר פרופ' אלפרד גוטשאלק, נשיא הקולג', בטקס חגיגי של הקולג' בניו־יורק. יומיים לפני כן נתכנס במשכן הקולג' בניו־יורק ארון קודש ונר תמיד מעשה ידיו של יעקב אגם.

גיבוש

שגרירות גרמניה בתל־אביב עבדה אתמול בכתכונת חירום. לא, הם לא שבתו ולא היו בעיצומים. כל הסגל יצא ליום טיול בירושלים, בראשות השגריר ויהלם האס. מה פתאום? לא פתאום: כל שנה עובדי השגרירות יוצאים לטיול משותף כדי לבלות יחד גם מחוץ לעבודה ולהוות חויה משותפת.

ביום הרפובליקה

עוד ביטוי – אולי צנוע אך סמלי – להידוק הקשרים בין ישראל לתורכיה ניתן אמש במעמד של מיופה הכוח של אנקרה בישראל. מאות אורחים מן הסגל הדיפלומטי ובראשם שגריר ארה"ב בישראל תומאס פיקרינג, פקידים בכירים של משרד החוץ ובראשם אריה לוין בנהל המרכז למחקר מדיני, ואורחים אחרים השתתפו אמש בחגיגת יום הרפובליקה של תורכיה בביתו של אקים נובנדריאן בהרצליה. הדיפלומט התורכי הזוכה לשבחים רבים על מאמציו לקדם את היחסים בין שתי המדינות אמר כי יעשה הכל כדי להביא לשיפור נוסף. לפני יותר מחודש נפגש שר החוץ שמעון פרס בעצרת האו"ם בניו־יורק עם עמיתו התורכי.

יוסי מלמן

החלמה

ליאון צ'רני (בתמונה), הפרקליט היהודי־אמריקאי שכתב ספר על לידת השלום הישראלי־מצרי ותפקידו בה, חזר לאתרי ההסרטה שבהם מצלמת אוניברסיטת תל־אביב סרט על הספר. זאת לאחר שרכ־לו החלימה מהנקע שנגרם לה בסצינה משותפת עם יצחק רבין. אגב, בין לבין הרפיע צ'רני בפרק חזנות „סייבנה בית המקדש" בנשף צדקה של ארגון „יד ביד" בהילטון. שמעון פרס, אומרים, נהנה מאוד.

זכרונות מאלבניה

ערב יוצא דופן התקיים שלשום בתל אביב מטעם אגודת הידידות ישראל יוון. לוחמים יהודים בשורות הצבא היווני העלו זכרונות מחזית אלבניה, שבה הדפו היוונים את הצבא האיטלקי עד סמוך לטירנה. בערב, שבו השתתף הנציג הדיפלומטי של יוון, השגריר עמנואל גיקס, סופר ש־613 יהודים נהרגו בחזית זו. היו אלה אנשיו של „גדוד כהן", שרוב חייליו היו יהודים. להקה יוונית, איך אפשר בלי זה, השלימה את האירוע לקהל המאות שנדחס למקום.

חיים ביאור

תיאטרון יחיד

השחקן שמעון ישראלי, חלוץ הופעות היחיד בתיאטרון הישראלי, מחדש בימים אלה את הופעותיו בהצגה „וזירות זכרונות" בתיאטרון חיפה. במסגרת המופע הוא מעלה זכרונות מהמלחמות בהן הופיע בקטעי־משחק בפני חיילי צה"ל. את המחזה כתב השחקן והוא מביים את עצמו. התפאורה היא של אברהם אילת והניהול המוסיקלי והליווי של ראובן סרני.

אריאלה ראובני

הייה חכם, קנה עכשיו מזגן תדיראן

כדי שיהיה לך חם בחורף וקר בקיץ

ב-8 תשלומים

שקליים שווים ללא ריבית והצמדה

אל תשאר גם בקיץ הבא בלי מזגן

רק מזגן 1 מתוך 3 מזגני תדיראן נשאר בארץ, 2 מכל 3 מזגני תדיראן מיוצאים לארה"ב.

צלצל לתדיראן ונשלח אליך יועץ הנדסי שימליץ על המקום הטוב ביותר להתקין בו את המזגן ועל הדגם שיתן לך את התוצאה הטובה ביותר.

מזגנים מפוצלים מזגני חלון ומזגני רוטרי בהספקי מדחס שונים.

האספקות: תוך 10-12 שבועות

☎ ברור פרטים והזמנות: חייג עוד היום לתדיראן מזגנים

סניפי תדיראן: תל-אביב - 03-5420304, חיפה - 04-724411 ירושלים - 02-710221, באר-שבע - 057-36561

ובחנויות החשמל

תדיראן

מזגן היצוא מס.1 של ישראל

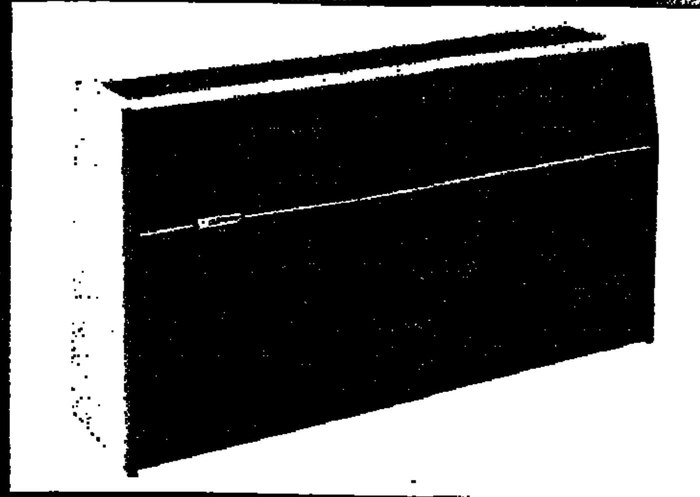

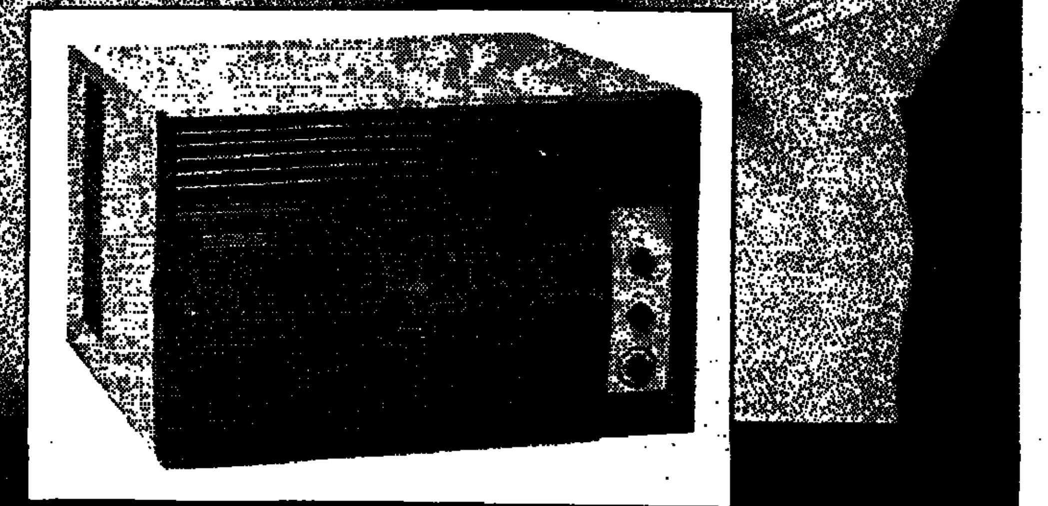

הודעה לציבור

על שינוי במדיניות ההשקעות של

הילה — קרן נאמנות

(מקודם: מגל – קרן נאמנות צבירה)

על פי המדיניות הנוכחית של מנהל הקרן, תשקיע הקרן את נכסיה בתקופה הקרובה כדלקמן:

א. עד 50% מנכסיה אך לא פחות מ־25% יושקעו במניות הבנקאיות שבהסדר הצמודות לדולר (1988) במניות הבנקאיות הצמודות לדולר או למדד (1989), ובאגרות־חוב להמרה במניות הצמודות למדד המחירים לצרכן או לדולר.

ב. לפחות 15% מנכסיה יושקעו בניירות־ערך בהם הקרן צמודה במלואה או בחלקה למדד המחירים לצרכן (לא כולל אגרות־חוב להמרה).

אין הודעה זו מהווה הצעה לרכישת יחידות.

מנהל הקרן: הפועלים — ניהול קרנות בנאמנות בע"מ

נאמן: בנק דיסקונט לישראל בע"מ

הפועלים

ניהול קרנות בנאמנות בע"מ

עיריית רמת-גן

הודעה לספקים וקבלנים

ועדת המכרזים של עיריית רמת־גן מודיעה על רישום ספקים וקבלנים לרשימת הספקים והקבלנים של העיריה.

רשאים לבקש הרשמתם כל הספקים והקבלנים הרשאים להשתתף במכרז זוטא כמשמעותו בתקנות העיריה (מכרזים) תשל"ח – 1977 הכפוף לכל דין.

קבלנים ו/או ספקים המבקשים להרשם מתבקשים לשלוח למזכיר ועדת המכרזים בקשה אשר בה יפורטו הנתונים הבאים:

1) תחומי העיסוק ו/או סוגי הציוד ו/או המוצרין ו/או השרותים המסופקים על־ידם.

2) דוגמאות, מפרטים ופרוספקטים של הציוד המסופק.

3) העתק תעודה המעידה על רישום אצל רשם הקבלנים.

4) אישור על ניהול ספרים ורישום כחוק לצורך מס ערך מוסף. לכל בקשה כמפורט לעיל יצורף טופס פרטים נוספים שניתן לקבלו אצל מזכיר ועדת המכרזים.

5) הרישום יבוצע עפ"י אלפון מקצועי ותחומי העיסוק שעודכנו, ניתן לקבלו יחד עם טופס הרישום.

את הבקשות וטופס הפרטים הנוספים המצורף להן יש לשלוח לא יאוחר מיום 30.11.87, לפי הכתובת:

מזכיר ועדת המכרזים – עיריית רמת־גן.

שמעון לביא

מזכיר העיר

קבלת מודעות 24 שעות נדחף

מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל

הקוה הכללי

דבר

מתקבלות 24 שעות ביממה

ב' דחוף דיזנגוף

רח' דיזנגוף 118

(מול כסית)

טל. 246363 239952

רשת מופת מציגה

שלישי 27.10 – 21.00 – מופת ירושלים, רחוב ההסתדרות 1. משתתפים: ח"כ יוסי שריד, ח"כ גאולה כהן, רון בן־ישי, רפי גינת.

רביעי 28.10 – 20.30 – מופת קרית־גת. משתתפים: ח"כ דוד ליבאי, רפי גינת, ניבה לניר, ד"ר אבי הסנר.

מוצ"ש 31.10 ב־21.00 – מופת נצרת עילית. משתתפים: השר אריק נחמקין, חיים הכט ומנחם הורוביץ כתבי תקשורת בצפון, רפי גינת, ליאור מנור – קוסם

ו...שלמה ניצן

כרטיסים להשיג במשרדי מופת במקום.

עיתון חי

מופת־עיתון

בשיתוף עיתון דבר

מנחה

יצחק בן־נר

מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים • מאה שערים

מגמה מעורבת בנטיה לעליות במסחר עם תקוות להתייצבות קרובה

★ ביקושים נאים למניות המזוהות עם כלל ובטוחה ★ בכלל מעריכים – רמת השערים הנוכחית – אטרקטיבית לרכישה למרות העצבנות בבורסות חו"ל ★ גורם בנקאי גדול מפגין במפתיע אי קליטת הצעים קטנים במניות המזוהות איתו ★ בשבוע הבא צפויה ירידה בריבית השיקלית למפקידים עקב פריון כספי הבנקאיות ★ בסוף השבוע יעקבו רבים אחרי המתרחש בשער הדולר הנחלש ובוול סטריט שאולי מתייצב ★ במהלך השבוע נרשמה התאוששות קלה בכבדות, יציבות באג"ח, תנודות קלות בבנקאיות ★ תנודות חריפות במניות ההופסיות. בנק ישראל הנפיק אמיסיות אג"ח גדולה אתמול ★ לקראת סיום המסחר אתמול נרשם שיפור בולט בקליטת ההצעים

מאת שמואל רוזנבלום *

הפעילות העצבנית, מלווה בהססנות מרובה, תוך שינויי הסיבה מרובים לגבי הצפוי בשוק נמשכה אתמול. ני"ע המזוהים עם קונצרן כלל וחברות הברוקרים בטווח זכו לביקושים נאים עקב כניסת הקונצרן לשוק המניות. ביקושים נאים ועליות נראו בכלל ליסינג, תעשיות, כל"ך, סהר, אזורים ונכסי אזורים, אי.פי. ומניות הופסיות כאוסמא, חילן, אינטרגמא, שלסון וקלילות נוספות. היקף הפעילות בבורסה עדיין מצומצם ונפח ההצעים או הביקושים קטן בעיקרה, מצב זה מעיד אולי על המתנה להתפתחויות נוספות שתבהרנה בעתיד הקרוב את המצב הכולל. איש מקרב פעילי השוק אינו מוכן ליטול סיכונים מיותרים בהגדלת פוזיציות במניות, זאת למרות שבמניות רבות ישנם מחירי שפל אמיתיים בהשוואה לתקופות קודמות. במניות רבות שורדת רמת מחירים של לפני כשנה ויותר, יוצא לפיכך שהתשואה הנומינלית הינה שלילית וני"ע רבים לא הניבו תשואה ריאלית. חולשת הבורסה בארה"ב והמניות הישראליות הנסחרות שם הביאו להמשך ירידת השערים במניות הנסחרות באמצן וזה גם בבורסה התל אביבית כאלרון, אריתן, טבע והלבים. יצאו מכלל זה מניות נייר חדרה בהן נרשם מחזור כספי נאה ביותר אתמול ועליה של 4%. גורמי בורסה הפתיעו אתמול מעט מהורדת הפרופיל של קרנות לאומיפיא שהפגינו באחרונה תמיכה [illegible] במניות המזוהות עימם. בשבוע הבא מקווים סוחרי הבורסה להמשך ההתייצבות תוך רגיעה בשוקי העולם ומיתון בתנודות השערים החדות.

שינויי שער במסחר – נטיה לעליות

בבנקאיות שבהסדר נרשמו ירידות שערים של כאחוז לערך, פועלים ‎-0.8%‏, מזרחי ‎-1%‏, כל"ל ‎-1%‏. החולשה בבנקאיות מוסברת בחולשתו של הדולר בשוקי הכספים העולמיים בהם נרשמה אתמול ירידה נוספת בשערו. מניות חברת תאת שהציגה מאזנים נאים עלו אתמול בצורה נאה, עליות שערים נרשמו גם בפי.בי. ‎+4.7%‏ בתגובה למאזן הנאה בבינלאומי. באסור נרשמה פעילות נאה במניות המזוהות עם כלל, אלקטרה ‎+4%‏, אי.פי. ‎+4%‏ במחזור נאה, אינטרגמא 5 ‎+5.6%‏ ורבות נוספות. עליות חדות יותר נרשמו בכלל סחר אופציה ‎+7.3%‏ ובדילן. מניות אורדע פרינט זכו שוב לביקושים גדולים לאחר ששערן עלה בצורה חדה ביותר באחרונה. פעילות ערה נמשכת במניות מרלו שאף הן עלו בצורה חדה באחרונה. ירידות חדות ומעט מפתיעות נמשכות במניות כמקס, כרוז, וקלילות נוספות.

סיכום השבוע – עצבים והססנות

הארוע המרכזי השבוע בבורסה היה כניסתה של קבוצת כלל למערכות במתרחש בבורסה. עד לכניסה זו סבלה הבורסה מגמגמת מסחר עכורה תוך שחיקת שערים מתמשכת שגבלה בייאוש. כניסת הקונצרן לבורסה באה מבורגנו בעיתוי מקצועי מצויין. בכלל מכרו כבירות ברכות מדי מניות שנעו בין 150 עד 170 והחלו לרכוש מניות בחזרה בבורדים שנעו בין 115–120 לערך. פעילות כלל התרכזה כמובן במניות הקשורות לקונצרן או לקרנות הנאמנות שבניהול בטוחה. מדובר במניות כאזורים, כלל סחר וכל"ך, כלל תעשיות, נכסי אזורים, כלל ישראל, גם במניות מזוהות פחות כאינטרגמא, אוצר הסלמה, פריון, כורדסת [illegible] פעולות הקונצרן במניות המזוהות עימו הביאה למעורבות של סוחרי הבורסה במניות אלו תוך הצטרפות אישית ובאפקט למגמת הקניות מצד כלל. במהלך השבוע החולף שררה כרגיל באחרונה עצבנות מרובה בבורסה בעיקבות ארועי העולם הרחב שבו התמוטטו התאוששו הבורסות בקצב מהיר ומשתנה. שוק ההון שלנו הושפע במישרין מהכלכלה העולמית, מצב זה יצר בהלות מקומיות בעיקבות ירידות שערים בטוקיו לדהבנא. את הקשר בין טוקיו לתל-אביב מהיבט הבורסה איש עדיין לא השכיל לפענח בבירור, למרות זאת ההשפעה הייתה חזקה. במהלך השבוע התפרסמו שני מאזנים בנוגעים, הבנק הבינלאומי רשם גידול נאה ברווחיו בהשוואה למאזנו הקודם. חברת כור מאידך רשמה גידול ניכר בהפסדיה תוך תכנון תוכנית הבראה, קרנות הנאמנות זכו לשריונות עד אמצע השבוע לערך, מרגע שקונצרן כלל חזר לשוק נרשמה תנועת יצירות כספיות קטנה בקרנות. במניות ההופסיות נרשמו תנודות שערים חדות מרביתם לכיוון הירידה. על הרקע הכללי במניות ההופסיות כיכבה השבוע מנית מרלו בה נרשמה עלית שער נאה בפעילות ערה. במניות פרוייקטים אחרות המשיכו חילן, אורדע פרינט, המן, ונוספות לרכז מעט לעת ביקושים גדולים. במניות הכבדות נרשמה שחיקת שערים בולטת באלביט, רובק, כור, אלרון, טבע ודיסקונט השקעות. בסקטור הנפט נרשמה ירידה נוספת בעקבות הודעת חברת יואל חלק על נטישת קידוח באכזב נוסף. בבנקאיות שבהסדר נרשמו תנודות קלות בעיקר כלפי מטה. בשער הדולר השחור לא נרשם השבוע שינוי כלשהו למרות הדיבורים המתמשכים אודות פיחות בשער הדולר בקרוב. הארוע המרכזי שיפתח את השבוע הבא בשוק ההון יהיה זרימת כספים גדולים מפריון הבנקאיות שבהסדר. הריבית השקלית למפקידים צפויה לפיכך לרדת כנראה בשבוע הבא. נראה שחלק מסויים (כנראה קטן במיעוטו) יזרום לקרנות הנאמנות הסולידיות הנוטות כרגע להגדיל פוזיציות במניות בעלות ערך בלכלי מוצק ועתיד סביר. ני"ע כאלה בנויים למכביר בשוק המניות הנוכחי. לגבי הצפוי בשבוע הבא בבורסה אין איש מוכן להתנבא, כולם מיחלים לתחילתה של התייצבות לפחות.

לא מערגנים לכלל ובטוחה

כבל הנראה, לאור המתרחש בבורסה, מצוי גם גורם בנקאי גדול בעמדה של חוסר פירגון לפעילותה של בטוחה מקונצרן כלל. אותו גורם בנקאי תבך [illegible] בשוק המניות ברכות מדי גבוהות הרבה יותר ממחיר המניות העכשווי. כיום הסיר אותו גורם את תביכתו במניות [illegible] המזוהות עימו אותן רכש במחירים הגבוהים בכ-50% לערך מרמתם הנוכחית. סוחרים העוקבים אחרי הפעילות ה[illegible] את טוענים שפעילות הבנק נובעת לא רק מגימוק מקצועי.

המסחר במשתנים – עליות שערים ‎+1.78%‏

עליות שערים בנפח עיסקאות בסכומי בינוני נרשמו אתמול בזירת המשתנים. עיקר הפעילות התרכזה שוב במניות המזוהות עם קונצרן כלל ושערי מניות אלו עלו בשיעור חד ביותר. מניות הבנק הבינלאומי המשיכו גם אתמול להסתר בעליות שערים ‎+2.75%‏ במחזור בסך 4920 ע.נ. המחזור הכספי הגדול ביותר נרשם במניות נייר חדרה שעלו 4% בנפח כספי של כ-1.3 מליון ש"ח. המניות הישראליות הנסחרות בארה"ב להמציא את נייר חדרה המשיכו גם אתמול לרדת, טבע ‎-0.5%‏, אלרון ‎-0.5%‏. במניות דיסקונט השקעות נמשכה שחיקת השערים, אתמול ירדה המניה באחוז. מנית דיסקונט השקעות לא הצליחה להתאושש בניגוד למניות המשתנים האחרות שעלו בשיעור נאה בימים האחרונים. עלית שער נאה נרשמה במניות כלל ישראל 10 ‎+4%‏ במחזור נאה יחסית של 43400 ע.נ. כאמור גם ביתר המניות המזוהות עם קונצרן כלל נרשמה עליה נאה, כלל תעשיות ‎+3.5%‏ 224000 ע.נ., כלל סחר ‎+3.5%‏ 56000 ע.נ., כלל כרל"ך ‎+3.75%‏. בין סיבובי המסחר נרשמה עלית שערים מדורגת, בסיבוב הראשון ‎+0.86%‏ בעיסקאות מועטות, בסיבוב השני ‎+1.71%‏, בסיבוב השלישי הסתכם שיעור העליה ב-1.78%. בסקטור הב[illegible] בשעות הצהריים נרשמה [illegible] מנית המשתנים. נפח ההצעים לא היה גדול בהיקפו וקליטתם הייתה מהירה וללא שינויי שער בולטים. קליטת ההצעים הנאה הביאה לשיפור קל באוירה הכללית, שכן בימים קודמים נרשמה קליטה בירידות שער דבר שסימן המשך הססנות ועצבנות. בסיכום שבועי נרשמה התאוששות בולט ניכר בני"ע הנסחרים במשתנים ובעיקר באלה המזוהים עם בטוחה. בסיום המסחר ולאור קליטת ההצעים הביעו הסוחרים תקוה שיום המסחר אתמול היה סימן ראשון להתייצבות.

* הכותב מנהל תיקי השקעות

שערי המניות

שם הנייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	השינוי ביקוש/היצע
בנקים מסחריים					
שאינם בהסדר ההצמדה					
א.ה.ב. ק	21300	9.0			-9.0
הפועלים 0.1	— הפסקת מסחר —				
הפועלים א 0.5	— הפסקת מסחר —				
כלל לא בהסדר 1	14500	344	+265	+1.9	+318
פ.י.ב. 0.5	8360	6057	+378	+4.7	+10764
הבינלאומי 5.0	7715	1800	+206	+2.7	-1233
כלולים בהסדר הצמדה					
איגוד ב'ד ל-88	101400	310	-800	-.8	-1874
איגוד ב' ל-88	102790	49.0	+800	+.8	+24.0
איגוד ב'כא 88	628990		-1010	-.2	-1.0
איגוד ש"ח ל-88	76200	551	+700	+.9	+1199
דיסקונט ב' ל-88	129294	15.0	-2000	-1.5	-8.0
דיסקונט א' ל-88	129700	513			-128
דיסקונט קה ב' 88	15220	23.0	-300	-1.9	-189
מזרחי ש' ל-88	41700	500	-400	-1.0	-3191
מזרחי כ' ל-88	42500	381	+770	+1.9	+870
הפועלים כבב ל-88	90000				+2.7
הפועלים ש' ל-88	68979	1653	-521	-.8	-5898
הפועלים ב' ל-88	68650	588	-890	-1.3	-888
כללי א' ל-88	176280	13.0			+54.0
כללי ש"ה 7 ל-88	8550	85.0	-70	-.8	-119
כללי ספק ל-88	43780	3134	-420	-1.0	-13165
כלל ש"ה 1 ל-88	16400	115	+200	+1.2	+1056
מגון המר 1 88	58850				
מגון המר 5 88	30850	4.0	+1400	+4.8	+13.0
בנקים למשכנתאות					
אדנים 0.1	24640	6.0	+640	+2.7	+24.0
לאומי משכנתאות ש	8700	60.0	+206	+2.4	+41.0
לאומי משכנתאות ב	8800		+100	+1.2	+5.0
טפחות ש	5220 תב	106	-440	-7.8	-106
טפחות שה 1	4128		+2	+.1	+65.0
בנין ב 5.0	— הפסקת מסחר —				
פיתוח ומסחר 1שח	2280	1150	+70	+3.2	+2550
משכן ב ש	3280	1090	+40	+1.2	+838
עצמאות 0.1	17400	13.0	-200	-1.1	-13.0
משכנות מבטב ש	18711	33.0			-9.0
משכנות ר.ש ש	19740	36.0			+67.0
משכנות שה 1	10279				
משכנות שה 2	5380	11.0			-11.0
יפעות 1.0	2653	300			-104
יפעות 5.0	1800 תב	706	-144	-7.4	-1952
מרב 1.0	7200	45.0	-100	-1.4	-18.0
מוסדות מימון					
שלמון א 1שח	— הפסקת מסחר —				
השקעות בכבב א	— לא נסחר —				
השקעות בכבב ג	— לא נסחר —				
לאומי תעשיה א ש	11490	215			-100
פתוח תעשיה כבב	— לא נסחר —				
פת תעש כב ב	— לא נסחר —				
פת תעש כב גג	— לא נסחר —				
פת תעש כב גג1	— לא נסחר —				
פת תעש כב ר	— לא נסחר —				
פת תעש כב רד	— לא נסחר —				
מרכז קבלנים 5.0	838	2337			-1919
תלירות כב	— לא נסחר —				
כלל ליסינג 0.1א	21600	100	+600	+2.9	+258
כלל ליסינג 0.5ג	19100	130	+560	+3.0	+610
כלל ליסינג אג"ח	17999	84.0			-34.0
ביטוח					
אילון בטוח 1ש"ח	125.0	3665	+2.0	+1.6	+8335
איתן ביטוח 1שח	130.0	3156	-4.0	-3.0	-4256
אדיס 0.1	1061	296	+44	+4.3	+345
אדיס א 0.5 שח	840	3053			-458
בטוח משנה 1ש"ח	328 *	108	-3	-.9	-63.0
* ביצוע חלקי 82.60%					
בטוח משנה 5ש"ח	195.5	27080	-1.5	-.8	-26080
בטוח משנה אפ 2	237	3450	-3	-1.3	-3950
שה-אם	103.5	53820			+52180
הדר 1שח	168.0	3413	+1.5	+.9	+615
הדר 5שח	142.5	14140	+3.0	+2.2	+14469
הדר אפ 2	169.0	14850			-10850
הפניקס 1ש"ח	774	3751			+1245
הפניקס 5ש"ח	519	1243	-1	-.2	-1220
המגשפר-הראל 1.0	5340	30.0	+106	+2.0	+30.0
המגשפר-הראל 5.0	4337	686	+200	+4.8	+3109
מנורה 1.0	1850	69.0	+14	+.8	+69.0
מנורה 5.0	1380				+2008
סהר פיננס ג.	383	6368			-7237
סקורידם 1שח	1035	350			-175
צור ש	296	3731	+12	+4.2	+6824
ציון השקעות 1שח	5300				
ציון השקעות 5שח	1260				
הסנה 1שח	239	3971	+3	+1.3	-4333
מסחר ושרותים — מסחר					
אינטרנשיונל 1שח	855	3403			-1851
אינטרנשיונל 5שח	562 תב	8522	+30	+5.6	+9215
מגדל עזרא 1.0	890	3549	+43	+5.1	+3599
מגדל עזרא אפ 2	498	960	-2	-.4	-1040
כלל סחר אפ ד	338 תב	33025	+23	+7.3	+141997
כלל סחר אגח 2	151.0	11000	+5.0	+3.4	+23500
קרסטל 1.0	703	1100	-7	-1.0	-2388
רפק 0.1	22500	1.4	+500	+2.3	+1.4
רפק 0.5	18400				
שופרסל א 2.0	10800	419	-200	-1.8	-103
שופר סל אפ ד	6000	1256			+2248
שופר סל אג"ח	109.0	178058			+33096
כלל סחר 1שח	410	21622	+16	+4.1	+8287
שופרסל כ 10.0	9146	239	+91	+1.0	-197
שרותים					
אמונא 1שח	397	10868	+15	+3.9	+14582
כספנת הפסקה 1שח	762	750	+2	+.3	+13.0
כספנת הפסקה 5שח	254	7050	-3	-1.2	-3067
קרור הפסקה 1שח	965	331	-12	-1.2	-681
קרור הפסקה 10שח	238	82854			-9772
מתפי עירבה 1שח	1652	300			-260
מתפי עירבה 5שח	943	800	+44	+4.9	+7700
רלק 3 0.1שח	2362	2375	+35	+1.5	-2688
מלונות ושרותי תיירות					
גלי זהר 1.0	— לא נסחר —				
גלי זהר 5.0	— לא נסחר —				
מלונות רן 1 ש"ח	1400 תב	150	+90	+6.9	+850
מלונות רן 5 ש"ח	1155	56.0	+40	+3.6	+294
חוף האלמוג 0.1	6200	19.0			-19.0
כנס 1שח	2970	20.0	+50	+1.7	+20.0
מלונות ירדן 1.0	2770	10.0	+80	+3.0	+90.0
מחשבים ושרותי מחשב					
איכות 1שח	500	3854	-10	-2.0	-3854
ת.י.ל.ן. 1שח	275 תב	10749	+14	+5.4	+22661
יעקא 1.0	5450 תב	107	-345	-6.0	-207
ב.ל.ל. 0.1ש"ח		12777			-68.0
ב.ל.ל. 0.5ש"ח	2850 תב	50.0	+190	+7.1	+100
ביטב 1שח	1005	1770	-15	-1.5	-1770
ביטב 5שח	360	1360	+10	+2.9	+4877
ביטב אפ 2	770	4800			+4000
תים מחשבים 1.0	660	1480	+29	+4.6	+13920

מקרקעין ופיתוח

שם הנייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	השינוי ביקוש/היצע
נדל"ן בינוי ופיתוח					
ארזן מבנים 1.0	— הפסקת מסחר —				
ארזן מבנים 5.0	— הפסקת מסחר —				
אזורים אפ 1	755 תב	12500	+86	+12.9	+28285
אזורים אגח 3	141.5	7550	+2.0	+1.4	+107950
אילקן 1.0	319	12100	+8	+2.6	+5216
אל-רוב 1.0	316	7653	+6	+1.9	+5820
אפריקה 0.1ש	44500 *	39.0	-708	-1.6	-42.0
* ביצוע חלקי 92.90%					
אפריקה אפ 5	27000	40.0	-500	-1.8	-49.0
אזום 1.0	4134	133			-83.0
אילקן 1שח	3140	1932	-60	-1.9	-2136
אילקן 5שח	2330	1507			+573
ברמבין 1שח	2940 תב	330	+158	+5.7	+1179
ברמבין 5שח	2260	337	+70	+3.2	+1620
דלקר 1.0	6100	25.0	+290	+5.0	+200
דרעד 1שח	165.0	4122			+2105
דרעד 5שח	130.0	8406			+10246
המסלול 1.0	695	159	-37	-5.1	-686
המסלול 5.0	405 תב	350	-31	-7.1	-700
ת.ל.ב. 0.1	— הפסקת מסחר —				
ת.ל.ב. 0.5	— הפסקת מסחר —				
כלכלית י-ם 1שח	269	8417			+17574
כלכלית ים אפ 1	103.0	9745			+3455
גב-ים 0.1	4230	383	+150	+3.7	+1252
גב-ים 0.5	3580	734	+121	+3.5	+1624
ישראלום 1.0	3355	515			-245
ישרום 1ש"ח	1120	1616	+40	+3.7	+752
ירדום 1ש"ח	17688	70.0			+12.0
בית פיתוח 1.0	9500 תב	80.0	+861	+10.0	+92.0
לסמדי 1ש"ח	4515	200			+20.0
לוסטר 5ש"ח	1877	332	-1	-.1	-352
מ.ת.מ. 1.0	— לא נסחר —				
מ.ת.מ. אפ 2	— לא נסחר —				
מ.ת.מ. אגח א	— לא נסחר —				
מאגרי בניה 1.0	— לא נסחר —				
מיטבאל 5שח	305 תב	3950	+15	+5.2	+2113
מיטבאל אפ 1	133.0	6580			-4012
מגדב 5.0	1166 תב	1030	-130	-10.0	-2433
מר-לו 1.0	1650	4481	+77	+4.9	+4369
מינשטין 1.0	375 תב	300	-26	-6.5	-300
מינשטין 5.0	159.0	4829	-1.0	-.6	-2136
ליפשיץ 1שח	362	2406	+15	+4.3	+9089
ליפשיץ 5שח	233	4125	+9	+4.0	+7110
ליפשיץ אפ 2	147.5	15229			-14729
ליפשיץ אגח 1	103.0	22500	+1.0	+1.0	+148125
נאות אביב 0.5	3580	500			-19.0
נכסי אזורים 1שח	326	6279	+12	+3.8	+24721
סהר החזקות 1.0	730	162	+35	+5.0	+838
סנר 1.0	5050 תב	833	-550	-9.8	-574
עבר וסלע 1.0	— הפסקת מסחר —				
קיסריה 1ש"ח	2734				
קיסריה 5ש"ח	1295	48.0			-48.0
רוגובין 1שח	430 תב	3000	+31	+7.8	+1255
רוגובין 5שח	202 תב	19760	+10	+5.2	+34420
רוגובין אפ 2	1021	300			-400
רוגובין אגח א	124.5	1000	+1.0	+.8	+9000
אפריקה 1שח	36205	64.0	+710	+2.0	-82.0
אזורים 1שח	935	4954	+29	+3.2	-2860
נכסים ובנין 1.0	2817	584	+48	+1.7	+234
השקעות ישוב 1.0	66266	58.0	+1299	+2.0	-2.0
כלל בנין 0.1	690	4487	+23	+3.5	-4300
חקלאות					
מטעי הדר 0.1	2650 תב	758	+163	+6.6	+515
מטעי הדר 0.5	2580 תב	50.0	+150	+6.2	+391
מהדרין 1שח	5685	186			-280
מהדרין אפ 1	3490	87.0			+68.0
נכסי הדרים 1.0	1488	672	+28	+1.9	+869
פריאור 5שח	2205	48.0	+80	+3.8	+1048

תעשייה

שם הנייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	השינוי ביקוש/היצע
מזון ומבק					
אסמא 1.0	1695 *	780	-35	-2.0	-1064
* ביצוע חלקי 74.70%					
גלקורפוס 1שח	1172 מו		-62	-5.0	-857
גלקורפוס 5שח	671 מו		-35	-5.0	-1583
דובק מב ש	4200 תב	757	-330	-7.3	-847
דובק בב מ	4200 תב	865	-330	-7.3	-915
זגלבל 1.0	397	700	+10	+2.6	+410
זגלבל 5.0	440				
זגלבל אגח 1	103.5	20000	+1.5	+1.5	+89190
טמפו בירה 1.0	27800	40.0	-276	-1.0	-21.0
טמפו בירה 5.0	22190	17.0			-1.0
יכין 1שח	960	598	+10	+1.1	+598
יבוא א 1שח	555	680	+5	+.9	+570
יבוא אפ 2	350	1000			-550
מן 1שח	533	282	-5	-.9	-1008
מן 5שח	428	920	+18	+4.4	+1621
סנפרוסט 1ש"ח	16500	7.0	+500	+3.1	+494
עסיס ב 5שח	351	6602			-1273
עלית אבגל 1.0	2650	270	+33	+1.3	+298
שמן מבטל א' ש'	1650	394	-30	-1.8	-970
עלית 0.1	14644	350	+357	+2.5	-96.0
טקסטיל והלבשה					
ארגד 1ש"ח	528	7738			+262
ארגד אפ 2	337	1150			+1850
ארגד אגח 1	110.5	21109	+1.0	+.9	+23400
אופים 1.0	540	150			-350
אופנת ברוך 1 שח	344	2566	-18	-5.0	-4691
אופנת ברוך 5 שח	245 תב	3361	-13	-5.0	-6361
אופנת ברוך אפא	290	2300	-10	-3.3	-2300
ארגמן רג ש	10700 *	151	+260	+2.5	+71.0
* ביצוע חלקי 98.10%					
דלתא-גליל 1.0	2490	1855	+80	+3.3	+1382
דלתא-גליל א 3.0	2180	2000	+80	+3.8	+1659
מטוויות כאחד 1.	1300				+74.5
מטוויות כאחד 5.	691				
ויסלבו 1.0	285	700	-15	-5.0	-1330
ויסלבו 5.0	215	335	+6	+2.9	+248
ורדינון 1.0	4780	57.0	+100	+2.1	+57.0
זיקית 1שח	1950	621	+20	+1.0	+146
זיקית 5שח	1700	1034	+25	+1.5	+1019
זיקית אפ ב	825	890	-25	-2.9	-400
טופר 1שח	225	3761	+7	+3.2	+1983
טופר אפ 1	148.0	12083	+4.0	+2.8	+7843
לודזיה 0.1	840	500			-500
לודזיה 0.4	635	800	-15	-2.3	-2462
ליבת 1שח	255	5880			-3990
מקס 0.1	3389 תב	1045	-377	-10.0	-1319
מקס 0.5	2539	227	-30	-1.2	-197
עית 1.0	415	1874			-1516
עית 5.0	220	4661	+9	+4.3	+14378
עית אפ 2	201	2000	+2	+1.0	+2197
עית אגח 1	117.0	1900			-900
פולגת 1.0	291	5912	+11	+3.9	+11484
פולגת אפ 1	163.0	2700	+5.0	+3.2	+9117
פולגת א 1שח	1165	1168	-25	-2.1	-883
פולימן א 0.5	9100	115	-400	-4.2	-262
פרגוד 1שח	718				
כיתן-סבריכה	7500 *	64.0	+75	+1.0	+33.0
* ביצוע חלקי 90.10%					
תעש רוגוזין 1.0	2001 תב	926	-177	-8.1	-926
פולגת ב 4שח	803	7773	-8	-1.0	-7081
מתכת ומוצריה					
אורדן 10.0	8042 *	51.0	+100	+1.3	+241
* ביצוע חלקי 56.70%					
אורדן 50.0	6865	100	+130	+1.9	+74.0
אלקטרה 1.0	7000				
אלקטרה 5.0	4830	30.0	+100	+2.1	+30.0
ככלים ש	367	14394	+11	+3.1	+10192
ככלים אפ(1)1	101.5	10768			+897
ככלים אג"ח סר"א	102.0	95160	+1.5	+1.5	+218488
התגוף 1.0	565 *	912	+27	+5.0	+1000
* ביצוע חלקי 91.20%					
התגוף 5.0	307 תב	600	+28	+10.0	+2700
התגוף אפ	2899	50.0	-1		-159
דיקו 1.0	2750	27.0			-43.0
זיכה 5.0	1375	182			-44.0
קשבאות פה 5ש"ח	3750	288	+75	+2.0	+54.0
כבלי ציון 1.0	2560	1090			-484
כבלי ציון 5.0	1179 תב	1368	+80	+7.3	+4310
כבלי ציון אפ 3	305	2419	-18	-3.2	-1164
מורכן 1.0	— לא נסחר —				
מתכת קרמר 1 שח	200 תב	7537	-18	-8.3	-5808
מתכת קרמר 5 שח	123.0 תב	11531	-9.0	-6.8	-7971
מושתן 0.1	34275	20.0			-20.0
מושתן 0.5	12863	60.0			-115
פקר פלדה 1.0	2200	9543			-2525
קיבנ 1.0	749	350	-30	-3.9	-1650
קיבנ 5.0	436	1000	-10	-2.2	-1800
קליל 1.0	2160	1816	+60	+2.9	+1616
קליל 5.0	1720	263			-263
קליל אפ	870 תב	2369	+65	+8.1	+4265
קליל אגח	118.5	2350			-4950
שלדות 5.0	5500 *	139	-400	-7.0	-319
* ביצוע חלקי 90.00%					
תעשיות לכיש 1.0	805	355	+13	+1.6	+145
תעשיות לכיש 5.0	450	114	-6	-1.3	-878
קשבאות פה 1ש"ח	3929	682	+96	+2.5	-582
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה					
אלביט 3.0	305900	38.0	+1000	+.3	+11.0
אלקו 0.1 ש	5900	40.0	+76	+1.3	+117
אלקו 0.25 ש	4350	91.0	+100	+2.4	+94.0
אלקו 0.25 ב	4689 תב	25.0	+300	+6.8	+32.0
אלקטרה 0.1שח	2028	900	+78	+4.0	+1540
אלקטרה א 0.5שח	1500	2674	+49	+3.4	+4958
אלקטרה אפ 5	1095	1741			-491
אלקטרה אגח 3	150.0	36160	+3.0	+2.0	+49660
אורית 0.02שח	17060	149			
כלל תעש אלקטרו	2480 תב	1660	+120	+5.3	+9355
ספקטרוניקס 1.0	1290	1337	+50	+4.0	+550
ספקטרוניקס 5.0	940	1148	+25	+2.7	+852
פריכסנגר 1שח	500	830	+20	+4.2	+602
פריכסנגר 5שח	366				-1.8
ציקלון 1שח	1654 כק		+79	+5.0	+325
ציקלון 5שח	722	380			-134
קבסשטין אלקט 1.	5372	91.0			+9.0
קבסשטין אלקט 5.	3010 תב	50.0	+250	+9.1	+370
ת.א.ת. 1שח	1018 תב	105	+93	+10.1	+352
ת.א.ת. 5שח	513	510	+11	+2.2	+210
ת.א.ת. אפ 1	11598	14.0			-14.8
תדיראן 1שח	663	3510	+13	+2.0	+2300
אלרון 3.0	204933	5.0	-1030	-.5	-1.0
מוצרי בניה					
א.פ.בלבין 1שח	181.0	108996	+7.0	+4.0	+232179
א.פ. בנין אפ א	622	2350	+20	+3.3	+9934
א.פ.בנין אגח א	133.5	83265	+3.0	+2.3	+187735
אקרשטיין 1שח	525	1600			-152
אקרשטיין 5שח	343	2754			-2754
אקרשטיין אפ א	525	410			+161
אקרשטיין אג"ח 1	134.0	45800	+2.0	+1.5	+3470
האחים בלום 1שח	140.0	19250			+271
אחים בלום אפ1	95.0	26174	+2.0	+2.2	+4406
בר-סן 1.0	1100	25.0			-25.0
בר-סן 5.0	630	895			-513
טרמואסבסט 1.0	6450	20.0	+50	+.8	+31.1
טרמואסבסט 5.0	2443 כב		-129	-5.0	-1459
מ.ל.ב. 1.0	950 *	696	+69	+7.8	+2590
* ביצוע חלקי 92.80%					
מ.ל.ב. 5.0	608				
מודול השק 1שח	520	1100	+2	+.4	+680
מקאיקה הכמן 1	— לא נסחר —				
מקאיקה הכמן 5	11970				
נגב קרמיקה 1ש"ח	390	4128			-2156
נגב קרמיקה אפ	194.0	1048	+1.0	+.5	+3952
כימיה, גומי ופלסטיק					
אגן 5 ש"ח	1805	168			+432
אליאנס ב 200.0	1700 *	71.0	+40	+2.4	+628
* ביצוע חלקי 73.60%					
גל תעשיות 1.0	563	227	+6	+1.1	+257
גל תעשיות 5.0	405	251	+6	+1.5	+251
גל תעשיות אפ	205	6220			-220
גל תעשיות אגח 1	103.0	25789	+1.5	+1.5	+65789
דשנים 0.1	2980	268			+198
דשנים 0.5	1510	220			-120
חיפה כימיקל 10.0	854	6793	+23	+2.8	+14418
ליפסקי 1.0	2275	60.0	+25	+1.1	+10.0
מקסימה 1.0	5830				
מקסימה 5.0	3900	105			-56.0
כנו 1.0	22900	23.0	+680	+3.1	+23.0
כנו 5.0	18350 תב	45.0	+1200	+7.0	+75.0
פריקלאס 1שח	479	2350	+13	+2.8	+2465
פריקלאס אפ 1	170.0	13140	+1.0	+.6	+15210
קים 1שח	4169	400			+336
קים אפ 1	2550	274	+76	+3.1	+226
קים אגח 1	108.0	23560	+1.0	+.9	+32190
תיא 5ש"ח	3729 תב	400	+179	+5.0	+2239
פרומארום 10.0	44200	267	+2077	+4.9	+142
תגד א 5.0	7200				
נבט 0.01 ש"ח	9455	644	-48	-.5	-216
ים הבלה 1שח	2520	1210	+25	+1.0	+855
מכתשים 10.0	829	9872	+28	+3.5	-13778
עץ ומוצריו, נייר ודפוס					
כתר 1שח	195.0	1517	+6.0	+3.2	+3483
דפוזין 1.0	8383				
דפוזין 5.0	5595	52.0	-250	-4.3	-52.0
ת.ב.ג. 1.0	10550	208	-450	-4.1	-230
יפה 1שח	1459	156	+14	+1.0	+244
לבידי אשקלון 1.	545	1530			+1890
מולט 0.5 ב	36360	14.0	+360	+1.0	+7.0
סקובריה 1.0	2502	167			+355
רים 0.1	396	774	+14	+3.7	+1832
רים 0.4	210	2500	+2	+1.0	+3171
תעל ב 0.2	16484	112			-142
מפעלי נייר 10.0	339221	31.0	+13047	+4.0	+10.0
תעשיות שונות					
אבדין 1.0	352 תב	2544	+21	+6.3	+2962
אבדין 5.0	135.0	655	-1.0	-.7	-655
תמישה יד 1שח	2920	175	+60	+2.1	+175
ה.ג.מלק 1שח	1375	223	-35	-2.5	-83.0
ה.ג.מלק 5שח	1168	500			-99.0
השקעות תעשיה					
כור כב 1.0	5440	461	+40	+.7	+14.5
כלל תעש אפ 3	168.0	104084	+9.5	+6.0	+373000
כלל תעש אגח 6	112.0	85678	+2.0	+1.8	+387022
כימיקלים 0.1 ב	12141	120	+354	+3.0	-67.0
כלל תעשיות 1 שח	233	44613	+8	+3.6	-34528

חברות להשקעה

שם הנייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	השינוי ביקוש/היצע
השקעה ואחזקות					
אמפיק ש	6500				
אינקסה 1שח	49.5 כב		-2.5	-4.8	-230366
אלגר ע"ס 1ש"ח	1070	2040			-906
אפיק 1.0	— לא נסחר —				
אפיק 5.0	— לא נסחר —				
בחלת השקעות 1שח	1030				
בחלת אפ א	790	142			+358
בחלת אגח 1	105.0	21700	+5	+.5	+63300
דנבאר 1ש"ח	515	539			-304
דנבאר 5ש"ח	330	810			-810
חברה לישראל 5ש"ח	3890	1656	+30	+.8	+210
וולפסון 0.1	114000				
וולפסון 1.0 ש	20200				
אספא א 0.5	20470	50.0	+978	+5.0	+140
מפעלים השק וש"ח	800	6043	+2	+.3	+9707
דיסק השק אפ	979	11712	+26	+2.7	+30663
דיסק השק אג"ח	112.0	45192	+2.0	+1.8	+183978
מזרחי השק ש	27100	25.0			-5.0
מזר השק אגח 124	12959				
חירון 1שח	1720	30.0	-30	-1.7	-46.0
חירון 5שח	1100	850	+26	+2.4	+600
יצוא ש	11340	98.0			-98.0
ירדן א 9.1	1350 תב	676	-146	-9.8	-771
כלל ישראל 50.0	1170	2419	+34	+3.0	+2869
מגור 1שח	476	3305			-2215
מגור א 5שח	450 תב	1249	+29	+6.9	+2953
מגור אפ ב	225	2339			-639
מגור אג"ח 1	121.0	2000			-2000
פז השק ש	2279	1181			-956
מבה א 0.1	7941 תב	115	+722	+10.0	+80.0
מבה 0.5	3900	785	+190	+3.3	+1023
פריון ב 0.2שח	12750	495			-21.0
קרדן 1שח	90.0	6399			+14151
קרדן 5שח	65.5	12290			-15887
קרדן אפ 2	50.0	7612			-10565
קרדן אגח 1	101.5	20230			+24770
אדיבי פתוח 2.0	7804	1047	-39	-5	-722
אלרן ע"ש וש"ח	979	3183	+19	+2.0	-3305
חברה לישראל 1	4137	1367	+81	+2.0	-1057
דיסקונט השק 1שח	2174	3060	-22	-1.0	-805
כלל ישראל 10.0	1188	5366	+46	+4.0	-3509

נסחרות במט"ח

שם הנייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	השינוי ביקוש/היצע
גזית ס	— הפסקת מסחר —				

רשימה מקבילה

שם הנייר	השער	המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	השינוי ביקוש/היצע
שרותים					
הראל 1.0	1644	57.0	+56	+3.5	+57.0
י.ב.כ.ל. וש"ח	248	2747	+5	+2.1	+2253
קונסורטיום 0.1	1058 כק		+50	+5.0	+5264
קונסורטיום 0.5	425 תב	2360	+59	+10.1	+9110
קונסורטיום אפ	159.5	6103	+9.0	+6.0	+7977
קסל 1שח	690 *	200	-9	-1.3	-550
* ביצוע חלקי 80.00%					
תבל 1שח	266	1150			-3600
מלונאות ושרותי תיירות					
בני הדר וש"ח	130.0	20400			-2350
בני הדר אפ 1	100.5	28500			-10100
תחיה ישראלית 1	66.0	17871			-19496
מחשוב ושרותי מחשב					
רקה מיכון 1.0	4880	121			-46.8
כלל מחשבים 1.0	5756 תב	24.0	-640	-10.0	-135
משוב 1.0	350	790			+240
משוב אפ 1	235 *	1186	+35	+17.5	+12446
* ביצוע חלקי 68.10%					
רקפי 1שח	473	2148	+12	+2.6	+1852
נדל"ן בינוי ופתוח					
אמבנים וש"ח	1099	756			-162
בן-יקר בת 1.0	3950	177	-13	-.3	-177
רדוקר 1.0	— הפסקת מסחר —				
רדוקר 5.0	— הפסקת מסחר —				
ערד 3.0	1650 תב	1863	-100	-5.7	-2463
רסקו מבוב	— לא נסחר —				
רסקו רג	— לא נסחר —				
חקלאות					
שז-הר 0.1שח	1852	1016			-361
שז-הר אפ א	609	1050	+30	+5.2	+3220
טקסטיל והלבשה					
פיס גליקר 1.0	— לא נסחר —				
מתכת ומוצריה					
אוטומוב 5.0	— לא נסחר —				
מתכת מרום 1.0	— הפסקת מסחר —				
מתכת מרום אפ	— הפסקת מסחר —				
מוצרי בניה					
אלקל 1שח	150.0 מו		-8.0	-5.1	-4643
אלקל אפ 2	58.0	10900			-2142
מוצרים כימיים, גומי ופלסטיק					
אלון-טק וש"ח	157.0	11566			-10146
דקסטר 1.0	1915 תב	30.0	-127	-6.2	-115
גפה 1שח	3950	135	+120	+3.1	+116
ת.ג.ל. 1.0	1700	63.0	-55	-3.1	-66.0
ת.ג.ל. 5.0	1800	11.0			-5.0
עץ ומוצריו, נייר ודפוס					
אורדע פרינט 5.0	957 תב	14023	+87	+10.0	+15745
תעשיות שונות					
גולף וש"ח	549	3475	+21	+4.0	+4286
סו-תק וש"ח	379	794			-220
השקעה בתעשיה					
כאורי טכנולוגיה	137.5	17400	-2.5	-1.8	-12400
חברות השקעה					
אי.די.בי וש"ח	465	3450	-5	-1.1	-3450
אי.די.בי אפ (1)	130.0	320			-2320
אביטר בב 1.0	1200 *	200	-40	-3.2	-1590
* ביצוע חלקי 64.50%					
ישום וש"ח	— הפסקת מסחר —				
ישום אג"ח-אפ	— הפסקת מסחר —				
לבניק 1שח	— לא נסחר —				
לבניק 5שח	— לא נסחר —				
עד השקעות וש"ח	2016 *	60.0	+150	+8.0	+205
* ביצוע חלקי 57.10%					
עד השקעות 5ש"ח	820	374			-17.0
חיפושי נפט					
דלק חיפושים 1.0	3210	456	-140	-4.2	-351
דלק חיפושים 5.0	1925	100	-37	-1.9	-1453
דלק נפט אפ 2	1107	360	-60	-5.1	-783
מז חיפושי נפט	20000	108			-108
י.ו.א.ל. 5.0	433	25404			+2857
יואל אפ 2 (1)		78035			+185
נ.ג.ב. 1.0	4927 תב	207	+448	+10.0	+708
נ.ג.ב. 5.0	2170	542	+100	+4.8	+439
שראיל ב 0.03שח	5971	2.0			-2.0
נפטא ע	458 תב	12562	-40	-8.0	-11092

משתנים

שם המדד	מספר מניות	מדד קודם	מדד היום	שינוי	מחזור
הבינלאומי	21	7715	7715	.00	6720
הפנה	9	239	239	.00	25971
כלל-כור	22	408	410	.00	69622
קונצרן ב'	9	9191	9146	.00	2059
דקק ל	19	2362	2362	.00	14695
אפריקה-I	5	36205	36285	.00	264
אזורים	28	935	935	.00	39054
בנכסים ובנ'	9	2817	2817	.00	6984
השקעות ישוב	32	66266	66266	.00	668
כלל-כרל"ב	12	690	690	.00	26487
עלית	11	14644	14644	.00	1230
פולגת ב'	12	803	803	.00	15823
קשבאות פה	6	3929	3929	.00	1872
אלרון	11	204933	204935	.00	43
נבט	29	9455	9455	-.51	5324
ים הבלה	8	2520	2520	.00	3910
מכתשים	27	829	829	.00	55872
נייר חדרה	51	339221	339221	.00	427
ארקיה	3	12141	12141	.00	420
כלל תעשיות	35	233	233	.00	272613
אי.די.בי פ	1	7843	7804	.00	1607
אלרן ע"ש	5	979	979	.00	9683
חב.לישראל	19	4137	4137	.00	6647
דיסקונט השק	18	2174	2174	.00	12900
כלל ישראל	36	1188	1188	.00	55106

שערי קרנות נאמנות

הקרן	מחיר היחידה	מחיר הפדיון
אב	5443.47	5368.09
אבטקה	464.57	462.35
אגד	255.09	253.48
אדיר	1696.53	1684.78
אדם	2376.1	2360.68
אופיר	2007.66	1994.56
אור	434.45	430.98
אורין	140.34	139.37
אורלי	284.82	282.82
אורן	798.26	793.05
אייל	—	—
אידים	5500.34	5380.92
אידען	760.07	754.58
אלון	620.65	615.89
אלשר	675.67	671.11
אליסים	100.68	98.39
ארז	340.62	338.39
אס	159.86	156.45
אסל	182.05	180.80
אתרוג	254.05	252.42
ברולה	2283.80	2268.28
בדים	532.99	529.49
ברק	506.83	503.53
ברקת	—	—
גבים	1542.03	1532.01
גבע	112.10	111.32
גדן	442.67	439.97
גיא	100.83	100.13
גיל	3418.36	3353.76
גלית	635.59	628.25
גיבורים	372.11	369.56
הזכיות	502.14	498.71
הלב	243.09	241.21
הדרך	1552.14	1522.89
הוקן	267.40	262.26
הליה	595.89	585.88
הדר	347.45	341.26
הקל	399.76	397.37
הרם	—	—
הדר	548.26	539.48
זהבית	—	—
זהר	105.35	104.60
זיו	130.29	129.41
זמיר	493.28	489.05
חדות	161.28	160.19
חליפן	139.85	139.50
חלמיש	—	—
חן	146.90	146.61
טוש	1461.15	1448.21
טל	6415.76	6336.16
יובל	447.19	444.35
יהלום	2325.29	2309.75
יסודות	581.59	578.73
יפעה	444.40	441.59
יכב	334.79	332.57
כאל	135.59	132.62
כלנית	657.06	645.98
כספית	—	—
כרמל	149.59	147.77
כתר	1212.64	1198.62
להב	4908.80	4815.30
לבסקי	124.45	123.15
למיר	389.54	381.92
לפס	1872.15	1858.34
לפס	—	—
מבחר	1307.98	1299.58
מבטח	3845.98	3819.89
מגד	264.84	253.15
מגוון	5686.90	5663.95
מגל	406.37	403.84
מגן	1781.51	1770.10
מורן	891.57	883.18
מטה	25617.85	15245.06
מיטב	996.49	990.12
מישר	4631.15	4601.25
מעין	760.77	756.23
מקסה	—	—
מרגלית	1353.58	1344.55
מרווח	121.85	121.40
מרום	1297.43	1288.90
נווה	143.65	142.63
נגבי	—	—
נוע	501.34	495.08
ניל	152.59	151.59
סביון	677.91	666.23
סגולה	138.77	137.78
סלע	—	—
סנונית	517.38	513.85
ספיר	395.50	393.19
סתיו	—	—
עדיף	375.99	373.71
עדן	—	—
עמר	487.45	480.68
עבר	1268.70	1258.94
עגת	—	—
עמרי	487.53	485.99
ערבון	133.90	133.76
פיא	1846.40	1835.28
פאר	594.70	575.80
פנינה	485.67	482.32
פוז	—	—
צביר	1093.67	1085.36
צבירה	540.29	535.61
צמרת	1874.65	1862.93
קלע	2256.58	2252.81
קשת	102.75	102.08
רמון	—	—
רימון	138.72	138.50
רעות	829.61	814.33
רשף	413.31	410.80
שביט	441.44	438.52
שחם	—	—
שירה	460.68	457.50
שביל	396.11	393.39
שחר	777.03	766.30
שמיר	835.68	815.88
שקד	184.11	182.85
תאנה	254.16	252.66
תדהר	544.58	543.49
תירוש	537.98	531.85
תנופה	102.84	102.21
תמר	258.21	256.83
תפוח	194.91	193.51
תרשיש	1491.25	1481.71
תשרי	529.48	522.26

הלוח הכללי

דרושים למפעל שבבים באשדוד
★ חרט ★ כרסם
טלפונים: 08-532262, 08-551854.

תנועת הנוער של האגוד הוהלאי
דרושים
רכז/ת
הדרכה הנוער
לאיזור המרכז
[illegible]
03-331543/5
[illegible] 8.30-13.00

למוסד ציבורי בחיפה
דרוש/ה
מנהל/ת מטבח
כישורים נדרשים:
★ מנהל/ת משק ו/או בוגר/ת המדרשה לתזונה, עדיף בעל/ת השכלה אקדמאית בתחום שירותי מזון ודיאטה.
★ דרוש נסיון מוכח ויכולת ניהולית ומקצועית.
לפנות בכתב יד בציון תולדות חיים ומספר טלפון לת.ד. 7228 חיפה.

לחברת בניה בירושלים
דרושים
מנהלי עבודה
מנוסים
מזכירה מיומנת
ומנוסה
02-639977
02-699005

לחברה קבלנית פרטית במערב אפריקה
דרושים:
★ מנהלי עבודה – לבניה קונבנציונלית בעלי ידע בעבודות גמר.
★ מנהל עבודה – לבניה טרומית נסיון 3 שנים לפחות בבניה טרומית למגורים
★ מנהל עבודה – לבניה קונבנציונלית בעל נסיון בעבודות בידוד ואיטום גגות
★ מנהל בית מלאכה לאלומיניום
בעל נסיון, 3 שנים לפחות בייצור והרכבת חלונות אלומיניום וניהול צוות עובדים
★ מנהל נגריה – בעל נסיון בניהול נגריה לבנין ורהיטים בסדר גודל של כ-50 עובדים.
הערה: לכל המשרות הנ"ל דרוש ידע סביר באנגלית נא לפנות בצרוף קורות חיים והמלצות – לת.ד. 44411 חיפה.

לתעשיה הצבאית
באזור המרכז
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
ל-5 ימי עבודה בשבוע
דרישות המשרה:
★ סוג 3 לפחות בהנהלת חשבונות.
★ נסיון של 3 שנים לפחות בהנהלת חשבונות תעשייתית.
★ רצוי ידע במחשוב.
● מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בפרוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 1044 רמה"ש מיקוד 47100.
נא לצמין תעודת זהות.
התעשיה הצבאית

לקורס טייסי
ריסוס חקלאי
דרושים מועמדים
א. עד גיל 30
ב. בעלי רשיון טיס מסחרי
לפנות עד 6.11.87 לעל-ניר (כמיאוויר) ש.ת. הרצליה בין השעות 10.00-14.00 בצרוף תולדות חיים, לצורך הרשמה.

דרוש
מנהל ביצוע
להקמת מבני תעשיה במרכז הארץ
הכישורים הדרושים:
1. נסיון של 5 שנים לפחות בהקמת מבנים טרומיים.
2. שליטה בתחומים הטכניים: חישובי כמויות, לוחות זמנים, הכנת מכרזים, ניתוח עלויות וכד'.
3. יכולת ניהול עצמאי של אתר בניה.
★ פרוט קורות חיים ונסיון קודם.
לשלוח בכתב-יד בלבד לת.ד. 1127 רמת"ע. לו"ב.

רותם דשנים בנ"מ
לאגף השיווק בתל-אביב דרושה
מזכירה
* נסיון בעבודות מזכירות וניהול משרד
* ידיעת עברית ואנגלית על בוריין
* יכולת ניסוח עצמאית בשתי השפות
נא לפנות לאסתר בין השעות 8.00-10.00 בטלפון 03-256121, 03-256129
או בכתב בצרוף קורות חיים והמלצות ת.ד. 20279 הקריה ת"א 61203
עבור "שיווק"
למפעלנו במישור רותם דרושים
מהנדסי מכונות
לתפקיד מהנדסי אחזקה מתקנים
עדיפות לבעלי נסיון של שנתיים באחזקה בתעשיה הכבדה
סיועד גם למהנדסים ללא נסיון בוגרי בי"ס מקצועי או לטכנאים.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ד.נ. ערבה 86800 מישור רותם לידי מנהל כח-אדם

למוסד ממלכתי בתל-אביב
דרושים
נהגים
הכשורים הנדרשים:
★ גילאי 24-35.
★ רשיון נהיגה על אוטובוס ומשאית מעל 15 טון.
★ נסיון קודם הכרחי.
מועמדים העומדים בכל הדרישות לעיל לאחר שרות צבאי מלא בצה"ל, יפנו בכתב בצרוף קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת.ז. ומס' טלפון לת.ד. 39888 ת"א (מיקוד 61398).
פונים מתאימים ייענו

אופטרוטק
חברתנו עוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מערכות אלקטרואופטיות ממוחשבות
המבוססות על טכנולוגיות מתקדמות בתחומי ראיה ובינה מלאכותית ומיועדות ליצוא
לרגל הרחבת המערך הטכני בארה"ב
דרושים לנו
מהנדסים והנדסאים
בעלי נסיון נרחב בתחום האלקטרוניקה רצוי ידע במחשבים ואופטומכניקה.
למתאימים אנו מציעים להשתלב בצוות מעולה של מהנדסי אחזקה למערכות חדשניות בארה"ב, לאחר תקופת הכשרה בארץ.
במענך נא צייני 412ER107
סודיות מובטחת.
כל המשרות מיועדות לגברים ונשים. נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים וציון מס' טלפון אל: כח אדם, אופטרוטק בע"מ, ת.ד. 69 נס ציונה 70450
אופטרוטק. בית לאנשים יוצרים

תחזית לאומית — מחזור 8 | עם שלמה וישינסקי

לקחתי הבן לאימון הפועל ת"א כדי שידע את מי עליו לאהוב

מאת ברוך דגון

שלמה וישינסקי, שחקן תיאטרון הקאמרי, עתה, כידוע, רק באורדם. בן 43 ויותר משלושה עשורים בשנים אוהד את הפועל ת"א. התחיל כשחקן נוער בקבוצה וסיים כשחקן ספסל אצל הארי גיים, המאמן האנגלי. מאז כל העולם בימה, תפקיד מתחלף בתפקיד, והבא נותר צוק אוהד איתן של "האדומים".

כבר מגדל דור של של אוהדים. אומר: "ביום כיפור

לקחתי את בני בן ה-3.5 לבית הכנסת כדי שידע כי הוא יהודי. אחר-כך לקחתי אותו לאימון של הפועל ת"א, שידע את מי הוא צריך לאהוב". שיחק כדורגל להנאתו בנבחרת האמנים, אולם מאז שנכנס ברצינות רבה לעסקי טניס יומיומיים מזניח את הבעיטות. "יש לי כושר גופני טבעי. כל פעם, שהפועל בצרות קוראים לי לאימונים כדי להראות להם מה זה כושר".

לא מגיע ליציע "בלומפילד" בכל שבוע, אוהד בשלט רחוק. "מה אגיד לך, פחדתי מהתפרעויות. עכשיו הבטיחו לי לשבת בתא המכובדים, שם יותר בטוח". בשבת יצטרף לאוהדי הפועל ב"דרבי הגדול". הניחוש שלו: "מה יש לנחש, התוצאה ברורה מאליה. אם הפועל לא מנצחת, אין לי מה לחפש שבוע בינונגוף".

מה לא מוצא חן בעיניך בכדורגל הישראלי? "ספרתי ומצאתי, כי לכל משחקי הליגה הלאומית הגיעו כ-15,000 צופים, ובכל זאת מקדישים לספורט הזה עשרות עמודי עיתון בשבוע. רק הקאמרי מביא יותר צופים להצגותיו במשך השבוע ומקדישים למשחק הזה בקושי רבע טור ביום, ושוד משתולים להאכיא אותו".

מכבי ת"א — הפועל ת"א. מכבי ת"א קבוצה טובה ומתקרבת לרמה של הפועל. מה אתה רוצה שאומר? אנחנו מנצחים. התחזית: נצחון להפועל.

מכבי חיפה — שמשון. שמשון נחשבת קבוצת בת של הפועל ת"א, ואני חייב לגלות נאמנות לבני משפחה. חיפה מתאוששת וגם ביתית. נו, שיהיה תיקו.

בית"ר ירושלים — הפועל באר-שבע. אני אוהב הפתעות ומחפש פלפל בליגה. באר-שבע היא הבחירה שלי. התחזית: נצחון לבאר-שבע.

הפועל לוד — הפועל פ"ת. לוד כבר גמרה את העונה והרימה דגל לבן. פ"ת תהנה משלוש נקודות נוספות. התחזית: נצחון לפ"ת.

הפועל חולון — בני-יהודה. בני-יהודה איננה בבוקר וחולון תוכל לבלום אותה הודות למגרש הביתי. התחזית: תיקו.

מכבי פ"ת — מכבי נתניה. נתניה קבוצה מצויינת. כל שחקניה, לרבות השוער, עולים כדי לנצח. אני מהמר על הכדורגל היפה הזה. התחזית: נצחון לנתניה.

בית"ר ת"א — הפועל כפ"ס. כפ"ס תנצח. ראשית, משום שהיא מופיעה עם סמל הפועל, ושנית משום שהיא טובה. התחזית: נצחון לכפ"ס.

הליגה הלאומית

	הקבוצה	משי	נצי	תיקו	הפסי	שערים	נק
1.	מכבי נתניה	7	5	1	1	7–15	16
2.	הפועל תל-אביב	7	4	3	0	2–7	15
3.	מכבי תל-אביב	7	3	4	0	8–15	13
4.	בית"ר תל-אביב	7	3	3	1	5–10	12
5.	הפועל כפר-סבא	7	3	2	2	5–7	11
6.	הפועל פתח-תקוה	7	3	2	2	7–8	11
7.	הפועל באר-שבע	7	2	3	2	4–4	9
8.	בית"ר ירושלים	7	2	2	3	12–12	8
9.	בני-יהודה	7	1	4	2	5–6	7
10.	שמשון תל-אביב	7	1	4	2	6–5	7
11.	הפועל חולון	7	1	4	2	6–5	7
12.	מכבי פתח-תקוה	7	1	3	3	9–5	6
13.	מכבי חיפה	7	0	3	4	6–4	3
14.	הפועל לוד	7	0	2	5	21–3	2

שחקני עיר הגנים "שדדו" את יהלומני נתניה 77:80

מאת משה כהן

שחקני מכבי ר"ג הצליחו אמש לחולל את הסנסאציה הראשונה של עונת המשחקים. נצחונם המרהיב על אליצור נתניה האפיל אפילו על נצחונה המרשים של הפועל חיפה ב"דרבי" החיפאי.

אין ספק, כי אליצור נתניה מהווה עדיין אכזבה. כבר כמה משחקים לא מצליחים חניכיו של צבי שרף למלא אחר הציפיות. לאחר נצחונם הכפול במסגרת גביע קוראץ' קיוו רבים כי הם הצליחו להחלץ מהמשבר אליו נקלעו, אבל משחק אמש הוכיח, כי משהו חורק במכונה הנתנייתית.

שחקני הפועל חיפה ראויים לחופן מחמאות. הם לא התקשו למוטט את יריבתם המושבעת, מכבי חיפה, וכו בנצחון חשוב, שסיבך את מכבי חיפה בתחתית הטבלה של הליגה.

הפועל ירושלים נכשלה אמש פעם נוספת בנסיונה לחולל הפתעה. הירושלמים הצליחו למתוח את יריבתם עד לדקות הסיום, אבל דווקא ברגעי הלחץ מעדו חניכיו של רני כהנא ואיפשרו לחולונים להתכונן במוראל גבוה למשחקם החשוב מול מכבי ת"א.

אליצור רמלה השיגה נצחון חשוב על בית"ר ת"א. לנצחון זה יהיו השלכות רבות על המאבקים בתחתית הטבלה. הפועל ת"א נהנתה מטיול קל בעיר היהלומים. חניכיו של משה ויינקרנץ לא התקשו להביס את מכבי נתניה, שעדיין הציגה רמה נמוכה ובלתי משכנעת.

במשחק שנערך ביום רביעי נאלצו גם שחקני מכבי ת"א להזיע. אולם, בסופו של דבר הם זכו בנצחון ביתי על הפועל גליל-עליון.

הטבלה הלאומית

לאחר המחזור השני

	הקבוצה	משי	נצי	הפסי	סלים	נק
1.	הפועל חולון	4	4	0	299:348	8
2.	מכבי ת"א	4	4	0	326:378	8
3.	גליל עליון	4	3	1	323:356	7
4.	הפועל ת"א	3	3	0	228:280	6
5.	אליצור נתניה	4	2	2	326:335	6
6.	אליצור רמלה	4	2	2	355:356	6
7.	הפועל ים	4	2	2	369:370	5
8.	הפועל חיפה	4	1	3	301:285	5
9.	מכבי חיפה	4	2	2	370:353	5
10.	מכבי ר"ג	4	1	3	391:339	5
11.	בית"ר ת"א	3	1	2	297:268	4
12.	מכבי נתניה	4	0	4	376:313	4

עובדות ומספרים מחזור 4

מכבי ר"ג 80 (42)
אליצור נתניה 77 (47)

המצטיין: אמיר בינו
שופטים: זגול וברנשטיין
צופים: 200
אולם: כפר המכביה
★ מכבי ר"ג: מאיר (32), קיליגר (20), בינו (15), באורי (7), ריכליס (3), אדידיס (2).
★ אליצור נתניה: גברסון (21), פייר (13), לוקאס (11), כוהן (11), מאלוביק (10), קרמן (7), וייסמן (4).

הפועל ת"א 106 (55)
מכבי נתניה 83 (27)

המצטיין: לינטון טאונס
שופטים: וולצר והלברברג
צופים: 250
מגרש: ישורון נתניה
★ הפועל ת"א: טאונס (24), איימוס (17), מרסר (16), דלזל (13), זלוטיקמן (9), לאסוף (8), פרישמן (8), אורליך (5), אמסלם (4), גרוניים (2).
★ מכבי נתניה: בלאט (19), ססק (16), רוס (16) בראון (16), שלכטר (7), קרטר (7), כספי (2).

הפועל חיפה 83 (48)
מכבי חיפה 73 (29)

המצטיין: אבנר שם טוב
שופטים: ויזונציק ודגן
צופים: 3000
מגרש: רוממה בחיפה
★ הפועל חיפה: יוסטון (28), שם-טוב (16), יוברטס (16), חלס (16), כסקי (5), צדוק (2).
★ מכבי חיפה: א. רוזנברג (29), פלהוארס (16), בניון (12), שפע (11), פייגלין (3), סטיינהאוד (2).

הפועל חולון 89 (43)
הפועל ים 84 (41)

המצטיין: ג'ו דאוסן
שופטים: הרמן ורמות
צופים: 1400
מגרש: מלחה
★ הפועל חולון: דאוסן (30), אורזנג' (15) בודמור (12), סרי (12), זיסמן (8), אלימלך (6), נוביק (4), מאור (2).
★ הפועל ירושלים: מילר (24), חזן (18), בראון (18), בכם (14), כריס (6), קבו (4).

אל' רמלה 122 (55)
בית"ר ת"א 101 (36)

המצטיין: ארל ויליאמס
שופטים: שטריקס וקמינר
צופים: 1100
מגרש: רמלה
★ אליצור רמלה: מקבי (35), הבסטור (27), ויליאמס (23), חוזז (19), גינדלמן (12), פולאק (4), סגיור (2).
★ בית"ר ת"א: סמפסון (45), מדד (27), גינצבורג (12), יעקובי (9), הוארד (8).

החמישיה

אבנר שם-טוב (הפ' חיפה)
ג'ו דאוסן (חולון)
קן בארלו (מכבי ת"א)
ארל ויליאמס (רמלה)
אמיר בינו (מכבי ר"ג)

מלך הסלים

1. ליף (גליל-עליון) 114
2. דאוסן (חולון) 112
3. מקבי (רמלה) 109
4. בניון (מ. חיפה) 101
5. יוסטון (ה.חיפה) 97

מכבי ר"ג הדהימה את אליצור נתניה

מאת מאיר לוי

שחקני מכבי ר"ג לעגו אמש לכל התחזיות המוקדמות והצליחו לזכות בנצחון מפתיע על קבוצתה היומרנית של אליצור נתניה — 77:80 (47:42).

הרמת-גנים שיחקו בשאפתנות רבה. הם לא נבהלו משחקניה ה"גרנדיים" של אליצור נתניה. שחקני הכחול לבן של רמת-גן הצליחו להאפיל במרבית שלבי המשחק על שחקני העוד של נתניה. הצליחו לחפות בכך על נחיתותם הגובהית. האורחים מעיר היהלומים שיחקו מתחת לכל ביקורת. משחקם היה מפוזר ובלתי מדוייק וניכר היה, כי משבר חריף פוקד אותם.

המשחק היה שקול ברוב שלביו. הנתנייתים חשבו כי הנצחון יפול לידיהם כפרי בשל, אבל לא כך חשבו יריביהם השאפתניים.

בדקות הסיום עלה המתח במגרש וסל רדף סל. שחקני נתניה גילו עצבנות רבה, שמנעה מהם לזכות בנצחון בלתי מוצדק.

ויליאמס הוליך הרמלאים לנצחון

ארל ויליאמס מסרב להזדקן. אמש הוליך ה"סופר" שחום העור את קבוצת אליצור רמלה לנצחון חשוב על בית"ר ת"א — 101:122 (36:55).

אוהדיה הרבים של רמלה לא העזו אפילו לחלום לפני פתיחת המשחק על נצחון קבוצתם בהפרש של 21 נקודות. הרמלאים שיחקו בהתלהבות רבה. הם הניעו את הכדור במהירות ושלטו ללא עוררין מתחת לסלים.

האחראי לשלטון הרמלאי המוחלט בריבאונד היה כמובן ויליאמס, שקלט 22 כדורים חוזרים מהסל וקלע ממרחקים קצרים ללא קושי. גם הבסטור, חוזז ומקבי גילו יכולת טובה. במצב זה לא היה ליריבתם סיכוי לעשות משהו מול המכונה הרמלאית המשומנת.

אולם, בכל זאת ניתן היה לצפות משחקני ה"מנורה" ליותר. אין ספק, שחקנים כמו גינצבורג ויעקובי מסוגלים להציג יכולת והרבה יותר טובה. כנראה שההתלהבות הרמלאית היכתה את חניכיו של פנחס גרשון בהלם. רק מרק סמפסון ביכולת אישית מעולה ניסה למנוע את היתרון הרמלאי, אבל לבד הוא לא יכול היה להשיג.

דאוסן ואלימלך הבטיחו הנצחון

מאת יצחק קליין

יכולת קליעה מעולה של ג'ו דאוסן אפשרה אמש לקבוצת הפועל חולון לצאת בשלום מעיר הבירה. החולונים גברו בתום מאבק מרתק על הפועל ירושלים בתוצאה 84:89 (43:41).

דאוסן החל אמש לפרוע את האשראי הרב שניתן לו. הוא קלע ללא הפרעה מכל מרחק וכל נסיונות הירושלמים לעשות משהו מולו עלו בתוהו.

גם הרכז המסור, ישראל אלימלך, ראוי למירב מחמאות. למרות פציעתו הוא הצליח בדקות הסיום להבטיח בכמה קליעות נאות את נצחון חבריו.

הירושלמים שיחקו בשאפתנות רבה. מילר, חזן ובראון הצליחו למתוח את החולונים עד לדקות הסיום, אבל כמו במשחקיהם הקודמים לא הצליחו חניכיו של רני כהנא להתעלות על עצמם דווקא בדקות המכריעות של המשחק. בדקה ה-38 עלה המתח במגרש. לאחר שירושלים הצליחה לבטל את יתרון החולונים — 79:79. במצב זה נכנס ישראל אלימלך לפעולה ובשלוש קליעות מוצלחות הצליח למנוע מהבירה אי-נעימות.

המשחק המרכזי

שם טוב ויוסטון: ה"דרבי" של הפועל

מאת יצחק צ'יבין

משחק מעולה של קבוצת הפועל חיפה העניק לה אמש נצחון מרשים ב"דרבי" החיפאי על יריבתה מכבי בתוצאה 73:83 (29:48).

שחקני הפועל לא נבהלו מיריבתם היומרנית. במשחק טאקטי נבון ובשאפתנות יוצאת מן הכלל הצליחו חניכיו של יריב ורשבצקי למוטט את שחקניה השאננים של מכבי חיפה.

חובבי הכדורסל בעיר הכרמל לא ישכחו זמן רב את ההצגה הגדולה של שחקני הפועל במחצית הראשונה. בפרק זמן זה נראו שחקני מכבי חסרי אונים והם ציפו בקוצר רוח לשריקת הסיום, ששמה קץ לסבלם.

כוכב המשחק היה ללא ספק הרכז המנוסה, אבנר שם-טוב, שניווט באמנות את משחק חבריו ואף קלע כמה סלים נאים ממרחק. גם לרוברט יוסטון היה חלק נכבד בנצחון קבוצתו. הוא לא נבהל מבניון ופלהוארס ושלט ללא עוררין מתחת לסלים. יוסטון נהנה מסיועו של רוברט יוברס, שמתגלה כשחקן רכש יעיל וחול.

על יכולתם של המכבים מייתר להרחיב את הדיבור. רובם שיחקו מתחת לכל ביקורת ורק ארי רוזנברג ביכולת קליעה טובה ממרחק ניסה להחזיק את קבוצתו בתמונת המשחק.

אין ספק, כי משחקנים כמו בניון, פלהוארס ושפע ניתן היה לצפות להרבה יותר. המחצית הראשונה התנהלה ביתרונם המוחלט של שחקני הפועל. הם הוליכו בדקה ה-6 — 5:16 ועד לסיום המחצית הצליחו להגדיל את יתרונם — 29:48.

במחצית השניה ניסו המכבים להציל את הכבוד האבוד. הם לחצו על-פני כל המגרש וקיוו למעידה של שחקניה העייפים של הפועל. אולם, רוזנברג וחבריו הצליחו רק לצמק את התוצאה — 83:73 ולאפשר בסיום לשחקני ואוהדי הפועל לצהול.

הכוכב

אבנר שם-טוב הוליך אמש את קבוצתו, הפועל חיפה לנצחון מרשים ב"דרבי" החיפאי. שם-טוב ריכז ללא דופי את משחק חבריו ואף קלע סלים נאים ממרחק. אין ספק, כי יכולתו הטובה מאפשרת גם להרכב הסלאים של הפועל חיפה להתמודד ללא רגשי נחיתות מול אריות הליגה הלאומית ולזכות בנצחונות גם על הקבוצות היותר חלשות. יכולתו מאמש תיזכר בוודאי זמן ממושך בזכרונם של חובבי הכדורסל בעיר הכרמל ובעיקר, בזכרונם של אוהדיה המתוסכלים של מכבי חיפה.

ה"אדומים" זהרו בעיר היהלומים

שחקני הפועל ת"א לא נאלצו לגלות אמש את מלוא יכולתם, כדי להביס את מכבי נתניה בביתה בתוצאה 83:106 (27:55).

חניכיו של משה ויינקרנץ גילו עליונות מוחלטת בכל מהלך המשחק. מרסר ואיימוס שלטו ללא עוררין מתחת לסלים. טאונס ודלזל קלעו כאוות נפשם ועמוס פרישמן ריכז את משחק חבריו ללא דופי.

נראה, כי שחקני עיר היהלומים הניפו דגל לבן עוד לפני שריקת הפתיחה. הם פשוט לא האמינו ביכולתם לחולל סנסאציה.

למזלם של הנתנייתים הירבו ה"אדומים" להשתעשע עם הכדור. מאמנם הרבה להחליף שחקנים ולא אחת נדמה היה, כי טאונס וחבריו מצויים בטיול מהנה.

במחזור הבא

הפועל חולון — מכבי ת"א
גליל-עליון — מכבי נתניה
מכבי חיפה — הפועל ים
אליצור נתניה — הפ' חיפה
בית"ר ת"א — מכבי ר"ג
הפועל ת"א — אליצור רמלה

תחזית ארצית — מחזור 8 | עם שלמה צ'פניק

שותף להצלחתה של הכח ר"ג מדיר רגליו ממגרשי הכדורגל

מאת שמואל טל

שלמה צ'פניק (41) מדיר את רגליו ממגרשי הכדורגל. וזה מפליא שמדובר במי שהיה שותף להצלחותיה הגדולות של הכח ר"ג בשנים 70 — 73 וזכה עימה באליפות המדינה ובגביע. "הסגולים", כך נהגו לכנות אותם.

צ'פניק, שהחל את הקריירה שלו במכבי ת"א, לבש את מדי

מכבי רמת-עמידר ומכבי חדרה, לפני שנחת בהכח והצטרף לקבוצה שהיתה בתנופה גדולה. אבל, כמו שזכה להצלחות נעלם מכר הדשא כשהפסיק את הקריירה ככדורגלן.

היום עוקב צ'פניק אחר הנעשה בכדורגל הישראלי מקריאה בעיתונות ומצפייה בטלביזיה והסיבה העיקרית לכך היא הרמה הירודה. יש לו סימפטיה להכח, אך היכולת של הקבוצה כמו של יתר הקבוצות בארצית אינן מהנות אותו והוא מעדיף להשאר בשבתות בבית.

צ'פניק תולה את האשם ברמה הירודה במתקנים הירודים ובהזנחת קבוצות הנוער. "הקבוצות בארצית מפנות את המשאבים הכספיים שלהם לבוגרים ומי שיוצא נפסד מכך הוא הנוער שאינו זוכה לטיפול נאות. לדעתי, צריכות העיריות להיות אלה המתחזקות את המתקנים והמטפחות את דור ההמשך".

על הצפוי במחזור הבא אומר צ'פניק:

בית"ר נתניה — מכבי שעריים. זהו משחק תחתית טיפוסי בו תנצל נתניה את ביתיותה כדי לזכות בנצחון. הפסד נוסף יתקע אותם בתחתית. לפיכך התחזית — נצחון לבית"ר נתניה.

מכבי יפו — הפועל ר"ג. ליפו יש קשיי הסתגלות לארצית ולשחקניה לוקח זמן להתאקלם בליגה. לאחר שר"ג מתקשה להשיג נצחון חוץ תוכה יפו בנצחון. התחזית: נצחון ליפו.

הפועל עכו — הפועל יהוד. יהוד מיטיבה לאסוף נקודות במשחקי הבית. מאידך, עבור עכו זהו משחק של להיות או לחדול. אני צופה משחק שקול ומאוזן. התחזית: תיקו.

הפועל חדרה — הפועל בת-ים. זוהי ההזדמנות של חדרה להתברג בתמונת הצמרת. נצחון יצרף אותה לטוענות לכרטיס העלייה. בת-ים מתקשה לשחק בחוץ. התחזית: נצחון לחדרה.

הפועל טבריה — הפועל חיפה. טבריה שלאחר ההפסד להכח היא קבוצה שונה לגמרי. סדרת הנצחונות האחרונה שלה מעניקה לה יתרון על החיפאים שלא בולטים לאחרונה. התחזית: נצחון לטבריה.

הכח ר"ג — מכבי רמת-עמידר. דרבי רמת גני קטן. הכח, אחרי 2 הפסדים רצופים לא יכולה להרשות לעצמה הפסד נוסף. לסגולים יתרון איכותי והם ינצלו אותו. התחזית: נצחון להכח.

מכבי יבנה — הפועל ירושלים. המשחק של המחזור. ירושלים תגיע למבחן אמיתי בחוץ. אינני נוטה להמר על נצחון יבנאי בעיקר בגלל הביתיות שלה. התחזית: נצחון ליבנה.

הליגה הארצית

	הקבוצה	משי	נצי	תיקו	הפסי	שערים	נק
1.	הפועל ירושלים	7	5	1	1	8–13	16
2.	הפועל טבריה	7	5	0	2	12–13	15
3.	מכבי יבנה	7	4	2	1	4–8	14
4.	הכח רמת-גן	7	4	1	2	6–10	13
5.	הפועל רמת-גן	7	4	0	3	8–9	12
6.	הפועל חיפה	7	3	3	1	6–7	12
7.	הפועל יהוד	7	2	4	1	10–12	10
8.	הפועל חדרה	7	2	3	2	11–13	9
9.	הפועל בת-ים	7	2	2	3	7–5	8
10.	מכבי יפו	7	1	4	2	4–3	7
11.	מכבי רמת עמידר	7	1	3	3	11–8	6
12.	מכבי שעריים	7	1	2	4	9–8	5
13.	בית"ר נתניה	7	1	1	5	11–6	4
14.	הפועל עכו	7	0	2	5	12–5	2

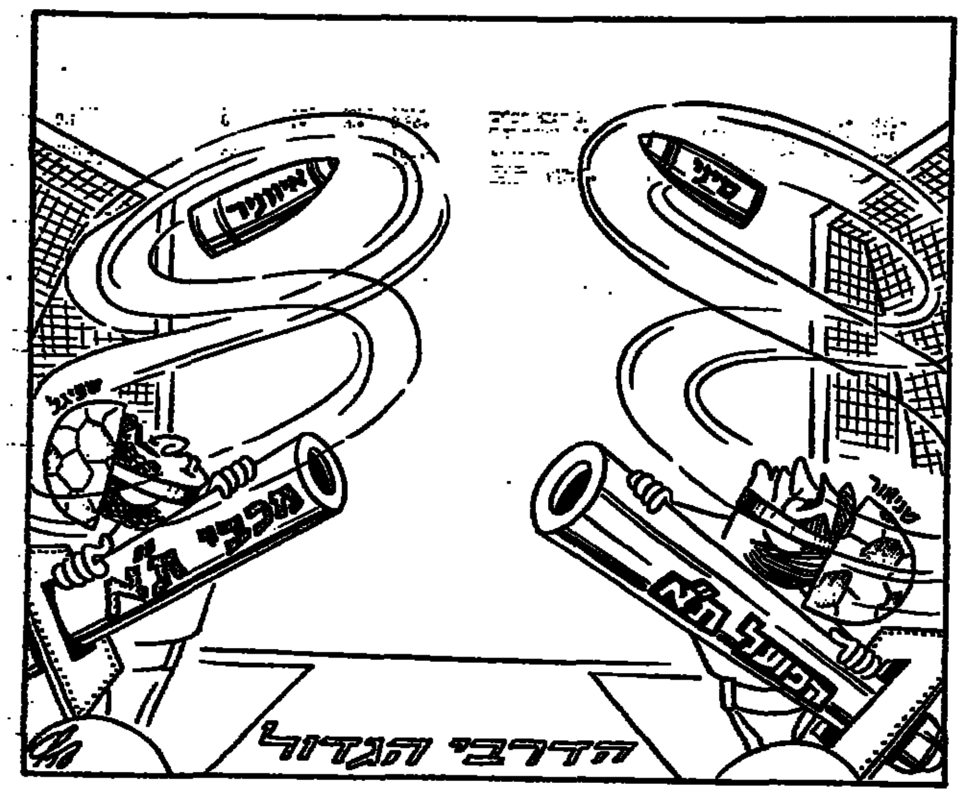

השתתפותו של משה סיני ב"דרבי" תלויה בטלקס שצריך לבוא מבלגיה

מאת שמואל קליגר

הסיכוי האחרון להשתתפותו של משה סיני, שחקן הפועל ת"א ב"דרבי" הגדול, שיהיה מחר באצטדיון ר"ג, טמון בטלקס שאמור להגיע היום להתאחדות הכדורגל בת"א מבלגיה. אם לא יגיע האישור עד שעות הצהריים אזי יחמיץ סיני את המשחק.

מכבי ת"א מצפה לעשות קופה מהדרבי המבטיח. עד אמש נמכרו במשרדי הכרטיסים כ-5000 כרטיסים. יש בכך כדי לרמוז על מספר שיא של צופים במשחק ליגה באצטדיון בר"ג. עד בה לא חזו במשחקי הליגה באצטדיון יותר מ-5000 צופים.

יהודה עמר, כדורגלן הפועל ת"א, מאמין שההגנה של הפועל תכריע את המשחק. "ההגנה שלנו היא המפתח. צפויה להגנה שלנו עבודה יותר קשה מכפי שהיה עד היום. צריך להתעלות כדי לעצור שחקנים מסוכנים כדוגמת בראל, דריקס וסבק".

לעומתו, מנשה סמעטוב, בלם מכבי ת"א, אופטימי אף הוא: "הכל תלוי בנו. אני מאמין בקבוצה שלי שנוכל לנצח בדרבי".

קווין מאגי נאבק ללא פשרות עם שחקני הפועל גליל-עליון. מאגי לא נבהל מהצבת שמפעילים עליו שחקני הגליל, כשחברו החדש, קן בארלו, משקיף עליו בדריכות רבה.

טניס

מכבי ת"א תוכתר מחר

קבוצת הטניס של מכבי ת"א תוכתר מחר כאלופת המדינה בטניס לשנה זו.

למשחקה מול הפועל ת"א, שייערך מחר בשעה 10 בבוקר, יש חשיבות יוקרתית בלבד ובכל מקרה אף קבוצה איננה מסוגלת להדביק את יתרונה הבכור של מכבי ת"א בפיסגה.

מחר יערכו שאר משחקי הבתים: הפועל צהלה — מכבי צפון ב', מועדון כרמל חיפה — הפועל ירושלים, מכבי רחובות — מכבי צפון א'.

דבר הוא דבר של היום חדש

ליברפול תארח את אברטון במוקד הליגה האנגלית ביום א'

מאת ג. שרון

ה"דרבי" של העיר ליברפול יפגיש ביום ראשון את המוליכה, ליברפול עם האלופה אברטון. משחק זה יעמוד במוקד משחקי סוף השבוע באנגליה.

הפתיחה המצויינת של קאני דלגליש וחבריו — חבריו, השועטים ללא הרף וללא מעצורים בראש הטבלה מעניקה להם, לפחות באופן תאורטי, עדיפות. אבל אברטון אינה קוטלת קנים והמארחת תרצה להוכיח כי עדיין לא אמרה את המלה האחרונה. לכן צפוי משחק רב מתח ובעל רמה גבוהה.

כדי שכל חובבי הכדורגל בארץ הבריטי יוכלו לצפות בעימות הגדול הוא נדחה ליום ראשון ויועבר בטלביזיה בשידור ישיר.

המשחק המרכזי מחר יפגיש ב"אולד טרפורד" את מנצ'סטר הביתית המוקמת במקום החמישי בטבלה עם להקתו הצעירה של בריאן קלאף, נוטינגהאם פורסט, המפגינה העונה יכולת מצויינת והמדורגת שלישית.

ק.פ.ר. המפגרת אחר ליברפול בהפרש שערים בלבד תתארח אצל נוריץ'. זו, למרות מיקומה (18) מסוגלת להיות אגוז קשה לפיצוח.

התותחנים ארסנל, עם 9 נצחונות רצופים, יתארחו אצל הברזילאי מירנדיניה וחבריו מניוקאסל בשעה שלהתכונות אותם, טוטנהאם, תנסה להתאושש מהפסדיה האחרונים על חשבון וימבלדון.

יתר המשחקים: צ'רלטון — סאות'המפטון; צ'לסי — אוקספורד; דרבי — קובנטרי; פורטסמות' — שפילד; ווטפורד — ווסטהאם.

מת הכדורגלן איזיק צ'צ'יק

כדורגלן העבר המצטיין, איזיק צ'צ'יק, הלך השבוע לעולמו בטרם עת כתוצאה מהתקף לב.

אוהדי הכדורגל הוותיקים בארץ זוכרים את הג'ינג'י הלוחם של הפועל ת"א כחלוץ מרכזי מצטיין ובעיקר, בעל חוש מיוחד להבקעת שערים. בשנות הארבעים ותחילת שנות החמישים נחשב צ'צ'יק לאחד מהשחקנים הבולטים בארץ. הקריירה הספורטיבית שלו הסתיימה בשעתו בגלל שבר קשה ברגלו.

צ'צ'יק נולד לפני 62 שנה בת"א. את דרכו הוא החל בהפועל רמת-הכובש ובגיל 16 עלה לקבוצה הראשונה, בה הופיע שנים רבות ואף שיחק בנבחרת הפועל, עמה נסע לארה"ב בשנת 1946.

איזיק היה במשך שנים רבות עובד התעשיה האווירית ויצא לגמלאות לפני שנתיים. הניח שתי בנות ובן. הוא הובא למנוחות בבית העלמין ברמת-השרון, כשמאחורי ארונו הלכו שחקני עבר רבים.

שינוים בסגל האנגלי לקראת יוגוסלאויה

מנהלה של נבחרת אנגליה בכדורגל, בובי רובסון, ערך שינויים בסגל שלו לקראת המשחק העשוי להכריע את עלייתה של אנגליה לגמר אליפות האירופה במערב גרמניה. אנגליה זקוקה לתיקו במשחקה בבלגרד ב-11 בנובמבר.

רובסון ניפה את דייב ווטסון מאברטון וכלל את תכרים הדל מטוטנהאם ואת מיק הייטלי ממונאקו, בתנאי שהשנים יהיו כשירים לקראת היציאה.

הסגל בן 22 הכדורגלנים, כולל את השוערים פיטר שילטון וכריס וודס. המערך ההגנתי — אנדרסון, גרי סטיבנס, קני סאנסום, טרי בוצ'ר, סטיוארט פירס, מרק רייט, טוני אדאמס. חוליית הקישור — גרי מאבוט, ניל ווב, פיטר ריד, ג'ון הול, בראיין רובסון, טרבור סטיבן, סטיב הודג'. התקף — וודל, קלייב אלן, גרי ליניקר, פיטר בירדסלי, ג'ון בארנס, סירל ריג'יס, או מרק הייטלי.

רודין דורש פירוט לסכום שיא שהועבר להפועל ת"א

מאת סופר "דבר"

הידיעה על העברת סכום שיא של 1,750,000 דולאר מתקציב מועצת פועלי ת"א להפועל ת"א הבהה בראה בתרעומה חלק מחברי מזכירות המועצה, שאחד מהבריה, עמוס רודין, דרש מבכור מזכיר מועצת הפועלים, עוזי כהן, להבהיר בפירוש את נכונות הידיעה.

רודין דורש במכתבו לעוזי כהן למסור לו העתק התקציב המאושר של הפועל ת"א לשנת הכספים הנוכחית. הוא גם מבקש לעיין בתקציב מועצת פועלי ת"א ובעיקר בסעיף שממנו הוקצו ה-1,750,000 דולר. רודין גם דורש לדעת מהם מקורות המימון של המועצה לסכום זה.

בסיום מכתבו מבקש רודין לקבל פירוט מלא של שימושים ויעדים שנעשו בכסף שהמועצה העבירה לרשות הפועל ת"א ולקבל דו"ח על ביצוע תקציב שנת 86/87 של הפועל ת"א. מכתבו של רודין נשלח עם העתקים למזכיר המועצה, חיים קאופמן ולחברי מזכירות מועצת פועלי ת"א.

הערב מכבי ת"א נגד סארגוסה

כדורסלני מכבי ת"א יקחו הערב פסק זמן ממשחקי הליגה הקשים ויתמודדו בספרד במשחק חגיגי מול קבוצת סראגוסה.

המשחק יערך במסגרת חגיגות 100 שנות ציביליזציה בסראגוסה. ראשי מכבי הדגישו, כי הם רואים את ההזמנה לסראגוסה כמחמאה, שכן הספרדים העדיפו את מכבי ת"א על-פני קבוצות צמרת אחרות מאירופה.

מכבי ת"א יצאה אתמול לספרד והיא עומדת לשוב לארץ מחר בערב.

לנדל ניצח את מקנרו במשחק ראווה בפירנצה

הטניסאי מספר 1 בעולם, הצ'כי איוואן לנדל, ניצח במשחק ראווה בפירנצה את ג'ון מקנרו 6:3, 3:6, 2:6.

מקנרו אמר שתוך שנתיים הוא יהיה מספר 1 בעולם. מקנרו הפסיד קודם-לכן בטורניר ראווה בג'נבה, לצרפתי יאניק נואה ולשוודי מאטס וילאנדר.

אליפות עולם ראשונה לנשים בהרמת משקולות

לראשונה בתולדות אליפות העולם בהרמת משקולות יתמודדו גם נשים על התארים השונים בענף "גברי" זה. האליפות תהיה בדאייטונה-ביץ', פלורידה. תחל ב-29 באוקטובר ותסתיים ב-1 בנובמבר.

המשקולניות יתחרו בתשעה משקלים.

גוואטמלה — גויאנה 0:3

נבחרת הכדורגל של גוואטמלה הביסה בטורניר הקדם-אולימפי, ג'ויאנה 0:3 (0:1), בבית ב' של אזור מרכז אמריקה. סין, שניצחה במפתיע במוקדון את יפאן 0:2, עלתה לראשונה בתולדותיה לגמר הטורניר האולימפי בסיאול בעוד שנה.

פיבאק עדיין מפתיע צעירים

הטניסאי הפולני וויטק פיבאק, בן ה-35, עדיין מוכיח לצעירים שכחם גם ליותר. הוא הצליח בטורניר העשיר (סכום הפרסים 950,000 דולר) באמסטרדם, לגבור על השוודי אולף סטנלונד 6:7, 6:3, 0:6.

פיבאק מדורג שנה בעולם במקום ה-393, סטנלונד במקום ה-51.

אנדרס יאריד, אותו ניצח עמוס מנסדורף בוינה, גבר על האוסטרלי וולי מאסור 6:2, 6:2.

פיבאק ישחק בשלב הבא מול הצרפתי יאניק נואה. מרטין חייטה מארגנטינה גבר על ג'ון מקנרו מחזיק התואר ומאטס וילאנדר גבר על בראד גילברט.

בטורניר בהונג-קונג, ניצח הדרום אפריקאי גרי מילר במפתיע את אלוף מקסיקו, לאונרדו לאוואייה 1:6, 6:1, 3:6.

הלוח הכללי

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המעבידים צפויים לעונש על פי החוק.

דירות

וילות ובתים

דירות למכירה 1-1½ חדרים

ברמת-צהלה (ויסבורג) קוטג'ים מפוארים בשלבי בנייה "אקו" (13278) 03-442347

במגדל אשדר ארלוזורוב פינת דרך-חיפה דירות פאר 2, 3, 4 ו־5 חדרים סטנדרט גבוה בצפון הע־יר באו לבקר בדירה לדוגמא 03-245375 (20271)

בהזדמנות!! 5, קומה גבוהה, נוף מרהיב "סני-סוף" 03-351425 (19206)

בראשון-לציון דירות וילה 3 חדרים עם אפשרות הרחבה בעתיד לחלקן גינה צמודה ולחלקן גג ענק מרפסות בית אשדר בן-יהודה א'/190 ת"א (8060) 03-245375 על'

בשיכון ל' דירה אחרונה לאיכלוס מיידי 5 חדרים רח' לוי-אשכול 40 לפרטים: חברת "אביב" (10247) 03-7512203

מגוראוז יוקרתי בנוה-אביבים 200 מ"ר במפלס אחד, מיטב השיכלולים מיזוג, חימום וקירור "דירות-אביב" 03-5412019 מלד"ן (28709)

בפ"ת בכפר-גנים קוטג' יפהפה+ תוספת 5 חדרי שינה 03-9234803 03-906132 (8297) 03-9224503

ברעננה וילות מפוארות בבניה 7 חדרים 230 ב"מ, 400 קרקע בשבת באתר מ"12 10 ברחוב התאנה קרית-גנים 03-7512639 (19097) 03-429115

דירות למכירה 2-2½ חדרים

דירות למכירה 3-3½ חדרים

4 חדרים +מחסן צמוד בגני-שמש ליד בית-שמש משקיף לנוף בהד דמנות 052-540172 ובשבת 03-499301 (8154)

ת"א-יפו

במגדל אשדר ארלוזורוב פינת דרך-חיפה דירות פאר 2, 3 4 ו־5 חדרים סטנדרט גבוה בצפון הע־יר באו לבקר בדירה לדוגמא 03-245375 (20263)

דירות למכירה

"מגוון נכסים" מציע: דירות גג מפוארות ברוטשילד ת"א, קוטג' בשיכון דן דירות בכל הגדלים ודירות להשכרה (27725) 03-449614

בצפון השקט אדוארד ברנשטיין בבניה טריפלקס מפואר 03-447234 (8011) 03-7517298

בשיכון דן דו משפחתי 250 בנוי טלפון 03-447234 (8009) 03-7517298

באילת, מיידי, דירת נופש 3½ מרוהט קומפלט, טלפון, שטיחים מקיר לקיר, בריכת שחיה +חניה, נוף לים 059-31544 $120,000 (358) (גם בשבת).

למכירה בהרצליה-ב' קוטג' פינתי 410 מ' מגרש 210 מ' בנוי מושקע. 052-453575 03-203112-3 (7190) 03-5467483

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

בצפון ת"א!! בבניה מגדל מגורים מפואר למכירה!! דירות 5 מרווחות במבנה מיוחד הכולל מרפסות פתוחות!! בריכת שחיה! חניון תת קרקעי, מפרט טכני מיוחד ועוד.. משרד מכירות בלעדי "בית וגן" 03-496755 (14451)

למכירה!! בהרצליה-פיתוח וילה מפוארת!! יחידה נפרדת!! (26389) 052-570970

קוטג'ים מפוארים בקרית-און וגני-תקווה תווך סר-טר 351425 (27994)

ביהוד. קוטג' דו משפחתי (חדש) במיקום מצויין "סוער" (6222) 03-351425

בהרצליה הצעירה קוטג' צעיר, 205000 ברחוב הזה, שישה חדרים+ מרתף 052-542369 (25980) 03-723380

בפתח-תקוה, דירת גג 3½ + 2, איזור שקט (8171) 03-9322290

בפ"ת 5 מפוארת ק"ב +מזגנים +דוד"ש +סלפונים 03-914793 (20168)

בגבעת-הרצליה של "אחדרים" בהרצליה הצעירה, שכונה יוקרתית חדשה, דירות 5 חדרים מפוארות ומבוהאוזים. מחירים מיוחדים לתקופה מוגבלת. לקבלת פרטים: משרד הבר 052-572696 מכירות באתר מתוח בימים: א, ב, ד, ה, בין השעות 10.15-14.00 המושב רבי עקיבא הרצליה הצעירה (26462)

חולון-בת-ים

במגדל דיזינגוף 2 חדרים קומה 20, דרום מזרח, כל התוספות למסירה מיידית 03-221417 (22885) 03-232536

בבאר-שבע, רח' הרצל מבצע מיוחד של 5% הנחה ל־3 דירות בלבד קונה א' בנות 4־5 חדרים לפרטים: שיכון עובדים, להגדוריה 58 ירושלים טל: (7146) 03-390721

שרון

במגדל דיזנגוף ק"24 דירה יפהפיה ומרווחת עם כל השיכלולים, נוף מקסים ובריכת שחיה 03-281145-8 להנוף (27680)

קבלנים מציעים

דירות פאר 4 חדרים סביבה שקטה סמוך לדיזנגוף ברחוב בארשטר ביה 8, במשרד 053-333111, 053-613935 יאיר בבית 03-491801 גדי בבית (9355) 053-28865

"פרל בינונים קבלנים" בבנין הנבנה ברחוב קלי בצפון ת"א נותרו 4־3 חדרים להתקשר: 03-597344, 03-867690 בין 09.00 03-588555 (27095) 16.00

בהרצליה-פיתוח, בית מפואר, בבניה, מיקום מעולה. 300 בנוי. 450 קרקע מהבעלים 052-570413 (12853) 052-575720

הד כפול ומכופל

הלוח הכללי

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | וב"דבר" ראשון בבוקר

חוק הזדמנויות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על־פי החוק.

הצעות עבודה

ל"מיומי" דרוש מנהל מסעדה עם נסיון מקצועי של 3 שנים+ מנהלי משמרת, 03-496115 (8452)

צבעי תעשייתי, נסיון בריסוס לחברת אלקטרוניקה גדולה לעבודת במשמרות התנאים טובים "א.ו.ה" 03-371465, 03-371470 (7759)

מלהימים/ות!!! יוצאי צה"ל בעלי נסיון לעבודה במשמרת שניה באיזור חולון שכר גבוה והסעות מובטחים "חבר" 03-221214 (7731)

דרוש אדריכל 3—5 שנות נסיון 03-253634 03-233157 (7686)

מלחים/ה מחווט/ת בעולה לביקורת איכות בתחום האלקטרוניקה בבני־ברק שכר מצויין (7575) 03-372304

מכונאי תעשיה בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי יוצאי ח"א, חימוש לנשמרות (בתנאים טובים) (7580) 03-286111

בבאי תעשייתי להפעלת מערך אוטומטי /אבקה/ הבובים "א.כ.א" (8047) 03-287817

לקריירה: עובדי/ות ייצור בוגרי/ות 10—11 שנות לימוד. משמרות פרפיל צבאי גבוה 03-240292-1 053-338901 (8038) 08-465277

קודם מרוכז ומעשי לפירסום וקידום מכירות תעסוקה מובטחת למסיימים טל' 03-338046 (14267) 330048

מאבטחים החל 1.85 למשימות אבטחה, ליווי ואירועים 03-441591 (12082)

מקדמי/ות מכירות בעלי הופעה וכושר ביטוי עד גיל 27 בתנאי שכר קבועים והפתים 03-812193 (10177)

מלחימות מנוסות להרכבת מעגלים מודפסים למפעל אלקטרוניקה בבני־ברק; דרוש נסיון קודם של שנתיים לפחות, 5 ימי עבודה בשבוע. 03-5791555 לי כוכבה. (7961)

נערים/ות לפני צבא לעבודות בצילום מיקרופילמים 03-266601, (9238) 03-260549

קופאים/ות לרשת השיווק לאזורים: ת"א, רמת־אביב, ר"ג, בני־ברק, בת־ים וחולון (6952) 03-286111

דיילות נאות למבצע פרסום ברשתות השיווק לאזורים: ת"א, ר"ג, נס־ציונה, חולון הרצליה, נתניה ופ"ת לשעות אחה"צ 03-286111. (6921)

רווחים גבוהים! לבחורים/ות במכירת ספרים בשעות הערב (8591) 03-7523568

נדל"ן

להשכרה באיזור התעשיה בבתים 3500 מ"ר+ חומה סביב מבנה אספלט. בשטח מבנים ושכבות למעלה מ־500 מ"ר +חשמל ומים. פרטים בטלפון 03-588555, 03-867690 בין השעות 08.00—16.00, ובערב 03-492738 (27103) 03-459608

דרוש 1500—2000 מ"ר באזור המרכז לחברת פלסטיקס בלעדי רשף טלפון נכסים (25565) 03-5742777

להשכרה 100, חצי קומה בינוני נחלת־יצחק (8388) 310556 720753

ביהוד, במרכז חנות למכירה "סנטה" (6226) 03-346441

בהזדמנות מעולה בחנות מרכזית 30 מ"ר, בשכ"ת פ"ת ראשל"צ/ התחנה חולון וכדומה בעבודה בבית 03-377211 (19512) 03-303502

למכירה זכות לשתי מסעדות באילת כולל ציוד 03-9221585 לשלמה 03-9234582 (138)

מפעל לייצור ושיווק חומרי ניקוי +רשת חנויות (19577) 03-807276

למכירה אבן כורכר (9294) 06-571344

מגרשים

בג'בעה במרכז לבניה מיידית לוילות 17,200 דולר +מע"מ, 2000 במקום והיתרה במשכנתא, במשרד: 08-574335 בערב: 08-574823 (27588) 08-574587

למכירה מגרשים ברבוטינסקי (גוש 3927) "סיון נכסים והשקעות" (27438) 03-941352

בראשל"צ להשקעה מגרשים חקלאיים (אפשרות חלקים) "סיון נכסים" 03-941352 (25769)

משרדים

להשכרה 10 חדרים בדיזנגוף +מיזוג +טלפונים 03-456384 (24406) 03-824530

דרך־הרצליה/ אבן־גבירול/ רוטשילד, 200-2000 מ"ר. "נ.ת.ב.נכסים" 03-372169 (16394)

מבני תעשיה

מחסנים

בהזדמנות להשכרה בראשל"צ 800 מ"ר ק"ק+ חצר 03-5742777 "רשף נכסים" (6716)

אולמות

בנין מסחרי ומרכזי בחולון ברמת־גן קומה ראשונה חנויות 03-658169 (8310)

חנויות

עסק לעבודות אלומיניום מקום בשכ"ח במרכז ציוד, חומרים, לקוחות פרטיים וציבוריים, למסירה מיידית בראשל"צ 03-9610803 (7906) 03-9615792

רשת "פיצה פצץ" מעוניינת לפתוח סניפים ברחבי הארץ אפשרות שותפות/ זכיון (7724) 052-454302

בנ"א למסחר ושיווק, 70-200-400 מ"ר "נ.ת.ב. נכסים" (7149) 03-372169

מבנה למכירת בנין 7 דירות 4 חדרים בשלב גמר בגבעת־המורה עפולה מחיר התחלתי 12,500 דולר ליחידה 052-20315 03-902270 (7714)

חנות בלב רחובות מעוניין לייצג חנות מפעל לביגוד 03-656585 (7574)

באילת דרוש שותף פעיל לדיסקוטק עם מוניטין, הפועל 10 שנים (039-31544 (גם בשבת) (7238)

עסקים

דירות ארוחה

דירות למכירה 2–2½ חדרים

דירות למכירה 3–3½ חדרים

דירות למכירה 4 חדרים ויותר

דירות גג

וילות

ביקוש דירות

דירות בשכ"ח

נכסים יוקרתי בגוה אביבים 200 מ"ר במפלס אחד, מירב השיכלולים מיזוג, חימום וקירור "דירות־אביב" 03-5412019 מלו"ן (26897)

55,000 3½ !!! 85,000 3½ !!! צפון בפסגת בגמדין ... (19301)

ולון בולמן־אורן בגבע 4 פינות +מרפסות א (אפשרות למשכב) 03-643061 (17868)

הלוח הכללי
השבוע והשבועי!

הלוח הכללי ידיעות אחרונות הלוח הנפוץ ביותר דבר ראשון בבוקר

היה תרשים שוויון בתעסוקה, תשמ"א 1981

ספי חוק זה אסור למעסיק להפלות מעביד לעבודה, מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, והוא אם איסור זה מהותי לתפקיד במקרים מסויימים. בן אחד המינים לעבודה הנדונה. המעבידים מתחייבים לשמור על כך החוק.

מחסנאים

ספרים/יות

עובדי דפוס

שרטט/ת לאדריכלות ב' נין 6 שנים ניסיון 03-728565 03-737510 (19775)

דרוש עובד לעבודה מעניינות בהדפסת מדבקות עם רקע בדפוס, הדרכה תינתן לעובד המתאים .03-810312 (7046)

חשמל ואלקטרוניקה

למפעל למכללים לרכב דרושים חשמלאי רכב, מלפף עוגנים 781240 03-782906 (8337)

למיזוג דרושים חשמלאים/ חווטי לוחות חשמל לפנות: 03-999844 (8124) 03-9643528

תשמלאים מוסמכים/ חווטי לוחות חשמל יודע באחזקה למפעל ת"א. (6937) 03-286111

טכנאים הנדסאים

לחברה קבלנית גדולה דרוש חשמלאי בעל ניסיון לעבודה מגוונת ומעניינת הכוללת עבודות אינסטלציה חשמלית במוסדות ציבוריים. אתי 03-297741 מיום ה 746 (19305)

עובדי יהלומים

שרטוט וגרפיקה

הנהלת חשבונות

נגרים

דרושים נגרים מקצועיים לנגריה באור־יהודה 03-344599 03-347170 (9885)

נהגים

דרושים נהגים למאק ה' וכבר 5 שנות ניסיון. עדיפות לגרים בראשל"צ, רחובות, רמלה 03-947943 בין 0800 בערב .1600 (9987) 03-340895

מוכרים/ות

סוכנים – מקדמי מכירות

מוסמאים טכניים רצוי בוגרי קורס מנ"טים, ידע במחשב +רשיון נהיגה למפעלים באר־של"צ ובת"א. (6883) .03-286111

למפעל בת"א מחסנאי מ־בירות מנוסה למוט בבי תג לת.ד 4333 ת"א (6554) למס' 288.

למפעלנו בהרצליה דרושים מחסנאי עם ניסיון בניהול מערכות מלאי השכלה תיכונית שעות העבודה 15.00–06.00 (6553) 052-544446

לחברת לשווק דרוש סוכן מכירות למשרה מלאה עם רכב לבעלי .03-774598

לחברת "בוקר" מקדמי מכירות בנוזלות 03-889744

מבוגרי צייד מכון

דרושים מקדמי מכירות 950 ניסיון בדיחות בראשל"צ, רחובות 03-947943 .16.00-0800 03-340895

דרושים מפעילים קים לרמן C" בודה 73 - 3 1 1 6 1 5 03-992481

עובדי מחשב

מקיד/ה יבוא יצוא מנוסה, אנגלית ברמה גבוהה, לעבודה באזור נתניה, ליום עבודה מלא, לתקופה ממושכת "מנפ־אואר" בן־יהודה 12 ת"א א'- ה' 14:00 ,08:00 .03-298877 (6412)

לאומנת "הווינגון" נשים וילדים דרושים גננים 5 ימי עבודה בשבוע תנאים טובים. +סוציאליים 03-836266-7-8 מלא בבניינה 7 ת"א (הבנייה מסלמה 69) (6233)

מורים/גננות

עוזרות ומטבלות

מוכירה בגירה עצמאית ומנוסה, שליטה מלאה באנגלית וידע בעיבוד תמלילים. 03-5449292 (19900) למנה

למפעלינו באור־יהודה דרושה פקידה כללית ידע באנגלית (19799) 08-225290

לסוכנות ביטוח בת"א (1) פקידת ביטוח חיים דינמית ובעלת נסיון. (2) פקידת אלמנטרי (19806) 03-202772

טבחים – קונדיטורים

למפעל תעשיות מזון דרוש שף אחראי יום שישי מ־15.00 03-218639 (9262) 03-776971

גוידה תפירה

נזכן בעל נסיון תנאים טובים +ביטוח מנהלים (9979) 03-615894

ליבואנים באור־יהודה מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת סוג 2 – 3 אנגלית יתרון. אפשרי גם נסיון נר/ית בשבת בעבודה 03-354433 (9354) 03-712264

דרושה קלדנית ל־פי.סי. עם ידע בתוכנה של לוטוס ליום עבודה מלא 03-781240 (8332) 03-782906

מנה"ש סוג 3 וחשבי שכר. הכרחי נסיון וידע במערכת ממוחשבת 03-5449292 לתמר (4425)

ל"מטקס" דרושה מזכירה בעלת נסיון למחלקת הלבשה, גזרן בעל נסיון, מתפרה בעל נסיון בטקסטיל, גוהץ בעל נסיון כל התנאים הסוציאלים 03-337725 (7648)

ל"אמבה בע"" דרושות תופרות מעולות לאוב־לוק 7 ש"ח לשעה תנאים מצויינים (6702) 03-827398

טכנאי/ הנדסאי חשמל/ מכונות לעבודה מיידית "א.ב.א" 03-282487 (8012)

לדירות הרצל 119 ת"א דרושות 03-839151 מקצועיות, עבודות לחוזר גזירה ולעבודה יד. (6484)

דרושים: איש מכירות ואיש תיקונים למכשירי מדידה בענף המתכת (7866) 03-252725

מנהל/ת מחלקת גזירה במפעל טכסטיל, נסיון בתחום ובניהול צוות לעבודה קבועה בת"א (5005) 03-286111

מוכירה מנוסה למנכ"ל חברה גדולה לתיירות נסיון בתיירות – יתרון הופעה נאה (אילנה) 03-662621-5 (6979)

פקידה, מעבדת תמלילים לחברה גדולה בר־מת"ג (רצוי עברית ואנגלית) תנאים טובים (6906) .03-286111

להברת אלקטרוניקה בבני־ברק דרושה מזכירה עצמאית ודינמית לעבודות משרד מגוונות. ידיעת אנגלית חיונית, 5 ימי עבודה בשבוע. (7883) 03-784212

קלדנית מנוסה על אי.בי.אמ פי.סי להכנת אלגא ממרי באנגלית בין השעות 20.00–12.00 (7652) 03-372304 ביפו

להברה ליבוא רכב מקירת רישוי עם נסיון לפנות בכתב לת.ד. 662 גבעתיים 53105 (עבור מקירת רישוי) (8407)

ל"אוטנות יאיר" דרוש בחור מקצועי רצוי להקשר בשבת (19444) 03-9926658

מלחימות/ מרכיבות מנוסות לעבודות קבועות משרה מלאה לחולון, פ"ת ור"ג (הסעות, אחוזות שכר גבוה) (19064) 03-286111

פקידים/ות

לחברת מ.א.ב. שרותים בע"מ דרושה מזכירה בכירה לעבודה רצופה בקריית־אונו בעלת נסיון מוכח תפנה טלפונית (10323) 03-349711-4

דרושה פקידה אחרי צבא להדפסה בהנה"ש 700 גבי של (9932) 799133

ליוסף מלך השטיחים דרושים נערים לעבודה בחנות (עד גיל 17) טל: 829188 ,836286 (6665)

איש אחזקה נסיון בצבירת קיטור, משאבות, לעבודה קבועה בחולון. (6585) .03-286111

לחברת שיווק הדשה ודינמית דרושים צעירים/ות אחרי צבא לצרף יוקס מיוחד ותנאים מלאים, שכר גבוה אפשרויות קידום! אם את/ה רציני/ת תתקשר/י 621587 (6442)

מרכזניות מנוסות על תדקס, לעבודות זמניות לתקופות קצרות וממושכות, ליום עבודה מלא, "מנפאואר" בן־יהודה 12, ת"א א' ה' 14:00 .03-298877 08:00 (6363)

סטודנטים/ות ליום עבודה אחד ב־10.11.87 במערכת בחירות של מוסד גדול. שכר גבוה. "מנפאואר" בן־יהודה 12 ת"א א' ה' 14:00 .03-298877 08:00 (6288)

הד כפול ותכופ

הלוח הכללי

חוק ההזדמנות שווה בתעסוקה, התשמ"א 1981

לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

שליחים

דרושים שליחים מיקצועיים, רשיון לטוסטוס/ אופנוע, לקביעות. שכר גבוה 03-383566 (10034) 03-373454

שליח מקצועי+ וספה, 12 שנות לימוד, 2.500 ש"ח 03-330339 (8583)

ל"המדביק" חידוש חלקי דבק נהג +רשיון וספה 03-377744 (7135)

שומרים

שומרים צעירים לעבודות קבועות, מעוניות ומכוניות. 03-441591 (12067)

שומרים צעירים לעבודות קבועות מעוניות ומכוניות 03-441591 (10242)

ביקוש עבודה

לקריירה: אנשי אבטחה לעבודה במשמרות מוראים לשעודתים מאזור רמלה/ לוד/ יהוד/ פ"ת / אור יהודה 03-2402912 (51) 08-465277

דרושים מאבטחים למשרה מלאה בעלי עבר ללא דופי עד גיל 50 תנאים מצויינים למתאימים לטלפן משעה 16.00 0800 03-336257 למטה (19903)

פנסיונרים

למפעל אלומיניום ברחובות דרוש מנהל יצור (19195) 08-462656

עובדי מוסך

בועלים ות

פועלים/ות למפעל מוצרי ברוש ביפו 03-821314 (7588) 03-835620

עובדי נקיון

עובדי נקיון לשעות הבוקר ואחה"צ באזור פתח-תקוה, גבעתיים ות"א 03-203815 (19766)

עובדי מתכת

חרט/ כרסם מקצועי מנוסה 5 שנים בעבודות מדוייקות בחולון שכר מצוין 03-372304 (7629)

מנהל למחלקת עיבוד שבבי נסיון של 15 שנים בתחום המתכת הנדסאי מכונות בניהול צוות עובדים לחברה בחולון (7622) 03-372304

ל"קידום" חברת C.N.C מנוסה לעבודה קבוע בשכר גבוה במיוחד (19781) 03-5103811-2

ל"קידום": 1. מנהל עבודה לעיבוד שבבי +רקע רחב בנושא בשכר גבוה. 2. חרט/ כרסם קונבנציונאלי מנוסה 2000 ש"ח מינימום. (19738) 03-5105811-2

הצעות עבודה

באר שבע והדרום

דירות

אילת

דירות

מכוניות

ירושלים

חניה

דירות

"הגל החדש" מציע כל סוגי המכוניות האירופאיות 1988 באספקה מהירה 03-848729 (18943) 03-848444

דוהלא 1988 להספקה מהירה: לפי תקן ישראלי +תעודת אחריות הרשמה למלאי מבוואר מסתיימת בימים הקרובים המלאי מוגבל! אשראי!! 03-235608 (2943) 03-5440104

אאודי

אוטוביאנקי

בהזדמנות נדירה! אאודי 100 סוף 1984 יד ראשונה פרטית חדשה לחלוטין 42.800 ש"ח (6704) 03-858629

אופל קדט לא, עם מזגן (7966) 03-5412584

אוסטין

אופל

אלפא רומיאו

רנו 1969 מזגן 4 צבע ודיפוד חדשים, 03-377744 (7089) 03-5368881

אמריקאיות

250/ 80 מצויינת, ממוזגת ותוספות, מחירון 03-9226602 (9974) 057-699316

אר.סו.

ב.מ.וו.

גיפים

וולבו

בהזדמנות: וולבו 244 די.אל. סוף 1984 +מזגן הגה כח +טעט יד ראשונה פרטית חדשה לגמרי לוסיון: 36.500 ש"ח (6720) 03-857621

וולבו 1983 די.אל 1800 מצויינת יד שלישית (19579) 03-867152

ג'י.אם.סי

טלבוט

טנדרים

וקסהול

הלוח הכללי

הד כפול ומכופל

صكذا من الاصل

הלוח הכללי

להברת יבוא אביזרי אופנה
דרושים
סוכנים בכל רחבי הארץ
למתאימים תנאים טובים. נא לפנות
טלפונית 02-667535

למשרד אדריכלים
הנדסאי/ת
נסיון הכרחי
לפגישת ראיון טל.
8.00 - 12.00 03-772432

לאפי — פרסום
חוצות דרוש:
איש מכירות
רצוי עם ניסיון. תנאים טובים
03-7515761

לדתיים בלבד
להפצת נוצרי וחוברי ויהודי בעיר תעשייה וקניות
דרושים
סוכנים מנוסים
מירושלים וחיפה, קריית גת קריית מלאכי יהודה ושומרון
03-869759

דרושים
מודד בעל נסיון
ועוזרים
יוצאי צבא
טלפון: 03-5465170,
03-3474.1

טרקטורים

מערכות קול

בתי"ס לנהיגה

חליפי רכב משומשים

מכונות כתיבה

חיות בית

בתי־כנסת

מזגני אוויר

מכונות תפירה

מלגזות ושינוע

שוק המציאות

כלי נגינה

הלוואות

רוצים לקנות

רהיטים

מקררים

חקלאות

וידאו טייפ

אופנועים וקטנועים

רנו

פיג'ו

ביאט

סיטרואן

סימקה—קרייזלר

פולקסווגן

פורד

סוזוקי

סוסיתא

סיאט

סובארו

מרצדס

לנצ'יה

מורים

מיני־מינור

מסחריות

פיג'ו 504 הנעה 4X4
1985 מצוינת מקיבוץ
14.00 מ"ח 03-867847
(7050)

מנועים חשמליים 7½
כ"ס 2800 ס.ל.ד. 9/11
כ"ס 1450/2800 ס.ל.ד.
10 כ"ס 2800 ס.ל.ד.
לפנות: "מבסף" קיבוץ
ניר־עם 051-809900
(9213)

"המדביק" יחידות חל־
קי רכב משווק עוקצים
מיבוא במצב מצוין
+תוספות 03-377744 ב'
בית 03-482878.
(6966)

הלוואות מחוץ ושירות
חם ללקוחותיו מבטיח
כמ"ס רעננה והרצליה
(אורי ואור־ יל) 03-650232-3
(9977)

הלוואה מיידית וזולה
להברי ההסתדרות ולא־
פי ביטחון וחיוור
052-543202
03-773214 03-346069
(8563)

קונה מקררים במחירים
גבוהים+ מכירה+
השכרה+ תיקונים+ צבי־
עה ואחריות.
03-379554 03-382815
(11026)

אסקונה 1300 מודל
1981 במצב מצוין
ציבורי 06-324988 עד
אחרי 06-323132 19.00
(6682) 19.00

מנועים משופצים לפול־
קסווגן באחריות מכבדים
ברכישי אשראי בלבד
(6168) 08-467856

300 אס.אי 1987 +כל ה־
תוספות אפשרות להחלי־
פה (18737) 5522568.

באר־שבע
מכוניות

לנציגות של קונצרן בין לאומי
ברמת־השרון
דרושה מזכירה
ידיעת השפה האנגלית על בוריה
כולל הדפסה
ידיעת השפה הגרמנית
משרה מלאה 5 ימים
דרושה פקידה
לטיפול בדוקומנטים של הזמנות יבוא וטלקסים.
ידיעת השפה האנגלית והגרמנית.
משרה מלאה 5 ימים.
★ נא לשלוח פירוט קורות חיים וניסיון קודם לת.ד. 116 רמת־השרון 47100

לעבודה מעניינת בחברת יבוא
דרושה
פקידה/מזכירה
השולטת בשפה האנגלית, עם נסיון בעבודה על מחשב, ליום עבודה מלא.
נא לפנות בטלפון 03-680747 להדסה, ביום א'.

כ.ד. מערכות אריזה בע"מ
דרושים
1. למפעלנו החדש במגדל העמק
★ דפסים
★ עוזרי דפסים
בעלי נסיון קודם בעבודות דפוס במכונה גליון 70/100.
למועמדים שיתקבלו לעבודה ושמקום מגוריהם הנוכחי מרוחק ממגדל־העמק נסייע בהשגת דיור במקום.
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית 03-9234410 (ויבקשו את דורית מכ.ד. מערכות אריזה) לשם מסירת פרטים אישיים ולצורך קביעת מועד לראיון.
2. למשרדנו בפתח־תקוה
★ מקדם מכירות של מוצרים חדשים
כישורים דרושים:
★ בעלי השכלה תיכונית לפחות
★ נסיון בשווק ו/או במכירות
★ נמרצים ובעלי תושיה ויוזמה
★ גיל 35-36
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד, תוך ציון קורות חיים ונסיון קודם, אל: כ.ד. מערכות אריזה בע"מ רח' השילוח 2 פ"ת ת.ד. 3953 מיקוד 49517 (ויצוינו על גבי המעטפה: עבור דורית, משרת מקדם מכירות).

חברה למולי'ות והפקות פרסומיות
מחפשת
מנהל מחלקת הפקות
נדרש:
★ הכרת נושא המולי'ות ונושא הפרסום
★ יצירתיות ויכולת הפקה של ספרים ומוצרים לקידום מכירות
★ מו"מ עם ספקים, גרפיקאים, מתרגמים, וכו'
לפנות בכתב, לת.ד. 51648 תל־אביב
עבור "מנהל הפקות"
– סודיות מובטחת –

למשרד אדריכלים
דרושים:
1. אדריכל/ית
2. הנדסאי/ת
עם נסיון בעבודה
לפנות לטל.
03-251502
052-573338 בערב

קייטרינג בע"מ
למפעלינו
בנמל תעופה
בן־גוריון
דרוש
EXECUTIVE CHEF
לניהול מטבחי
החברה
לתיאום פגישה נא
לפנות טלפונית
03-9711090 למר
עמוס דיאמנט

דרושים/ות
מורים/ות לעיצוב פנים
לאיזור גוש דן
03-228545
03-243428

לבית אבות
ברמת־אביב
דרוש
טבח
למשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
★ עיסוק בעבודה עם נסיון של 5 שנים לפחות
בדבר פרטים נא לפנות
לטלפון 03-6483261
שלוחה 28

ORS שרותי כח אדם
מלחימות/מחווטות מרכיבות
★ שנתיים נסיון לפחות
★ בכל איזור גוש דן, המרכז והשרון
★ משמרות ראשונה ושניה
★ הסעות וארוחות מובטחות
★ שכר גבוה ותנאים סוציאליים מלאים
מועמדות מתאימות מתבקשות לפנות אל אגי או ציפי בימים א'-ה' בין השעות 08.30-16.00 וביום ו' עד 12.00
כתובתנו: כיכר אתרים 134, תל־אביב טלפון 03-202460
אין צורך בתאום טלפוני מראש!
הטובים עובדים קבוע ORS

מועצה מקומית קדימה
המחלקה לשרותים חברתיים
דרושים:
1. עו"ס כוללני/ת
2. רכז/ת קשישים
דרישות התפקידים:
★ כשירות בעו"ס הבנות להשתלב בעבודת צוות.
★ הדרכה מובטחת.
– לפרטים נוספים נא לפנות לנגה רוסקוגל
בטלפונים: 053-699004, 053-697111, 053-697548.
יוסי בריק
מנהל המועצה

מנהלן
לבי"ס שדה אכזיב
נסיון קודם בנושא ארגון ומנהלה. ידע טוב בנושאים טכניים ובעיות תחזוקה, יכולת הפעלת צוות עובדים, בעל רשיון נהיגה, רווק, מגורים במקום, התחלה מיידית. דרגה ל"ז בדרוג האחיד.
המועמדים המתאימים יפנו בכתב יד תוך פרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה למח' כוח אדם, רח' השפלה 4 תל"א 66183 עבור מנהלן.
החברה להגנת הטבע

אגודה לקידום החינוך לפנימית
אורט – נתניה דרוש
מדריך חברתי
לפנות בטלפון 053-338942

רשות שדות התעופה בישראל
נמל תעופה בן־גוריון
דרושים
בחורים/בחורות
לתפקיד בטחוני מעניין
בנמל התעופה בן־גוריון
העבודה מוצעת למשרה מלאה, במשמרות מגוונות, לחוזה מינימלי של שנה. **לאחר שנת עבודה**, אפשרות העסקה גם במשרה חלקית (לסטודנטים).
תנאי הקבלה
★ לאחר שרות צבאי.
★ 12 שנות לימוד לפחות.
★ דוברי אנגלית ברמה טובה (הראיון יערך בשפה האנגלית).
★ מצב בריאותי תקין.
★ מגורים באזור גוש דן – חובה לתקופת החוזה.
במסגרת העבודה תתאפשר יציאה לחו"ל מעת לעת עפ"י הצורך.
למועמדים המתאימים: יוצעו תנאי שכר נאותים, והטבות נוספות. למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה במנהלת נמל תעופה בן־גוריון, בבנין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס), ביום ב' 2.11.87
הרשמת מועמדים תתקיים משעה 06.00 ועד שעה 08.00 בבוקר. מספר המועמדים הינו מוגבל ומותנה בהחלטת הועדה.
על המועמדים להצטייד בתעודות זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל, [illegible].

חברה ישראלית לקופסאות פח
למפעלינו בפתח־תקוה ובכפר־סבא דרושים
מכונאים
להפעלת ואחזקת קווי ייצור אוטומטיים
העבודה בשלוש משמרות, חמישה ימים בשבוע.
החברה מעניקה תנאים סוציאליים משופרים, מסלול הכשרה מקצועית, מסלול קידום, הסעות, ארוחות ועוד.
הדרישות:
★ בוגרי 12 שנות לימוד בבתי ספר מקצועיים במגמות מתכת, מכונאות וכו'
★ נכונות לעבודה בשלוש משמרות.
★ מקום מגורים: בין חדרה בצפון לראשל"צ בדרום.
יועדפו בעלי נסיון טכני קודם בתעשיה או בצה"ל
מועמדים העונים לדרישות יפנו החל מיום א' למר דרור באגף כ"א בטל. 03-9225321 או למר שרון בטל. 052-25241

דרושים
טפסנים ועוזרים לבנין
לאזור תל־אביב
טלפונים: 03-7514097
03-7516791 מהצהרים

אסטרונאוטיקס
דרוש
מהנדס RFI
כישורים דרושים:
★ נסיון מוכח בתחום RFI במערכות צבאיות.
5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נאותים למועמד המתאים.
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
סודיות מובטחת
לפנות לאסטרונאוטיקס,
אגף הארגון,
רח' הירקון 23 בני־ברק,
ת.ד. 882 מיקוד 512561,
או טלפונית 03-784212

U-MAN
עבור אחד מלקוחותינו
קונצרן אלקטרוניקה
גדול וותיק
דרוש:
איש מכירות מעולה
★ בעל נסיון במכירות, מרץ ויוזמה לתפקיד עצמאי ורב אתגר הכולל קשר עם מוסדות וארגונים.
★ חוש מסחרי מפותח, מגורים באזור המרכז ורכב – הכרחיים.
★ נסיון בענף פקסימיליות ומכונות צילום – יתרון.
למתאים יינתן הזדמנות יוצאת דופן להתפתחות כלכלית ולהשתלבות בקונצרן מבוסס.
לפנות ללינה 03-295694 משרה 380
סודיות תישמר בקפידה.

ORS שרותי כח אדם
למחלקה המשרדית בתל־אביב
דרושים
10 מנהלי חשבונות
★ מנהלי חשבונות סוג 3:
– לעבודה במערכות ממוחשבות.
– התאמות מאזנים, ניהול מלאי.
– כל העבודות במשרות מלאות לתקופות ממושכות.
– עבודות באזורים:
– רמלה (נסיון בתעשיה הכרחי), תל־אביב, חולון, הרצליה, פ"ת
★ תמחירנ/ית:
– קביעת מחירים למוצרי מזון.
– נסיון הכרחי
– עבודה ל־3 חודשים במשרה מלאה.
– באזור פ"ת
תנאים מצויינים למועמדים המתאימים
או.אר.אס אתרים 134 תל־אביב
טל. 03-202460. סודיות מובטחת
הטובים עובדים קבוע ORS

לחברה מסחרית גדולה
דרוש:
מנהל לסניף הרצליה
הכישורים הדרושים:
★ נסיון מינהלי
★ כושר ניהול צוות עובדים קטן.
★ יכולת טיפול בקהל לקוחות ומוסדות.
★ תושב הרצליה.
על המעוניינים לפנות בצירוף פרטי קורות חיים ונסיון קודם בעבודה לת.ד. 1468 ת"א.
סודיות מובטחת.

לאנשי מכירות מוכשרים
המעוניינים בעתיד עצמאי
חברת יבוא בינלאומית מחפשת
רכזות/רכזים איזוריים
עצמאיים, בעלי יוזמה, כושר ניהול ופיקוח על צוותי מכירות
• העבודה בסביבת מגורי המועמד
• עבודה מעניינת – הכנסה גבוהה
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בצירוף קורות חיים ונסיון קודם אל:
ת.ד. 3195, תל־אביב 61031
סודיות מובטחת

לחברת אילקו ודוסה
מזכירה בכירה
★ עברית ואנגלית על בוריין הכרחי
★ נסיון בעבוד תמלילים רצוי
★ 5 ימים בשבוע, 03-493995

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו בחדרה
דרושים
1. ביוכמאי/ת
למשרה חלקית
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, רח' הרברט סמואל 71 חדרה
טלפון: 06-333805
לסניפנו ברחובות
דרושה
1. עובדת מעבדה רפואית
למשרה מלאה
2. רופאי/ות שיניים
לסניפנו באשדוד קרית עקרון רמלה
דרושים
רופאי שיניים
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל סניף רחובות, רח' בנימין 23
טלפון: 08-457993
לסניפנו בפתח־תקווה
דרוש/ה
פיזיותרפיסט/ית
למשרה חלקית
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, רח' נורדאו 34
פתח־תקוה, טלפון: 03-911015, 03-911290

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרושה
מתרגמת וקורספונדנטית
• תאור התפקיד:
1. עריכת תכתובת עם מוסדות בחו"ל.
2. תרגום מסמכים לאנגלית.
3. הדפסת מכתבים ודוחות בעברית ואנגלית.
• כישורים דרושים:
1. השכלה תיכונית לפחות.
2. נסיון וידע בתכתובת עם מוסדות בחו"ל.
3. תרגום מעברית לאנגלית, ולהיפך.
4. שליטה מלאה בעברית, אנגלית. (ידיעת שפת נוספת: צרפתית גרמנית – יתרון).
5. הדפסה במכונת כתיבה בקצב מהיר בעברית ואנגלית.
★ המעוניינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 7093 מס' 551 מיקוד – 61070.

לשבועון המקומי
של "ידיעות אחרונות"
באזור אשדוד־אשקלון
עתונאים צלמים
נא לפנות בכתב בצרוף נסיון ותולדות חיים ל"ידיעות אחרונות" ת.ד. 109 דרך פ"ת עבור "אשדוד אשקלון"

ריילרס תעשיות בע"מ
נס ציונה, אזור תעשיה א'
דרושה
פקידת תפ"י
ליום עבודה מפוצל
דרישות: השכלה תיכונית, נסיון בעבודה על מחשב, גיל 35
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים
ונסיון קודם למחלקת כח אדם

Audi | VW
צ'מפיון מוטורס (ישראל) בע"מ
יבואנים כלליים של פולקסווגן אודי
במוסך המרכזי בבני־ברק דרוש
יועץ שירות ללקוחות
(בוחן רכב)
★ בעל נסיון בפולקסווגן אודי
נא לפנות למר מאיר דאי טל. 03-785111

לחברת מחשבים דרושים:
★ **איש מכירות מנוסה**
למיקוד מחשבים
★ **פקידה** לעבודות משרד + שליחויות
טל. 03-282355, 03-202525/6
★ **טכנאי שרות מנוסה**
טל. 03-201952/3

דרוש
מנהל עבודה לגמר
עם המלצות
לטלפון 03-9611615
לקובי

דרוש
מפעיל לעגורן לימה
בירושלים
057-77486, 057-33416

למפעל בהרצליה דרושים
1. מסגרים מכנים (עדיפות)
לבעלי נסיון בכרסום (בחריטה)
2. מכונאי מטוסים
בדבר פרטים: טלפון 052-556150 בימים א'-ה'
לבקש את מנחם

למשרד גדול ברמת־גן
דרוש/ה
מנהל דינמי
אחראי ובעל נסיון בנושא ניהול הוצאה לאור, ידיעת השפה עברית ואנגלית על בוריין, נסיון קודם בניהול משרד וידע בהוצאה לאור – הכרחיים
בדבר פרטים נא לפנות לטל. 03-7517421

לאולפן לבגרות דרושים
מורים
להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב במקצועות הבאים: מתמטיקה, פיזיקה, אנגלית וביאולוגיה.
רק מורים בעלי נסיון בהכנת כיתות לבגרות מתבקשים לפנות:

תל־אביב:	03-5460618
ירושלים:	02-222340
חיפה:	04-641040
באר־שבע:	057-71690

– תנאים טובים למתאימים

למפעל בלוד
דרושים
1. טכנאי למכונות אוטומטיות
2. מפעילי מכונות אוטומטיות
בעלי רקע טכני
– העבודה בשתי משמרות –
לפנות למר כהן נחום
טל. 08-224646

מנהל ייצור ראשי
למפעל הלבשה בינוני בתל־אביב
★ נסיון של 3 שנים בניהול הייצור.
★ השכלה פורמלית בתעשיה וניהול.
★ יהיה אחראי לכל נושאי התכנון והייצור במפעל.
לפנות בכתב יד עם פירוט קורות חיים ושכר מבוקש לת.ד. 2409 יבנה מיקוד 70600.

קיבוץ אפיקים
מחפש בדחיפות
אח/אחות
לכוננות ערב לילה במקום
בדבר פרטים נא להתקשר לטלפון 06-754444

למפעל תעשייתי בינוני
במרכז הארץ
דרושים
1. מנהל תפעול
בעל נסיון מוכח בניהול מפעל, יועדף הנדסאי/מהנדס ייצור
2. איש תחזוקה בכיר
כישורים: טכנאי/הנדסאי מכונות, בעל רשיון חשמל, המתמצא באלקטרוניקה ובקרה וכו' במערכות קיטור, פנאומטיקה ובהידראוליקה.
פניות תתבצענה בכתב יד, בצרוף קורות חיים, תוך ציון רקע הנסיון.
אוטומיטקס – משאבי אנוש ת.ד. 5731 הרצליה

דרושים
עובדי מחסן
לעבודה
בתל אביב
טלפון 03-372829

לחברת יבוא
בתל אביב
דרושה
מזכירה
במשרה מלאה
הדפסה
עברית־אנגלית
הכרחית
לקביעת ראיון טל.
03-201444 לגילי
בין השעות
13.00-15.00

מהנדס כימי
רצוי בעל נסיון בתעשיה הפרטית
ידיעת השפה האנגלית הכרחית
מהנדס מכונות
לתפקיד ראשי בעל נסיון של 10 שנים לפחות בתעשיה פרטית המכילה מערכת שינוע, משאבות הידראוליקה, מנוע וכו'.
דרושים למפעל פרטי גדול בחולון
מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב לת.ד. 2905 תל־אביב 61028
סודיות מובטחת

דרושה
פקידה
בביטוח חיים לסוכנות ביטוח
★ ניסיון הכרחי
★ משרה מלאה
★ עדיפות לבוגרת המכון לביטוח
טלפון 621630, 03-621098

לחברה מסחרית
בת"א
דרוש
בחור צעיר שיווקי
איש מכירות
מגורים באיזור המרכז
רכב פרטי – חובה
טלפון 03-823755

לחברת יבוא ושיווק
מוצרי אלקטרוניקה
לרכב דרוש:
סוכן מכירות
רציני, דינמי, עם ניסיון,
תנאים טובים, רכב,
[illegible]
03-623048 03-622886

למדורי פרסום דרושים
עתונאים מקצועיים לעבודת פרילנס
לקביעת פגישה, מיום ראשון לחיה 03-339984

דרושים
ראשי צוותים לעבודות איטום
בעלי נסיון של שנתיים לפחות.
לפנות טל: 03-219462 03-216967

דרוש
מפעיל צרכניה
למושב ינוב
להתקשר עם מזכירות המושב 053-688106

---

inteRent
רשת בינלאומית להשכרת רכב מופעלת בישראל ע"י צ'מפיון רנט־א־קאר חברה בת ליבואני פולקסווגן אודי
לסניפנו בירושלים דרוש/ה
דייל/ת השכרה
הכישורים הדרושים:
★ ידיעת עברית אנגלית על בוריין (שפה נוספת יתרון)
★ רשיון נהיגה מעל לשנה
★ לאחר שרות צבאי
★ יום עבודה מפוצל
★ המשרה אינה מתאימה לסטודנטים
נא לפנות בשעות העבודה לטל. 02-234903 02-232785

למפעל לעיבוד שבבי במכונות C.N.C
דרוש
איש מכירות
בעל רקע הנדסי בקידום מכירות בשוק מקומי ויצוא.
לפנות 03-5465028-9

ORS שרותי כח אדם
למחלקה המשרדית בתל אביב דרושים:
מזכירות אנגלית עברית
(שפת אם אנגלית)
– דרוש הדפסות בשתי שפות
– רצוי מעבד תמלילים וורד סטאר, וורד מיל
– רצוי טלקס.
– כל המשרות מלאות
– העבודות באזור תל אביב
מזכירה ספרדית אנגלית + עברית
– הדפסה הכרחית ב־3 שפות (מכונת כתיבה + מעבד תמלילים)
– נסיון של 5 שנים לפחות.
– העבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע.
– באזור לוד.
תמליניות עברית ו/או אנגלית
– על מעבד תמלילים וורד סטאר, לקס, ווג וורד מיל.
– לעבודה בשעות גמישות.
– באזורים תל אביב, חולון.
מזכירה עברית
– מזכירה עם נסיון, לעבודה בלשכת מנכ"ל
– הדפסות בעברית הכרחי, רצוי גם אנגלית
– עבודה במשרה מלאה
– העבודה באזור תל אביב.
מזכירות עברית
– נסיון של 2 שנים לפחות.
– הדפסה עברית הכרחית.
– העבודות במשרה מלאה, 6 ימי עבודה בשבוע.
– העבודות באזור פ"ת.
פקיד טלר
– פקיד טלר עם נסיון בבנק.
– לעבודה במשרה מלאה, 5 ימי עבודה בשבוע.
– העבודה בתל אביב.
כתבניות
– כתבניות עברית רק עם נסיון.
– כתבניות אנגלית רק עם נסיון.
תנאים טובים למועמדים המתאימים
או.אר.אס אתרים 134 תל אביב
טל. 202460
סודיות מובטחת
הטובים עובדים קבוע ORS

קופת חולים מאוחדת
דרוש .ה
פקיד/ה
בעל/ת נסיון בפקידות והנה"ח
5 ימי עבודה בשבוע
מקום העבודה תל־אביב
המעוניינים/ות מתבקשים/ות לפנות בכתב יד למחלקת כוח אדם
ארלוזורוב 100 תל אביב

בכורה עולמית למפה עברית עתיקה — במוזיאון ישראל

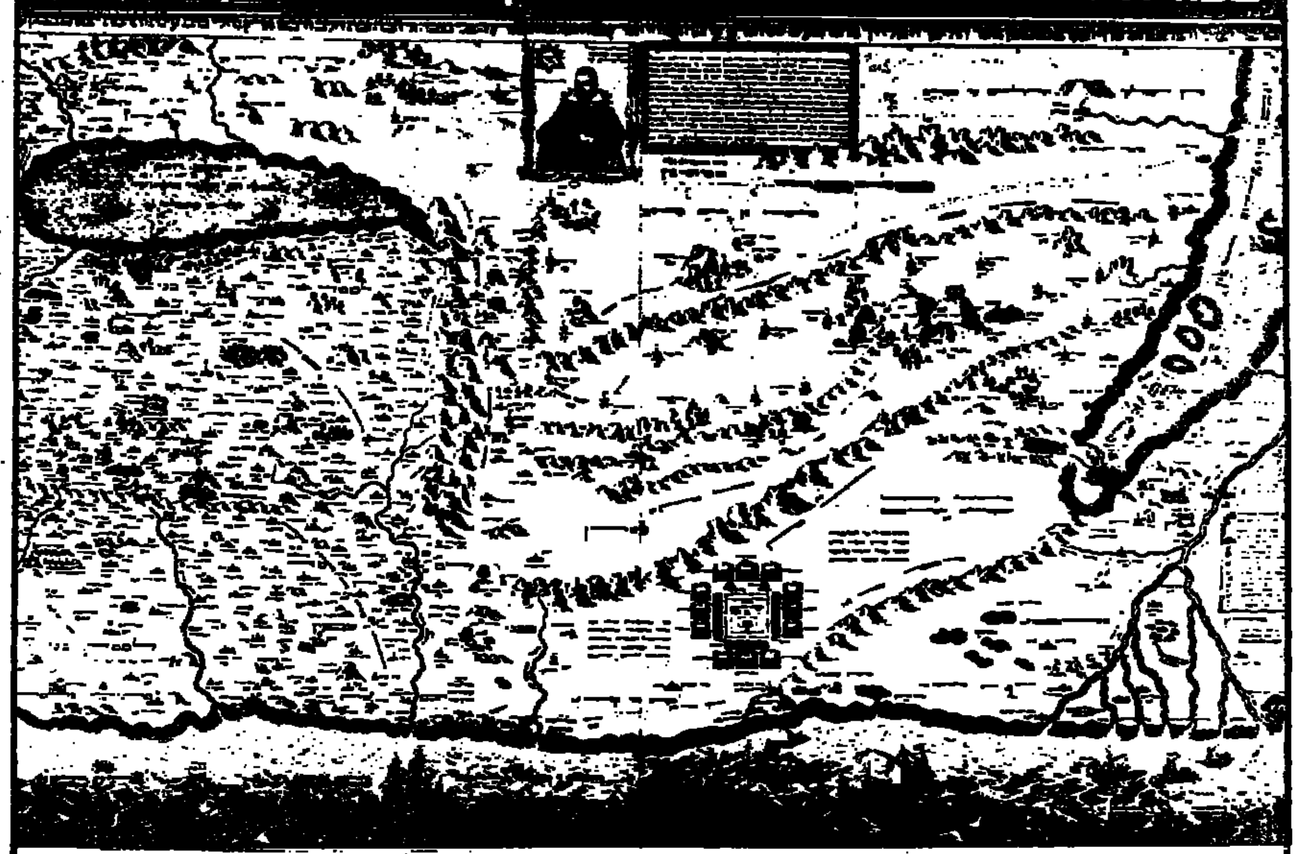

(צבי אילן). — מפה עברית ראשונה בסוגה של ארץ ישראל תוצג, לראשונה אי־פעם, במוזיאון ישראל החל מהיום. המפה, בת 367 שנה, נעשתה באמשטרדאם ומתארת את האיזור שמהרי הלבנון עד דלתת הנילוס. הוגה המפה היה הסוחר יעקב צדיק שדיוקנו מופיע בה. המפה נחרטה בלוח נחושת בידי אברהם גוס, קרטוגרף בעל שם באותו זמן. היא יוצרה על בסיס מפה שצייר ואן אנדריכוס בקלן, אחת המפות ה"מודרניות" הראשונות של הארץ. לפני כן צוירו רק מפות קו או תרשימים של הארץ. זו מפה גדולה: 53X163 ס"מ. יש בה סימון נחלות השבטים ו־1355 אתרים הנזכרים בתנ"ך. מהמפה שרד רק עותק אחד. היא נגלתה לפני חמש שנים בספריה הלאומית בפאריס ותוצג שבוע בלבד במוזיאון

יגייסו 6 מיליון ד' למושבת אמנויות במצפה רמון

מאת דויד מרשיבב, סופר "דבר"

חמישה נציגי הקהילה היהודית בניו־יורק הבטיחו אתמול, בעת סיור במצפה רמון, להמליץ בפני חבריהם בניו־יורק לגייס ששה מיליון דולר להקמת מושבת אמנויות במצפה רמון. נציגים אלה השתתפו בסיור עם השרים שמעון פרס, משה שחל ואברהם שריר והסגן השר אברהם כץ עוז שבאו למקום במטרה לקדם את פיתוח התיירות במצפה רמון.

הנציגים היהודיים באו במיוחד לעיירה בהמלצת שר החוץ שמעון פרס והתרשמו מהרעיון להקים מושבה כזו במצפה רמון.

במסגרת מושבת אמנויות זו, שתתמקם בחלק מהקוטג'ים הפנויים בעיירה, יוקם גם בית ספר לאמנויות נוסח סדרת הטלוויזיה "תהילה".

בשלב זה התמקם במצפה רמון גרעין נחל שהתארגן מקרב בוגרי בתי־ספר תיכוניים לאמנויות בארץ. בנות הגרעין מתגוררות בישוב ועוסקות בעבודות גינון והעבדת חוגים אמנותיים.

השר שריר הודיע למשתתפי הסיור כי אישר את הצעת המלונאי דייוויד לואיס להקמת מלון במצפה רמון בתנאי שהממשלה תפתח תשתית מתאימה.

6 דרוזים שערקו מהצבא הסורי ב־1948 והתגייסו לצה"ל יקבלו קצבת זיקנה

(ע). — ששה דרוזים, שבמלחמת השחרור ערקו מהצבא הסורי והצטרפו לצה"ל, הוכרו בימים אלה על ידי בית משפט השלום בחיפה כזכאים לקבל את דמי הביטוח הלאומי המגיעים להם כקצבת זיקנה על פי החוק, לאחר שנתקבלה טענתם בדבר גילם האמיתי.

הששה, שנחקרו בזמנו על ידי אנשי המודיעין הישראלי לפני שאיפשרו להם להצטרף לצה"ל, סיפרו אז כי הם צעירים יותר ב־5 עד 10 שנים. הם עשו זאת מחשש שאם יגלו את גילם האמיתי, עלולים שלא לגייס אותם ולהחזירם לסוריה, שם ציפה להם חבל התליה, לדבריהם.

באחרונה, משהתברר להם שבשל הדיווח המוטעה שנים מסרו בשנת 1948 יקבלו את דמי הביטוח הלאומי רק בעוד 5 או 10 שנים ואחרים מהם יהיו אז בני 75, החליטו לפנות לבית המשפט בבקשה לשנות את גילם.

בית המשפט קיבל את הסברם ושינה את גילם על סמך עדותו של מפקדם, סאלח קונטאר, שהיה הקצין הדרוזי הראשון בצה"ל ואשר ערק עמם אז.

חצור הכנענית היתה גדולה משחשבו

מאת צבי אילן, סופר "דבר"

מבנה גדול מאד מהתקופה הכנענית נגלה ונחשף בחלקו בחפירות בדרום מזרח לתל חצור, ליד נחל חצור. רוחב קירות המבנה יותר משני מטרים ואבניהם גדולות מאד. הבנין משנה את התפיסה הקיימת לגבי גודלה של חצור הכנענית, שהשתרעה על שטח גדל־מימדים ועתה מתברר שהיה גדול עוד יותר.

החפירה ליד נחל חצור נעשית בהתאם לסיכום בין אגף העתיקות ומע"צ לקראת הקמת גשר עמודים במקום, בו עתיד לעבור קטע הדרך של הכביש הראשי ראש פנה־קריית שמונה. החפירה נעשית על ידי משלחת האוניברסיטה העברית בראשות פרופ' אמנון בן־תור, בניהול אנבל זרוצקי, רוחמה בונפיל, אהרן מאיר וחנה ברניק. המדובר בחפירת בדיקה שמטרתה ליתר מקבה אם בכלל יש עתיקות במקום, ועתה התברר כי יש בבקעה שרידים חשובים.

היות ומנהל הצור הביע לבקש סכבות סחף עבות עבודה המשלחת עם מתפרין, ועשתה חריצי בדיקה לאורך 300 מטרים. בתום היום של עבודה התברר לחופרים שהם נמצאים רק בקצה הקיצון של שרידי חצור בכיוון שכלל לא היה ידוע על קיומה. בכלל זה גם בתקופה הישראלית. המשלחת נערכת כעת לעונה מלאה, בהתאם לתקציב שיועמד על ידי מע"צ, שתתקיים באביב הקרוב ותאפשר להקדים את שיחזור השכה להשלמת הכביש. לאור התגליות הראשוניות ייתכן שיהיה צורך, במהלך הבנייה והסלילה, לשמר חלק מהממצאים החשובים שנתגלו. (ס.י)

ניצול מיני, דלי על הראש, הזנחה רפואית — עדויות נוספות על הפנימיות

מאת יעל פישביין ואריאלה ראובני
סופרות "דבר"

"רב" במתיבתא בירושלים התעלל בתלמידיו וניצלם לצרכיו המיניים — זה אחד הפרטים בקובץ נוסף של עדויות תלמידים ומחנכים בפנימיות שהוציאה המועצה הלאומית לשלום הילד בעריכת ד"ר יצחק קדמן.

תלמיד מתיבתא בירושלים מספר באחת העדויות, כי בהיותו כבן תשע, לקח אותו המדריך ה"רב" לחורשה סמוכה ושם קיים אתו מגעים מיניים. אותו מדריך נהג לעשות כך עם ילדים נוספים. הוא מרח בצואה את מוסר העדות, הכריחו לשבת בחורף בקור עז כשהוא לבוש בפיג'מה קייצית. לעג על ראייתו הלקויה ולבסוף, כשהחניך תפש את מדריכו מאונן, דאג המדריך שהילד יסולק מהפנימיה.

בעדות נוספת מציינים שני עובדי פנימיה בצפון הארץ בפתח עדותם כי המצפון חייב אותם לדבר עם מישהו, כדי שייעשה לאלתר לתיקון המצב ו"יש הרבה דברים שאסור יותר להעלימם".

הם מספרים על נער בן 13 בפנימיה שנלקח בידי שני מדריכים אל שפת בריכה. על ראשו הונח דלי, מכנסי הפיג'מה שלו הורדו עד לברכיו ואז האיצו בו להתקדם אל הבריכה ובנוכחות ילדים אחרים דחפו אותו לתוכה.

עוד הם מספרים על תופעות שכיחות של מתן סטירות לחניכים וכיפוף ידיהם, וכן עונשים של פיג'מה ומיטה: החניך מצטווה ללבוש פיג'מה לאחר הלימודים ולהיכנס למיטתו עד למחרת היום.

שני העובדים מספרים כי הילדים מתגוררים בתנאי צפיפות בחדרים סחובים עם סיוד מתקלף. יש להם מיטות אך לא שולחנות. בבוקר לא מצחצחים שיניים ולא מסתרקים כיוון שמברשות השיניים והשיער נמצאות בארון נעול.

הצפיפות רבה גם בכיתות. אין ספרי לימוד אלא סטנסילים ואין פעולות העשרה. הילדים מעולם לא יצאו משטח המוסד ולא ביקרו בתיאטרון או במוזיאון. לטענתם גם המצב הבריאותי של הילדים ירוד ורבים מהם סובלים מבעיות שיניים.

בריאות הילדים הוזנחה: ילד הסתובב עם שבר באף ללא טיפול במשך יומיים; ילד חולה־שפעת הוזנח חודש וחצי עד שהגיע עם דלקת ריאות קשה לבית חולים. ילד עם גרדת לא טופל חודשים.

באותה פנימיה משתמשים בילדים לביצוע עבודות ניקיון בטענה שאין תקציב להשיג אנשי ניקיון. ילדה בת שבע וחצי הועסקה בכביסה ובשטיפת רצפות במשך שנה.

מנהל ותיק של אחד המוסדות הפנימייתיים הפועלים בארץ טוען כי הנושא נופל בין כסאות משרדי הבריאות, החינוך והרווחה. הילדים המופנים לפנימיות הם במקרים רבים קורבנות של התעללות סאדיסטית מצד הוריהם ובפנימיות הם מקבלים במקרים רבים במקום חום ואהבה, הזנחה נוספת והתעללות.

יוקמו כפרי נופש בקטיף

מאת דויד מרשיבב, סופר "דבר" לענייני תיירות

באיזור קטיף שברצועת עזה יוקמו שני כפרי נופש: האחד באיזור רפיח בו יהיה מלון בן 100 חדר והשני באיזור ניסנית ודוגית. יהיה זה כפר דומה לכפר דייגים יווני: לנופשים תינתן האפשרות לצאת בסירת דייג עם דייג מקומי. פרטים על כך מסר צבי הנדל, מנכ"ל חברת נופש קטיף שבבעלות המושבים באיזור, בסיור עיתונאים שנערך בגוש אתמול.

כן נמסר כי בקרבת מקום למלון חוף קטיף יוקם פארק על 230 דונם ובו אגם מים בן 30 דונם. יושקעו שני מיליון דולר ובהקמתו ישתתפו החברה הממשלתית לתיירות, קק"ל, ההסתדרות הציונית והמועצה האזורית.

אחת התוכניות במסגרת פרוייקטים תיירותיים באיזור היא הקמת מארינה בחוף הים בשיתוף עם משרד הביטחון בהשקעה של ארבעה מיליון דולר. בתוכנית פתיחת קו שיט מתל־אביב לחוף קטיף להסעת תיירים.

כן נמסר כי מתנהל מו"מ עם משקיע יהודי מארה"ב המעוניין להקים במקום בית מלון.

עת"א לא תוסיף לשפוך אשפה וגרוטאות בחוף יפו

מאת נתן רועי
סופר "דבר"
בתל־אביב

עיריית תל־אביב תימנע משפיכת אשפה, פסולת־בנין וגרוטאות לחוף הים ביפו — זה עיקרו של הסכם פשרה שהושג על ידי פרקליטי 26 תושבי יפו, עורכי הדין אביגדור פלדמן ונוגה יציב מתל־אביב.

גבי אלדור ו־26 תושבי יפו הגישו לבית המשפט המחוזי בתל־אביב בקשה לקבלת צו מניעה נגד העיריה על שפיכת האשפה לים בניגוד לחוק. בחסות בית המשפט הגיעו הצדדים להסכם־הפשרה הנזכר. בו היא לא תרשה שפיכת גרוטאות לשטח החל ב־20 בנובמבר השנה.

הצדדים ביקשו לתת תוקף פסק דין להסכם.

מנכ"ל חברת תמ"מ בנתב"ג נעצר בחשד עבירות מרמה

מאת נתן רועי
סופר "דבר"
לענייני משטרה

שאול רביע (50), מנכ"ל חברת תמ"מ, המשווקת מוצרים בחנויות נתב"ג, נעצר אתמול לשבעה ימים בפקודת שופט שלום תל־אביבי בחשד עבירות מרמה.

החשוד מרכז בידו את נושא רכישות המוצרים מספקים בחו"ל. על פי החשד של חוקרי היחידה הארצית לחקירות הונאה הוא העביר לכיסו הפרשים בין מחיר השוק למחיר ששילמה החברה לספקים.

פקד אוריאל שטרית, בא כוח היחידה לחקירות הונאה, הציג בפני השופט, אהרן זידאב, מסמכים שבהם מפורט אופן ביצוע העבירה. המשטרה גם הציגה עדות של החשוד על העברת כספים גדולה. בעדות זו הוא טען כי העברה זו חוקית ואין לה כל קשר לחבר תמ"מ. השופט אמר בהחלטתו לעומת זאת, כי יש קשר ב[...] ההעברה לבין העבירה שמייחסים [...] החוקרים.

בא כוח היחידה הודיע כי יש צורך לחקור גורמים שונים בחו"ל ובהם ספקים השותפים בקשרים עם חבר תמ"מ. הוא לא הסתיר את הקשיים הכרוכים בחקירתם. והוסיף כי [...] חשש כבר לפגיעה בחקירה א[...] החשוד ישוחרר.

השופט אמר בהחלטתו לעצור א[...] החשוד לשבעה ימים כי אכן מסתבר שהחברה שילמה סכומים גבוהים ביותר בעבר לסכום שנדרש על י[...] הספקים ויש לאתר את הכסף.

ביהמ"ש שיחרר בערבות את אלפרון

(ע). — יעקב אלפרון, בן 31, מגבעת שמואל, שנעצר ביום ג' לאחר שנאבק עם שוטרים ונפצע בפתח האולם בו התנהל משפטם של שכעיה אנג'ל, הרצל אביטן ויעקב שמש, שוחרר אתמול בערבות של 1,500 ש"ח בבית־משפט השלום בתל אביב.

שני נערים הודו בהצתת מרכבתו של מונטיפיורי

מאת סופר "דבר" בירושלים

משטרת ירושלים פענחה את הצתת מרכבת מונטיפיורי לפני 11 חודש בשכונת ימין משה. שני נערים יהודים בני 16, שנעצרו על עבירות רכוש, הודו בחקירתם כי הם אחראים גם להצתה.

אתמול שוחזרו השניים בנפרד את המעשה. אחד מהם כנראה פירומן ובמשטרה נוטים לייחס לו הצתות אחרות בעיר.

הצתת המרכבה, שהוצבה שנים לראווה ליד תחנת הרוח בימין משה, היתה בדצמבר 1986 בלילה. שני הצעירים שהגיעו למקום ביקשו להיכנס למבנה שבו הוצבה המרכבה, כנראה מתוך סקרנות. משלא עלה הדבר בידם, פנו למחסן שבו נהגו להסתיר רכוש גנוב, נטלו מיכל נפט ושבו אל המרכבה. הם פרצו את מנעול השער, שפכו את הנפט סביבה והציתוה. הם גם הבטיחו לעצמם נתיב בריחה. לאחר ההצתה הסתתרו בגבעה סמוכה וצפו בכוחות הכיבוי והמשטרה שחשו למקום.

מרכבת מונטיפיורי נשרפה כליל בלי אפשרות לשחזרה. תחילה נטו החוקרים לייחס למעשה רקע לאומני, אולם החקירה בכיוון זה לא הביאה לתוצאה כלשהי.

מעצרו של אחד הצעירים הוארך בחמישה ימים וחברו יובא היום לפני שופט.

"המשקם" מאיימת לפטר 800 אם תתקבל דרישת ההסתדרות

מאת חיים ביאור
סופר "דבר"
לענייני עבודה

חברת "המשקם", הכפופה למשרד העבודה והרווחה, מאיימת לפטר 800 מבין 4,000 הנכים והמוגבלים שהיא מעסיקה במפעליה אם תתקבל דרישת ההסתדרות להעמיד את שכרם של עובדי החברה ל־80 אחוז משכר המינימום.

מנכ"ל "המשקם" דוד ראם, שהופיע בפני ועדת העבודה, טען שהיענות לדרישת ההסתדרות, שפירושה העלאת שכר בשיעור 15 אחוז, תחייב את החברה לתוספת תקציב בסך 3.1 מליון ש"ח. לדבריו, לא תהיה דרך לגבות מלקוחות החברה את מלוא העליות של השכר בגלל התחרות במשק לקבלת העבודות ולמכירת המוצרים.

ראם הזהיר שפיטורי 800 עובדים ברחבי הארץ, לרבות ערי פיתוח, יגרמו שם בעיות חברתיות קשות.

דוד ציצוביץ, המטפל מטעם ההסתדרות בעובדי "המשקם", אמר ל"דבר" בתגובה: כל דרישתנו היא להעלות את השכר היומי בחברה מ־9.10 ש"ח ל־10.50. אם ראם אינו מסוגל לנהל את החברה במצב זה, שיתפטר, ואני מוכן לנהל במקומו בלי שיפוטר איש מהעובדים".

יוסף שניר שוחרר בערבות

(ע). — יוסף שניר, בן 47, מיפו, שנעצר בתחילת השבוע כחשוד בנסיון הרצח בקרב בני משפחת כחיל, שוחרר אתמול בערבות בהסכמת המשטרה.

כזכור, נעצר שניר לאחר שבליל שבת ירה אלמוני לעבר חנות השייכת למשפחת כחיל ברחוב יפת 93 ביפו, וכן נזרק לחנות רימון רסס. כתוצאה מכך נפצעו קשה שניים מבני משפחת כחיל, אשתו של אחד מהם ושני עוברי אורח.

ב"כ המשטרה, רפ"ק דוד בן חיים, אמר אתמול בבית המשפט כי החקירה עוד לא הסתיימה, אך למשטרה אין התנגדות לשחרר את החשוד בערבות. השופט אורי זידאב הורה לעשות זאת ב־1500 ש"ח.

גופת עולה מאורוגוואי נמצאה בחצר בתל אביב

(ע). — גופתה של עולה מאורוגוואי נתגלתה אתמול בחצר בנין ברחוב הרכבת בתל אביב. המשטרה סבורה כי שמה קץ לחייה בקפיצה מאחת הקומות העליונות.

האשה, רחל לוסיה מורידה (35) מכרמיאל, עלתה לפני שלושה חודשים עם בעלה, טבח במקצועו. לבני הזוג אין ילדים. הם השתכנו בכרמיאל אולם כפי שנודע לא הצליחו להסתדר בעבודה.

האשה הגיעה עם בעלה במסגרת מבצע שיזם ראש העיריה ברוך ונגר ונקרא "מדרום־אמריקה לכרמיאל".

משפחת מורידה היתה הראשונה שהגיעה במבצע זה ועד עתה הגיעו 39 משפחות. בעלה פוטר לפני כמה ימים ממפעל מקומי והובטח לו כי תוך זמן קצר יסדרו לו עבודה במקצועו כטבח.

פעילת מחתרת הובאה לקבורה

מאת סופר "דבר"

אסתר גולן (פרידמן), בת 62, מהפעילות החשובות במחתרת הציונית בגיטו קובנה, שעברה אחר־כך את הדרך הארוכה עם "הבריחה" מליטא דרך רומניה ואיטליה לארץ, הובאה שלשום למנוחות בבית הקברות בקריית שאול. בהלווייתה השתתפו מאות יוצאי ליטא. למנוחה, אלמנתו של אלימלך גולן, שגם הוא היה מפעילי המחתרת בגיטו קובנה, ספד עו"ד אברהם תורי.

קרנות הנאמנות הסולידיות של מיטב
כרמל, כתר עכשיו במבצע!
שעה הוספה מופחת. לרכישה בכל סניפי הבנקים עד 9.30 לאותו יום.
מהטובות בקרנות: תשואה מדדית ודולרית חיובית גבוהה.

כרמל — קרן מט"ח

מתמחה במט"ח (לפחות 50%). מחלקת הכנסה חודשית נוכחית של כ־0.8% מעבר לעליה לדולר.

מקום ראשון
הטובה ביותר בין כלל הקרנות המתמחות במט"ח, בבנקים בהסדר, או המחלקות הכנסה חודשית, הן מאז ראשית השנה והן מאז שהוקמה הקרן.

תשואה
השינה מראשית השנה ועד 30.9.87 תשואה של 29.6% לעומת עלית מדד של 11.2% ופיחות השקל ביחס לדולר 8.3%.
מאז הוקמה (4.11.85) השינה 74.5% לעומת מדד 33.5% ופיחות השקל ביחס לדולר 8.0%

כתר — קרן אג"ח

מתמחה באג"ח: לפחות 75% מנכסיה באג"ח של המדינה.

מקום שני
הקרן נמצאת במקום השני מבין 32 הקרנות מסוגה מאז ראשית השנה ומקום רביעי מאז הקמתה.

תשואה
השינה מראשית השנה ועד 30.9.87 תשואה של 27.1% לעומת עלית מדד של 11.2% ופיחות השקל ביחס לדולר 8.3%.
מאז הוקמה (18.7.84) השינה 1121.7% לעומת מדד 759.1% ופיחות השקל ביחס לדולר 512.6%.

המנהל: פלסם (ש.צ) יעוץ כלכלי ופיננסי בע"מ חברה אחות לחברת היעוץ מיטב
הנאמן: בנק איגוד מקבוצת בל"ל משמש כנאמן לקרנות וכספי הקרנות מוחזקים ברשותו ובפיקוחו
ר"ג: ביאליק 22, טל. 727067, 03-7524214
ת"א: נחמני 9, טל. 290251
אין מודעה זו מהווה הצעה לרכישת תעודות השתתפות בקרנות

ב"ה
זמני הדלקת הנרות
פרשת השבוע פרשת לך לך
ז' חשון תשמ"ח

כניסה		יציאה	
ירושלים	4.17	ירושלים	5.28
תל־אביב	4.35	תל־אביב	5.25
חיפה	4.26	חיפה	5.22

לחברינו **פרומה וגדעון שלחון**
איחולי מזל טוב בהיות בתכם **אסנת** בת־מצוה
בית "דבר"

ללאה קריב
ברכות לבביות להישג המרשים במרכז המפלגה בבחירות לקונגרס הציוני
חבריך בבית ברל

קורס בנושא
פסיכולוגיה של ציורי ילדים
בבית ססיליה, רח' דניאל מוריץ 12, רמת־אביב
הקורס יכלול הרצאות, שיחות וסדנאות
לפרטים נא לפנות לטל. 428955

בחולון
בקרן הרחובות ההסתדרות — בלום
3 דירות דובלקס יפיפיות
בנות 5 ר' 6 חדרים
בקומות 5 ר' 6
לפרטים נוספים ומכירה: שיכון עובדים, לה גרדיה 58 יד אליהו טל. 03-390721.

עם הסתלקותו של ד"ר ישראל בדישם מעמק בכא זה הלך מאיתנו חוקר מקראי מוכשר ומקורי ביותר.
ד"ר בדישם השתייך לסוג המלומדים, כמו משוררים ואמנים, השייכים לדורות הבאים, שרק הם יוכלו להעריך נכונה את רוחב ידיעותיו ואת עומק מחקריו.
עם הסתלקותו הלך מאיתנו גם סופר מוכשר שלא הספיק לפתח את כשוריו בתחום זה.
אני נפרד ממך, מורי ורבי, ידידי ורעי, ד"ר ישראל בדישם בעת הצטרפותך לכל הדורות של הגיבורים המקראיים, שאת פעולותיהם והגיגיהם חקרת, דרשת ופיענחת כל ימי חייך.
אני נפרד מגופך אך לא מרוחך החיה בערכים הרוחניים שיצרת בכתובים, בהרצאות, בריונים ובשעורים לתנ"ך.
עם רוחך זו אהיה קשור עד ימי האחרון ותמיד אזכור אותך באהבה ובהערצה של תלמיד קשוב ודיד נאמן.

התלמיד י. בקאליעזר

ביום א' ט' בחשון תשמ"ח (1.11.87) במלאת 30 לפטירתו נזכור את

ד"ר ישראל בדישם ז"ל

גילוי המצבה בשעה 15.30 בבית העלמין דרום בחולון. מתאספים על יד השער הראשי.
התייחדות עם זכרו בשעה 17.00 באולם החברה לחקר המקרא, רח' התנאים 3 תל־אביב.

במלאת שלוש שנים לפטירתו של אהובנו

שלום מרגלית ז"ל

העלייה לקבר תתקיים ביום ראשון, ט' חשון תשמ"ח (1.11.87) בבית העלמין בקרית־שאול.
נפגשים בשעה 2.30 (שתיים וחצי אחה"צ) ליד השער. אוטובוס ייצא מרח' שרת 29, תל־אביב בשעה 2.15 (שתיים ורבע אחה"צ).

בנו: אמיר מרגלית
ויתר בני המשפחה

מרכז ההדרכה בסמינר אפעל
משתתפים באבל המשפחה
ובית ראש הנקרה
על מותו של
מוטקה יחזקאלי

אנו משתתפים באבלו הכבד של חברנו לעבודה
כהן עמנואל
במות **אביו ז"ל**
תנחומינו למשפחה האבלה
תנובה מרכז ת"א
ההנהלה והעובדים

דבר של היום הוא דבר חדש

למה לנו להיכנס ל„מילכוד שמשון" / חגי אשד

חצי בתולה בחצי הריון בחצי נישואין

אדרבא, שיתערבו כולם בנעשה כאן. שיתערבו וישארו פה כמה שיותר. לא למעננו ולא בגללנו. למען עצמם. אבל גם לטובתנו

דחיית ועידת הפיסגה בין הנשיא רייגן למיכאיל גורבאצ'וב לא חייבת להיחשב כסוף פסוק להברה ההידברות בין שני האישים הללו. ואולי דווקא הסלמת המלחמה במפרץ הפרסי תאלץ אותם להחיש את ההידברות ביניהם. ולו גם בנפרד מנושאי פירוק החימוש הגרעיני. ואולי בצירוף עם חלקם. גם בעיית המעורבות הסובייטית בעניני המזרח התיכון לא חדלה להיות אקטואלית. מוקדם לקבור ולהספיד את תהליך השלום באיזור. וגם לא את ההסכמה שנתן יצחק שמיר לג'ורג' שולץ לשיתוף הסובייטים בקידום תהליך זה. אמנם, ראש הממשלה יצחק שמיר יכול להישבע באוזני ח"כ גאולה כהן כי הוא שמר על בתוליו הרעיוניים והפוליטיים האנטי־סובייטיים. לפחות לחצאין. וכל מה שהוא לחש באוזניו של שר החוץ ג'ורג' שולץ היה כלא היה. אבל ח"כ גאולה כהן יודעת, וגם יצחק שמיר יודע, למרות כל הכחשותיו החוזרות ונשנות, שאין דבר כזה. אין בתולין לחצאין. ומה שגרוע יותר אין גם הריון לחצאין.

העובדה היא שיצחק שמיר נענה לחיזוריו של שר החוץ ג'ורג' שולץ והפקיד בידיו הסכמה, שהלה יבדוק אצל המלך חוסיין ואצל שר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנאדזה את הרעיון (שאבהותו לא ברורה) על חסות של זוג מעצמות־העל ארה"ב וברה"מ לפתיחתו של משא ומתן ישיר בין ישראל וירדן ויתר בני המשפחה של מדינות ערב השכנות. אמנם, לפי שעה הושעה הנושא בגלל דחיית פגישת הפיסגה, אבל אין שום ערובה שהוא לא יעלה מחדש על הפרק אם תתחדש בכל זאת האפשרות של הידברות בין שתי מעצמות העל. ובכלל, במה יוכל יצחק שמיר להאשים מעכשיו את שמעון פרס, לאחר שהוא עצמו עשה אותו דבר? למי הוא יסביר את ההבדל בין כניסה לחצי הריון סובייטי לבין הריון מלא? לגאולה כהן? לאריק שרון?

אין דבר. כולנו מכירים את הדיבור בשני קולות בפני שני קהלים שונים. יש קהל בבית ויש קהל בחוץ. וליצחק שמיר אין סיבה להתחרט על איבוד בתוליו האנטי־סובייטיים. הוא הסכים עם ג'ורג' שולץ שאין מנוס מלשתף את הסובייטים במאמצי השלום במזרח התיכון. וזה העיקר. עכשיו הסובייטים הם הסרבנים בעיני דעת הקהל המערבית ולא ישראל. כשם שמלכתחילה ישראל לא הפסידה שום דבר מהסכמתו של שמעון פרס לוועידה בין לאומית ולכל השיחות עם הסובייטים וארצות הגוש המזרחי וסין. שהרי ועידת השלום, או „ועידת ז'נווה" היא רק פתח להידברות מזרח תיכונית שלמה ומורכבת הרבה יותר. ההידברות הזאת לא תוכל להידחות בלי סוף וגם ישראל תצטרך להיות כלולה בה. במישרין ובעקיפין.

מרוב עיסוק בענייננו הרחופים הבוערים כאילו נשכחה מאיתנו מלחמת אירן־עיראק והמעורבות האמריקאית הגוברת במלחמה הזאת. הנושא הזה לא יוכל להידחות. הוא נוגע גם בנו. מדינות המפרץ הערביות נאלצו לפנות לעזרת ארצות הברית שתציל אותן מידי אירן. פשוטו כמשמעו, שתמנע נצחון צבאי אירני במלחמה נגד עיראק וממילא גם נגד כל יתר מדינות המפרץ הערביות. מצרים נחרדה מן הסכנה הזאת והיא חשה לעזרת כווית גם במעורבות צבאית ממש. ויש להניח שוועידת הפיסגה

(סוף בעמוד הבא)

תתארו לעצמכם

הבורסה בטוקיו
מתמוטטת

הבורסה בתל־אביב
מתמוטטת

הבורסה בניו־יורק
מתמוטטת

תגידו לי, למה צריך יהודי לעלות לישראל, כאשר בשביל כלכלה מתמוטטת הוא יכול היום לנסוע לאמריקה?

אהרן שמש

ארתור ג'יימס בלפור כותב למרגרט תאצ'ר / שלמה גינוסר

לו הייתי רוטשילד

הרהור שני שאני רוצה לשתף אותך בו: מה חשבתי אז אני לעצמי? האם אני, ארתור ג'יימס בלפור, התכוונתי לומר אז שצריכה לקום בפלשתיין מדינה יהודית?

בלפור וייצמן. הצהרה חשובה לאנגלים לא פחות מאשר ליהודים.

מגי היקרה,

מי שהניח את דף הטלקס הזה על שולחנך בידיים רועדות ובגבות מורמות, כבר אמר לך, בוודאי, שעליך לקרוא אותו בהסתייגות, מכיון שהמקור לא ברור ומוטל בספק. אל תאמיני לו. כמי שחתום על המיסמך הזה וכדבר ראש ממשלה שמרני אחד אל ראש ממשלה שמרנית אחרת – אני מבטיח לך: לא רק גבולות בין מדינות הם, גם גבולות בין עולמות (כמו בין העולם הזה לעולם הבא) הם דבר בר־חלוף או, לפחות, בר־חוזה.

רק דאונינג סטריט מספר עשר לעולם עומד. אני כמעט פתחתי את המאה העשרים במשרד הזה, ואת־כמעט סוגרת אותה באותו משרד עצמו. העיקר שהשמרנים על התנובה. ואני, באמת, רוצה לראות את פרצופו של לויד־ג'ורג' כשהוא מתבונן בחורבותיה של המפלגה הליברלית. אבל הוולשי הזקן נעשה מאוד סנטימנטאלי ונוסטאלגי באחרונה, וכל מה שמעניין אותו זה רק השירה של דילן תומס. למרות שאני מבחין בברק כלשהו הוולף בעיניו כל פעם שמגיעה הנה איזו אשה צעירה.

הייתכן שגם אני נתקפתי בנוסטלגיה? לא שאני משתגע לחזור לפוליטיקה אצלכם שם. והרי אפילו בריטניה זו כבר לא מה שהיה פעם. לא. התקף הנוסטלגי, אם אכן כך צריך להגדיר זאת, קשור בכך, שבימים אלה ימלאו שבעים שנה להצהרה הפרו־ציונית שהיה לי הכבוד לתרום לה את שמי. שמי כרוך בשמה ההיסטורי: „הצהרת בלפור". ייתכן שהשנים ריככו אותי במקצת וגרמו לי להיזכר בימים ההם. אני, שמייחסים לי את האימרה „אין דבר ששווה הרבה, ומעטים הדברים שבכלל שווים משהו", חוזר ל„הצהרת בלפור" בתחושה שזה בכל זאת היה משהו גדול.

התקף הנוסטלגי הזה לא מונע ממני, ואולי אף גורם לי ישירות, להרהר כמה הרהורים ולשתף אותך בהם. למה אותך דווקא? טוב, עם חיים וייצמן אני משוחח כל הזמן, עם צ'רצ'יל אני לא מסתדר כאן (והוא ממשיך לעשן את הסיגרים המצחינים שלו ומדבר דיבורים מתלהמים על ציורי הנוף שלו כאילו היה ואן גוך). לורד רוטשילד, עם כל הכבוד, היה רק כתובת להעברת מסר. ובישראל אין לי, בעצם, עם מי לדבר. שם מתייחסים אלי כאל גוי מכובד. אבל, בינינו, נדמה לי שבאחרונה להיות גוי בישראל זה להיות יותר גוי מגוי. ואילו את, מגי, גם יושבת עכשו באותו משרד שישבתי אני עד 1905, גם שמרנית וגם, כך נדמה לי, יש לך חולשה מסויימת לכל הקומפלקס הזה: יהודים, בית לאומי, את יודעת. את יכולה לחייך. לא רואים אותך עכשו ב„פוריין אופיס" וגם אין צורך לחשוש מה„פוריין אופיס" יותר מדי, האמיני לי. אני הרי ישבתי שם כמה שנים טובות.

ובכן, על ארבעה דברים אני מהרהר היום. ראשית, מה היה קורה אילו ב־31 באוקטובר 1917 קבינט המלחמה הבריטי לא היה מאשר את מה שקרוי היום „הצהרת בלפור". והרי זה יכול היה לקרות. שערי בנפשך. הצרפתים ממילא לא התלהבו יותר מדי. הנשיא וילסון יכול היה בנקל להירתע ברגע האחרון מתמיכתו בהצהרה כזאת. מספיק שיועצו, קולונל האוז (שהוא התברתי שלו היה מורכב מפרוטסטנטים לבנים אנטישמים מצויים) היה ממשיך ללחוש באוזנו שההצהרה שהקבינט שלנו עמד לאשר לא באה אלא לשרת אינטרסים מובהקים של האימפריה הבריטית. והגרמנים? אל תשכחי שהמשרד המרכזי של התנועה הציונית (גם בשנות המלחמה העולמית) שכן בברלין. הגרמנים היו, אולי, על סף פירסומה של „הצהרת בלפור" גרמנית ב־1917 כדי „לחטוף" את דעת הקהל היהודית בארצות הברית הניטראלית, ואולי גם ברוסיה. ואני מוכרח לומר לך ששמעתי על כמה יהודים שדווקא היו די נהנים אם הצהרה פרו־ציונית כזאת היתה באה מברלין ולא מלונדון. מגנס, למשל. ושמריה לוין.

אז מה היה קורה לו ב־2 בנובמבר של אותה שנה הייתי נאלץ להעביר מסר ללורד רוטשילד ולהודיעו שממשלת הוד מלכותו אינה יכולה לראות באהדה הקמת בית לאומי יהודי בארץ ישראל? ובכן, לו הייתי רוטשילד הייתי בוודאי מאוכזב מאוד. אבל, בינינו לבין עצמנו, מגי, כמו שאנחנו מכירים את היהודים, האם זה היה משנה משהו? האם ההצהרה הזאת הובילה להקמת מדינה יהודית? והרי שנינו יודעים שמהר מאוד אחרי פירסום ההצהרה קמו ממשלות בריטיות אחת אחרי השניה והבהירו כי „בית יהודי לאומי בארץ ישראל" אין פירושו מדינה יהודית עצמאית. זה עזר? לא קמה מדינה יהודית שם בפלשתיין? כך שאני אומר ש„הצהרת בלפור" היתה חשובה לנו, האנגלים, לא פחות מאשר ליהודים. ועוד אפרס.

הרהור שני שאני רוצה לשתף אותך בו: מה חשבתי אז אני לעצמי? האם אני, ארתור ג'יימס בלפור, התכוונתי לומר אז שצריכה לקום בפלשתיין מדינה יהודית? וכאן אני חייב לומר מלה טובה אחת על העתונות. אני יודע שאין ראש ממשלה שהתקשורת אינה מגישה לו סאת צרות ויסורים (אף על פי שאת, מגי, אין לך מה להתלונן). ובכן, העיתונות ניחשה אז במדויק את מהלך ההיסטוריה, הרבה יותר מדויק ממה שסברו ה„פוריין אופיס" ומשרד המושבות בכל עשרות השנים שבאו אחר כך. רק להזכיר לך מה כתב ה„טיימס" מיד אחרי פירסום ההצהרה: „פלשתיין ליהודים". וה„דיילי אכספרס": „מדינה ליהודים". וה„ספקטייטור": „הצעה להקמת מדינה יהודית בפלשתיין". וה„מנצ'סטר גרדיין": „ההצהרה מובילה בסופו של דבר להקמת מדינה יהודית בפלשתיין". אלה היו הכותרות שלושים שנה לפני שהדבר אכן קרה. איזה נאדות נפוחים היו פקידי האימפריה שחשבו אחרת. רק להזכיר לך: רונלד סטורס, מי שהיה אחר כך מושלה הצבאי של ירושלים, סיפר שתשעים וחמישה אחוזים מידידיו באנגליה, מצרים ופלשתיין כלל לא שמו לב ל„הצהרת בלפור". ואני אומר לך כך, מגי: אינני בטוח שידעתי לאן תוביל ההיסטוריה את היהודים, אבל קיוויתי, זאת המלה, קיוויתי מאד שבסופו של דבר תקום מדינה יהודית בפלשתיין. למה?

זה מביא אותי להרהור השלישי. איזה משקל היה ליחסי ליהודים בתפיסת החיים שלי, אם תסלחי לי על ההגדרה הבומבסטית. אני חוזר למנצ'סטר. דצמבר 1905. בחירות כלליות. אני זמן קצר לאחר התפטרותי מכהונת ראש הממשלה. מסע הבחירות הראשון שלי כראש האופוזיציה. ווליד מחוז הבחירה שלי, בצפון מערב מנצ'סטר, מועמד ליברלי חדש: וינסטון צ'רצ'יל שזה עתה פרש ממפלגתנו מנסה לכבוש את מקומו של המועמד השמרני. ואיך הוא מנהל את המאבק נגדנו? הוא תוקף את מדיניותי לגבי היהודים! שמעתן? אותי הוא תוקף על החוק שיזמתי לצימצום הגירת הזרים לאנגליה. ובמחוז הבחירה שלנו, הסמוך למחוז הבחירה שלי, היהודים נותנים את קולותיהם לצ'רצ'יל. הממזר ידע לנצל את העניין. אלא שאותי איש לא יכול להאשים ביחס מתנכל ליהודים. אדרבה, הייתי אומר שהחינוך שקיבלתי בילדותי בסקוטלנד טווה לתוך אישיותי יחס מיוחד לעם היהודי, באמצעות התנ"ך. אני סברתי שליהודים מגיעה מדינה (כן, בלי מרכאות) לא בגלל איזה שיקולים אסטרטגיים בני־חלוף של האימפריה הבריטית. אני יכול להעיד עלי את חיים וייצמן שסיפר כי תמיד כאשר היה מנסה לשכנע אותי בחשיבות הישובים היהודיים בפלשתיין לאימפריה או לחשיבות שיש להם על דעת הקהל האמריקאית, אף פעם לא גיליתי בזה ענין והייתי גורם לו להתבייש. החישובים הקטנים האלה לא שיחקו אצלי תפקיד. נוויל צ'מברליין אמר עלי שיש לי לב של אבן (הסמרטוט הזה שמכר את צ'כיה לנאצים במינכן). יכול להיות שהיה לי לב של אבן, אבל הבטן הרכה שלי היה העם היהודי. לך אני יכול להגיד. איך כתב לורד ואניסטארט: „לבלפור לא היה איכפת שום דבר מלבד הציונות". אולי זאת הגזמה כזית. אבל האמת היא שהיחס שלי לנושא הזה של שיבת העם הנבחר לארצו לא היה יחס מיסטי. אני, כאדם, כנוצרי, הייתי משוכנע שכך צריך להיות. הארולד ניקולסון מצטט אותי נכון בשיחה שהיתה לו איתי באותה שנה בה פורסמה הצהרת בלפור: „היהודים הם הגזע המוכשר ביותר באנושות מאז היוונים במאה החמישית. הם הוגלו, פוזרו ודוכאו. אם נוכל למצוא להם מיקלט, בית בטוח בארץ מולדתם, או אז יעלה הגניוס שלהם ויפרח במלוא עוצמתו".

וזה מביא אותי, „גי", להרהור הרביעי והאחרון בשלב זה: האם צדקתי? לא באמונתי העמוקה בצורך להקים מדינה יהודית בפלשתיין. מזה איש לא יזיז אותי. זה היה בסדר. אבל, האם צדקתי באמונה שלי שבמדינה הזאת יפרח הגניוס היהודי, יעלה וירבה? אני הכרתי רק את הגניוס של היהודי ממזרח אירופה. וייצמן היה בשבילי סמל. אינטלקטואל גדול אבל גם טיפוס מאוד מעשי שהאצטון שהמציא הביא את לויד ג'ורג' לציונות. איפוא הגניוס הזה? חלק אבד במשריפות וחלק עשה פסק־סמן והוא פורח אצלנו ב„סיטי" ובאוניברסיטאות. כנ"ל גם באמריקה. אני לא יודע אם להיות מאוכזב מהיהודים או לא. מצד אחר, אין לי כל כך שפה משותפת עם הישראלים. יש בהם כבר משהו שקצת זר לי, אם לומר את האמת. מצד שני, אותם יהודים שכל כך רציתי לראות אותם בפלשתיין תקועים בחזונות הקטנים, הנמוכים והשמנים שלהם רחוק מאוד מהיעד שהצבעתי עליו בהצהרה ההיא. דווקא בהרהור הזה הייתי יכול להמשיך הרבה, כי הוא הכי מעיק עלי. אבל, עוד מעט יאיר השחר, ואני חייב לחזור למעלה לפני שיזהו אותי משייט בעב"ם מעל בני ברק, חיפה או ירושלים, כפי שאני נוהג לעשות מדי פעם. היי שלום, מגי. אני מחזיק אצבעות למפלגה שלנו. האם יזדמן לך לדבר עם פרס, תגידי לו שלא נורא להיות שר חוץ גם אחרי שהיית כבר ראש ממשלה. זה קרה לי, למשל. ולכן אני יודע שיש דברים נוראים יותר לפוליטיקאי. למשל: להיות ראש אופוזיציה אחרי שכבר היית ראש ממשלה, כמו שקרה לי ב־1905.

שלך
ארתור ג'יימס בלפור

עשינו עסק. דרור שרביט

בין טוקיו לוול־סטריט

הבורסה הישראלית הגיבה לחשש מפגיעה במשק הישראלי גם אם מניות הרשומות בניו־יורק ובטוקיו לא נסחרות כאן. במקרה של „כלל אלקטרוניקה" היא לא הגיבה מספיק

מפתיע היה לשמוע בתחילת המשבר בוול־סטריט כמה מן המומחים המקומיים שהתנבאו על הקשר שבין הירידות שם לצפוי בבורסה שלנו. בשונה מהבורסות הגדולות האחרות בעולם, פסקו המומחים שניסו להרגיע את המשקיעים כאן, כי אין בבורסה הישראלית מניות רבות הנסחרות גם מעבר לים, כך שהירידות בבורסות הזרות אינן צריכות להשפיע על הבורסה הישראלית.

כאילו שהקשר בין מה שמתרחש עתה בבורסות העולמיות הונע על־ידי הארביטרז' בין אותן מניות הנסחרות בבורסות שונות. כלל וכלל לא. הירידות הסוחפות בכל הבורסות בעולם הן תוצאה של כלכלות קשורות ותלויות. אם יהיה מיתון בארה"ב לא יוכלו יפן וגרמניה המערבית להתגונן על־ידי הרחבת הביקוש הפנימי שלהן. עודפי ייצור אדירים ימוטטו מפעלים וירחיבו אבטלה. הבורסות במדינות אלה ואחרות הגיבו לחשש מפני אפשרות פסימית כזאת.

כך גם אצלנו. הבורסה הישראלית הגיבה לאפשרות של פגיעה במשק הישראלי כתוצאה ממיתון בכלכלה האמריקאית ונסיגה בפעילות הכלכלית בעולם כולו. החששות מקיצוץ בסיוע הצבאי והכלכלי, ירידה ביצוא, קיטון בתיירות, שחיקה בתרומות, הקטנת היקף ההשקעות הזרות וביטול אפשרויות גיוס ההון בחו"ל – כל אלה הם גורמים נכבדים לשחיקת השערים כאן, גם אם כדברי אותם מומחים שניסו להרגיע אין קשר בין המניות הנסחרות בבורסות בעולם למניות הנסחרות בבורסה הישראלית.

בארה"ב, בבריטניה, ביפן ובגרמניה המערבית מהווה ההתפתחות בבורסה ביטוי לעוצמתן של הכלכלות. ירידות השערים שפקדו את כל הבורסות טשטשו את הקשר המושגי שבין מצב הבורסות לחוסן הכלכלי. התקבל הרושם כאילו שעצם ירידת השערים היא שפוגעת בחוסן הכלכלי בשל ההשפעה שיש לצמצום ב„הרגשת העושר" על הביקושים, הפעילות הכלכלית וכן הלאה. למעשה, ההשפעה היא הפוכה. החשש מנסיגה כלכלית בשל ההרגשה של „אין מוצא" בתיאום המדיניות הכלכלית העולמית היא שגרמה לירידת השערים בבורסה האמריקאית ולתגובות השרשרת בעולם כולו. אמנם, גם שחיקת השערים בבורסות יוצרת אפקט שלילי, אך הוא לבדו אינו הגורם למיתון הכלכלי כשם שגם גיאות בבורסה (ראה תקופת ארידור) אינה מספיקה להתחסנות כלכלית.

במבט נוסף יתכן שצדקו המומחים שאמרו כי אין קשר בין התפתחות שערי המניות בארה"ב לבורסה כאן. למשל, „כלל תעשיות אלקטרוניקה" (כתא"ל). שתי אחזקותיה העיקריות של החברה הינן חבילת מניות של 15 אחוז ב„סאיטקס" ומחצית מחברת „אי.סי.איי". פעילויות אחרות של החברה כתקוזות מול התחייבויותיה, כך שערכה הממשי נגזר מערכן של שתי האחזקות האמורות. מחירן של מניות „סאיטקס" ירד בארה"ב מתחת ל־2 דולר למניה ו„אי.סי.איי" מתחת לשלושה דולר. שווי אחזקותיה של כתא"ל בשתי חברות אלה ירד איפוא ל־3 מיליון דולר („סאיטקס") ועוד כ־8 מיליון דולר („אי.סי.איי"). מול שווי אחזקות של 11 מיליון דולר נסחרות מניותיה בבורסה בערך כולל של 21 מיליון דולר. אחת האפשרויות לפער הזה היא ההנפקה הצפויה של כתא"ל, אך ב„כלל" אומרים כי אין להם שום ענין בשמירה מלאכותית על מחירי החברה.

שנתיים של שיקום

ההפסד הגדול ב„כור" ישמש שוט ואות אזהרה לפעולות השיקום ההכרחיות. צריך לצפות שהצמיחה בקונצרן תותאם להיקף המשאבים העצמיים

שנת 1987 צפויה להיות השנה הגרועה ביותר בתולדות „כור". להפסדים הגדולים מפעילות יתוספו גם הוצאות השיקום והחיבור זה יגנוס נתחים מכאיבים מהון הקבוצה. גם 1988 צפויה להיות שנת הפסדים והחזרה לרווחיות תבוא רק שנה לאחר מכן.

ההפסד הגדול במחצית הראשונה השנה – 58.7 מיליון דולר – יותר משהוא מבטא תוצאה עסקית בלתי נמנעת לנוכח תנאי הרווחיות בהם פעלה התעשיה בשנה האחרונה, אמור לשמש כלי שכנוע חיוני בפעולות השיקום. אמנם, לאחר משבר „סולל בונה" רוככו כבר מירב המוסכמות הקשיחות של חברת העובדים, שיכלו למנוע הבראה יעילה, אך ההפסד שנחשף צריך לשמש שוט ואות אזהרה לצפוי בענק התעשייתי אם לא יינקטו פעולות ההבראה ההכרחיות.

התוצאה של „כור", המהווה 12% מהתעשיה בארץ, משקפת את המצב בסקטור התעשייתי כולו. השוואה ענפית של תוצאות מפעלי „כור" למפעלים אחרים מצביעה על מגמות דומות. תעשיית הנשק ב„כור", הכוללת מפעלים כמו „סולתם", „תדיראן" ומפעלים מענף הגומי והמתכת, נפגעה כשם שנפגעו התעשיה האווירית, תע"ש, רפא"ל ומפעלים אחרים. לקיצוץ תקציבי הבטחון וביטול פרוייקט ה„לביא" התלוותה גם חולשה של ה„לובי" הישראלי בעסקות נשק ליצוא. מלאי בשווי של 80 מיליון דולר ב„סולתם" הוא עדות לחולשה זאת.

מקבילים דומים מוצאים גם במפעלים בענף האלקטרוניקה, המתכת ומפעלי השמנים – כולם בסימן נסיגה, בעוד שמפעלי תקשורת, כימיה וחומרי גלם לבנין שהצביעו על תוצאות משופרות הניבו רווחים גם ב„כור".

לאחר סגירת מפעלים כמו קלריס', אלכור וכדם אופטרוניקה צפויה נטישה של מפעלים וקוי ייצור מענפי הגומי והמתכת. מפעלי השמנים, אליאנס וסולתם עוד צפויים לעבור פעולות הבראה מכאיבות עד להתייצבות פעילותם. גורמי הצמיחה של „כור" צפויים להיות המפעלים מתחום הפלדה, המלט, התקשורת, הכימיה, הקרטון האריזה ומפעלי עיבוד המזון. „תדיראן", המהווה כרבע מפעילות הקונצרן, צופה להתאזן במחצית השנה הנוכחית. הירידה למכירי הצבא האמריקאי מיתנה את פגיעתה בשל שחיקת תקציבי הבטחון כאן. גם ב„בשר" דילגו על הפסדים בשל ירידת הביקוש והקפאת מחירים לאחר מעבר מקיים לאנרגיה מפחם.

פעולות ההבראה הדרושות ברמה הקונצרנית אינן קלות יותר. „כור" אמנם ממשיך לצמוח – 5% במחצית הראשונה השנה – אך זאת במחיר של גידול מכביד במלאי ובאשראי ספקים. את תוספת הפעילות צריך לממן באשראי, שכידוע לא היה זול בשנה האחרונה. גם ההשקעות הגבוהות הנמשכות ברכוש קבוע תבעו משאבים יקרים, אשר בשנה של הפסד לא יכלו להיות ממומנות מצבירה פנימית.

למרות המצב הכספי האיתן, המתבטא בשיעור ההון לעומת המאזן, בעודף הנכסים על ההתחייבויות, בשיעור הרכוש הקבוע הממומן על ידי ההון והנזילות הכבירה – נראה כי חיזוק המבנה הפיננסי בקונצרן לא יהיה אפשרי ללא גיוסי הון חיצוניים. בעבר מומנה מרבית הצמיחה מצבירה פנימית ומנטילת הלוואות, אבל צמיחה זו לא חוזקה בגיוסי הון עצמי נוספים. התוכניות לגיוס הון כאלה עדיין מתמהמהות, ומצבן הנוכחי של הבורסות לא יזרז את התהליך. צריך לצפות איפוא שצמיחה נוספת של הקונצרן תותנה בגיוס אמצעים עצמיים מספיקים ולא בהעמסה נוספת של התחייבויות.

יום הפדיון

האוצר מזכה היום את פודי מניות ההסדר ב־1.4 מיליארד שקל. אי־הוודאות הגדילה אמנם את שיעור הפדיון, אך כל עוד היא נמשכת, היא תרחיק את תמורת הפדיון מהצריכה. מתבצרים בשקלים

משרד האוצר מזכה היום את פודי מניות ההסדר בתשלום כולל של 1.4 מיליארד שקל. יתרת מניות ההסדר שלא נפדו בסך כולל של קרוב ל־400 מיליון דולר עוברות להיסחר בבורסה מיום ראשון הקרוב.

העיתוי האומלל של המועד הסופי למתן הפקודות למניות הבנקאיות המוסדרות, שבשל משבר הבורסות בעולם ההסס מידית ערך הדולר, הגדיל את שיעור פודי המניות, עשוי בסיבוב הנוכחי של מאמצי המיחזור דווקא לתרום להרחקת כספי הפדיון מהצריכה. מבחינה זאת אי־הוודאות הנמשכת בבורסות ובשוקי הכספים והערפל סביב ההתפתחות הצפויה בפעילות הכלכלית בעולם פועלת לטובת יעדי האוצר.

מצב של אי וודאות גורם אמנם להקטנת החסכונות לטווח ארוך, אך הוא מצמצם גם את הצריכה השוטפת. צפוי לכן, שחלק גדול יחסית של כספי הפקדונות יבקש להתבצר בפקדונות שקליים שוטפים. עם זאת, מדיווחי חלק מהבנקים ניתן להעריך שלמעלה ממחצית כספי הפדיון ימוחזרו בתוכניות חיסכון, קופות גמל וקרנות נאמנות. המחצית האחרת תיועד לפקדונות שקליים ולהחזר הלוואות שניטלו בעבר.

גם אם הספיגה החוזרת של הכספים על־ידי האוצר תהיה לבסוף קטנה מכפי שתוכנן תחילה לא תגרום ההזרמה הנוכחית לשיבוש משמעותי של התכנון התקציבי, שייעד מלכתחילה גיוס הון שלילי בהיקף של יותר ממיליארד דולר. עיקר הסיבוב צפוי בשוק הכספים. יתרת 1.4 מיליארד שקל, שלא ייספגו מחדש באוצר, יפגשו שוק כספים רווי באשראי, אשר התרחב בממדים ניכרים מאז תחילת השנה. תוספת הנזילות תחמיר את הבעיה עוד יותר ותקשה על השגת יעדי אשראי מתונים, התואמים את הגידול בפעילות הכלכלית. תוספת נזילות זו, אם לא תביא לעליית מחירים תרחיב את הביקוש ליבוא ותרע את הגרעון במאזן המסחרי.

ההתפתחות הצפויה בנזילות הבנקאית וההשפעה שתהיה לכך על שערי הריבית עדיין אינה ברורה. היום תועשר המערכת ב־1.4 מיליארד שקל, אך כנגד זאת היא תצטרך לפרוע הלוואה „תיטארית בסך 300 מיליון שקל, להפקיד באוצר יותר כ־300 מיליון שקל עבור כספי הצבירה בתוכניות דולרמוד ולרכוש אג"ח לתוכניות חיסכון אחרות בכ־300 מיליון שקל. אם לוקחים בחשבון גם את גרעון הנזילות הבסיסי הצבור במערכת ופרעון הלוואות המקצין צרכי הנזילות, הרי שתוספת הנזילות עשויה להסתכם בכ־200 מיליון שקל ולהיאכל עד אמצע החודש הבא.

הריבית על פקדונות גדולים צפויה איפוא לרדת מיום ראשון הקרוב אך לשוב ולעלות בשבועיים האחרונים של נובמבר. פרסום מדד גבוה במועד זה עלול לחדש את התביעה לייקור הריבית להלוואות, גם כאמצעי לא פופולרי למיתון הגידול באשראי.

שביתה על העץ / רמי לוין

תקשורת נטולת קומוניקציה

בבחינה קרובה של השתלשלות המאורעות בשביתת רשות השידור מתברר כי היה אפשר לפתור את הסכסוך תוך כמה ימים. באחריות להתמשכותו נושאים יחדיו ועד השובתים והמנכ"ל.

איך קרה שדווקא בין אנשי התקשורת יש הבנה כה מועטה לתהליך הפוליטי? עד שלקח להם תשעה־עשר יום והוראה, כמעט פקודה מפורשת, מהשר הממונה יצחק נבון לאורי פורת, מנכ"ל רשות השידור, כדי לפתוח במשא ומתן.

ב־6 באוקטובר הסמיכה האסיפה הכללית של עיתונאים ועיתונאי־הפקה ברשות השידור את הוועד לנקוט שביתה כללית. השובתים טענו – ההנהלה לא הכחישה – שמאז סוף אפריל הם עובדים ללא הסכם עבודה וכי לבקשת ההנהלה הואילו לחכות עד סיום המו"מ בסקטור הציבורי.

בסוף ספטמבר, לאחר חתימת הסכמי השכר בסקטור הציבורי, ביקשו מהמנכ"ל לפתוח במו"מ, אך לא נענו. אורי פורת קיבל התרעה נוספת, יומיים לפני פרוץ השביתה, אך הוא שהה באותה עת בחו"ל. גם השר נבון, הממונה על רשות השידור, היה בחו"ל בין ה־13 ל־23 לאוקטובר.

הכדור עבר איפוא לידי האוצר מבלי לשבת עם השובתים. באוצר אמרו כמובן כי יש לשמור על הסכם המסגרת, דהיינו על התוספת של 75 שקלים, אף פרוטה יותר. לא יושבים עם שובתים, הוסיפו דוברי האוצר.

תקופת חול־המועד הוקדשה למבצע פירסומי לקידום הצפייה בערוץ השני. מלחמת מרפקים התנהלה בין הנהלת הרשות, שעובדיה משביתים את שידוריה, ובין מנהלת ההקמה של הערוץ השני, הכפופה לשר התקשורת. הרשות עמדה בתוקף על שמירה קפדנית על נוהלי הערוץ השני, כפי שנקבעו לפני השביתה. לאנשי הערוץ השני "גירדו האצבעות" וכמעט שלא עבר יום בזמן השביתה שלא היו בו שמועות ודיבורים על נסים ונפלאות שיועלו על מסך הערוץ השני. התמונה השלמה היתה סבוכה עוד יותר מכיוון שהתאחדות בעלי בתי הקולנוע לקחה צד פעיל בבחירת הסרטים ושעות שידורם.

בערב בו שידר הערוץ השני באופן חובבני את נחיתת אידה נודל נכנסה השביתה לשלבה השני. פרשת העברת הסיקור עצמו מדגימה בצורה מצויינת את חוסר הקומוניקציה בין הצדדים. קצר זה, שאפשר את השידור בערוץ השני, שימח את הבדחנים שבאותו ערב בילו את המצבדים לקראת יום עבודתם הבא (וכל מי שצפה בשידור יודע במה דברים אמורים). עמדת השובתים, ימים אחדים לפני בואה של נודל, היתה שאם יפנו אליהם בבקשה לשדר את בואה הם יענו בכך בצורה אוהדת – התנהגות מאוד גמישה מאנשים שזה עתה יצאו לשביתה. "ידע שור קונהו וחמור אבוס בעליו": השובתים ידעו כי פניה כזו לא תגיע מלשכת המנכ"ל. כל הקריאות לשידור (נודל, ערבית, לחו"ל ועוד) אכן לא קיבלו את תגובת ההנהלה, שעמדתה היתה: "אין מו"מ עם שובתים".

ימים אחדים חלפו עד שההנהלה נוכחה לדעת, בעל כורחה, כי הדרך היחידה שעומדת בפניה היא כמו בכל סכסוך – מו"מ.

בין שידור נחיתת נודל ובין פתיחת המו"מ עברו תריסר ימים. פורת העלה בינתיים הצעה לרפורמה שכללה פיטורים של 320–600 עובדים (נתוני המנכ"ל על מספרי המפוטרים השתנו מעת לעת). העיתונאים חשדו שהם הקורבנות העיקריים של פיטורים מתוכננים אלו. ועל זירת השביתה הוצג קרב איגרוף של קומוניקטים. באחד הערבים קיבלה תוכנית הרפורמה של פורת שתי מהדורות שונות שנוספו כלהמוניות סריות ע"י הכתבים.

זירה אחרת היתה הזירה ההסברתית של השר יעקובי, אשר התייצב כמובן לצד נודל והתראיין כמו היה חתן השמחה בעצמו. אלמלא הוא לא היה האירוע מונצח בזכרון האומה, שבאו ניקוי ראש לא ראתה דבר מבהיק יותר.

בשלב זה החל פורת לשתף פעולה על בסיס מוגבל עם הערוץ השני ואמר: "אין לאף אחד מונופול על האוויר".

העיתונאים מצדם, שבשלב זה כבר היתה עמדת המינימום שלהם (כלומר, השוואה לשכר העיתונאים בעיתוני גולדפרב, בהם משלמים שכר מינימום בדירוג העיתונאי) נחלת הציבור כולו הבינו כי השביתה תתמשך, והחלו ליזום עבודות חוץ – החל ממלצרות וכלה בארגון ערבי ראיונות ותצוגות אופנה.

השר יעקובי המשיך במסע ההסברתי ומכיוון שהיה צריך להגן על עצמו מפני ההאשמה בשבירת שביתה, נימק את השידור בנימוקים ממלכתיים ואת העברת הערוץ השני לתדרי הראשון בנימוקים סוציאליים של מתן שירות לחולים ולרתוקים לבתיהם.

מה־23 באוקטובר החלה המערכת הפוליטית לתפקד סוף־סוף. השר נבון העלה בממשלה ובכנסת הצעות בדבר הקמת ועדה ציבורית לבדיקת המצב מחד גיסא ומתן סמכות לממשלה לסגור את רשות השידור מאידך. גם העסק בדבר פיזור הרשות לא זכה לתגובה חריפה של העיתונאים.

כל מלחמתם התבססה עתה על עקרון ההצמדה לסולם השכר העיתונאי. הם היו מוכנים לכך שעקרון זה לא יקבל השנה את ביטויו בכסף ובלבד שיוכרו בו סופית ורשמית. בעבר היו כבר הבנות כתובות ולא כתובות בין העיתונאים לבין רשות השידור ומשרד החינוך בעניין עקרוני זה.

נבון גייס כסיעתו תמיכה בפתיחה במשא־ומתן וב־26 לחודש תבע מהמנכ"ל פורת לשבת לשולחן הדיונים. למחרת, מיד עם פתיחת המו"מ התברר שאפילו האוצר מוכן לקבל תביעות מוסריות כמו אלו של השובתים.

בבחינה קרובה של השתלשלות המאורעות מתברר כי היה אפשר לפתור את הסכסוך תוך כמה ימים. את האחריות, באופן חלקי לפחות, צריך לקחת על עצמו ועד השובתים. הם היו צריכים לדעת שבמשך החג וחול המועד אין המערכת הפוליטית מתפקדת.

מצד שני עוד לא ברור מדוע מנכ"ל הרשות היה חייב להמשיך ולשהות בחו"ל כאשר בחלקה שלו מתנהל סכסוך עבודה חמור.

בזמן מסירת דברים אלו לדפוס יושבים על המדוכה משפטנים ממשרד החינוך, רשות השידור ואנשי משרד האוצר. אנשי האוצר והרשות עומדים להיוועד עם נציגי השובתים בגמר דיוני המשפטנים בהסכם הפשרה האפשרי.

צבי צורן, דובר השובתים, אמר שיש להניח שאם הצעות פשרה אלה יספקו את תנאי המינימום שדורשים השובתים בעניינים עקרוניים ובענייני שכר, יימצא פתרון גם לסכסוך בעניין עבודות פרטיות ופיטורים שירותיים.

השובתים מרגישים שההסכם יקבל תוקף רק לאחר שהאסיפה הכללית של עיתונאי הרשות תאשר אותו, וזו צריכה לפחות יומיים התרעה כדי להתכנס.

חצי בתולה / חגי אשר

(סוף מעמ' 17)

הערבית ב־8 בנובמבר תהיה בעלת חשיבות רבה מבחינה זאת. אולי אנחנו נמצאים בשיאה ואולי רק בתחילתה של הדרמה הגורלית הזאת. ברית המועצות מסתפקת לפי שעה בגינויים ופויים של המעורבות האמריקאית במפרץ הפרסי. במוקדם או במאוחר לא יהיה מנוס מהידברות רצינית אמריקאית־סובייטית כדי לבלום את הסכנות הטמונות באיום האיראני.

האיום הזה אינו רחוק מאיתנו. הוא קרוב אלינו כאן בלבנון, למשל. כמעט שכחנו שמדינת ישראל נמצאת בליבו של העולם הערבי והמוסלמי. וזה עולם סוער ובלתי יציב שסכנתו רבה לכרות ולשתו הנוכחית. עד מתי? ולמי יש חשק להישאר בו לבד? אדרבא, שיתערבו כולם בנבכה כאן. אמריקאים, רוסים, אנגלים, צרפתים, גרמנים, יפנים. שיתערבו ויישארו פה כמה שיותר. לא למעננו הוא בגללנו, כמובן. למען עצמם. אבל גם לטובתנו. עצם מעורבותם הצבאית יש בו מידה מסויימת של הרתעה נגד המשוגעים האחרים שאנו שרויים בתוכם.

האמריקאים לא רוצים להסתבך כאן ועל אחת כמה וכמה כל היתר. אבל אין להם ברירה. הם לא רוצים. הם פוחדים. ובצדק. שומר נפשו ירחק גם מחומייני האיראני וגם מסדאם חוסיין העיראקי. פרא אדם צמאי דם, במלוא מובן המילה. האלה הם שכנינו. למזלנו – הם שכנים לא כל כך קרובים. אבל בכל זאת – שכנים. ומזלנו הטוב הוא שכל המדינות הללו ובראשן ארה"ב נגררות בעל כורחן לזירה הזאת. הלוואי שגם ברית המועצות תיכנס לתוכה ושכולן ישמרו אחת על השניה ויגבילו אחת את השניה ולא יתנו אף לאחת מהן להישאר לבד ושידאגו לבסוף שתהיה פה איזו משטרה בין־לאומית שתקליט סדר בג'ונגל המזרח תיכוני לטובת המין האנושי כולו. גם לטובתנו. משוגע מי שמגרש את הסובייטים מהמזרח התיכון. להיפך. שיכניסו רגל ועוד רגל ושיישארו. כל עוד הם יישארו, יעשו כך גם האמריקאים ולהיפך. ואז יבואו גם הסינים במוקדם או במאוחר. וגם כל היתר. וכך ידווח גם לנו. כל כך קשה ליצחק שמיר להבין אמת חיים פשוטה ואלמנטרית כזאת!

לישראל יש יסוד לחשוש מפני עמידתה לבד בתוככי עולם ערבי ומוסלמי העלול להתאחד, במוקדם או במאוחר, להתקפה משותפת ובתואגבת לחיסולה. זוהי סכנת־תמיד הטמונה בעצם מצבנו הגיאופוליטי של המזרח התיכון. אם לא מחר אז מחרתיים. על אחת כמה, אם כל עמי ערב והאיסלאם, כולם או חלקם, יגיעו לרמת הפיתוח הכלכלית והטכנולוגית כמו עמי המזרח הרחוק, יפן, קוריאה, טייוואן, הונג קונג, סינגאפור ובעתיד גם סין, זה יכול לקרות. אין שום ערובה לנחשלות־נצח ערבית ומוסלמית לעומת העליונות הכלכלית והטכנולוגית של עמי "הגזע הצהוב", כפי שהם נקראו פעם. ובכלל, כסף הנפט עלול לקנות טכנולוגיה. מול הצירוף של "ג'יהאד איסלאמי" מהפכני ומתפשט ויכולת השמדה בנאית – גרעינית, כימית וביולוגית – יש מקום לדאגה של כל באי עולם. יש עדויות רבות לכך שגם הסובייטים חוששים מפני התפשטה האיסלאמית בתוככי ברית המועצות האסיאתית. גם הסינים, הסייעים עקיפין לאיראנים בהורדתם את האמריקאים, לא יוכלו להישאר נטולי דאגה מהתחזקות ה"חומייניזם" בשכונתם הקרובה בעשורים הבאים. וגם ישראל, כמדינה חפצת חיים, חייבת לכלכל מדיניות ארוכת־טווח ולנצל כל הזדמנות הולמת העולה בקנה אחד עם האינטרסים ארוכי הטווח שלה.

מדינת ישראל חייבת להביא בחשבון את הסכנות ארוכות הטווח לבטחונה ולקיומה הטמונות בעצם מיקומה הגיאופוליטי והגיאודמוגרפי. לא רק בתוך שכונה, אלא בכל סביבותיה הקרובות והרחוקות. מרוב עיסוק בסכנה הדמוגרפית הפנימית בשטחי יהודה ושומרון ועזה ובמדינת ישראל עצמה, אנחנו נוטים לשכוח את הסכנות ארוכות הטווח והטמונות במפה הדמוגרפית והגיאוסטרטגית של ישראל בתוככי העולם הערבי המוסלמי כולו. למדינת ישראל יש עניין לא להישאר בו כמהוא לבדה וכל מעורבות בעצמתית באיזור יכולה להיות לברכה מבחינה זאת.

למדינת ישראל יש עניין ארוך טווח בהיווצרות מאזן בלימה פנימי איראני־ערבי ובאזור־בלימה בין־מעצמתי שיבטיח בכל האפשר את הסטטוס קוו באיזור שהיא נמצאת בו ושהיא מהווה חלק בלתי־נפרד ממנו. במלים אחרות: מאזן בלימה מזרח תיכוני לא יתכן בלי שישתלב בו מאזן של מעורבות ובלימה הדדית אמריקאית וסובייטית, במוקדם או במאוחר, בגלל מלחמת איראן־עיראק וגם בגלל הסכסוך הישראלי־ערבי. מוטב שיהיה זה בגלל הנעשה במפרץ הפרסי. שייכנסו האמריקאים והסובייטים לאיזור ושלא יוכלו לצאת. זה האינטרס האסטרטגי שלנו לאורך ימים ושנים. ויצחק שמיר מתבייש להודות שזהו הסיכוי לתת לסובייטים כדריכת רגל בסביבתנו!

כל זאת לא במקום כוח ההרתעה הישראלי. לא במקום חוסנו ועוצמתו של צה"ל. רק בהם הערובה הסופית לבטחוננו ולקיומנו. איש לא יילחם רק למעננו ובלעדינו. אבל למה לנו לעמוד לבד נגד כל המשוגעים המסוכנים שחשפו את פרצופם בביצית בצרה ובכיבורות שהראתי? למה לנו להמצא את עצמנו חלילה ב"מילכוד שמשון", או ב"מילכוד מצדה" אם נישאר כאן לבדנו? האמנם זה החזון הציוני, האיום הסופי ב"תמות נפשי עם פלישתים", או בכות גבורה בסוללי מצדה? נהפוך הוא. מיטב החזון הציוני הוא למנוע היווצרות מצבים כאלה בכל וכל. ישראל – וגם ראש ממשלתה יצחק שמיר – צריכים לעשות את יעקבו מקרוב אחר ההתפתחויות באיזור. ובעיקר אחרי המעורבות הצבאית האמריקאית והסובייטית וההידברות ביניהן. לישראל יש עניין להיות כלולה בהתגבשותה של המעורבות הזאת בין המעצמות. כדי שלא תמצא את עצמה מחוץ לכל ההתפתחויות האזוריות והמעצמתיות, שלא תסתבך כמין מצב מעורפל של חצי הריון וחצי נישואין, בלי ערובות הדדיות מלאות לקיומה ולבטחונה באיזור המסוכן והפראי שבו היא נתונה.

הגשרים על הירדן אינם פתוחים / יעל פישביין

לבסוף נטש את הקוסמופוליטיות

ד"ר עבד שוקרי למד בתיכון בנהריה, אחרי כן באוניברסיטאות בר־אילן, ת"א והרוורד, ניסה להקים מחלקה ללימודי יהדות בירדן בברכת חצר המלוכה. לבסוף הגיע אל הקמפוס של חיפה. דווקא כאן בישראל הוא אינו חושש להזדהות כפלשתינאי.

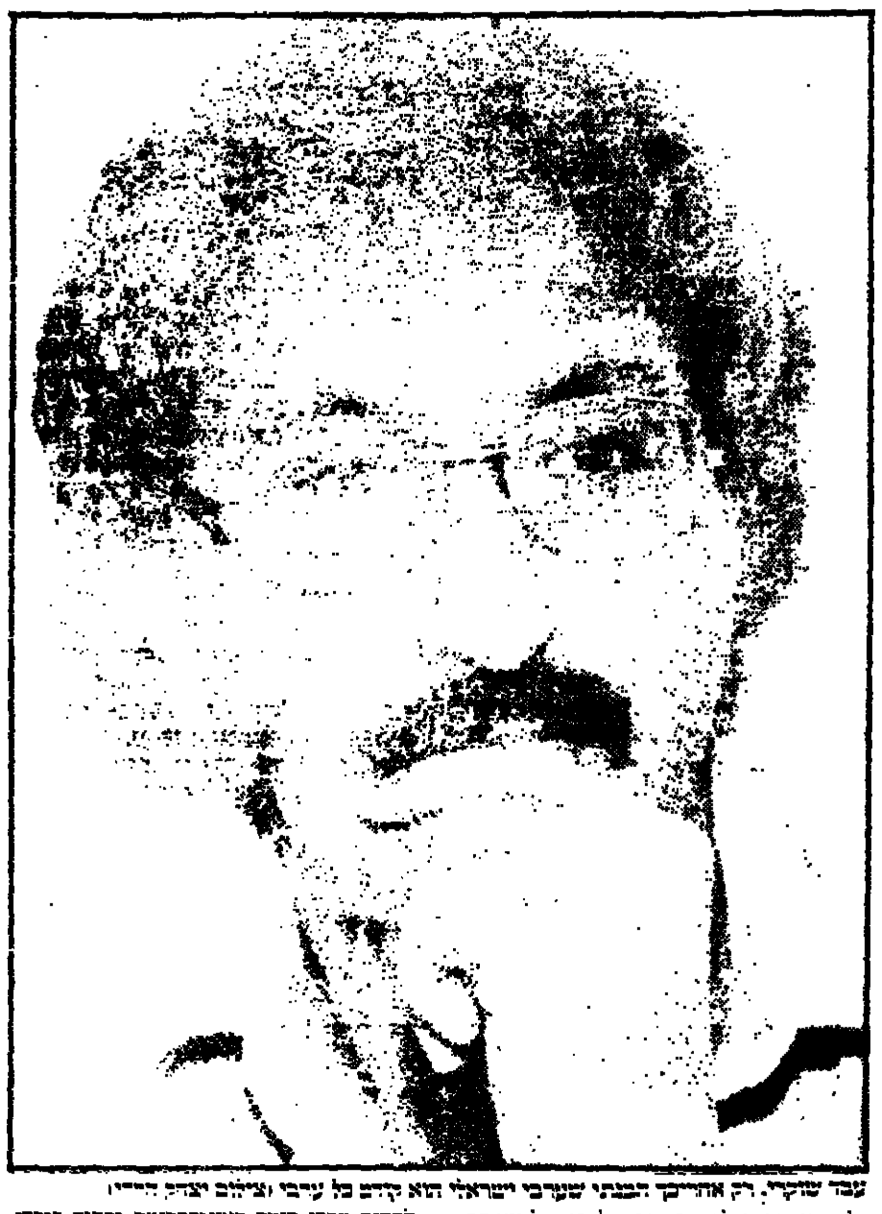

עבד שוקרי. רק אחרי־כך הבנתי שערבי ישראלי הוא קודם כל ערבי (צילום: יצחק הררי)

ד"ר עבד שוקרי, ערבי ישראלי יליד בעיליה שבגליל, ניסה במשך שנה אקדמית אחת להקים מחלקה ללימודי יהדות באוניברסיטת ירמוך בירדן. הניסיון נכשל בין היתר בפני ששוקרי עצמו לא עמד במתח של זהות משולשת קצוות: ישראלי, ערבי ופלשתינאי. בירדן הוא זוהה כישראלי וכפלשתינאי, בעיני הישראלים הוא נתפס כערבי וכפלשתינאי. כבצב הערין כנובר הוא חש עצמו זר בירדן וחשש להיהפך לזר גם בישראל. הוא החליט לחזור הביתה.

ואף־על־פי־כן השנה ה"ירדנית" סייעה לגיבוש הפן הפלשתינאי של זהותו. בשנה שעברה הוא ניסה להשתלב במחקר באוניברסיטה העברית, השנה הוא ינסה להשתלב בחיפה, חולם על אוניברסיטה ישראלית־ערבית ועל פתרון מדיני שיאפשר האחדה בין חלקי זהותו המפוצלת.

גבה קומה, ממושקף, דובר עברית צברית משובצת מלים אנגליות. הוא חושב בעברית וטוען שהשפה שבה הוא מיטיב לבטא עצמו היא עברית. מדבר לאט, מהוסס, מתחבט ומתלבט למצוא ניסוחים נכונים, כאילו הניסוח הוא העניין עצמו. כמו ישראלים יהודים, שחוזרו בשהות ממושכת בארה"ב, הוא מתלונן על שירותים לקויים ואטיטות ביורוקרטית. ולמרות התלונות, כמותם, הוא נשאר פה. במשך עשר שנים למד, עבד וחי בארה"ב. היום הוא בירושלים, חי בדירה צנועה בשיך ג'ארח, חי בין פלשתינאים ומזוהה איתם, רחוק הצידה את הפן הישראלי של זהותו.

הוא נולד בעיליה, כפר ערבי נוצרי בגליל, חצי שנה לפני הקמת המדינה. בני משפחתו עסקו בחקלאות. אחיו, בני דור המדינה, נאלצו לעבור לעבודות בניין, ואילו הוא פנה ללימודים. למד בבית הספר התיכון בנהריה, ניסה להתקבל לבית הספר לרפואה בתל אביב ונדחה. החל ללמוד מתמטיקה ופילוסופיה, תחילה באוניברסיטת בר אילן, אחר כך בתל אביב. במהלך הלימודים עזב את המתמטיקה לטובת לימודי לוגיקה ולפרנסתו עבד כמורה בבית הספר התיכון בטייבה, התגורר במעונות הסטודנטים ואצל אחיו ביפו. הוא רכש לו חברים יהודים וחלם על קריירה של מורה מחנך.

בשנים ההן הוא האמין בתכליות בקוסמופוליטיות. החלוקה של האנושות לעמים נראתה לו מלאכותית. הרי כולנו בני אדם, אזרחי העולם. החלוקה לעמים היתה בעיניו שריד פרימיטיבי שיש בכוחם של החינוך וההיגיון לבטלו. המציאות הקשה בין ערבים ויהודים נדחקה למקום שולי בתודעתו.

השינון וההעתקה היו אז דרכי ההוראה העיקריות בחינוך הערבי, והמורים לא נטו להתחבר עם תלמידיהם. שוקרי, שעבד במשרה מלאה בתיכון בטייבה, האמין שחינוך הוא קודם כל מגע אנושי, ניסה לצמצם את הפער בינו לבין תלמידיו אך לא נחל הצלחה רבה. מסורת ההוראה היתה חזקה ממנו.

אחרי שמונה שנות הוראה מתסכלות לבדי הוא החליט להמשיך בלימודיו, באמונה שלידע יש כוח מסלול להרחיב את העולם ואת ההודעה. את התואר השני ואת הדוקטורט עשה בארה"ב, באוניברסיטת הרווארד היוקרתית, בסיוע מילגות ואוניברסיטת הרווארד. נושא עבודת הדוקטור שלו היה אל פאראבי, הפילוסוף המוסלמי בן המאה ה־10, שלפי תורתו אין הבדל בין העמים והעדות ואפילו הדת בעיניו היא גילוי רוחני נחות בהשוואה לפילוסופיה. בהרווארד הכיר את אשתו, שקיבלה דוקטורט בספרות הגרמנית ובזכותה קיבל אזרחות אמריקאית. הרקע האקדמי והדתי המשותף גישר על פני ההבדלים. היא אמריקאית במוצא יהודי, הוא ערבי ישראלי. שניהם נוצרים, שניהם הומניסטים. נולד להם בן, אזרח אמריקאי, הדובר אנגלית וערבית כאחד.

עם סיום הלימודים הוצע לו לנהל את הקרן האמריקאית־פלשתינאית לענייני חינוך שמרכזה בוושינגטון. זוהי קרן שהוקמה על ידי פלשתינאים גולים במטרה לסייע למערכת החינוך הערבית בישראל. הקרן תומכת בסטודנטים ערבים ישראלים, מגייסת כספים להקמת מבנים, מעבדות וספריות בבתי ספר ערביים בישראל. ניהול הקרן חידד אצלו תודעת האפליה הקיימת במערכת החינוך בארץ כלפי ערביי ישראל. המצב הבכיש של מבני החינוך, נשירת תלמידים במערכת החינוך, הישגים ירודים, השיעור הנמוך של מסיימי בית הספר התיכון והשיעור הנמוך עוד יותר של תלמידי אוניברסיטה ערביים – כל אלה טפחו על פניו. לכאורה, הערבים הישראלים הם אזרחים שווי זכויות ואין קיפוח. אך בפועל שוויון, בידוע, אין. ככל שהתחדדה אצלו תודעת האפליה, התחדדה גם זהותו הערבית פלשתינאית. הוא נוכח לדעת שמתרוצצות בו שתי הזהויות המנהלות ביניהן מאבק צמוד.

עבד שוקרי משווה את מצבו למצבם של משכילים יהודים לפני השואה. זהותם נראתה להם משנית לעומת אנושיותם הבלתי מזוהה בבחינה לאומית. השואה גרמה לנפילת התפיסה הקוסמופוליטית ולהתחזקות התודעה הלאומית. המפגש עם הקיפוח של המיעוט הערבי בישראל בתחום החינוך "עשה" לו משהו דומה. הוא הבין שערבי ישראלי הוא קודם כל ערבי ואחר כך ישראלי. הוא נוכח לדעת שאינו יכול לחבוק בהזדהות שבזהים היהודים הישראלים את הערבים הישראלים עם העם הפלשתינאי, האויב, הזר, השונה, הנחות. פתרון מדיני של בעיית הפלשתינאים והוא בלבד – הכין – יפתור את בעיית הזהות הקשה שנתונים בה ערבים ישראלים.

כשסיים את תפקידו בקרן החינוך הפלשתינאית בוושינגטון, קיבל שתי הצעות עבודה מקבילות. האחת באוניברסיטת ירמוך, והשניה מהאוניברסיטה העברית. שוקרי החליט להיענות להצעה הירדנית, מתוך הסברה שדווקא עבודתו האקדמית שם תתרום משהו לתהליך של שלום שיפתור את בעיית הפלשתינאים.

בעולם הערבי מלמדים באוניברסיטאות עברית כשפה זרה. כך בסוריה, בעיראק ובירדן. את הציונות חוקרים במסגרת המחלקות להסטוריה. העניין בנעשה בישראל בא לידי ביטויו במסגרת לימודי המקרא, הטכנולוגיה ובצבא. רק בקהיר ישנו מרכז ללימודי ישראל שהורג בלימודי השפה והתעניינות בציונות. ד"ר עבד שוקרי רצה להקים מרכז דומה באוניברסיטת ירמוך בירדן. ואולם הקמת מרכז כזה בירדן אינה אפשרית ללא תמיכת המלך. שוקרי נפגש עם הנסיך חסן, אחיו של המלך, שראה בחיוב את היוזמה להקים את המרכז עוד לפני ששוקרי ידע עליה. [illegible]

תכנית המרכז היתה מגוונת. היתה כוונה ליזום מחקרים שיבהירו את ההתפתחות הסכסוך הישראלי ערבי בעיתונות הישראלית והערבית, לתרגם סופרים ישראלים עכשוויים, להקים ספריה שתתמחה במגע התרבותי היהודי־ערבי לאורך ההסטוריה, לברר השפעות לשוניות ערביות־יהודיות ועוד.

שוקרי החל לגייס חוקרים. בירדן נמצאו אנשים שהתמחו בתרבות ובלשון העברית, פלשתינאים שאינם מתגוררים בישראל. הוחל בהקמת ספריה ובאיסוף הספרים, אנשי אקדמיה מכל העולם הבטיחו לסייע מתוך אמונה שיקדים לבנות אקדמי שיכשיר את הקרקע להבנות בתחום המדיני. אבל היוזמה נקטעה. הסיבה – ד"ר עבד שוקרי עצמו.

בתום שנה החליט שוקרי לעזוב את עמאן ולשוב לישראל. היו לכך כמה סיבות שחברו יחדיו. הסיבה הראשונה היתה הקושי במעבר מישראל לירדן. [illegible]

[illegible] בירושלים בגלל דברים שאינם תלויים בו.

במאי 1986 התרחשו מהומות באוניברסיטת ירמוך, ובמרכזן מאבק על שכר לימוד. המשטרה, שחששה מהתלקחות פוליטית מפני שחלק גדול מהסטודנטים הם פלשתינאים, נכנסה לקמפוס. במהומות נהרגו לפי הגירסה הרשמית שלושה סטודנטים פלשתינאים. שוקרי היה שם וראה איך המאבק הסטודנטיאלי הופך להיות מאבק פוליטי. הסטודנטים הפלשתינאים חששו שירדן שניתקה את יחסיה עם אש"ף כשלושה חודשים קודם לכן, תקפח את זכויותיהם, ואילו המשטר הירדני שחשש להתלקחות פוליטית סטודנטיאלית הגיב באלימות כלפי הסטודנטים, שנתפשו בעיניו קודם כל כפלשתינאים.

ד"ר עבד שוקרי עמד מהצד, אבל המאבק נגע בו. תוך כדי התבוננות ניסה לברר לעצמו: מי הוא? האם הוא צד במאבק או צופה תמים? היה ברור לו שאין הוא אדיש לצד הפלשתינאי. הוא התקשה לעמוד על עמדה בלתי מעורבת. בקלות יכלו הסטודנטים הפלשתינים לראות בו סוכן ישראלי בירדן, שכן באותה תקופה חלה התחממות בין ירדן וישראל. "קשה לשמור על טוהר אקדמי באווירה כזאת. כל מחקר הוא חרב פיפיות, הוא יכול להוביל לתפישה חיובית כלפי העם השני, אך גם לחזק את ראייתו כאויב. ידע הוא תמיד חיובי, אבל אני מודע שאת השימוש בידע עושים אנשים".

בשנה שעברה ניסה להשתלב במחקר באוניברסיטה העברית, השנה הוא עובר ללמד בחיפה. עדיין אינו מוצא את מקומו. דווקא כאן בישראל הוא אינו חושש להזדהות כפלשתינאי, ולדבר בגלוי ולהביע את אמונתו שלעם הפלשתינאי מגיע פתרון לאומי, שהמשך הכיבוש המתמשך של ישראל בגדה יוצר תיסכול ואיבה בין העמים שרק יקשה על פתרון בעתיד. הוא היה רוצה לראות את ישראל ואת המדינה הפלשתינאית שתקום בעתיד מדינות בנוסח שווייץ. מדינות עצמאיות השומרות על יחודן הלשוני־תרבותי והקשורות זו בזו כלכלית ופוליטית. בינתיים, הוא רואה ניכור וניצול של עם אחד השולט בעם השני.

שוקרי מתגורר עם אשתו וילדו בשכונת שיך ג'ראח. מלמטה הפקיעו אדמות למלון היאט המהודר, מלמעלה הפקיעו אדמות להקמת בתי הפאר בגבעה הצרפתית. השכונה הערבית ביופה בהגנה הודית. דיירים יהודים סביבה אבלו לא מבין כאילו בפליאה. "אך זה שערבים מתגוררים בלב אזור יהודי? הוא אפילו לא מעם." [illegible]

"...השלום בנקודת ארכימדס" / חיים גורי

(סוף מעמ' 16)

רגשי כאב ותסכול וחרטה. הוא השיב כי מה שהשיב. אולי אחזור לכך. לא בעת. אינני רוצה שהקורא יבהל מפני הדגם "הצי בעיקר".

אמרו לי, פניתי אליו, "האם קיימת תמיכת הרעים ביתך לבין יצחק רבין לגבי שאלות הוימה שתעלה כאן. האם הוא הוסך בדרכך? האם הוא התגב על זה או יש עניינים שבהם דעתו שונה משלך?"

פרס: "יכול להיות שיש הבדל ברגשים, לא בהבנים. סך הכל זו תופעה מעניינת מאוד שאנחנו מוצאים את עצמנו בסירה אחת במשך לאורך כל הנהר. היו לי בעבר שעות קשות עם יצחק, מי שעזר לי הרבה בפרשה זו היה עבוס עזו. אבל לי פעם ברגע בסיום אמירה שהצילה אותי, אך זה שייך לעבר".

כאן עברנו לדבר על יגאל אלון ומשה דיין, "הסניים", שהיו בין הטובים ביותר שהוציא הארצישראלי מתוכו. [illegible]

[illegible]

כאן אני בנוגע אל הנקבה אשר בו פתחתי. אני שואל אותו: אם העם יבחר בך כראש ממשלה בבחירות הבאות, [illegible]

"...אם היא לא יבחר כי לא יהיה כל תהליך אל השלום. אם הוא יבחר כי יש סיכוי לשלום".

★

[illegible]

לקראת חורף שישי בלבנון / טלי זלינגר

משפרים, נזהרים ונשארים

למרות הכוונות המוצהרות צה"ל אינו מתכוון להשאיר דווקא עכשיו, כשמסתמנת רגיעה מסויימת, את הפעילות והמשימות באיזור הבטחון בידי צד"ל

שעה קלה בלבד אחרי שעזבה שיירת המכוניות של הכתבים הצבאיים ומלוויהם מוצב של צד"ל באזור הבטחון בדרכה חזרה לישראל, הודיעו בקשר של מפקד הגיזרה, כי באחת הדרכים המובילות אל המוצב הזה התגלה ופורק מטען חומר נפץ. לעזאזל, התייסרו כמה עמיתים מאוכזבים, הלך הסיפור. הוותיקים בשיירה הצטערו פחות. עוד יהיו הזדמנויות לסיפור טוב כזה. מי שמכיר יודע, הכל כאן חוזר על עצמו שוב ושוב.

לקראת החורף השישי בלבנון נראה כי עדיין אין כל חדש תחת שמי הסתיו שם. מטעני צד נטמנים בדרכים, מפורקים בשלום או מתפוצצים; חיילים הולכים ובאים במשאיות ספארי, ומובילים מביאים ונוטלים מבנים ומכליות מזון ומים; מחסומים מוקמים ומפורקים בכבישים; מוצבים – משופרים בבונקרים עמידים, בתעלות ובמכשולים – נבנים בקצב מסחרר; מקומיים חשדניים מציצים בעוברים בדרך מבעד לחרכי תריסים או מבין הכבסים התלויים שם כמו תמיד, בוחנים את החולפים בסך בתערובת משונה של פחד, השלמה והכבשה. עולם כמנהגו נוהג. כמעט.

השקט שרבץ השבוע על הדרכים בלבנון, על המרחבים שמעבר להם ועל מכשירי הקשר שקרטרו כמעט ולא נשמע, איננו שקט מדומה. אבל הוא בהחלט שקט זמני בלבד. אם אפשר להתייחס אל הרעה החולה הזאת ששמה לבנון במונחים של "שיפור", "התקדמות", "יתרונות", אזי נראה כי אלה הלים כרגע על המצב שם. הרבה סיכולים של פיגועים, מעט פיגועים כואבים, הרבה פעולות מניעה הצלחה מסויימת בהחזרת חיי המקומיים לשיגרתם היחסית. כל אלה בערבון מוגבל להפכפכות האופיינית למקום ולזמן. ההנחה המנחה את דרכי הפעולה של ישראל בלבנון בימים אלה היא שצריך להתארגן היטב לשימור ההישגים שכבר הושגו בתחום בטחון הקו הסגול, למשל, והעתקת המלחמה במחבלים לצפון אזור הבטחון ומצפון לגבולו הרחוק, מעבר לקו האדום. הכוונות המוצהרות, המתבטאות גם בכתובים במסגרת יעדי פיקוד הצפון הן להעביר את רוב המשימות והפעילויות באיזור הבטחון לידי צד"ל. אבל צה"ל איננו מתכוון להשאיר – דווקא עכשיו

צד"ל. מתקדמים יפה בחומר. (תצלום: דובר צה"ל)

כשמסתמנת רגיעה מסויימת – את השטח הפקר בידיהם של מתלמדים, גם אם הם מתקדמים יפה בחומר. אחרי הכל, חמש וחצי שנים של נסיון מצטבר יכולות ללמד גם תלמיד בינוני או איטי במיוחד את הלקחים הנבונים. ואלה נלמדים בלבנון.

בימים אלה מתנגדים המפקדים הבכירים באזור הבטחון בירידה משמעותית ביותר במספר האירועים ליום. אירועים בלבנון, משמעותם כל דבר שקורה החל בהיתקלות עם מחבלים שיש עימה נפגעים, דרך סיכול התקרבות תוליות ועד סילוק מטען צד קטן. ככל שגוברת יעילות צה"ל, ובכללה גם יעילותו בריסון צד"ל ויעילותו המשתפרת הולכת של צד"ל, כך מתרבים אמצעי ההטרדה של המחבלים. אלה ואחרים הם מעט מהשכלולים במלחמת ההשתפרות שמנהלים כל הצדדים. נקודות התורפה של צה"ל במלחמה הזאת הן דאגתו לחיי אדם: היותו צבא גרמי – למרות נסיון לא בלתי מוצלח, כי שיוכיחו התוצאות, לפעול עכשיו יותר בפורמציות קטנות ובלתי־צפויות – ומסורבל וחשוף והמגבלות המדיניות. המחבלים מצידם סובלים מנחיתות בשל הקרעים בינם לבין עצמם ובין ארגונים ופלגים יריבים; בשל נכונות שתנועותיה הן בלתי צפויות, של האוכלוסיה המקומית לשתף פעולה איתם או איתנו ובשל היכולת של צה"ל לסכל פעולותיהם.

שום דבר, הבהיר השבוע קצין בכיר בגיזרת הלבנון, שום דבר שהמחבלים עושים – בעיקר חיזבאללה אבל גם אמל ואש"ף – איננו דבר שב"שליפה". הכל מתוכנן מראש וכולל איסוף מודיעין על תנועות צה"ל וצד"ל והארגון פנימי משתכלל. צה"ל מצידו פועל לשבירת השיגרה של פעולותיו שלו, יחד עם זאת לשמירה מפני היסחפות אחרי הרפתקנות מבצעית שתדרדר את המצב ותיצור עוינות.

אחד הדברים שנלמדו היטב הוא שפגיעה באוכלוסיה אזרחית או בגורמי מחבלים מתונים כמו "אמל" בפלגים מסויימים, היא בומרנג מיידי שתוצאותיו קטלניות על ישובי הצפון או פיגועים בשטח. לא כל־כך מאהבת מרדכי כמו מפחד התגובה ומחשבון הכדאיות נזהרים עכשיו מאד לא לפגוע פגיעות סביבתיות אלא לעבוד נקודתית, בתוך אזור הבטחון ועוד יותר מזה מצפון לו, שמעבר ל"קו האדום" המסמן את הקצה הצפוני של האזור.

הרבה קווים מתחה ישראל בלבנון, הרבה קווים חצתה במהלך השנים האחרונות. עכשיו, כך נראה, נזהרים לא לחצות עוד ולא למתוח חזק מדי שום חבל. ההכרה הרווחת כיום היא שצה"ל, בכמות מוגבלת, וצד"ל בהרחבה, נמצאים שם כדי להישאר והדבר מחייב שיטה וסדר. הישגי הזמן האחרון אינם דווקא תוצאה של חשיבה חדשה ותנועות, אלא אולי פרי בלתי נמנע של תהליך מתמשך, שהוא רק אחד משלביו. כך או כך, מסתמן עידן, זמני כטבע הדברים שם, אבל חדש. הוא מתגלם בעבודה שתא הכתבים הצבאיים ביקר השבוע באזור הבטחון וזכה לסקירה שהולידה סיקור גלוי של הערכות ביצורים ומוצבים חדשה חזקה לאורך "הקו האדום". זהו אותו קו, שכאשר נוסד אחרי הפינוי ביוני 86, הוגדר כקו זמני עם כמה מוצבים לא קבועים, וגם אותו הם היה מלהזכיר בפומבי. עכשיו יוני 86' זה נוסטלגיה, כמו יוני שלפניו וכמו זה של 82'. בשיחה על איך היה כאן קודם ואיך זה עכשיו אמר, בלי לצחוק כלל, מפקד אחד בגיזרה: "קירטנה? כאן? עכשיו? על מה את מדברת? בלבנון, חביבה, זה אף לא כמו קירטנה". וזאת – אחרי כל הדיווחים על שיפורים ושינויים והתפתחויות – השורה התחתונה.

ובעיר עזה סערו הרוחות / שילה הטיס רולף

המטיף והחוויה הפלשתינאית

ביום ששי ב־9 באוקטובר – יום ההמומות – הגעתי לעזה להשתתף בארוחה של קבוצת תושבים מקומיים ובכללם בעל קרקעות ואנשי עסקים. ידידי שלי, רופא פסיכיאטור, הזמין אותי להצטרף אליו ולחבריו לארוחת דגים ולבלות כמה שעות רגיעה בפרדס מנגו.

המארח לא ידע שאשה יהודיה עומדת להצטרף לאספה, אך קיבל אותי בברכה משום שידידי זוכה בעזה ליחס של נסיך, ואם החליט להביא עימו אורחת אפילו יהודיה, כמילא היא תתקבל בברכה.

את הארוחה – דג לוקוס פרוס, מבושל על האש בתוך טחינה וצ'ילי – הכין המארח, בעל הפרדס, בעצמו שבימים אלה נתקלים הדייגים המקומיים בקשיים מכיוון שכוחות הביטחון אוסרים עליהם לצאת לים.

המוסלמים הדתיים שבין הנוכחים הגיעו הישר מהמסגד והביאו איתם את המטיף, בחור צעיר בעל עיניים יוקדות, בוגר המכללה המוסלמית בעזה, שישב כמה פעמים בכלא ישראלי באשמת הסתה נגד הכיבוש. בשיחה שהתפתחה התעניין המטיף בעמדות המחנות הפוליטיים בישראל בנושא תהליך השלום ודעתם על התוצאות הצפויות מוועידה בין־לאומית ועל זכות ההגדרה העצמית של הפלשתינאים. הוא שואל להערכתי לגבי הכיוון שבו נושבות הרוחות בישראל. הכיוון הוא ימינה אני עונה ומוסיפה שאף־על־פי־כן עשויות לחול תמורות ותתכנה התפתחויות בלתי צפויות. בשדרות השכנה למשל יש ראש מועצה, אמיר פרץ, שייתכן שהוא מבטא הלך רוחות חדש. המטיף לא שמע על שדרות, לא כל שכן על פרץ ומתגובותיו קשה לתפוס שבקרבנו הוא יושב ולא מצידו השני של כדור הארץ. בקרבנו הוא יושב, גם בבתי הכלא שלנו, אך עולמו הוא עולם אחר.

ואז מגיע תורי לשאול שאלות. מה הטעם להטיף במסגד נגד הכיבוש, הרי אין ערבי בעזה המצדד בכיבוש. לעומת זאת המסגד שלו מתמלא מדי יום ששי באנשים החשים חסרי אונים לנוכח הכיבוש ומצפים, מן הסתם, להכוונה. מדוע לא להטיף הטפה קונסטרוקטיבית, לתת סיוע וכוח להתמודד עם המצב? הפסיכיאטור מניד ראשו בהסכמה. במקצועו הוא מתמודד יום יום עם תוצאות אי־הביטחון, חוסר התקווה והבעיות הנפשיות בקרב הצעירים העזתיים. אותם צעירים נמצאים בטלטלה יום־יומית בין החברה הערבית הסגורה, המסורתית המגבילה ובין החברה הישראלית הפתוחה, המודרנית המתירנית שלתוכה הם יכולים להציץ בלי שיהיה להם חלק בה, שתפקידם בה הוא של שואבי מים וחוטבי עצים.

הפסיכיאטור, איש שלום, סרב בצעירותו להצטרף לאירגון מחבלים, וזה שנים הוא מזהיר על המצב הנפשי ההולך ומתערער של האוכלוסיה בעזה. השלטונות מצידם מזהירים אותו שוב ושוב שלא יעסוק בפוליטיקה אלא ברפואה בלבד.

המטיף כאמור, חי בעולם אחר, ועל־פי אמונתו האל הוא שיביא מרפא ופתרונות. הוא לא רואה את תפקידו במציע ברגוע. ראש עיריית אשקלון השכנה, אלי דיין – אני מספרת לו – במסגרת פרשת השבוע בבית הכנסת שלו מדבר על תהליך השלום ועל הוועידה הבין־לאומית. איני יודעת אם הסיפור שלי נותן למטיף חומר למחשבה. עוינות, בכל מקרה, אין בו כלפי.

אחרי הארוחה שבמהלכה מתעקש המארח שנאכל מאותה צלחת – עוזב המטיף ההולך לדרכו. החבורה עוברת עם הצלחות וכסאות הקש לישיבה בחוץ, בין העצים. מתיישבים בנחת, מעשנים ומחכים שיוגשו התה והקפה.

מתפתח ויכוח בין החילונים שהם בבירור – לדתיים מדוע מותר למוסלמים לעשן חשיש אך אסור להם לשתות אלכוהול. הדתיים טוענים שהחשיש בא מן הטבע ומה עם ענבי היין? שואלים החילוניים. בסופו של דבר מתברר שההסבר הוא פשוט: מוחמד אסר על שתיית משקאות חריפים אך לא אסר על עישון חשיש. לא שאל את מוחמד מדוע.

אינני מצליחה לעקוב אחרי כל השיחה, אך האווירה הרגועה נעימה לי. מישהו מביא לי לימון ריחני להריחו. אני שאינני מסוגלת לשבת בדרך כלל בחוסר מעשה יותר מכמה דקות, יושבת בשקט, בנינוחות, מסתכלת בעצים, בשמיים שלהם־שלנו ובגברים לבושי הגלביות הלבנות.

ובעיר עצמה סערו הרוחות, ביציאה ממרכז העיר מאוחר יותר עוצר אותי חייל שכולו מתוח, עם אצבע על ההדק. "המצב טעון חומר נפץ", הוא אומר. "לא כדאי להסתובב כאן". "אל דאגה", אני עונה, "אני בדרך החוצה". החייל לא הבחין בכך, אך היה לי ליווי מקומי צמוד שעקב אחרי עד שהגעתי למחסום ארז בשלום. וכך אני עוברת באחת מסכנת הפרעות לסכנת תאונות הדרכים בכבישי ישראל.

ומה הטעם בסיפור? טעמו פשוט. מי שמרשה לעצמו מדי פעם בפעם לחוות "חוויה פלשתינית" כזו, שאין בה מתח או יצרים אפלים אחרים, מסוגל להתמודד עם האירועים הקשים הפוקדים אותנו מעת לעת בלי לאבד את הפרספקטיווה האנושית. אך כדבר חז"ל, אנו היהודים חוששים להיכנס לפרדס ולהיפגע.

ללא התייעצות ובלי הסכמה / יקיר צור

אריה פצוע

שיעור בעסקנות ציונית: המערך בהסתדרות הציונית השיג רוב קואליציוני נגד הליכוד. דולצין גייס את ידידו, יו"ר חבר הנאמנים הופברגר, והוביל לפסילת מועמדי המערך. במערך כעסו. דולצין מיהר להכחיש מעורבותו. פת החליט להתמודד אך מעדיף להמתין לפני שיכריז על כך בפומבי. ועכשיו ממתינים לפרק הבא

אריה דולצין הצדיק השבוע פעם נוספת את האימרה הנושנה "אריה פצוע הוא אריה מסוכן". האיש, שרבים כבר הספידו אותו מבחינה פוליטית, הוכיח שעדיין נשארו בשרוולו כמה "טריקים". בתרגיל מבריק, בסיוע ידידו המושבע משכבר הימים, יו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות היהודית, ג'ראלד (צ'אק) הופברגר, הצליח דולצין לבלום מהלך מוקדם של תנועת העבודה הציונית ושותפיה הקואליציוניים – הקונפדרציה, הרפורמים והקונסרבטיבים – שנועד לקבוע מראש את דמותה של ההנהלה הציונית הבאה, ועל ידי כך תימרן את התנועה הציונית כולה למבוי סתום.

הפוליטיקה מזוגת זיווגים מוזרים וכך מצאו עצמם במיטה אחת שניים שרק לפני כשמונה חודשים נלחמו זה בזה בצפורניים. היה זה הופברגר שהוביל בחבר הנאמנים של הסוכנות את המהלך שהביא לפרישתו של דולצין מתפקידו בתום הקדנציה הנוכחית ודולצין שלחם בו בכל דרך אפשרית. השבוע האפילו האינטרסים המשותפים שלהם על האיבה השורדת ביניהם.

בתחילת השבוע היתה התמונה שונה לחלוטין. ההסכם עליו חתמו נציגי תנועת העבודה הציונית עם הקונפדרציה, הרפורמים הקונסרבטיבים ואשר הבטיח להם רוב של 60 אחוז בקונגרס הציוני הקרוב, הותיר את אנשי הליכוד מופתעים וכמעט חסרי אונים. הניסיון למצוא פירצה בחומת ההסכם הקואליציוני התברר כלא יעיל. האפשרות היחידה שנותרה היתה לגייס את השותפים ה"לא ציונים" – ראשי המגבית היהודית המאוחדת וקרן היסוד – כדי שאלו ינצלו את זכות הווטו המוקנית להם ויפסלו את המועמדים לתפקידי יו"ר ההנהלה הציונית הנהלת הסוכנות וגזבר ההסתדרות הציונית והסוכנות – עקיבא לוינסקי וד"ר אברהם אביחי.

הסוכנות היהודית מורכבת משותפות בין ההסתדרות הציונית העולמית לבין ראשי המגביות מחו"ל. את ההסתדרות הציונית מנהלת הנהלה ציונית שחבריה והעומד בראשה נבחרים מדי חמש שנים בקונגרס הציוני. הגוף העליון של ההסתדרות הציונית בין קונגרס לקונגרס הוא הוועד הפועל הציוני. לסוכנות היהודית הנהלה משלה וחבר נאמנים המפקח על פעולותיה. בהסכם חידושה של הסוכנות היהודית המורחבת משנת 1971 נקבע, כי יו"ר ההנהלה הציונית, אשר נבחר בקונגרס הציוני, הוא גם יו"ר הנהלת הסוכנות ואילו יו"ר חבר הנאמנים ייבחר מבין ראשי המגביות. בין השותפים הוסכם שיש לקיים תהליך של "התייעצות והסכמה" (מושג הלקוח מהסינאט האמריקאי) לגבי מועמדי שני הצדדים לפני מינויים הסופי לתפקיד.

כאשר קבעו השותפים להסכם הקואליציוני את מועמדיהם לתפקידי יו"ר הנהלת הסוכנות וגזבר הסוכנות – לוינסקי ואביחי – לא הובאו בחשבון שתי נקודות מרכזיות. האחת: איש לא העריך כי מועמדותו של ד"ר אביחי לתפקיד הגזבר תעורר התנגדות כה חריפה בקרב ראשי המגבית היהודית המאוחדת בארה"ב ואנשי קרן היסוד גם יחד. נקודה שנייה: לא הוערך נכון יצר הנקמה של שני יושבי הראש היוצאים, דולצין והופברגר, אשר ביקשו, לפני סיום תפקידם, לפרוע חשבונות אחרונים. לכל אחד מיושבי הראש היתה סיבה טובה להיפרע מאחד משני המועמדים. הופברגר מלוינסקי, שלא איפשר לו לדחות את כינוס חבר הנאמנים לחודש דצמבר ועל ידי כך להמשיך בתפקידו כיו"ר חבר הנאמנים של הסוכנות עד לקונגרס הציוני ודולצין מאביחי, על חלקו בפרשת המאבק לפיטוריו לאחר פרשת בל"ל.

ביום שני בצהרים שב השר גדעון פת מלונדון והצטרף אל צוות הליכוד שדן בדרכים לסכל את ההסכם עליו חתמה תנועת העבודה הציונית. בסידרת פגישות עם ראשי הליכוד הודיע פת, באופן לא רישמי, על הסכמתו לקבל על עצמו את מועמדות הליכוד לתפקיד יו"ר ההנהלה הציונית. הוא הודיע על כך לשמיר בפגישה שהתקיימה ביום שני בערב, אולם לעיתונאים שהמתינו לו בבואו מהפגישה אמר שעדיין לא החליט וכי הוא צריך לשקול זאת היטב. היתה זו הצהרה טקטית שנועדה לאפשר להופברגר לפסול את מועמדי תנועת העבודה מבלי ששמו יעלה, בשלב זה, לדיון.

בעייה אחת עמדה בפני דולצין והופברגר והיא בעיית הזמן. ביום רביעי בבוקר אמור היה חבר הנאמנים של הסוכנות לבחור ביו"ר חדש, מנדל קפלן, שידוע היה כי הוא תומך במינויו של לוינסקי. לפיכך היה הכרח להעביר את החלטת הפסילה במהירות האפשרית והדבר אכן בוצע כמעט כ"גנבים בלילה". ביום שני בלילה התכנסה ועדת השנים־עשר בה שותפים שמונה מראשי המגבית היהודית המאוחדת מארה"ב וארבעה מחברי קרן היסוד, לדון בתהליך ה"התייעצות וההסכמה" לקראת הקונגרס. בתחילת הישיבה הודיע הופברגר במפתיע שבכוונתו לדון כעת במועמדותם של לוינסקי ואביחי. הוא דחה את הטענה שאין לקיים את התהליך בשלב כה מוקדם וכאשר נשאל אם שמות המועמדים הוגשו בפניו באופן רישמי ועל ידי מי השיב שמועמדותם נמסרה לו על ידי יו"ר ההנהלה הציונית, אריה דולצין.

לאחר שאחדים מחברי הוועדה הביעו את דעתם נגד מועמדותם של לוינסקי ואביחי ובהתנגדות של אחד בלבד, יו"ר קרן היסוד בצרפת ונציג הקונפדרציה, מלך טופיול, אשר טען שההליך כולו איננו חוקי, נעל הופברגר את הישיבה. למחרת בבוקר, יום שלישי, בהתייעצות משותפת למגבית היהודית וקרן היסוד הודיע הופברגר על החלטת הפסילה. גם כאן היה מלך טופיול היחיד שהתנגד.

ביום שלישי בבוקר, לאחר שנודע על פסילת מועמדי גוש העבודה, שב נראו חיוכים במחנה הליכוד. "המערך 'אכל' עכשיו את מה שבישל בעבר בפרשות אירידור וקטלוביץ'", אמר ראש מחלקת העלייה, חיים אהרון. בהתייעצויות, שערכו השותפים להסכם הקואליציוני, הוחלט, כי למרות הווטו שהטילו ראשי המגביות, ההסכם שנותם שריר וקיים וכי התכנסותה של הוועדה שדנה במועמדותם של לוינסקי ואביחי היה מעשה לא תקין הן מבחינת ההליכים שעליהם היה מוסכם והן מבחינת ההתייחסות למועמדים עצמם. על הוועדה היה להמתין עד שיוגשו שמותיהם של כל מועמדי התנועה הציונית לפני שיתחיל תהליך ה"התייעצות והסכמה", והרי שמותיהם של לוינסקי ואביחי לא הוגשו עדיין רשמית כמועמדים ואיש לא ביקש מדולצין להציג את מועמדותם. המועמדים כלל לא נקראו להופיע לפני הוועדה ולא ניתנה להם ההזדמנות להציג את עמדותיהם.

בישיבה סוערת של ההנהלה הציונית שהתקיימה ביום שלישי בערב העלה נציג מפ"ם, דב פודר, הצעה האומרת שתהליך ה"התייעצות והסכמה" בין התנועה הציונית ובין אנשי המגביות בסוכנות היהודית יכול להתקיים אך ורק אחרי שהתנועה הציונית בחרה מועמדיה. ההצעה קראה להקים ועדת ארבעה ובה נציגים מהמערך, הליכוד, המזרחי והקונפדרציה, אשר תטפל ביישום ההחלטה והפרוצדורות שייקבעו בעתיד לצורת ה"התייעצות והסכמה". הצעה זו היתה למעשה הבעת אי־אמון בדולצין ובתפקודו כיו"ר ההנהלה הציונית. הדוברים בישיבה תקפו את דולצין והאשימו אותו כי עשה יד אחת עם הופברגר כדי לפסול את לוינסקי ואביחי ולטרפד את ההסכם הקואליציוני. דולצין, בנאום חוצב להבות, כינה את ההסכם "מגונה" ו"בלתי מתקבל על הדעת" ואמר שהוא אינו שווה את הנייר עליו נחתם. הוא הכחיש כי מסר את שמות המועמדים להופברגר וטען, כי הופברגר קרא על כך בעיתון. באשר להחלטת הפסילה – אני מצטער, אמר דולצין, על פסילתו של האחד (עקיבא לוינסקי), אולם שמח מאד על פסילתו של השני (אביחי). דולצין נעל את הישיבה מבלי שאיפשר לקיים הצבעה על ההצעה שהועלתה.

בבוקר יום רביעי באה לקיצה כהונתו בת ארבע השנים כיו"ר חבר הנאמנים של ג'ראלד (צ'אק) הופברגר, תקופה שאופיינה בעימותים קשים בין ראשי המגביות והציונים בסוכנות היהודית. במקומו נבחר פה אחד מנדל קפלן מדרום אפריקה, יו"ר מועצת הנגידים של קרן היסוד ואחד מגדולי התורמים למדינת ישראל. קפלן, יהודי שומר מצוות המתגורר כמה חודשים בשנה בירושלים, הוא ידידו האישי של טדי קולק. משפחתו סייעה, בין היתר, להקמת הגן הבוטני בירושלים ומימנה את חפירות עיר דוד. בהסתדרות הציונית מקווים, כי יפעל בתקופת כהונתו לשיפור היחסים בין הציונים לבין ראשי המגביות. במפלגת העבודה מקווים כי בחירתו עשויה לפתוח מחדש את המבוי הסתום שהותיר אחריו קודמו בתפקיד.

לפני 23 שנה זה החל / טובה צימוקי

מי מפחד ממגילת זכויות?

משרד המשפטים גיבש הצעה למגילת זכויות בעלת אופי הצהרתי לא מחייב אשר מקפידה להשאיר לשלטון מרחב תמרון רב ביותר. אלו הם פני הפוליטיקה ב־1987

שר המשפטים אברהם שריר ויו"ר ועדת החוקה של הכנסת אלי קולס מטילים בימים אלה את כל כובד משקלם כדי להעביר עוד במושב זה של הכנסת את חקיקת חוק יסוד: זכויות האדם.

אפילו פסימיסטים מושבעים כמו חברי ועדת החוקה של הכנסת שולמית אלוני, מרדכי וירשובסקי ואמנון רובינשטיין שחזו בגלגולי החקיקה של החוק, הנמשכים יותר מעשרים שנה, מוכנים לומר שאכן הסיכויים שיועבר עתה גדולים משהיו אי פעם. השאלה היא מה יהיה המחיר, בהיקף ובאיכות של החוק. שכן, חוק זכויות האדם מוגדר כנשמת אפה של כל חוקה. זהו חוק המסדיר את כלל היקף והגדרת זכויותיו של האזרח ומגדיר את גבולות שלטונו וסמכותו של השלטון, ואמור להיות בעל מעמד של חוק יסוד. אבל – כפי שקרה לרוב החוקים העקרוניים שנחקקו מאז קום המדינה – יש לשער שבשל אילוצים קואליציונים, אילוצי בטחון המדינה ואילוצי הממשלה, ייצא החוק חבוט מכל צדדיו. חוק הגזענות, הינו דוגמה טובה לכך. נראה שניסיון עשרים השנים האחרונות של גילגולים מדיון לדיון יוציאו בסופם חוק שלא יגרום לא לוושינגטון ולא למדיסון לטרוח ולעלות מקברם כדי להלל.

כמה אלמנטים חברו יחדיו והביאו להחשתה של חקיקת החוק. משפטנים בכירים, הן באקדמיה והן בחיים הפוליטיים וגורמים אחרים שעדיין מתעניינים כאן בדמוקרטיה יוצאים שוב ושוב בקריאה שיש לכונן חוקה. ישנם ביניהם "משוגעים לדבר" כמו שולמית אלוני ומרדכי וירשובסקי שלא מרפים מהנושא. יוזמת החוקה של קבוצת הפרופסורים מהפקולטה למשפטים בתל־אביב תרמה את המומנטום שלה. בעקבות יוזמה זו ממהר גם משרד המשפטים להציע החשת חקיקת החוקה על־פי "נוסחת הררי" המפורסמת מהכנסת הראשונה. נוסחה זו גורסת חיבור פרקים של חוקי יסוד כך שיתאגדו לבסוף לחוקה. בינתיים, יש חגיגות 40 שנה לעצמאות המדינה ויש אומרים שזוהי הזדמנות נאותה להנציח הנצחה תקנית את החיים הדמוקרטיים שלנו. אף נשיא בית־המשפט העליון מאיר שמגר חוזר ומטיף כמעט בכל נאום פומבי שלו על הצורך לכונן חוקה.

עד כה נחקקו חוקי היסוד "הקלים": חוק יסוד הכנסת, מקרקעי ישראל, נשיא המדינה, הממשלה, משק המדינה, הצבא, ירושלים והשפיטה. חוק יסוד זכויות האדם וחוק יסוד החקיקה נחשבים לחוקים "קשים" שכן הם נוגעים ביחס שבין האזרח לשלטון ומגבילים בעיקר את סמכויות השלטון.

הניסיון הראשון של חקיקת מגילת זכויות שתהיה מקובלת על הרוב בכנסת היתה של פרופ' הנס קלינגהופר ב־1964. הוא הגיש לכנסת הצעת חוקה מפורטת ומגילת זכויות אזרח, אולם הרוב הקואליציוני חשש אז מהתמודדות עם הגבלת כוחו והסיר את ההצעה מסדר היום. נימוקו המפורסם של שר המשפטים דאז דב יוסף, שיש להניח שהיום לא היה מעז להשתמש בו, היה ש"הדמוקרטיה חיה בליבו של האזרח הישראלי ובליבו של השלטון".

ניסיון אחר שנכשל מסיבות דומות היה ב־1974 בוועדה הכנה לחוקי היסוד של הכנסת בראשות ח"כ בנימין הלוי.

בראשית שנות השמונים העלה ח"כ אמנון רובינשטיין את הצעתו של פרופ' קלינגהופר מתהומות הנשיה בהצעת חוק פרטית של סיעת "שינוי". ההצעה עברה קריאה ראשונה והועדה לחוקי יסוד בראשות ח"כ שולמית אלוני הולה לעבודה. היום נדונות בוועדת החוקה של הכנסת שלוש הצעות. זו של משרד המשפטים שהיא בעלת אופי דקלרטיבי־הצהרתי, הצעה המשאירה לשלטון מרחב תמרון רב יותר. הליברלים שבוועדה מבית מדרשו של פרופ' קלינגהופר מציעים נוסח מפורט יותר ובו שאיפה להגן באופן מרבי על זכויות האזרח. תלויה ועומדת גם ההצעה של הדתיים, כאותה מייצג בוועדה פרופ' שאקי מהמפד"ל. הצעתם מדגישה את אופיה היהודי של המדינה. מתנגדיה אומרים, כי במשתמע מתגלם בה אופיה הגזעני והמפלה של מדינת ישראל וכי היא עומדת בסתירה לזכות האזרח להגנה כפי שהיא מקובלת בדמוקרטיות מערביות. בדרך לחקיקת החוק עומדות עדיין כמה אבני נגף הקשורות בין היתר לעניני דת ובטחון.

כל עוד המפלגות הדתיות מחוזרות על־ידי הליכוד והמערך תישאר החקיקה הדתית על כנה, ובכללה חוק זכויות האזרח לא יוכל להבטיח מעשית חופש דת, מצפון, חירות בעניני אישות, מעמד שווה לאשה ועוד. אחת התוצאות הקשות של החקיקה הדתית בישראל היא אפליה של קבוצות גדולות באוכלוסיה על רקע דתי או מיני. יתר על כן, אם החקיקה הדתית תשאר על כנה היא עלולה לקבל תוקף של שריון חקיקתי ומעמדה יהיה עדיף מזה של חוק זכויות האדם.

פרופ' קלינגהופר "ברח" בזמנו מהתמודדות עם הנושא הדתי בטענה שהזמן לא בשל לכך עדיין. ככל הנראה הוא לא בשל גם היום, וספק אם יהיה אי־פעם. אלי קולס אומר שאפשר להתגבר על חלק בבעיות שיוצרת הסתירה שבחקיקה על־ידי "השארתה לדורות הבאים". שולמית אלוני מפוייסת פחות ממנו. עמדת המפלגות הדתיות והלאומניות, המתבטאת בדרישתו של ח"כ אבנר שאקי, היא שיוכרז על ישראל כעל מדינה יהודית. "הצעתו של שאקי גזענית, ואם תתקבל יהיו החרות והשוויון מוגבלים על־פי חוק – משום היות מדינת ישראל יהודית", אומרת אלוני. אם יתעקשו המפלגות הדתיות, בתמיכת כמה מחברי הליכוד, ויתקבל הנוסח המסכך את ההזדהות של המדינה להגבלת הרווחתו של עם אחד – לא יהיה חוק.

בין תקנות ההגנה שעת חירום המנדטוריות, שאימץ המחוקק בשם אילוצי הביטחון של המדינה, יש כאלה העומדות בסתירה לזכויות האזרח. קומץ של התקנות השוללות את חופש הביטוי, חופש התנועה, באמצעות צווי הגבלה וריתוק, ושיטת הענישה הקולקטיבית הפוגעת גם בחפים מפשע עולה בקושי בקנה אחד עם חקיקת חוק זכויות האזרח. אף־על־פי־כן איש מחברי ועדת החוקה אינו מערער על כיס להשאיר את חוקי החירום שהיו בתוקף על כנם, בתנאי שיהיו כפופים לפרשנות בית־המשפט העליון, "בהתאם למקובל במשטר דמוקרטי", אומרת חברת הכנסת אלוני. אבן נגף נוספת בדרכו של החוק היא שאלת הסכמת הממשלה. נוח לו לכל שלטון שהוא מוגבל כמה שפחות וחקיקת חוק זכויות האזרח שמה מחסום לשלטה. בשנותיה הראשונות של המדינה טענו מצדדי החוקה כי הסיבה העיקרית להתנגדות מפא"י לחקיקה היה הפחד מפני הגבלת שלטונה הבלתי־מעורער. גם היום אם אכן יעבור בכנסת חוק יסוד האזרח לא ברור אם יהנה במעמד של חוק מיוחד וכמו כל חוקי היסוד ניתן יהיה לבטלו ברוב רגיל. הסעיף בחוק יסוד הכנסת הקובע את שיטת הבחירות הוא היחיד שזכה עד כה

גם למפלגות הדתיות יש הצעה לחוק יסוד זכויות האדם – אך ח"כ שולמית אלוני אומרת כי אם רוצים את הנוסח שלהם עדיף לוותר כליל על יוזמת החקיקה

לשריון – אפשר לשנות אותו רק ברוב של 61 ח"כים. בין כוונות הכנסת והממשלה באמצעות חוק היסוד מהפעלות התקנות לשעת חירום עליהן. יוזמת החקיקה הנוכחית העלתה שוב את התביעה לשריין את החוק. בהעדר הגבלה חוקית יכולה הממשלה באמצעות שליטתה ברוב הפרלמנטרי להעביר כל חוק, כולל חוקים השוללים, סותרים או מבטלים את חוק זכויות האזרח.

"חוק יסוד החקיקה" – חוק יסוד "קשה" אחר – אמור לתת מענה כולל לבעיה זו, אך היא כאמור נותר האחרון בדרך לחקיקת החוקה ואין לצפות שדרכו תהיה קלה יותר.

אחת המחלוקות העיקריות בוועדת החוקה היתה בנושא מעמדו המשפטי של חוק יסוד זכויות האדם. ברור שכל החוקים שיחוקקו בעתיד יותאמו לחוק החדש אבל יש עדיין לפתור את שאלת מעמדם של החוקים הקיימים אשר עומדים בסתירה לחוק זה. במשרד המשפטים, כך מסתבר, רצה להעניק להם חסינות, אם כי השר שריר הורצה והציע להקים ועדה שתבדוק אלו מהחוקים הסותרים אפשר לשנות. חברי הוועדה כשולמית אלוני אומרים כי אם יהיו החוקים האלה – לחקיקה הדתית, למשל – חסינות, פירושו של דבר שיעמדו מעל חוק הזכויות עצמו. כפשרה הוצעה עתה תקופת ביניים של שלוש עד חמש שנים לבחינת נושא הסתירה. תוך תקופה זו תיבדק האפשרות לשנות או לבטל את החוקים הסותרים. על כך נאמר, נחזה ונראה.

במשרד המשפטים ויו"ר ועדת החוקה של הכנסת הולכים למעשה על חוק יסוד זכויות האדם בעל אופי דקלרטיבי ומקיף – פחות עמוק וחודר. חופש התמרון של הממשלה על שלוחותיה והתייבורויותיה הפוליטיות יישאר בעינו זה מה שניתן ב־1987 לחוק. השאלה כמובן מה רוצים כאן יותר – הצהרות או מהות.

עמשא
לספרות, אמנות ועיון

בזכות הסיפור הישראלי הקצר

מאת שרה הלפרין

יוסף אורן, הסיפור הישראלי הקצר, הוצאת „יחדיו", תשמ"ז (1987), 160 עמ'.

בספרו החדש „הסיפור הישראלי הקצר", שהוא סיכום עשרים שנות ביקורת שלו בצורות הקצרות של הסיפורת הישראלית, קורא יוסף אורן תיגר על שלוש תופעות: על התמעטות ז'אנר הסיפור הקצר ביצירה העברית בדורנו; על נתת־ההערכה בביקורת ביחס למספרי „דור בארץ" (שנתגבש בשנות תש"ח) בהשוואה למספרי המשמרות המאוחרות יותר; ועל הזנחת הבחינה האידיאית של היצירה הספרותית בימינו בהוראה התיכונית והגבוהה בישראל.

הסיפורת הישראלית בדורנו, שהמבקרים מונים לה ארבעים שנה, התברכה בחלק הראשון של תקופה זו בסיפורים קצרים מעולים. אולם החל משנות השבעים זונחים מספרים מדרגה ראשונה (בדוגמת עמוס עוז, א.ב. יהושע, אהרן אפלפלד, משה שמיר, דוד שחר, נתן שחם, בנימין תמוז, עמליה כהנא־כרמון ויצחק אורפז) את הצורות הקצרות של הפרוזה (הסיפור הקצר, הסיפור הקצר הנובלה) ועוברים לצורתה הארוכה, הרומן. יתר על כן, אפילו סופרים חדשים (דוגמת חיים באר, אריה סמו ויעקב בוצ'ן) מדלגים היום על שלב הסיפור הקצר ומתחילים מיד ברומן.

הסיבות לתופעה זו אינן ספרותיות־פנימיות אלא חיצוניות בעיקרן. גורמים שוקיים (הביקוש) וביקורתיים (המכוונים במידה רבה את הביקוש) משפיעים בסופו של דבר גם על הסוגים הספרותיים שהסופרים בוחרים לעסוק בהם. למבקרים קל יותר לסקור עלילה מרכזית אחת ברומן אחד מאשר להתמודד עם עלילות רבות של סיפורים שונים המקובצים בספר אחד. והקוראים, המושפעים מן הביקורת, מעדיפים לקנות רומנים מאשר לרכוש קבצי סיפורים שבעיניהם מתאימים לתוכניות לימודים יותר מאשר לקריאה חופשית ומהנה. סופרים רבים מתנסים בסירובם של מו"לים להדפיס קבצי סיפורים ובעצותיהם לכתוב רומנים במקום נובלות וסיפורים קצרים. וכך מתקפת הסיפור הקצר הולך ונעלם מן הסיפורת.

נגד מצב זה מתריע יוסף אורן הפונה בראש וראשונה אל המבקרים ואומר: „מבקר, המבקש לו בדרך זו הקלה בעיסוקו הקשה – תורם שלא מדעת להתמעטותו של ז'אנר הסיפור הקצר, ששום סיפורת בלשון מן הלשונות אינה רשאית להשלים עם גוויעתו או היעלמו." (עמ' 9). הוא דורש מן המבקרים להתייחס לסיפור הקצר וליתר התבניות הקטנות של הסיפורת, והוא מקיים תביעה זו הלכה למעשה בספר שלפנינו.

התופעה השנייה שעליה מצביע יוסף אורן בספרו „הסיפור הישראלי הקצר" היא שמשמרת הסופרים הראשונה בתקופה הישראלית של הספרות העברית – משמרת מספרי „דור בארץ" – לא זכתה להערכה הביקורתית הראויה לה. למשמרת זו – שנתגבשה סמוך לשנת תש"ח, שנת הקמת מדינת ישראל, ושיצירתה חופפת במלואה את שנותיה של המדינה – זכות בכורה של מהפכנות בתולדות הספרות הישראלית. בעשור הראשון שלה התרכזה בנושא מלחמת השחרור וביטאה את ההוויה הרוחנית ואת תמונת־העולם המשותפת לבני הדור – „היאחזות בארצי ויומרת התחלה תרבותית כמרד נגד זיקת הרציפות הרוחנית של קודמיהם, שבכלל היה ליבם מושבם אל העבר – אל הגולה, עדיה ומסורתה הרוחנית" (עמ' 16). אולם כעבור עשר שנים מוצה נושא מלחמת השיחרור ו„המודעות הרוחנית שנתלתה בו נתבררה כיומרה חסרת כיסוי" (שם). או התחילו במשמרת זו לבטי רוח אמיתיים ונוקבים שהוליכו לתפנית מן המרד והמריצה אל החזרה לרציפות הרוחנית, שממנה ניסו להינתק קודם־לכן, עם קום המדינה.

בהתאם לכך זוקף יוסף אורן לזכותה של משמרת „דור בארץ" הישגים מרשימים: את התחלתה של תקופה חדשה בספרות העברית – התקופה הישראלית; את הפיכת התחייה הרוחנית העזה של חידוש הריבונות המדינית של עם ישראל בארצו כמשמרת ספרותית נוספת בתולדות הספרות העברית לדורי; שהביאו מהפכה בספרות הלאומית (בנושאים חדשים, בעמדות רוחניות כלפיהם ובדרכי ביטויים); ואת סלילת הדרך של כל אפשרויות הכתיבה החדשות לבאים אחריהם, ובמיוחד לספרי המשמרת השנייה בספרות הישראלית הנימנים עם „הגל החדש".

עם זאת, טוען יוסף אורן, לא זכו מספרי „דור בארץ" למקומם הראוי בביקורת, והישגים חשובים שלהם, שאליהם הגיעו בעוזרדה לאחר לבטים מביכים, נזקפו לזכותם של מספרי „הגל החדש" שבאו אחריהם. גם כאן תולה יוסף אורן את הקולר במבקרים. למספרי „דור בארץ" חסרו מבקרים מן הסוג שבו נתברכו מספרי „הגל החדש" (כגון דן מירון, גרשון שקד, גבריאל מוקד ואחרים).

התופעה השלישית שגורמת למחבר הספר שלפנינו אי־נחת היא המעבר הקיצוני בדרכי הוראת הספרות בישראל מן התוכן אל הצורה, מן הרעיונות – המוסכמות – ההרגשות המובעים ביצירה אל דרכי־ההבעה ותחבולותיה. הזנחת ההיבט האידיאי של הסיפור על חשבון ההיבט האסתטי מחטיאה את השגת המטרה השלימה של היצירה שנועדה בראש וראשונה להעביר מסר כלשהו לקוראים. ולכן, אלה שמשתמשים בסיפור כקרש קפיצה בלבד ללימוד „עניינים פואטיים הקשורים בפרוזה" (עמ' 149) מובילים בקריאה הנבונה המתרשמת מן האידיאה המרכזית שבסיפור ומבקשת לבחון את תקפותה בעולם הבדוי של הסיפור ובעולם הריאלי של הקורא גם יחד.

יוסף אורן דורש, איפוא, מן המורים לספרות בבתי הספר התיכונים ובאוניברסיטאות לחזור לשיטת הלימוד „היצגה" – לטפל בתוכן האידיאי של הסיפור ולפתח דיון־רעיוני על אודותיו. יחד עם זאת, הוא פונה גם למספרים ותובע מהם אומץ־לב בהעלאת עמדות רוחניות מפורשות והתייחסויות ערכיות ברורות לרעיונות הקלוחים בחברה הישראלית בקשר למצבים השונים. הוא בוחן שהסיפורת העברית בימינו מונעת בחלקה הגדול על ידי מוטיבים רעיוניים ועל ידי התייחסויות אידיאיות למצב בארץ. אך אלה, לטענתו (וכן נטען כבר על ידי אחרים), מטושטשים לעתים קרובות, מתחמקים מהכרעות ולא־תמיד ברורים לקוראים.

את ההתייחסויות הספרותיות למצב בארץ מגבן יוסף אורן בשלושה מוקדים רעיוניים על פי התגובה ל„מצב הישראלי", ל„מצב היהודי" ול„מצב האנושי". המוקד הרעיוני הראשון מגיב על „המצב הישראלי", שהוא בעל ההשפעה החזקה ביותר בסיפורת הישראלית. הוא מבטא מבוכות ולבטים של הסיפורת הישראלית המתמודדת עם האידיאולוגיות השונות המתחרות ביניהן במדינה מאז הקמתה (הציונית, הסוציאליסטית, הכנענית והממלכתית) ועם כל הבעיות האקטואליות והלוקאליות הקשורות בהן. המוקד השני, „המצב היהודי", מרכז סביבו את הנסיון לקשור את הריבונות היהודית הלאומית לרצף הקיום היהודי על הבעיות הרוחניות הכרוכות בו (כגון היחס בין גלות לגאולה, בין אמונה וכפירה וכדומה). „המצב האנושי" עוסק במצבי־קיום אוניברסאליים ביסודם שמשתקפים בהוויה הישראלית הנתפסת כמציאות תוססת של המאה העשרים, שבבעיותיה האנושיות־כלליות מטפלת הספרות המודרנית.

יוסף אורן

את „הכבבים" האלה מנסה יוסף אורן להצליב בתקופות שונות של הסיפורת הישראלית על פי חלוקתה המקובלת בביקורת לשלוש המשמרות: מספרי „דור בארץ" (סביב, יזהר, שמיר, מגד, מוסינזון, תמוז, ניצן, שחם, שחר ועוד); מספרי „דור המדינה" הנימנים עם משמרת „הגל החדש" (אהרן אפלפלד, עמוס עוז, א.ב. יהושע, יהושע קנז, עמליה כהנא־כרמון, צלקה ואחרים); ובני המשמרת הצעירה הנכללים בקבוצת „הגל המפוכח" (יעקב שבתאי, יצחק בן נר, חיים באר, דוד שיץ, דן שביט, ישראל המאירי, אריה סמו, יעקב בוצ'ן, דוד גרוסמן ואחרים).

אולם נראה לי, שחלוקות והצלבות אלו אינן עומדות בפני הביקורת. התפיסה בשנות היצירה של מספרים ממשמרות שונות (למשל, כאלה שהתחילו במשמרת „דור בארץ" אך ממשיכים ליצור עד היום), ההצטלבות במוקדיהם הרעיוניים (לדוגמה, השיבה של מספרים מבני „דור בארץ" מן הניתוק שבהתחלה החדשה אל הרציפות הרוחנית של קודמיהם – חופפת את האידיאה של רציפות־הערכות היהודית שביסוד יצירתם של סופרים הנימנים עם המשמרת של „דור המדינה", כאהרן אפלפלד, למשל) והעובדה, שיש סופרים שיצירתם מושתתת על כמה מוקדים רעיוניים – כל הגורמים האלה מסבכים את החלוקות הנוכחות ומערערים את החלטיות קביעותיהן. יתכן, איפוא, שיש גרעין של אמת בהתרסתו של ס. יזהר נגד חלוקת הספרות לדורות ולזרמים, על אף ההגזמה הבומבאסטית שבהרצאת דבריו: „אין דורות ואין קבוצות ואין אסכולות ואין זרמים בספרות", אלה „אינם אלא אמצאות של חוקרי הספרות ולא תכונות של הספרות, אמצאות שבאו להקל עליהם בעשיית סדרים במצאי הספרות הגדול אידקן, גם כדי להדביק עליהם תג של זיהוי לשם האיחסון במדפים" (ס. יזהר, „סיפור אינו אלא", הוצאת הקיבוץ המאוחד, תשמ"ד עמ' 9).

אין להסיק מן הדברים האמורים, שספרו החדש של יוסף אורן הוא ספר פולמוסי. להיפך, כל תשעת פרקיו מוקדשים לדיונים עניינים מפורטים על המאפיינים של הסיפור הקצר ביצירותיהם של תשעה סופרים (דוד שחר – מיסטיקה והומור; בנימין תמוז – תום ופיכחון; נתן שחם – האושר שמעבר לפרנסה; נסים אלוני – דמונולוגיה ומוות; אהרן אפלפלד – הגורל היהודי; עמליה כהנא־כרמון – תלות וחופש; א.ב. יהושע – יערות הבדידות הישראליים; עמוס עוז – אהבה וגעגועים; יהושע קנז – מכאובי ההתבגרות). לאלה מצורף נספח דידאקטי־מיתודי המיועד למורים לספרות המוכנים להתמודד עם השאלה „כיצד מלמדים סיפור אידיאי?" ורק המבוא, הנקרא בשם „הסיפורת הישראלית", מציג את הבעיות הנזכרות באומץ־לב ובלשון ברורה והחלטית.

יוסף אורן אינו מתחמק מחובתו להגיב על הביקורת הסוערת והסוחפת הנשפכת מעל דפי העיתונות בימינו, והוא מוכיח (מבלי לציין שמות) את המבקרים המוציאים משפט חפוז על יצירות חדשות של סופרים ידועים וקוטלים אותן בחבלתם, על פי סטיגמות שהודבקו להם בעבר מבלי לטרוח לבדוק את תקפותן ואת יישימותן ליצירות החדשות. תוכחה זו אין יוסף אורן מכוון במפורש כלפי המבקרים. הוא משמיע אותה בדברי ביקורתו על משפט הקוראים, הנתבע לפעול לפי אמות־המידה של האמת והיושר, על סמך התבוננות קפדנית עם כל יצירה לגופה, מתוך פתיחות להתרשמות בלתי־משוחדת.

„יש בלבי תרעומת גדולה יותר על מישפט הקוראים מאשר על רמת ההישג הכללית של הספרות העברית בשנותיה של המדינה. איזה עתיד צפוי לה, לספרות העברית, אם סופריה נדונים בהבל־פה לשבח או לחסד בלא שספריהם נשפטים כל אחד בנפרד. כוחי עיוותי המשפט בעולהה של הספרות מיוחסים, רובם ככולם, על היקש מוטעה מן הפרט, והיינו מהספר הבודד, אל הכלל – אל הישגו הכולל של היוצר בכלל כתיבתו...

„לכלולותה של קריאה כזו יש להוסיף גילוי אחר של הקיפוח הפפוז – אחידותה של ההערכה, הנוקבת כלפי יצירותו של סופר. לאחר שזו נתגבשה בדרכים שונות, שרובן – בכיכן ובניפוקיקן – חוץ־ספרותיות, היא מלווה את הסופר כצל בדעת־קהל עיקשת כיבלית. גם אם יעבור הסופר מטאמורפוזה רוחנית ויצירתו תשתנה בשל כך עד לבלי הכר – ספק אם יזכה להערכה מחודשת. דוגמה לכך ישמשו לנו שני מספרים בעולים, דוד שחר ואהרן אפלפלד, שההשתנות ביצירותיהם היא איבאנגכית, אישית ורצופה, יש בה חידוש מתמיד והפתעות־טולת בלתי־פוסקות, ואף־על־פי־כן פועלת להגבהת הערכתם דעת־קהל כזו, שאינה נפתחת כלפי עוצמת הדימיון היוצר וסטגנויות הכושר לספר, המתגלים ביצירותם בכל סיפור חדש." (עמ' 14).

על סמך קביעות אלו שאליהן הגיע יוסף אורן במעקבו המתמיד אחר הביקורות המתפרסמות על יצירות הספרות המתהוות בישראל בדורנו, הוא פוסק:

„משפט הספרות העברית בשנותיה של המדינה רחוק לפי שעה מלהיות משפט אמת" (עמ' 17).

בזה זורק המבקר יוסף אורן את הכפפה לעבר חבריו המבקרים. מעניין יהיה לראות מי מביניהם ירים אותה וכיצד ישיב מלחמה שערה על התגרות רצינית זו.

יוסף ברודסקי – חתן פרס נובל

הקול הבודד והרב־קוליות

מאת עזרא זוסמן

שמו של יוסף ברודסקי נתפרסם בארצו ומחוצה לה בעיקר בזכות המשפט שנערך בלנינגרד בשנת 1964, בו הורשע על „אכילת לחם חסד וחיי טפילות" ונדון לחמש שנות עבודות כפיה בצפון ברית־המועצות. עמידתו במשפט זה העניקה־כבוד לשירה הרוסית, שהועמדה כאן לפני כס שופטים חשוכי־דעת ושכירי־שקר. הגנתו היתה – על זכותו של אדם להיות משורר, הגנה על עיקר זכויות האדם, בכל חברה וכל משטר.

אך אין אנו עוסקים כאן במשפט קלון בעל נכיה אנטישמית גסה למדי. תחת לחצה של דעת הקהל העולמית, בהתערבותם של סופרים סמאליים מקובלים בברית־המועצות, ביניהם דיאנמאס, שוחרר ברודסקי לאחר שלוש שנות עבודת כפיה כקלוחו בצפון, ניתנה לו הרשות לחזור אל עירו לנינגרד, אל משפחתו. וסימן לכך: בשנתון לשירה „יום השירה" לשנת 1967 בלנינגרד, נתפרסם שירו של ברודסקי, „על מות ט.ס. אליוט" שיר יחיד שלו, שנזדמן לנו לקרוא בכתב־עת סובייטי ליגאלי.

שיריו של ברודסקי, לא ראו אור בארצו, כלומר – האור הליגאלי. הם ירדו למחתרת, אחדים נהם נתפרסמו בכתב העת המחתרתי של סטודנטים „סינטקסיס 60". אך הם הודו למערב ונתפרסמו שם בהוצאות רוסיות שונות כמובן בלי ידיעת הצנזורה. רוב רובם של שירים אלה נכתבו בשנת 1960–1963, היינו בגיל של 20־23. מפתיע יבול בכורה זה, העושר בצורות ובתכנים – תנופת איקארוס שבהופעה זאת.

האשימו את ברודסקי באנטי־סובייטיות, אם כי שום שורה אנטי־סובייטית משיריו לא צוטטה על אף הפצרותיו של הנאשם. (צוטטו רק פסוקים מיומני הנעורים שלו). מה שמפתיע דווקא בשירתו, הרי זה לא אנטי־סובייטיות, אלא א־סובייטיות, והיא המדריכה את מנוחתם של פקחי הספרות הסובייטית למיניהם.

הזרות היא המסוכנת ביותר. כאילו חמישים שנות השירה הסובייטית פסחו על ברודסקי, עברו כלא היו. נכון יותר – הוא מחדש כאילו את שנות ה־20 של הפריחה בשירה הרוסית, עת חיו ויצרו צד בצד משוררים שונים כמו אחמטובה, פסטרנק, מאיאקובסקי, יסנין, מנדלשטם, בצדם של הסימבוליסטים האחרונים. את מושגי הזמן והתקופה גורס ברודסקי אחרת משמצווה על כך האידיאולוגיה ההיסטורית של הריאליזם הסוציאליסטי, למשל. הדרישה שלו עם הזמן, הויכוח שלו עם התקופה והדור הוא מנהל בפנים את שירתו, בעצם ההתרחשות הפיוטית, ומאורעות היסטוריים גדולים ניכרים במערכת של זעזועים ותגובות נפשיות, לעתים דרך רמז, אך לא באותה אקטואליות המורגשת כל כך בשירה הסובייטית. הוא עובר מזמן אחד למשנהו, ויוצא ומרחף אל מעבר לזמני. הוא בן זמנו ובן זמנים אחרים, בן אי־זמן. רב־קולי הוא וגם רב־זמני.

א־אקטואליות, הסחת הדעת המתגרה בתביעות ההיסטוריה כביכול ומהמציאות הסוציאלית הפוליטית, וכיוצא באלה, התעלמותה מהרפרטואר המקובל של נושאים, תכנים, צורות ולגונות, שתקנון אגודת הסופרים מתיר לשימוש: הזרם הרומנטי הנו, הפורץ והגורף למרחקים, העדפת הרחוק על הקרוב, התרפקותה על העבר הגדול המפואר, ושותו הסכיבית על ירושת הדורות – כל אלה משווים לשירתו של ברודסקי שליחות מהפכנית מובהקת בשירה הרוסית בת ימינו. שירה צעירה, לפי גיל יוצרה קודם כל, מהדרנית לפי תחושותיה וכלי הביטוי שלה, שירתו של ברודסקי נבטאת, והדבר כתביה, במסורת השירה האירופית של המאה, והרוסית של ראשית המאה בעידן הכסף שלה, היא גם יורשת ובכורה – קרומים. משורר יהודי רוסי, מגדולי השירה הרוסית של המאה, אוסיפ מנדלשטם, ניבא בשעתו כי עתידה של השירה הרוסית הוא עברה. ויוסף ברודסקי מקיים הלכה למעשה נבואה זאת, על כל הסכנות הכרוכות בקיום זה. הוא שליחה הבודד הנרדף ומפתיע הבטחון – בטחון ולא רברבנות וחוצפה – שמגלה צעיר לנינגרדי זה, שלא סיים בית־ספר יסודי, בהתמודדותו עם נושאים בעלי מוניטין עולמיים, הוא מתגרה בעקבים (במחזור שיריו „תהלוכה") והופך בנושאים ספרותיים־תרבותיים אירופיים רבי תהילה ויחוס, לעתים מסתבך הולך, אך תמיד תוך התייחסות עמם, ללא כל סימן של התרפסות ומבוכה.

אין בברודסקי כלום מהפאתוס הדקלמטורי של יבטושנקו או ווזנסנסקי, מן הריטוריקה הפיוטית הנצפה לתהודת ההמונים, למחיאות כפים של הקהל הנלהב. גם מן הלחן הזמרתי הסנטי המאוהב על לבם של קוראים רוסים, משהו מן הרומנטיקה העכסית, הכבבית הצלהה קלה. מאידך־גיסא, אין גם שירה זו שירה קאמרית, המסתגרת בתחומה הבלעדי, והגותי הנוחותי של יחידי סגולה. אדרבה, רוח רומנטית גדולה מהלכת בטורים אלה, שהם ארוכים לפעמים: מרחבי טבע ומרחבי דמיון עוברים על פנינו. התנועה היא רבה, ותוך כדי כך המונופוני הופך להיות לפוליפוני. קודם כל – לפנינו מעמד של כוח, של אומץ־לב, של דמיון העשוי לחולל תמורות גדולות. החוש לטרנסצנדנט ולליגיון פועל בטבעיות היוצרת דימויים וסמלים בדרגות שונות של הפשטה, הסמלה והמכלה. רגילים לכנות שירה כגון זאת בשם שירה מטאפיזית. ולא במקרה, כנראה, הקדיש ברודסקי אחד משיריו המצויינים „אלגיה גדולה לג'ון דון" לזכרו של משורר אנגלי מטאפיזיקן בן המאה ה־17. ולא במקרה שירו האחרון הוא שיר על מותו של ט.ס. אליוט, משורר קאתולי מודרני, ושוב – בן אנגליה. אגב, שיר שתפיסתו הרומנטית המרחבית זרה לשירתו של המשורר האנגלי הנודע. ומפליא באמת איך צעיר יהודי לנינגרדי חי לילה אנגלי רחוק על פרטי פרטיו הטסטוליסטים הלוקליים, הצפויים, הביתיים ביותר, ומהם עד לדימויים וסמלים רוחניים: כיצד הפרטים הקונקרטיים, הפיזיים, מצטרפים במלאכת מחשבת של מרכב לאחורת עולם, ברוחו של משורר הוגה אלוהי לישות עליונה ודויה שלגים וכוכבים.

מאחורי הנופים הרומנטיים, המיתולוגיים־הספרותיים מצטייר לפרקים גם נופם הריאלי המר של הנעורים הסובייטיים, נופו של דור ילידי מלחמה. השירה מסבכת כאן תפקיד הברזי לידידות, לשיתוף גורל. שירים אלה, על פי רוב, מוקדשים לידידיו של המשורר, ביניהם כנראה שכבר אינם בחיים. נימה של אולת חיים, עצבות שבבגרות מוקדמת, טעם של חולשה ועייפות, ההדר של פכחון מר על הבלות הנעורים, על חרלותם – דברים שאינם יוצאי דופן בשירה בעולם, אך חריגים בשירה הסובייטית, כאוון זה, בקול זה, יש בהם מידה אישית מובהקת ומובן, אפוא, ועם הקטגוריה על „השפעתה הדרסנית" והמזיקה של שירת ברודסקי על בני הנוער.

בשירים אלה משתרבבת סמיכות של ציניות כופגנת, נימה אירונית, קהלתית, של איזה ראגרי בודלירי, לכדר תמרורים ואכזבה בעשרים שנות חייו. אך עזה מאלה הורימה הרומנטית־הלירית העמוקה, כעין פעימת נבכים (מותר במקרה זה לנהוג בלשון גבוהה מקהה), מטאפיזית־רליגיוזית, המשווה לעולם, בשעת רצון, אחדות של דימוי וחוויה. אלה הן התגלויות הבאירות הרוחק את המרחב ושירה זאת פותחת מרחבים ואינה סוגרת אותם על בריחים. חזיון שירה כיציאה מן הבדידות, תוהה קסאי, גילוי הארצוני, הכולל והאנושי של הויה אנושית, כשרגשות, אידיאות, גבורים, נופים, בחזות טבע המתחדשים תמיד פועלים כשולבים, בשילוב כלי השיר. מקול בודד של השיר הלירי הקצר אל רב־קוליות דרמטית, של מחזור „התהלוכה" ו„גבעות" ומעבר להם אל המסע האפי הביתי של אברהם ויצחק. אלה הן פריצות דרך נועזות ובכרזות שסוקים לסכנן.

כשתבע מכך – שאין יצירה זאת כלילת המליכות, קלסית או מודרנית, המשמעת כבר עתה כאותות וסקולה. אין היא בנויה על פי עקרונות מנומסים של פאתיקה. אדרבה, היא כולה תנועה, כולה תמורות, כולה קוצר רוח ואורך נשימה, תנופה מכונפת, סער רוח מלאכי. היא ניסוי נועז של לשון, והיא תמיד מפתיעה בבלתי צפוי שלה. בוודאי אין בה משום הליטוש, אותו הליטוש שאוהבים אצלנו להציגו כדוגמה עליונה בהערכה, מבלי לעמוד על כך כי בה הוא המלוכש. לעתים הדי הליטוש בא לכסות על עקרות, על דלות שכיסורה. פשוט, אין בה ללטש. לברודסקי יש בה ללטש, יש בה לערוך, יש בה לתקן, למחוק, אך בשעה זאת מוטלים עליו צורים חשובים יותר. השעה דוחקת מאוד. חייו, חיי השירה, תלויים כמשׁ מנגד, עליו להספיק להשביע, לגלות, לעורר; לקשור קשרים שנתקו; להביא את בשורת האלוהים, אלוהי־השיר, העיקר – לא להשחית את הנביעה, לא להוליך את המקור, לשמור על המסע אל הגבוה ואל העמוק, לכבוש מרחבים, גבעות־גבעות, שהם בשבילו כפת החיים. והוא מסוגל למסע ארוך, כפי שהוא מסוגל לשורות ארוכות, הצועדות לאט והנושאות את משאן הכבד. רבים העודפים, אריכות ההפסקת לאריכות והיא מכבידה ללא צורך; החזרות הן לעתים כבונות ואינן מוסיפות, הליכות הלוך וחוזר הלוך וחוזר עד למונוטוניות, ובשפע זה גם כעירות, הפוזן יותר, ליקוי במלה. והמתרגם נקלע במקמות הנודפה למאבק בין החובה לנאמנות למקור ובין הרצון הטבעי לתקן את השורה, למחוק את המפריע והמיותר. כצפתו בצוחה עליו. בבחינה טכנית שולט ברודסקי שליטה מוחלטת במשקלים ובמקצבים שונים, הוא מסוגל לכתוב עמודים רבים בשורות ארוכות ולא לסטות כעת מעת כלשהי בחרוה אחת. נאמן למסורת צורה מסורית הוא נוכל לעצמו, כפיצורינה, חרות רבה במלאכת החריזה ושהיא אכבם מפותחת בשירה הסובייטית היום. אך אין לראות בו השפעות ישירות, השבורת למשל, של מאיאקובסקי או פסטרנק. אולי פה ושם צל צלו של מנדלשטם, אך בעיקר בן בית אצלו צלם של גדולי שירת העבר. הערה אחרונה: אין לשכוח כי שירה זו שהיא כה צעירה, נכתבה למחבוא, לא נערכה לדפוס, לא הוגהה על־ידי המשורר. גרונה לחיי המחתרת, מועתקת בין המחבבים, מועברה מיד ליד, היא חיה חיי מגילות פרוחות או גנוזות, חיים כה שונים כאלה שנהנים מהם משוררים במערב או אצלנו. המופלא ביותר בשירה זאת היא עצם הויתה, עצם היותה כפי שהיא, אומץ־לבה להיות כזאת, חשופה כל כך לסכנות, אמיצה כל כך בסליחתה, להיות כצבר כל כך נפלא של אנרגיה פיוטית, ולשמור יחד עם זאת על יסוד טהור וקיים תמיד, העומד בפני תהפוכות ותהפכות מלבר.

הפואמה הגדולה „אברהם ויצחק" היא כל כך נטועה בקרקע הלשון הרוסית, במסתורין שלה, בייחודה המיוחדי והצירורי עד שלראשונה נואשתי מלתרגמה לעברית. אך ערכו של חזיון פיוטי זה, וקודם כל כחזיון יהודי, גבר על ההיסוס. יותר מגולה הוא נסיון זה לצקת סיפור מקראי קמאי בדפוסי לשון זרה רחוקה, יתר על כן בדפוסי המסתורין שלה. היינו, ללבוש סתרי אותיות עבריות, סתרי אותיות רוסיות. ועל התרגום להחזיר אותם אל מקודם. הבחור הוא בעקדת יצחק. ברודסקי אינו מפליג מיצחק התנ"כי, אלא כ־CAAK יסאאק הביבלי, שהוא בעיניו המקור העברי, מפליג אל יסאק CAK הרוסי. אבידת עיצור אחד היא מאורע היסטורי, גורלי, אבידה שאין להשיבה, שינוי בעולם הקולות הקלילות. במסע של אברהם ובנו אל הר המוריה (והוא אינו מופיע אצל ברודסקי) הופך למסע סהר יהודי־רוסי, אל פנים ההתרחשות, וקודם כל התרחשות סבליכה, על אבידות השם, אבידות הסמיכות, ועל ההתרחשויות שבהווייתה, על פני המרבות והגבעות הבוכירים נופי רוסיה האסיאתית. הדיבור בין אברהם ויצחק מתנהל בפשטות, בתכלית הפשטות, של האב והבן המהלכים יחד דרך מדבר ולילה וגבעות, אל המזבח. על ידם, בצדי הדרך, קמים המלודים – אותות ומופתים, כבלים המשתעפים המשתעפים עד כדי סמלי־סמלים, וסוב בסוד המלה הווקקה, בסוד צורת האות. כל אות ואות של המלה לובשת משמעות ציורית־ציורית, משמעות של הבונה, התגלות שבבראשית היצירה, כפי שמבצבצות אותיות באותיות העבריות, בסתרי האותיות שבזוהר. פועל כאן כעין גלגול נשמות יהודי, וברודסקי מגלה אינטואיציה מופלאה בגילוי ובכיסוי הלשוני. וכזאת היא קודם כל המלה הרוסית הגדולה בבטע זה, עד כדי סמל – פקל, המלה KYCT (קוסט) – שיח. המשורר בעלה כל אות ואות של המלה – אידיאוגרמה – כמותם גראפי הבא להבהיר את תכלית המסע־בסה. בגורלת המסע חלות מטמורפוזות גורליות בשמות, בצורתם, בריאליות שהם באו להביע. האות T תוך מגע קל ושינוי קל, נהפכת ל+, לצלב, ועמה כל המלה KYCT השיח KPECT – צלב. בעתה אברהם ויסאאק־יסאק נושאים בצלב זה. המלים השמות יסאאק־יסאק CAK CAAK ה־KYCT שיח וה־KPECT הצלב, האות K, ק, אחרת כהן ואות מפתח, כעין שיח בצורתה, במחשבת צורות. הנה קצת מהויה לקהנית־ציורית־פיוטית, שבפואמה, כעשה מרכבה הוזה־לשונה על דרך קדמונית וחדשה גם יחד, בה עולים בר בבר, כבדי השיח הכתורי, סכות ותמונות וסמלים, קדמונים בגלגולם הרוסי. סימבולים יהודי־רוסי זה על ההתעצבויתיה התבנויתיה, על אבידות השם ופיצויה, חדש בוודאי עיון גרוב הרבה יותר משערנו כאן.

מעוררת פליאה (הרבה פליאות מעורר ברודסקי) עצם התעוררתה־התעוררותו של יהודי צעיר, שגדל על ברכי הסמיעה הקומוניסטית הרוסית, למיתוס רחוק כל כך, קדמון כל כך, של עמו. נכונות הלב ללכת מסע־סכה ארוך ומסוכן זה, ולהגיע עד למלאך: פליאה היא בעיני התעוררותו של ויזינאר בן עשרים על נגזת הנייבה, ויזינאר־חוינר יהודי, הדר בבדיקת כה איכות בבתיה אבות אבותיו הדם, כדרך של שיבת הבן האובד, לבצוא בה את הצלב. עקדת יצחק היא עקדת יוסף.

אני אוהב ומחשיב שירה זו יותר מכל שירה רוסית בימינו. על הכושב סבה ועל המוכסה סבה, על הגלה והנסתר סבה, על בגרותה ועל בסרה, על בעירותה וקדמוניתה, על הלירים ועל הפרוזה כבבר על הקול הבודד ועל הרב־קוליות סבה על הדמויים הליליים שלה עם דהרת הסוסים הליליים. על כוחות הטבע הפראיים והאנושיים שבעלילותיהם. על הפסט ועל הסוד סבה. על היהודי סבה. על עצם כוח קוסה באשר היא, על הכצפון והצפון את חביון הכוח שלה. אך אין בפרקים עד התום את סוד האהבה.

אנה אחמטובה המנוחה, המסורת הגדולה, שומרת האצילות של השירה הרוסית, נשאלה לא אחת בימי ביקורה האחרון באירופה על השירה הסובייטית הדושה הצעירה. היא תמיד נקבה בשם יחיד – יוסף ברודסקי: „משורר מצויין וכמעט בעל". הכמעט הזה בעיני עומד לעתידו, לעתיד השירה הרוסית. הוא כבודד ונצורה היום, יוצר בסתר, יכול מחירשותיו, אי־פעם, את נזר הבכורה המגיע לו יותר באשר לאחרים. החזואי שיעבדו לו הכוח הבשפי, האופי, ואמונת השירה העמוקה.

מתוך הספר „עזרא זוסמן תרגומים" שיצא בהוצאת „אלחי".

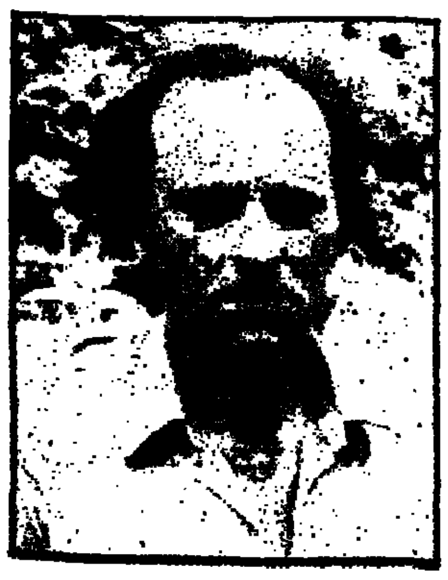

יוסף ברודסקי

הגדרת השירה

לזכר פדריקו גרסיה לורקה

קיבית בעין אבדה, שלפני הוצאתו להורג הוא ראה איך בעל לראשי החיילים בתרוממת השמש. ואז הוא אמר: „ובכל זאת עולה השמש". יתכן שהיתה זאת תחלת השיר–

לזכר הנופים
מבעד לחלונות חדרי –
נשים,
מבעד לחלונות דירות –
של האורי בשר,
מבעד להרדי –
עובדי־משרה.
לזכר הנופים
מאחרי קברי
בני דתה,
לזכר נופים,

איך יורד לאכו השלג,
עת נקראנו לאהבה.
לזכר רקיע
המטל על גבי האסכלות הלות,
עת יקירתנו ואהבת לרעה.
לזכר,
איך קלוחי גשם דלוחים
גולשים על סבכה
ובערים פרופורציות הבנינים,
כשהסבירים לנו מה עלינו
לעשות.
לזכר
איך על אדמה עזובה
פורש את ידי היקרות האחרונות
הצלב.
בליל ירח
לזכר צל ארך,
שולחן עץ או אדם.
בליל ירח,
לזכר גלי נהר כבדים,
כבריקים כקפולי בכנפים
שחורים.
ועם שחר
לזכר דרך לבנה,
כמגה פונה בשמר ההדר,
לזכר
איך עלה השמש
על ערפים הרים
של הדל המשכר.

בית־עולם יהודי

בית־עולם יהודי ליד לנינגרד.
גדר עץ עקומה בתפוררת.
מאחורי הגדר העקומה שוכבים צד בצד
עורכי דין, סוחרים, מוסיקאים, רוולוציונרים,
שרו לעצמם.
אגרו לעצמם.
מתו לאחרים.

אך קדם שלמו מסים כסדרם
כבדו ראש שוטרים גם
ובעולם הזה עד אין מוצא הברי
פרשו תלמוד,
נתקעם אידאליסטים.

אולי ראו יותר,
האמינו אמונה עורת,
אך למדו ילדים בסבלנות
ובקשיות עורף.
ולא זרעו להם.
מעולם לא זרעו.
פשוט בעצמם שכבו,
בבריעינים באדמת חורף.
ונרדמו לעולם.
לאחר כסום בארבה,
הדליקו נרות וביום אזכרת הנשמות
זקנים רעבים בקולות קורעים דממה,
דרשו נחונים מקר על מנוחה עד כלות.
ובדרך התפוררות הגבר הגיעו אל המנוחה.
בלי לשכח דבר
בלי לסבר דבר לזכר,
מאחורי גדר־עץ עקומה נמקה
במכלול השכליות ארבעה קילומטרים.

תרגם: עזרא זוסמן

חרות ההוגה בממלכת ההגות

מאת ישראל קולת

ישעיה ברלין, „נגד הזרם, מסות בהיסטוריה של האידיאות", ערך והוסיף הקדמה הנרי הארדי; הקדים מבוא: רוג'ר האוזנר; תירגם מאנגלית: אהרן אמיר; סדרה „אפקים", הוצאת „עם עובד", 1986; 507 עמ'.

הכותרת המשותפת למסות אלה של ישעיה ברלין מבטאת מסות רבות ושונות והמשתרעות גם על תקופות שונות. רובן של המסות אמנם מתייחס ל„תקופת ההשכלה" במובן המסורים שלה, היינו למאה הי"ח. אולם ההוגה העתיק ביותר הנדון כאן הוא מקיאבלי בן המאה הט"ו־עשרה. ההוגים המאוחרים הם הרצן, הס, ד'יסראלי ומארקס בני המאה הי"ט: ההוגה המאוחר ביותר בזמן הוא ג'ורג' סורל שעיקר כתיבתו והשפעתו היא במאה העשרים. אלה הוגים שונים מאוד ברמת ההגות, ברוחב ההשפעה ובעומקה.

המכנה המשותף למסות אלה הוא בכך שהן עוסקות בהוגים שסבו נגד הזרם המרכזי של מחשבת זמנם. בעוד שההשכלה ביקשה להעמיד את העולם על מסקנותיה החד־משמעיות של התבונה, הנה אלה הראו את ריבוי הפנים של הדעת, הביטוי והערכים האנושיים. בעוד שההשכלה נתנה יתרון לפרט, לזכויותיו ולהגותו – הנה הוגים אלה הקנו חשיבות להתייחסות לקבוצה הבריתית סגולית – עד או אומה, קבוצת לשון או גזע. העיסוק בהוגים ש„נגד הזרם" עשוי ללמד על גישת היחיד של ברלין הנוהג יתרון לייחודה של האישיות ולריבוי של הערכים, ואין לומר כי ברלין בוחרה דווקא עם הערכים של ההוגים שסבו „נגד הזרם": הוא ללא ספק מכיר בערכה של ההשכלה ורעיונותיה בתולדות אירופה – אולם הוא יתנגד לשלטון יחיד של מערכת אידיאות זאת. ההשכלה היא שלב בעיצוב פניה של אירופה והאנושות כולה ויחוס אליה הוא מכון לבקום הרציונליות בחברה, כולל בישראל של ימינו. השאלה היא עד היכן מגיע כוחו של רעיון זה והיכן גבולותיו. ברלין מבקש להתחום להשכלה את תחומה.

תקופת „ההשכלה" יפה אולי יותר מתקופה אחרת להוכחת טענתו של ברלין על ריבוי אפשרי העבעה. הכתה „השכלה" משמש פעמים רבות לציון מערכת אידיאות ולציון תקופה היסטורית. כפל משמעות זה עשוי להעיד על ההשפעה של אידיאות בהיסטוריה, אך, גם על ההתנגשות של אידיאות בתנאים חוץ־אידיאיים כמו חברה, כלכלה וכיוצא באלה. בהצבעה על ריבוי הפנים של הגות התקופה הוא משחזר אותה, חלקית לפחות, כדרמריפנציה היסטורית. מבחינת תולדות המחשבה הוא מראה כי דווקא בתקופה שהבולטים בהוגיה חתרו לגלות את האמת האחת והיחידה של התבונה והטבע, היו בעלי אמיתות שונות ואין לדחות תורה אחת מפני האחרת.

רעיון ה־Zeitgeist („רוח הזמן") הכופה את מרותו על ההוגים, הקבוצות החברתיות והתנועות ההיסטוריות נופל על ידי כך. ברלין גם לא יראה בהלך האידיאות כלבים בהתפתחות רוחנית הבולטים אל הבנת התבונה, בבחינת תהליך פרוגרסיבי הדיקוני.

ישעיה ברלין

ספרו כל ברלין מוגדר כמסה ב„היסטוריה של האידיאות" – ענף היסטורי בעל מובנים רבים והמחייבים אודותיו רוחה בשנים האחרונות. מסות אלה נכתבו לפני כשלושים שנה ואין גם לומר כי ברלין נותן דין וחשבון על סיכומו בתולדות האידיאות. ביותר כעין זה כבדי יותר בבבא שחוקרים הולך האחור לספר – אולם הקורא יכבד בכלל המסות גם על סיכומו של המסאי.

ברלין אינו עוסק ברעיונות ובמוסכמות המקובלים בחברה ואף לא בהקשר ההיסטורי הישיר שמתוכו צומחים רעיונות ועליהם הם משפיעים. הוא עוסק בהוגים בעלי שיטה האבונים על מושגי המחשבה ושאולי אינם מובנים לקהל הרחב במלוא הפיתוח והדיוק של מחשבתם. אולם כשם שהוא מאמין במשקלה של האישיות בהיסטוריה הוא מאמין במשקלו של הפרט בתולדות האידיאות – בין שהוא מבטא תפיסה כוללת הקיימת שלא במפורש ברקע האינטלקטואלי החברתי ובין שהוא יוצר גישה חדשה. הגפילים של הגות אמנם יורדים אל כספות האדמה ומקבלים פנים חדשות – אולם אין זהותם האישית מטשטשת.

מאידך גיסא אין לומר כי ברלין רואה את האידיאות של ההוגים כשרירות בכלכות הצרופה של ההגות. מכלל מסותיו ניתן ללמוד, כי הוא אינו רואה באידיאות רשויות אוטונומיות ולעתים הוא נוטה לייחס אותן לתגובות פסיכולוגיות או למצב חברתי. כך מסביר ברלין את עליית הלאומיות והאידיאה הלאומית כתגובה בפגיעה בכבוד העצמי. הוא מוצא מכנה משותף לנביא הרדיקליזם של המאה הי"ט קרל מארקס ולנביא הגל הפרברות בנימין ד'יסראלי. שניהם הושפעו ממעמד השוליים של היהודי. הוא מסבע את התפתחות רעיונותיהם השונות כל כך.

יתר על כן, בדרך תיאורו את האידיאות של ההוגה משולבת לעולם הגותו של הפרט עם הביוגרפיה שלו. דבר זה בא כדי להסביר את האידיאה גם בהקשר הביוגרפי – אולם בעיקר כדי להסביר את תפקיד האידיאה בחייו של הפרט. ברלין אינו מעוניין באידיאות הבלתי אישיות בהפשטה לשמה: אלא בביקומן של האידיאות בחיי הפרט, הקבוצה החברתית והאנושית, במקרה זה באיזור התרבות האירופי.

ברלין רחוק ברחק רב מן הנטייה הרווחת כיום בתולדות האידיאות לחפש את „האפיסטמה" את המבנה הכללי והבלתי אישי של אידיאות. אכבלה זאת מפיה (Foucault) הוא אחד מנציגיה המובהקים, תידחה בוודאי על־ידי ברלין והוא יראה בה ההתבטאות של הגות האנושית.

„ההשכלה" הנטייה לאבא את „הדעות הקדומות" של הדורות הקודמים ולהפליס את התבונה. התגלות התיאוריות של המדעים המצפיפים (כמו תורת ניוטון) התחבר אל פילוסופיה סוללת. הדעת המיוחדת אכוכה היתה לעבור כל נאבנות, הרבכת הלב והסבורה. התפיסה האינטלקטואלית החולה גם על הספרה הדתית. המסברים המבוססים על זכות אלוהית או על ירושה אבותים להיות בתולפים בשלטון תבוני.

ההשכלה לא היתה חד־משמעית ורבלה להעלות ריבויים שונים של אנושות. כבאן אנושות אכראית לעצבה ויוצרת את העולם כבוח הבנתה התבונית כפי שכתב קאנט, ומבאן – אנושה המכלת על־ידי חוקים מצוים כעולם הפיסיקלי. ברלין תופס גם באידיאה של שלטון התבונה חוקי הטבע של ההשכלה שני כיוונים: את הכיוון של הולבך הרואה את ביטויה של האנושות בהתקדמות המדעים והציוויליזציה ההומנית ואת הכיוון של רוסו המבקש את הווה אל הטבע. אולם עיקר ענינו בספר זה הוא הכיוון המנוגד לדפוס האחיד של התבונה.

גיבוריו הם ההוגה הנאפולי של ראשית המאה הי"ח ג'יאמבטיסטה ויקו (VICO) ויוהן גוטפריד הרדר הגרמני, בן סוף המאה הי"ח.

ויקו זכה בשנים האחרונות לתחייה בהוקרה. תובנתו בראייה הכוללת הרב גונית של הציוויליזציה עוררה אותו בעיני חוקרים עדיף על מארקס ובוויקו? המי־צודיים. ויקו הבדיל בין חוקי הטבע לבין התפתחות האנושות, הדגיש את הריבוי של לשון ובנהג, סבע ריבירה ולא את הדבט והאחד. המיתוס לא היה לגבי דידו בריות ובן תקופת בערות, אלא ביטוי לגיבושי של האנושות, ביטוי שאין הבורע יכול להבדיל אותו.

(המשך בעמוד הבא)

דרכי אל הלכסיקון ודרכו של הלכסיקון

מאת ג. קרסל

דרכי, מלשון־יחיד, לאו דווקא. היתה זו דרכו של דור, שראשית־גידולו חלה בימים שלאחר מלחמת־העולם הראשונה ועל תילי משואותיה של המלחמה. מדינה זו עבורה לאחר מערכות־מלחמה נואשות, שבגללן עשינו ראשית ילדותנו כפליטי־מלחמה בבוהמיה, מורשתה של אוסטריה לתחומיה של פולין החדשה. העיירה, יהודית ברובה הראשון עד האחרון, ככל שהודלדל הזמני נתן בה אותותיו, בן היתה משופעת בכוחות רוחניים־תרבותיים. התרבויות הזרות שהשפיעו על האוכלוסיה היהודית־הגרמנית השורשית, ליד הפולנית החדשה והתלושה עדיין, נתבטלה בבורתם מכוחם של בני־הדור הקודם האוסף על הציונות והתרבות העברית. באמצעיהם הוליכו הולך לקרב אותנו למקורות העבריים והקימו את הספריה הציונית, שהיתה לנו מקור־חיות – אז וימים רבים לאחר מכן.

והנה שעם כל המליצות שהושמעו מאז קום המדינה על חלקה של הספרות העברית בתקומתה המחודשת של מדינתנו, עדיין לא נוסף ולוא גם במידה קטנה, אותו חלק מכריע שמילא הספר העברי בדרכנו לארץ והתערותנו בה בעבודה ובתנועת־העבודה. בלענו ספרים בשתי הלשונות הלועזיות, גרמנית ופולנית, אולם כל ליבנו נתון היה לאותם הספרים והקונטרסים המעטים שהיו ברשותנו בעברית. יום שקיבלנו חלק חדש של „כל אגדות ישראל" או של „מגבורי האומה", היה חג ששום נועם בעולם לא ישווה לו. הספרים האלה היינו אותנו, ילדים ונערים. ואין צורך לומר, כי ביום שקיבלנו מהארץ את „בן ארצי", עיתון־הילדים, עומדים היינו משתאים ופעורי־פה למראה פלא זה של ילדים דוברי עברית מילדותם. אלה, וכן העיתונות הארצישראלית שהיתה מתקבלת בקביעות בביתנו (אחותי הבכירה פתחה את העליה החלוצית בעיירה היתה פוקדת אותנו מדי פעם בפעם ב„קונטרס", „הפועל הצעיר" ו„הארץ" ולאחר מכן גם „דבר"), הובילו אותנו באורח טבעי לארץ־ישראל. אולם עד אז השלימה לנו הספרות העברית את הארץ שהזיתה בדמיוננו.

לצערי אין בכשרי עשוי להביע מה היה לנו כל חדש של אגרות אחד־העם, או גליון חדש של „כתובים" (עקר של „כתובים" שהעליתי משם מסרתי לארכיון הציונית. ליד זה שימשו אותנו בעירוב ספרים, או נכון יותר, ספרי־לך למאות שגילינו פה ושם בעיירה הסביבתית (לרובם חסרו גם השערים). בלענו מכל הבא אלינו – „זכרונות לבית דוד" ליד כרכים בודדים של „ארצו ישראל", שהובאו על ידי אחד בר־אוריין מתושבי הכפר הסמוך. סמי מכאן קריאה שיטתית, שכן קנה־המידה היחיד היה: השגת הספר. רק קימעה קימעה החלה להצטייר בליבנו אותה גאלריה מפוארת מדורות עבר ומשל ימינו, שכה הרבה אנו חבים לה והומה שכל ימי חיינו לא נספיק לגמול לה אלא מעט מן המעט תמורת שעות־החסד הרבות שהעניקו לנו בימי ילדותנו ושחרותנו. בהדרגה התוודענו לאלה גם על ידי „מבחר הספרות" של טביב ו„ספרותנו החדשה" של מ. רבינוביץ, או מקריאת הנקרולוגים המפורסמים והחשובים עד היום. שנמבאו לנו בכרכים הבודדים של „לוחות אחיאסף". כך למדנו לדעת אנשים דגולים אלה, שעשו את ספרותנו לכוח־השפעה מעצב של הדור, אם דורנו שלנו ואם הדורות הקודמים.

ואופייני הדבר, שאנו הצעירים לא היינו מבחינים בין הסוגים והכותבים השונים של ספרותנו זו והמידה שהם שקעו בכל ישותנו כ„דור דור ודורשיו" וב„ספרי אגדה", שכן נמזגו כל הצורות והנוסחים לכלל אוצר אחד גדול, חופת העברית, שהיתה לנו „המדינה בדרך" עד עלייתנו.

העלייה ארצה בכל ששינתה את מהלך חיינו, מן הקצה אל הקצה כן גדלה ההשתאות למשמע העברית החיה והספרות הגיעה אלינו כבר לפני כן. יחד עם כך באה ההשתאות לאין קץ למראה אוצרות הספרות, שהיו עד אז נעלים בפנינו. בבת־ראש „נחתר" עלינו כל אותם הספרים, כתבי־העת והעיתונים, שרק את שמעם שמענו עד אז. לא יישכח הרושם הכביר שהותיר בלב ביקור ראשון ב„ספריה הלאומית" לפני שלושים וחמש שנה ומעלה. האם לא חוזה בחזיון אתה למראה אוצרות אלה לפניך ואי אתה צריך לכתת רגליך (הדברים פשוטם כמשמעם) קילומטרים מרובים לאחר הכפרים הנידחים על־מנת למצוא שם אצל איש־כפר, שהוא גם בר־אוריין מופלג, ספר שאליו כלתה נפשך. עומדים היינו לפני המרבים המשפעים נפעמים ותוהים לאושר אין־קץ המשתרע לפנינו – ואין לך אלא להושיט את היד.

הושטנו את היד – ועוד איך עשינו זאת...

★

– – – בראש־וראשונה, הוא היסוד בלכסיקון זה, הושם הרגש על היסוד האינפורמטיבי. זה מקרוב שמעתי כדי סוך הגרה, שאין כמותה למצות את הדרך בה הלך חקר הספרות העברית עד כה, על אף הישגים מרובים שלו. נתרבו הידיעות וריבוי זה הוא ביחס הפוך לידיעת. המצוי ולוא אך במקצת בתחום זה ובנעשה בו בשנים האחרונות, ייתקל בתופעה זו כמעט על כל שעל ושעל. יש איפוא להימנע מריבורים מתמיים ולהידרש לנתונים מדויקים בכל האפשר. המבין יבין למה הדברים מכוונים. אולם בקצרה אי־אפשר לי לא להזכיר את התופעה המצערת, שבתחום זה רב ביותר מעשה ההעתקה מספרי־שימוש קודמים, ואילו החומר עצמו, העצום במימדיו, נשאר כמעט גנוז וחתום מעיני המכבסים את החומר בלכסיקונים.

והאי, כנוהג שבעולם יש העוסקים באיסוף החומר וכינוסו, ולאחר־מכן בא הלכסיקוגראף ומגבש אותו בצורת הלכסיקון. אולם אצלנו, ועל כך כבר נשתברו קולמוסים לאין־ספור, עדיין מתנהל חקר הספרות ללא סדירות כלשהי לכינוסו של החומר העצום הזה. אין מתורל זה מפריע כנראה לפתח ריעות ותיאוריות הממלאות את החלל הריק מידיעות. הדוגמאות מרובות וזה עשרות שנים שכותב־השורות האלה „מתכתש" עם רבים וטובים גם מעל עמודי „מאזנים") בעניין זה ללא הועיל. עדיין רווח, למשל, הנוסח של „חיבר כמה ספרים" ואי־אתה יודע לשם מה צריך בכלל לכסיקון אם סימנו המובהק הוא הסתמיות הזו שאינה אומרת הרבה.

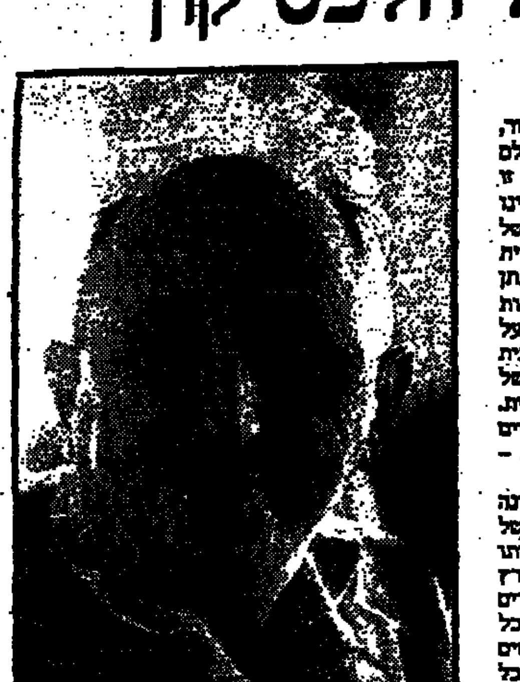

ג. קרסל — שנה למותו

רמזתי לעיל על סוגי־הספרות השונים. דומני שלמותר לאכבר על כך אף מלה אחת, אפילו אם הדרך הזאת תעורר התנגדות, שכן המקפה חטיבה אחת, בלבד מקפה עולם ומלואה של ספרותנו הדברים ארוכים. יודעני, שבעיקר צרה עינם של הבלטריסטים של ימינו בכל שאר הסוגים שמחוץ לתחום „היפה". אולם המשקיף על התופעה הגדולה של ספרותנו כעל חוויה תרבותית גדולה של העם, ישתאה למראה צרות־עין זו, המתבטאת גם בכמה וכמה גילויים אחרים, שכן הראוי להרחיב גם עליה את הדיבור.

בשל יסוד אינפורמטיבי זה מתקבלת איפוא טעות „אופטית", הרחוקות כביכול את העיניים: סופרים לא־חשובים תופסים לעתים מקום גדול יותר מחשובים וקיימים, והכל בשל כך שהם הירבו בהוצאת ספריהם ורשימת ספריהם היא איפוא ארוכה, או תורגמו עשרות ספרים והם תופסים טורים מרובים. ברם המעיין בנוף הערך יבחין מהעמודים הראשונים שכאן בלכסיקון זה, החסר כל יסוד הערכתי, אין חשוב ולא־חשוב, שהכול חשובים לגבי הלכסיקון. וודאי שלבעל הלכסיקון יש סולם הערכות. אולם את זאת הוא ישמור בלבו, ולכל המרובה יכתוב על כך בשאת האכסניות, אולם לא בלכסיקון זה, שהיסוד האינפורמאטיבי הוא הקובע בו ולא יסוד החשיבות.

מכאן ליסוד השני, ששקדתי עליו ביותר: שימוט היסוד ההערכתי. ואף שכבר רמזתי על כך לעיל, יש לי צורך לחזור ולהדגיש שאין דבר קל מאשר לבוא להעריך בלכסיקון סופר מסוים, על־אף כמה תנודות, פותקים. [illegible] זו שאין להכביס כלל את היסוד ההערכתי ללכסיקון, שמרובות ושונות הן הדיעות על כל אחד ואחד ואין רשות ליחיד להכביס מהרהורי ליבו לספר־שימוש. אכן, דבר זה מקובל אצלנו לא מעט, אולם כשם שלא קיבלתי במה וכמה מוסכמות של ספרי־השימוש שלנו, חלקתי עליהם גם בכך. אמת, נמצא אני מכשיל לא מעט את הרבים בהסתפקות זו בתחום הרקורטיבי, אולם מכשלה זו קטנה היא מזו שאגדיר סופרים מסויימים במילי־סרק אך ורק בכדי לצאת חובת ההגדרה. ומכיוון שמיכתור ההגדרות אינו רב ביותר, אין מנוס, כפי שזה אירע לא אחת, בספרים מסוג זה, להתחיל במחזור אחד מראשיתו עד כלה ולאחר־מכן לפתוח מחדש באותו מחזור המלים וההגדרות. יאמרו, שזהו אופיין „נס", אולם מה אעשה והדוגמאות לפני, שלצערי איני יכול לנקוב בשמותיהן.

וכאן אנו באים לאחד היסודות האחרים, המפורש ביותר לתמיהות ושאלות: מי ומי הנכנסים ללכסיקון ומה קנה־המידה ל„סופר"?

תשובות רבות, מכבות ומוסכמות לשאלה נצחית זו. יש אומרים שבדור אחד יש לכל המרובה עשרה סופרים בלבד (ושמעתי זאת מפי אחד מגדולי סופרינו). אולם יש אומרים שכל שנתן ידו למעשה הגדול והרב של הספרות העברית ראוי לו להיכנס ולהימנות – ואין נתינה גדולה מכתיבה. אכן השיג עלי אחד המבקרים, המתנגד בכך שיצא כבר מ„שלב פרימיטיבי בסלני זה" של הכללת סופרים שהודיעו על שריפות בעיירות. מה אעשה וכותב דברים כעין אלה אינו יודע, במחילה מכבודו, מה הוא סח. ראשית אין הוא יודע שגדולי־הגדולים הודיעו על שריפות בעיירות ואף התחילו בכך (סוקולוב, שלום־עליכם ורבים אחרים) ושנית, והוא העיקר, אין הוא מצוי כנראה אצל שמות אלה, שאילו היה מכיר אותם, ולוא גם במקצת, היה יודע שרובם ככולם של אלה היו בזמנם „פירסמו" ידועות ורק קוצר זכרוננו השכיח אותם. אולם משיכה זו עד להיפרייה בעטיפה של „שלב" מתקדם יותר ומהדרני יותר עדיין רחוקה הדרך.

חלוצי המולטי־מדיה

מאת טליה רפפורט

מתוך תיאטרון התמונות של קנדינסקי ל„תמונות בתערוכה" של מוסורגסקי.

שיחזור תיאטרון התמונות של קנדינסקי למוסיקה של מוסורגסקי שהגיע עתה אלינו מגרמניה אחרי שבוצע שם לראשונה ב־1918 בבאוהאוס (בית הספר המפורסם לאמנויות) ובשניה בברלין ב־1983 עדיין מסקרן היום מכמה בחינות. ראשית, זוהי הזדמנות לראות פן פחות מוכר של קנדינסקי, הידוע בעיקר כצייר ותיאורטיקן. שנית, מעניין לראות את ביצוע המולטי־מדיה ולחזות באחד המקרים הראשונים של שילוב תחומי יצירה שונים (מוסיקה, ציור, תיאטרון ותנועה) – תופעה שהיתה אז חריגה ומהפכנית, אך הפכה למרכזית בעשורים השנים האחרונות ולכן יש בשיחזור יחידה חלוצית כזו רלוואנטיות מחודשת.

למי שמכיר את סגנונו של קנדינסקי בתקופה בה לימד בבאוהאוס (33–1922) יראה המופע הזה כהפעלה תלת־ממדית ומוארת של ציוריו מתקופה זו. השפעת הגישה הגיאומטרית והטכנולוגית של הבאוהאוס (שהתבטאה שם בכל שטחי הלימוד – אדריכלות, עיצוב, ציור, פיסול, תיאטרון) ניכרת היטב במופע זה ויש בו גם שמץ מסגנונו של אוסקר שלמר, מנהל סדנת הבמה של הבאוהאוס, שהירבה „להחביא" את רקדניו בתוך תלבושות מבניות־דומיות וגם תנועותיהם היו נוקשות וקפובות כמתבקש מכך.

קצת רקע היסטורי על רעיונות המולטי־מדיה של קנדינסקי: תחילת של כיוון מחשבה חדש זה היתה כבר ב־1911 כשקנדינסקי ופראנץ מארק הקימו במינכן את קבוצת „הפרש הכחול" ובשנה שלאחריה הוציאו לאור קובץ עשיר ומגוון של יצירות ומאמרים ציור, פיסול, פולקלור, מוסיקה ועוד. אלבום זה ידוע בשם „אלמנך הפרש הכחול" וקנדינסקי הגדיר כספר שייכתב על־ידי אמנים בלבד, ציירים ומוסיקאים יחד, בהתאם לעיקרון שהפרדת האמנויות זו מזו תינתקן מן האמנות העממית, ציורי ילדים, אתנוגרפיה וכו' מזיקה. לדבריו, החומות המסורתיות הנוקשות שחצצו בין תופעות הקשורות זו

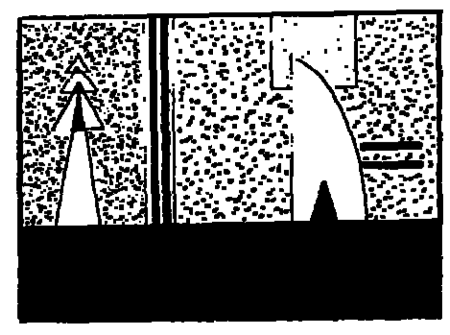

לזו לא נתנו לא מנוח, ולכן תרומתו של קנדינסקי עצמו לקובץ הוא מאמר שנקרא „צליל צהוב" – שם המבטא את רעיון שילוב האמנויות. הוא מדבר בו על חוויה סינאסתטית (מיזוג אקסטטי של קליטת כמה חושים יחד, כמו למשל שמיעת צבעים וראיית קולות) וחולם על אמנות טוטאלית המשלבת מספר תחומים, אותה הוא מכנה „האמנות המונומנטאלית של העתיד". חזון זה הוא תקדים למיצגי המולטי־מדיה של זמננו. גם המלחין הרוסי סקריאבין תרם, אגב, ל„אלמנך הפרש הכחול" יצירה בשם „פרומתיאוס או שיר האש", שהיא סינתזה של מוסיקה וציור וכללה עוגב צבעים שהקרין אורות צבעוניים על פי מערכת תווים.

גם בספרו החשוב של קנדינסקי „על הרוחני באמנות" שפורסם אף הוא ב־1912, בולטת הקבלה העקיבית בין צבעים לצלילים וכל אחד מן הגוונים זוכה בו לא רק לניתוח סוג התנועה או הדימוי האופטי שלו, השפעתו הרגשית והאסוציאציות הנילוות לו, אלא גם ציון כלי הנגינה שצליליו תואמים את התחושה שיוצר אותו גוון. לדוגמה „בתיאור מוסיקאלי דומה הכחול הבהיר לחליל, הכחול הכהה לצ'לו וככל שהוא מעמיק יותר הוא נעשה דומה יותר ויותר לצלילים הנפלאים של הקונטראבאס בצורה עמוקה וחגיגית אפשר לדמות את צליליו של הכחול לצליליו של העוגב העמוק."

לאור כל זאת, מעניין לראות היום, שישים שנה אחרי, איך הוגשמו כמונו רעיונותיו התיאורטיים של קנדינסקי וגם אם לעין העכשווית, המורגלת לפעלולי וידיאו [illegible] קסם לא מבוטל.

כאחד הקטעים במופע הנוכחי עיצב גם קנדינסקי את שתי התגרניות בשוק כבובות מיכאניות שגופן מורכב מצורות הנדסיות בצבעי זהב וכסף ותנועותיהן חדות וקטועות בהתאם.

מלבד קטע זה וקטע בו מופיעות צלליות של שתי דמויות ממשיות – גביר יהודי ונער קבצן – כל יתר התמונות נעות ומשתנות במיתוכן, צבעוין ותאורתן לנוכח עינינו או מופשטות, שהרי קנדינסקי ידוע כאבי [illegible] עולים [illegible] חזרות בחשיבה ובהתפתחות [illegible].

גירוד אובססיבי

יורם קופרמינץ – בגלריה „רגע", הרצל 113, ת"א

יורם קופרמינץ מציג סידרת עבודות שמשחזרת, לדבריו, באופן כמעט מופשט חוויה אישית של פציעה במלחמת יום־כיפור שגרמה לו טשטוש ראייה ופצעים מגרדים.

אלו הם, בעצם נתונים חוץ־אמנותיים שהרלוואנטיות שלהם בהתייחסות לעבודות עצמן מוגבלת בלבד. אובססיית הגירוד אמנם ניכרת בטכניקת העשייה, אך יש, כמובן, לשפוט את הדברים בהתאם לחוויה האמנותית שהם יוצרים ולא על פי הלחץ הפרטים שהם משדרים.

העבודות גדושות בצורות שמתפתלות כתולעים, נחשים, או קרבסקות. יש בכך המשך ישיר לסגנונו שלל קופרמינץ בעבר ולאיפיונים של קבוצת „רגע", אליה הוא משתייך, אלא שהפעם ויותר קופרמינץ על הפרצופים, העיניים וסימני הכתב הערבי שצפו בעבודותיו הקודמות ועל פני השטח היבשים לטובת טיפולים רב־שכבתיים יפים וקורנים יותר של צבעים, צורות, קוים ומירקמים.

לכל אחד מן הציורים צבעוניות, דחיסות וויבראציה קצת שונה, אך הם מהווים רצף די אחיד. יש במכלול האובססיבי הזה לא־מעט הבאות חוויתיות מקטעים מעניינים, מתמונות שלמות ויותר מכל מכוחה של המרוכז של שורת העבודות, אף כי בהתרשמות ראשונה קצת התקשיתי להסתפק בבה שנראה לי כמערכת אפקטים יפים בלבד, לאחר זמן מה „סוכים" גם ההבעה הפנימית והערכים הציוריים שיוצרים חוויה אמנותית מספקת.

עוד חודש, עוד שנה

תערוכת גלריה „בוגרשוב" בפסטיבל עכו וקטלוג שנתי שלה

גלריה „בוגרשוב" חוגגת בעוד כחודש שנה לקיומה והיא מציינת זאת בקטלוג יפה שיצא לאור יחד עם תערוכתה בפסטיבל עכו ולקראת תערוכת סוף שנה ותחילת שנה נוספת שתתקיים בקרוב בתל־אביב.

בקטלוג תערוכה בעכו, שנאצרה כבר על־ידי האוצרת לשנה הבאה, דגנית ברסט, משתתפים שמונה אמנים (שישה מהם, אגב, נשים), שעוסקים בציור ופיסול עכשווי ודעגן. נעים לציין, שכולם על רמה ושכל אחד מהם פיתח שפה אישית ייחודית ומדוברת. מיעוטם כבר הציגו בגלריה בוגרשוב (שהציגו עד כה במקומות אחרים) יציגו שם בהמשך.

עבודותיה האחרונות של סמדר אליאסף רוויות שכבות של צבע עמוק והתרחשויות ציוריות עשירות, היוצרות אווירה מיוחדת במינה. מירי נשרי הציגה בעכו ובקטלוג עבודות על דיקט מסידרת „עיניים שלי" שראינו לאחרונה בגלריה „קלישר", המתאפיינות, כרגיל אצלה, באווריות מדוגשת וגמה, שפע של צורות מתפתלות ומשחקים אסוציאטיביים וצורניים („עיני" הצץ, ביצירת־עין ועוד).

סיגל פרימור היא אחת ה„ירוקות" מבין השמונה. עד כה ראיתי פסלים שלה (שהיו בהולט מקוריים ומסקרנים) בתערוכה זוכי מילגות קרן „שרת" במוזיאון ברמת־גן. גם בעכו הציגה פסל בטכניקה מעורבת ובאותה גישה המשלבת קונסטרוקציית ברזל קלה וחלולה עם מספר אלמנטים התלויים ונשזרים בתוכה וסביבה. אחד מהם היה צילום גדול באווירה ביזנטית־סוריאליסטית שניצב לפני המיבנה הפיסולי. אף כי הקשר בין שני המרכיבים הללו נראה לי עדיין בעייתי, הפסל מבטא חשיבה אמנותית מעניינת. בקטלוג מופיע פסל אחר שמצולם עשר פעמים מזוויות ומרחוקים שונים כך שאפשר [illegible] צב יצחק גולומבק, הוותיק קצת יותר, משלב בפסליו חומרים ודרכים שונים למערכת מפתיעה ומתוחכמת.

בעכו וגם בקטלוג מופיע אחד הפסלים המרשימים שהוצג בבית האמנים בתל־אביב לפני חודשים ספורים והיה תענוג לראותו שוב. טוב שיישאר לפחות תיעוד חלקי כזה מכל הפעילות האמנותית התוססת שהניבה לאחרונה לא מעט פירות מעניינים. גם במקרה זה מצולם הפסל בקטלוג משני כיוונים כך שאפשר להתרשם מפניו השונים.

הפסלת השלישית בהרכב מגוון זה היא דינה כהנא־גלר, שטרם הזדמן לי לראות עבודות שלה. היא משלבת גושי עץ גלמי, קורות מהוקצעות, כדור עץ, משטח דקוראטיבי מחורר ואלמנטים נוספים למעין שולחן תלת־רגלי מוזר, מוגבה וכאילו מקרטע, בו נרקמים יחסים מעניינים בין הצורות והעיבודים השונים של העץ.

עוד אפשר למצוא בקטלוג תמונה גדולה וצבעונית של תמר קסר כתוספת לתערוכתה שפתחה את פעילות גלריה „בוגרשוב" לפני כשנה. עבודה של אודי אלוני בה הוא משלב, כפי שעשה בתערוכתו המצויינת בגלריה, ציור רב־סגנוני עם מיגזורות שיש וכן אחד משלושת הציורים בשחור־לבן שהציגה דגנית ברסט בעכו, שהם חלק מסידרת „חקירות לוך נס" שמנה הציגה לאחרונה גם בגלריה גלולי מ. הם משופעים ברגמים וצורות: חרוטים, מלבנים, קוקודים ועקלתונים שיוצרים אסוציאציה של זרימת מים, מתקבל צירוף שהוא הנדסי ומסתורי גם יחד.

יש לשבח גם את התערוכה בעכו שהציגה מבחר מרתק וגם את העיצוב הקפדני והנקי של הקטלוג שיישאר כמזכרת מוחשית ומשכנעת לפעילותה המוצלחת של גלריה „בוגרשוב", שהפכה תוך חודשים אחדים למתנת מרכזית בחיי התרבות התל־אביביים.

ניכור בעל נוכחות

פמלה לוי – בגלריה „ארטיפקט", נחמני 43, ת"א

פמלה לוי מעמתת בציוריה הגדולים דמויות של נשים, גברים וילדים לבושים בבגדי־ים או עירומים עם רקע של מגרשי מכוניות, אספה, גרוטאות או בניין בתהליך של בניה (או הרס). רקע כזה אינו תואם את הסיטואציה של האנשים המתוארים, המתקשרת בתודעתנו עם בילוי והנאה. גם כאשר ברקע נראים מתקני לונה־פארק, שרחוקו כן מתקשים עם שעשועים, קיימת אותה תחושה של צרימה, ניכור ואי־התאמה שנובעת מכך, שאין באים בדרך־כלל ללונה־פארק בבגדי־ים או בעירום.

עירומם של המתרחצים הללו (שבאחד הציורים אף מזכירים את „המתרחצים" של סזאן) איננו אסתטי או חושני (כפי שגם אצל סזאן אין הוא כזה), אלא כבד ומגושם כלשהו. תנוחות הגוף נוקשות ולא ניכרות כך שנוצר מתח מסויים. הקשר המוזר והלא־ארטיבי בין הדמויות לסביבתן הבלתי־הולמת מוסיף כמובן גם הוא להרגשת התלישות המלאכותית.

אף כי המקור הצילומי לציורים אלה מורגש היטב, העובדה שהביצוע אינו ריאליסטי מדויק והטכניקה היא לעתים ממש פרימיטיביסטית תורמים אף הם לאווירת אי־הנוחות שהציורים משרים. יחד עם זאת, יש להם נוכחות חזקה וסמכה שאי אפשר להתעלם ממנה.

בין מוצק למרחב

דלית שרון – בגלריה „שלוש", רחוב שלוש 14, נווה צדק

העבודות הענקיות של דלית שרון מתפרשות על קירות גלריה „שלוש" ואף יורדות אל הרצפה ומתאפיינות בפורמאטים לא־אישיגרתיים ובשילוב של צורות הנדסיות עם צביעה ציורית תוססת בעלת גוונים מתמסטסים ובתמונות רגישה.

חדות הצורות מרוכבת על־ידי נגיעות צבע עדינות, אורות [illegible] ומרשימה למדי.

דפדוף ראשון
ספרים חדשים

מאת אבי טנא

חברה

לנסה שאלות

אביב שנות / מאת עמיה ליבליך / שוקן / 365 ע'.

ספר של פסיכולוגית, „אמא של חייל צה"ל", המבקשת „לתעד את השיחות בצה"ל בשנות ה־80 ולבדוק מהי השפעתו על הנפשות החוות אותו". חלקו הראשון מורכב מסיפורים אישיים (של חמישה אנשי חי"ר, שני אנשי תחזוקה, שלושה נח"לאים, חמישה אנשי ציוד כבד, ארבעה אנשי מודיעין ושני חובשים קרביים). חלקו השני מוקדש לדיון על יסוד הסיפורים הללו בשאלות כמו: האם הצבא הנסיון המלחמתי מקדמים או מעכבים התבגרות? האם הצבא משפיע על עמדות מוסריות ודעות פוליטיות? האם אכן אפשר לראותו ככור היתוך חברתי? מסקנות: „קשה, ואולי בלתי־אפשרי, לסכם מאזן פסיכולוגי מעין זה שהבא עד כה. קשה להעריך אם אכן החיוב רב על השלילה. ... אין באפשרותנו לענות על שאלות אלה, אלא לנסות בלבד". בעיקרו של דבר תעודה שמשמעותה פתוחה לדיון. המחברת כבר נודעה לקורא העברי במחקרה־הספריה „חיילי ברזל על וגף ירושלים" ו„קיבוץ מקום".

סיפורת

זר בבית

פריגלמן / מאת אהרן מגד / עם עובד – ספריה לעם / 261 ע'.

המשורר היהודי שמואל פריגלמן, ניצול שואה היושב בפאריס, פולש לפתע פתאום לחייו של צבי ארבל – צבר יליד רחובות המשמש כפרופסור להיסטוריה יהודית באוניברסיטת תל־אביב – ומשבש עליו את כל סדרי חייו. לא זו בלבד שהוא מערב אותו עד צוואר בתשוקתו להיתרגם לעברית ולראות את פרי רוחו בדפוס עברי, הוא גם גורם לכך שנורה, זוגתו של צבי, פורצת בזעקה: „אתה מכניס לי את זה לתוך הבית". פריגלמן מגיע ארצה ומתיישב לעשרה ימים בבית ארבל, נורה נמלטת לירושלים ומשתכנת בהוספיס הסקוטי (שכבר שימש גיבורה אחרת של מגד בהימלטה מבעלה) ומסתבכת באהבה בת־חלוף עם פרא צעיר, והסופרפוזיציה של הרומן הזה ושל בעיותיה הנפשיות ה„נסתרות" מוליכה להתאבדותה. פריגלמן מת גם הוא, בתחושה שצריך להקים את האינטרנציונל של השכל היהודי כדי למלט את מדינת ישראל מן הסכנה האורבת לה. ארבל עושה את חשבון חייו. ובין הדפים גם הגיגים והרהורים הנוגעים בבעיותינו הקיומיות.

כתב־עת

ישראל והתפוצות

גשר (116) / העורך שלמה שמיר / הקונגרס היהודי העולמי / 156 ע'.

ארבעה מדורים בחוברת החדשה של „גשר". „ישראל והתפוצות" נפתח במאמרו של מרדכי בר־און על שוליות יהודית ובעיית הזהות היהודית בגולה ונמשך בעיונים המוקדשים לכמה קהילות וארצות (מבריטניה דרך אירואן ועד ארגנטינה). במדור „עיון, הגות ומחקר" מאמר הערכה של ישעיה ברלין על נחום גולדמן וכן יש שם על סובלנות בין דתות כתיבתה במשנתיהם של מנדלסון ורוזנצווייג (משל אליעזר שביד), על קללת הגבר (משל יוסף נדבה), על אמריקה נוצרית או אמריקה חילונית מנקודת־הראות של יהודי ארה"ב (משל יונתן סרנה) ועל ההגול היהודים במלחמת העולם הראשונה (משל אליעזר יאפה). עוד בחוברת תגובות וסקירות ספרים.

היסטוריה

הצלה, בריחה, העפלה

יהדות מזרח אירופה בין שואה לתקומה / עורך בנימין פינקוס / אוניברסיטת בן־גוריון / 459 + 6 ע'.

אסופת מאמרים המתייחסים למה שעבר על יהדות אירופה בשנים 1944–1948. חלקיה שלושה. בראשון („יהדות ברית־המועצות") נידונים, בין השאר, עניינים כמו „הוועד היהודי האנטי־פאשיסטי בברית־המועצות וההתעוררות היהודית בשנים 1944–1948". בחלק השני („יהדות מזרח אירופה") יש פרקים על פולין, הונגריה, רומניה, צ'כוסלובקיה, בולגריה, יוגוסלביה וגרמניה המזרחית. בחלק השלישי („הצלה, בריחה, העפלה") יש פרק המוקדש לאהוד אבריאל ותקופתו ושני פרקים המוקדשים לבן־גוריון. הספר הוא פריו של כנס שנערך בשדה בוקר לפני ארבע שנים, בצירוף מאמרים נוספים.

קבלה

הכתיבות והשמועות

בניין אריאל / מאת יוסף אביבי / משגב ירושלים / ת"ק ע'.

הספר הזה, „מבוא ודרושי האלוהי רבי יצחק לוריא זכרונו לברכה על־פי כתביו ועל־פי כתבי תלמידו ר' חיים ויטל זכרונו לברכה", נועד „לבחון את דברי האריז"ל, הוא שמו של ר' יצחק לוריא ז"ל בדור ראשון, ולבאים באר היטב... הנחתי כי כל מחלוקות הדרושים נובעות מדרך לימודו של האר"י, שהיה בלמד החזור ומלמד ומפרש ומוסיף ומשכלל את דבריו תמיד, וכי כל הדעות השונות שבדרושי האר"י נאמרו בזמנים שונים. הנחתי שאפשר לבחון את כל הדרושים ולסדרם שמועות שמועות – קיבצתי את דרושי האר"י לשמועות, וסידרתי את השמועות לפי תוכנן וסמיכות דבריהן זו לזו, מן הראשונה שכתבה האר"י בעצמו ועד האחרונה שאמרה לפני מותו". ארבעה שערים בספר: שער הכתיבות, מציג את החיבורים שכתב האר"י עצמו ואת אלה שכתב ר' חיים ויטל. שער המקורות „בא לבחון את תוכנן של כתיבות ההדר"ר כדי להסיק את דרך מסירת דברי האר"י". שער השמועות „בא לבחון את דברי האר"י ולבאים באר היטב, ובזה אנו מגיעים אל תכליתו של הספר כולו". שער הסוגיות „בא להוסיף על בניין תורתו של האריא"ל את ביאור דברי תלמידו ר' חיים ויטל כדי להוסיף ולבאר את דבריו „בכתיבות שבהן כתב את דברי האר"י על־פי עצם דעתו ובהן חידש סדר אצילות בעצמו". שער שער עם מבואו ואפילו עם פספסו. בסוף הספר מפתחות.

חרות ההוגה

(המשך מהעמוד הקודם)

מסורת אחרת נגד השכלה מוצא ברלין בהאמאן ובהרדר. במטוטלת של ההשקפות האנושיות מעוררת ההכרה המדעית המבוססת על ההכללה את הבעיה להכרה הבלתי אמצעית של האינדיבידואלי: גרמי השמים או טיפות המים מוכרות על־פי חוקים כלליים – אולם השיר הוא ייחודי. האל המוצג כמתימטיקאי מעורר את הכמיהה לאל המוצג כמשורר. האמאן (HAMMAN) חיפש את ההכרה הבלתי אמצעית של הדברים האינדיבידואליים במקום ההכרה של הדברים הכלליים. הרדר עשה מגישת היסוד של האמאן שיטה שלמה המשתרעת על השפה, הפסיכולוגיה וההיסטוריה. הוא עמד על הכוחות המגוונים המעצבים בני אדם וקבוצות ולא ראה בעבר בערות ודעה קדומה אלא צמיחה ספונטנית. גם ההגשמה העצמית של הפרט אינה יכולה להיות בבידודו אלא מתוך השתייכות לקבוצה של מסורת, מנהג וחברותות.

יש ליחסים בין ה„זרם" של ההשכלה לבין „נגד הזרם" גם היבט יהודי. ההשכלה יצרה את דימוי „החברה הבינלאומית" של שלטון הפרוגרס כשלטון התבונה האחידה המבטלת מסורות, קבוצות אתניות ושפות ויצרה שוה אוניברסלי שהצדיק התבוללות יהודית.

הרדר עסק בשירה המקראית ואף קבע, כי היהודים יוכלו ליצור מחדש אם יושבו אל האדמה העתיקה של ארץ־ישראל. הוא השפיע על ההשכלה העברית, אולם הוא עשוי לשמש גם ראייה למגבלות השפעתן של אידיאות. חברה יהודית שלא היתה מוכנה ללאומיות לא היתה יכולה לעשות שימוש באידיאות המעוררות לאומיות.

החיפוש אחרי הערעור על הדפוס התבוני והאחיד שביקשו אחרים מהוגי ההשכלה להשליט על הדעת ועל החברה מוליך את ברלין לחפש גם אצל הוגה מובהק של ההשכלה כמונטסקיה כפילות: כבר חוקים הנגזרים מתכונות כלליות ישנם חוקים ספציפיים. ואילו דויד יום הטיל ספק הגדול ביחס לדת ולדעת גם יחד תרם לעליית „הפוזיטיבים" שהרגיש את הרגש הדתי הפנימי ואת המעשה המוסרי. הערעור שלו על קיומן של „סובסטנציות" מעבר לרשמים ולצירופם ועל הסיבתיות, חשפה את חולשתה ומשוגותה של הדעת האנושית והוליכה אל האמונה. אמנם היא הוליכה גם אל ביסוס הדעת על־ידי קאנט. עמדתו הפלורליסטית של ברלין קובעת גם את עמדתו להפרדה בין מדעי הטבע למדעי הרוח, כהשקפתו של ויקו. הוא רואה אמנם במדעי הטבע הישג כביר של האינטלקט האנושי, אך אין דבר זה מגיע אותו להעמיד את מדעי האדם על מדעי הטבע. כשם שאין דרך אחת לקיום הסדר החברתי כן אין דרך אחת למדע ובוודאי לא לביטוי האנושי בכללותו.

המסה המרתקת על מקיאבלי היא נסיון בפרשנות ההיסטוריה של האידיאות וניתן לומר, כי היא גם מעידה על מגבלות השיטה. האם יש לפרש את מקיאבלי לפי כוונתו הטקסטואלית ועל הרקע הביוגרפי והפוליטי של זמנו – או שיש לפרש את תורתו לפי הפירושים והמשמעויות שקיבלה בהיסטוריה? ההיסטוריון הגרמני פרידריך מיינקה רצה לתאר את גדולה של אירופה וגרמניה לפי הסתירות בין חוק הטבע וההכרח לבין טובת המדינה. ברלין סוקר סקירה מרתקת את הפירושים הרבים והשונים שניתנו למקיאבלי במרוצת הדורות: אלה שראו בו „אי־מוסרי" ואלה שטענו, כי הוא מעלה מערכת מוסרית חלופית למערכת הקיימת, אלה שטענו כי הוא מבטא קול פוליטיקה האויב למסורות: אלה שטענו כי הוא מתבונן מרוחק המנסח את ההתנהגות הפוליטית בפועל – מעין איש „מדע מדיני" האומרים (סקינר?) טענו כי הוא מפריד בין אתיקה לפוליטיקה. לעומת זאת היו שביקשו לראות אותו מכונן מוסר קיבוצי וקהילתי מעין זה של הפוליס היוונית או הרפובליקה הרומית. ברלין מגיע למסקנה כי אצל מקיאבלי מצויות שתי שכבות: ברוח שיטתו שלו הוא טוען כי מקיאבלי הגיע בשכבה אחת למסקנה שישנן מסורות מוחלטות שונות שאינן עולות בקנה אחד. שכבה שנייה עוסקת בחוסר האפשרות במציאות להגשים אידיאות על טוב האדם והטבת אותו. מכיוון שאין סטיה אחת מוחלטת הרי אין לשלם מחיר מוחלט. מכאן נפתחת הדרך לפלורליזם.

אך בעיקר מקבל ברלין את ניסוחו של מייניקה, כי מקיאבלי נעץ חרב בגוף הפוליטי המערבי בינו לבין החוק הכללי. מייניקה סבר כי הגל ריפא פצע זה בשלבו את המדינה במהלך התבונה. ברלין סבור כי הפצע ישאר לעולם.

רוחית „עריצות התבונה" היא גם דרכו של אלכסנדר הרצן. הרצן הוא מבחינות רבות קרוב לרוחו של ישעיה ברלין. בן לא חוקי זה של אציל רוסי ואם גרמניה נשא את המחאה נגד אי שוויון וניצול, אמנם צלם האדם של המדכאים והמדוכאים כאחד, אולם הוא לא אימץ כתוצאה מן המחאה את הדפוס „המערבי" של דמוקרטיה קונסטיטוציונית וליברלית. הרצן אמנם עבר לאירופה מתוך חיפוש החברה החופשית, והאינטלקטואלית המוסרית, אולם המערב לא היה לו למופת. ברלין מעיד על הפירוש המקובל שלפיו הגיע הרצן לפאריס כמעין אוטופיסט וכי כשלון המהפכה הוא ששינה את דעותיו. לדעתו, היה הרצן ונשאר מבקר הדגם הממלכתי המערבי וביקר את הקונפורמיזם הרבוד והדרוג. הוא התייחס בהסתייגות למדינה המערב אירופית וגם לאידיאות הרדיקליות המופשטות. לא זכויות הפרט מול המדינה העסיקו אותו אלא מקומו של הפרט בחברה. בעיניו נשארה העיקר האישיות, „הברק הקיצי של אושר הפרט" – האמנות כביטויים של חיים אלה. הוא ראה בתוקף הקרבה של דור קיים וחיים ממשיים למען דורות עתידים אשר יזלצו את הפתרון המושלם מתוכה של ההיסטוריה – ובכך ניכר את עצמו לתנועה המהפכנית. האם ניתן להילחם בעוול וגם לשמור על ביטויה הספונטני של האישיות? זאת שאלו עצמם גם המהפכנים הרוסים וגם הוגי התנועה החלוצית הציונית שצמחו על הקרע זה.

לבד מהאינטרס האישי של ישעיהו ברלין כיהודי וכאוהד הציונות כמשה הס – הוא עשוי לשמש לו דוגמא מובהקת לאחרות מקטעויות ומובהקות. הס פרש מן הדפוס האינטלקטואלי של זמנו ונתן יתרון לרגשי ליבו ולמוסר ליבו. הוא אף מצא את הדרך אל הקהילה הלאומית, אותה קהילה שלפי הרדר רק בתוכה מוצא הפרט את ביטויו. ברלין שייך לאותם פרשני הס הסבורים, כי אין רציפות בין העתיד המוקדמות לבין „רומא וירושלים" המאוחרת. הוא היה בן אינטליגנציה שרצונה לפרש את העולם במונחים פילוסופיים ולהוליך את האנושות ממצוקתה ולהביא את תשועתה; הגדרת המצוקה וטיב התשועה היו שונים. הוא סירב לקבל את הפירוש הפילוסופי של הזמן.

ביטול הקניין הפרטי כצו מוסרי או הערכות מדינית אירופה נגד רוסיה נראו להם כפירוש המתאים של אמיתות הפילוסופיה לנסיבות הזמן. רק בשלב מאוחר יותר נתגלה לו, תוך עיון בשאלת היהודים, הערך של סולידריות עם קבוצות בעלות רציפות היסטורית. הוא נעשה אחד מ„מבשרי הציונות".

ההוגה המאוחר ביותר מבחינת הזמן הוא ג'ורג' סורל והוא עשוי לציין את ההתקוממות המאוחרת נגד מורשת ההשכלה ואת משמעויותיה החברתיות והפוליטיות המנוגדות. סורל היה הוגה בודד, מהנדס במקצועו, שפרש כדי להגות ולכתוב על הקיום האנושי וההיסטורי. הוא ביקר את החברה הבורגנית של זמנו והחזיק את ביקורתו אל השורשים ההיסטוריים שלה. החברה הבורגנית של זמנו נראתה לו אכולה בתאוות בצע שלטון בינוניות ושיגרה; הוא דימה אותה לרומא בימי שקיעתה. הבטחות המהפכה הצרפתית לא נתגשמו והאדם היוצר ההרואי נדון לשחיקה. הוא עירער על האידיאל היווני של התבונה השלטת המארגנת את הקוסמוס, החברה והאדם. הוא גם עירער על האידיאל הנוצרי המוצא באמונה את הפתרון של אושר שלום וגאולה הצדיקת האלוהות. האדם של סורל מבקש עבודה יוצרת. חיפוש זה של העצמי הספונטני מביא לאהדה מסויימת של ברלין לסורל אשר גם הסינדיקליזם גם הבולשביזם וגם הפאשיזם ראו בו מורה דרך.

מי שיקרא את סורל ואת פירושו של ברלין לסורל ימצא לא מעט אידיאות המשותפות לו ולרחוקים כמונו בתכלית – אנשי תנועת העבודה בארץ. קשה להצביע על קשר השפעה ישיר, שכן התרבות הצרפתית היתה הפחות מוכרת לאלו שנקראו אבות תנועת העבודה. אולם ביטויה של האישיות בעבודה חופשית, ספונטנית ויוצרת, העבודה כמפעל הרואי וכביטוי החיוניות האנושית מצויים אצל ברנר, באופן אחר אצל גורדון ואצל ברל כצנלסון. כמו סורל הם דחו את הגישה של פאולוס לעבודה המייחסת אותה לחטא ולקללה של „בזעת אפיך תאכל לחם". במקומה הם אימצו – מדעת ושלא מדעת – גישה כשל פיכטה הרואה את העבודה כזכות של הפרט שאין לשלול אותה ממנו. כמו סורל הטיפו גם אנשי „הפועל הצעיר" וגם אנשי „אחדות העבודה", כי השותפות האנושית הבסיסית אינה בהזוקה באידיאות אלא במאמץ משותף.

סורל הקדיש את הארגון „המעמדי" של הארגון המפלגתי והעון כי בעוד שהמעמד מפתח אישיות מוסרית הנה המפלגה היא שותפות חיוורת או ביורוקרטיה טכנוקרטית. אולם הוא היה גם מתנגד לדמוקרטיה ולפרלמנט ותפס את התקנה בחיוניות היוצרת. לא ריכוז הירכוז ופשרה, שהם סגולות החברה הליברלית, היו קרובים לליבו אלא התקוממות. ברלין אינו מגנה את סורל ואינו רואה בו מבשרו הרע אלא אחד מן המורדים נגד הסדר הבורגני ומה שנראה כדעיכת היצירתיות.

המסה המסיימת בספר עוסקת בהערה ללאומיות ובנסיון להסביר מדוע כה איחרו ההוגים להכיר בקיומה כגורם מרכזי בהיסטוריה. הלאומיות היא אחת התולדות של „נגד הזרם" של ההשכלה ובדיונו בלאומיות הקיצונית ניכרות ההרצאתו של ברלין בסיות הסתייגות. הוא דן בלאומיות מתוך מעין נקודת ראות צדדית והיא: מדוע לא הבחינו צופי העתיד של המאה הי"ט בעוצמתה של אידיאה זאת בעתיד. רבים מהוגי המאה הי"ט ראו בה רק תוצאת סיכול ערגה אנושית על־ידי שלטון זר ואם רק ייגמר הדיכוי של גרמניה ואיטליה תשכך התנועה הלאומית ותפנה את מקומה לחרות ליברליות המבוססת לפי מוסכים אוניברסליים של צדק, אושר וחרות. לא כן קרה. ההשתייכות לאומה דוחקה את הקריטריונים האוניברסליים; האומה הסגולית אף נעשתה מכשיר להשתלטות על קבוצות אחרות. ברלין מוצא שני הסברים אפשריים לעירוב לגבי מקום הלאומיות בעתיד. האחד הוא האמונה בפרוגרס; השני – האירופאוצנטריות של המחשבה במאה הי"ט.

הלאומיות מעידה על האפשרויות המנוגדות שבמורשת זרם ההשכלה ו„נגד הזרם" גם יחד – הלאומיות קיבלה גם את צד האור וגם את צד החושך שבהשכלה. היא משמשת עדות לצדיקת דבריו של קאנט כי מחומר העץ העקום של האנושות אין לעשות דבר ישר.

רקע זה יכול להסביר גם את עמדתו של ברלין לציונות – הוא אומר לא פעם כי היא לעתים קרובות הכמיהה הנאון האישי של הפרט למען קיומה והזהותה של היהדות הקולקטיבית.

המסע המרתק על פני הוגים ומשנות עשוי להוליך אותנו אל תפיסת העולם של ברלין האפשר אל ביקורת תפיסת עולם זאת. ברלין סבור, כי אין אמת בלבדית ואין שיטה בלבדית להשגת האמת: בכל שאנחנו חורגים בתחומים מוגבלים של מדע מסוים הולכת ומתרבה התשובות האפשריות.

אולם ריבוי סוגי ההגות והביטוי אינו חייב לומר, כי אין אמת כלל וכי אין אמת־מידה כלל. נביה של ברלין לסקור את כל מרחב האידיאות האנושי מבהות הנהה, כי אין שיטה הרשאית לטעון לאמת הבלבדית. ההשכלה אינה יכולה לדחות את הרומנטיקה והרומנטיקה אינה יכולה לדחות את ההשכלה: הפרט אינו יכול לדחות את הכלל והכלל אינו יכול לדחות את הפרט.

תולדות האידיאות אינן תולדות הטעויות, הדעות הקדומות, אלא מכלול רב גוני בתוכו מתפשת האנושות את דרכה. אין הוא יכול לטעון את הטענה ההגליאנית כי דרך אידיאות שונות ואף סותרות מתקדמת האנושות להכרה המושלמת. אולם הוא מאמין כי ההודאה בלגיטימיות של ריבוי הערכים והשיטות מבטיחה לפרט את חרותו ויצירתו. אם הפרט הוא הערך העליון הנה ברלין גם מקשר אותו בשפע ובריבוי הכצוי בכוללות התפתחות רעיונותיה של האנושות. תולדות כלל הרעיונות נעשות הרפתקת האנושות. אולם בכלל־האידיאות מובא לא כפי שבכללות מצויה התשובה, כסברת הגל, אלא בשום שאין תשובה בהתפתחות ההיסטורית ועלינו לעבוד מול הכללות.

★

תרגום ספר מעין ספרו של ברלין מעלה קשיים לא מעטים. דיונו השוטף והפתוח של ברלין שהאסוציאציות שלו משתרעות על פני מחשבת המערב כולה אינו קל לקורא העברי. גם לקורא האנגלי מצאו המוציאים לאור לנחוץ להוסיף מסה מפרשת.

התרגום העברי מעלה בעיית איות בשמות, שימוש במונחים. המתרגם עבר בדרך כלל בקשיים אלה. אולם Our Lord אינו „רבון העולמים" אלא אדוננו ישו (עמ' 464).

רצוי, לפחות לגבי חלק מן השמות, לתת איות גם באותיות לטיניות: ההוצאה הוסיפה לכרך את הביבליוגרפיה באנגלית של כתבי ברלין וכך ניתנה אפשרות לקורא להודע על כתביו האחרים.

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר ראשון בבוקר

למפעל
"רם – תעשיות" באשדוד
דרושים:

1. מכונאים תעשייתיים
★ בעלי ידע בריתוך
★ יתרון לבעלי רקע בתעשיות מתכת.
★ העבודה במשמרות.

2. סיכאי
למשמרת לילה

3. חשמלאי תעשייתי
★ בעל ידע בארם ישיר
★ יתרון לידע בבקרה מתוכנתת
★ העבודה במשמרות.

לתאום ראיון נא להתקשר 08-561001 לבקש את גדי.

---

5 כוכבים
שרותי כח־אדם
למלונאות בע"מ
דרושים
★ **מנהל מזון ומשקאות** – ים המלח, ת"א, ים.
★ **חשב** – ירושלים, ת"א, ים המלח.
★ **מנהל קבלה** – ים המלח, ירושלים.
★ **שף קונדיטור** – תל־אביב, ירושלים.
★ **מנהל כח־אדם** – ירושלים, ת"א, ים המלח.
★ **שף + סו שף** – ים, ת"א, ים המלח.
★ **אנשי אחזקה** ★ **מלצרים** ★ **חדרניות** ★ **טבחים** ★ **עובדי קבלה** ★ **מזכירה**
טל. לתאום פגישה 03-443712
רח' אבן גבירול 149 תל־אביב
– סודיות מובטחת –

רשות הנמלים
דרוש
רופא
נסיון: 8–5 שנים
תאור התפקיד:
★ אחראי על נושא הרפואה התעשייתית, המונעת ואמצעי ההברואה בנמלי/יחידות רשות הנמלים.
★ מקיים הקשר עם הגורמים הממשלתיים/ציבוריים להם נגיעה בנשא.
★ יוזם ומפקח אחר ביצוע בדיקות רפואיות תקופתיות ואחרות כמתחייב
● בדבר פרטים נא לפנות לכח אדם ברשות הנמלים, רח' דרך פתח־תקוה 74 תל אביב, טל' 03-5121974
● פניות בכתב יש לשגר לת.ד. 61201 בצירוף קורות חיים בכתב יד לא יאוחר מ־13.11.87

לחברת יבוא ושווק ת"א
דרושה
פקידה כללית
1. לאחר שרות צבאי.
2. שעות עבודה: 8.30–16.30.
יום ו' 8.00–13.00.
3. שליטה מלאה בהדפסה.
4. התפקיד כרוך בשליחויות.
נא לפנות טלפונית 03-453153.

לסוכנות ביטוח גדולה
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעל נסיון בענף הביטוח
לפנות בכתב בפירוט נסיון קודם לרו"ח צבי אברון ת.ד. 36382 תל־אביב.

לחברה למדידות והנדסה אזרחית בע"מ
דרושים
מודדים
לטלפן: 03-339415/6

איתמר זיידמן בע"מ
חב' לעצוב יצור ושיווק שטיחים
רח' זבוטינסקי 103 ר"ג
אנו מתחילים בפעילות ומחפשים עובדים לתפקידים הבאים:
מנהל יצור
בעל יכולת טכנית ונסיון בטקסטיל.
רצוי בעל נסיון ביצור שטיחים בעבודת יד ושטיחי PASS.
מנהל חנות
אחראי לחנות המפעל.
רצוי מעצב פנים, עם נסיון במכירות.
מקדמי מכירות
בעלי נסיון, בעלי רכב.
תתכן גם עבודה חלקית.
עובדים למכונות פס
עובדים ליצור שטיחים בעבודת יד.
נא לפנות טלפונית 052-57572

דרושה באזור ת"א
עובדת סוציאלית בכירה
רצוי בעלת תואר שני, בעלת יכולת הדרכה לריכוז צוות עובדות שקום
לפנות בכתב לת"ד 15064 תל־אביב 61150

למפעל לסינטזה אורגנית באיזור חיפה דרוש
מהנדס כימיה
הכישורים הדרושים:
★ נסיון בניהול מתקן כימי
★ עדיפות לבעל תואר שני
★ ידיעת השפה האנגלית
★ מגורים באיזור חיפה
למועמד המתאים מובטחות עבודה רבת ענין, אפשרויות קידום ותנאים ההולמים את כישוריו.
נא לפנות בכתב, בפרוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה.
לת.ד. 3119, תל־אביב 61030 עבור מס' 333
סודיות מלאה מובטחת

NATURE LIFE ניישר קר
קוסמטיקה שוויצרית טבעית
מקורי ובלעדי בישראל
לנשים נאות ונמרצות
★ **אתגר שווקי ועניין**
למתאימות רווחים גבוהים+בונוסים
סניפים בכל הארץ: 03-256879, 051-23390, 052-540298, 04-665473, 02-813701, 053-616370
טלפונים גם בשבת: 03-655786, 08-524323, 057-413243, 03-595956, 063-72583, 04-934754, 04-917345, 06-399279, 08-523296

לבית תוכנה דרושה
פקידה
(אפשרי פנסיונר)
לעבודה במשרה מלאה, לאחר שרות צבאי, נסיון בפקידות, ידיעת אנגלית ברמה טובה, יכולת עבודה עצמאית, נסיון בהקלדה – יתרון
נא לפנות לרונית לטלפון 03-7513886

לחברה מסחרית המובילה בתחומה לסניפים באר שבע וירושלים
דרוש/ה
נציג מכירות מעולה
אם אתה:
★ נמרץ
★ בעל כושר לנהל משא ומתן
★ נסיון מתאים במכירות
★ יכולת התמודדות במצבי לחץ
★ בעל רכב פרטי
ומעוניין בעבודה משתלמת, עם אפשרויות קידום נרחבות,
אנא פנה בצרוף קורות חיים ונסיון אל: ת.ד. 551 ת"א עבור כח־אדם.
סודיות מובטחת

למתנ"ס תל־מונד דרוש
רכז ספורט ומנהל אולם
מורה מוסמך לחינוך גופני, נסיון בהדרכת ספורט או בהוראה ניסיון במנהל ספורט כושר אירגון וניהול עבודה בשעות לא שיגרתיות עבודה במשרה מלאה.
לפנות בכתב יד למתנ"ס תל־מונד מיקוד 40600 או בטלפון 052-63515

לגוף ציבורי גדול
דרוש:
מנהל פרויקט בתחום השווק הבינלאומי
על פנים לענות לתנאים הבאים:
1. תואר שני במנהל עסקים
2. בעל רקע הנדסי/ טכני
3. ניסיון בסחר בינ"ל
4. הכרות התעשיה הישראלית
5. דובר שפה זרה
6. ניסיון בניהול צוות עובדים
המעונינים יפנו בכתב לת.ד. 50084 תל־אביב, 68125

לחברת בניה ארצית גדולה
דרוש
מנהל עבודה מנוסה
לעבודה בירושלים
לטלפן: 02-248618, 02-233820

דרוש
מהנדס בנין
תכנון קונסטרוקציה
בעל נסיון בתכנון
03-442546 בעבודה
ובבית 052-553015

מעונין במשרה
בנושא יצוא־יבוא וסחר בינלאומי בדרגה ניהולית – ותק ונסיון רב
עברית ואנגלית על בוריין
בהצעות לטלפן 03-582019

תשלובת דגשר
לחברת תמרוקים
דרושות
דיילות
לאזור השרון, ת"א, רמת־גן, פתח תקוה, נתניה, ראשל"צ ורחובות.
הכישורים הנדרשים:
★ מעל גיל 30
★ בעלת נסיון
★ בעלת הופעה נאה
נא לפנות החל מיום א' לטל' 03-9233273 לשוש

למפעל דרוש
מסגר מכני
בוגר בי"ס מקצועי
נסיון קודם בפירוק והרכבת ציוד מכני ובריתוך חשמלי.
נא לפנות בכתב לת.ד. 1432 ת"א 61013

לארגון ומדעי ניהול יועצים בע"מ
דרוש
מהנדס תעשיה וניהול
● מגמת מערכות מידע
● רצוי נסיון של 2–3 שנים
● יתרון לבעלי רקע צבאי
לפנות בכתב לת.ד. 20175 ת"א מיקוד 61201

לחברת סחר בינלאומית
דרוש/ה
1. איש שטח
★ דובר פורטוגזית, ברמת שפת אם.
★ אנגלית/עברית.
★ יכולת ניהול עובדים ויחסי אנוש טובים.
★ יכולת לעבודה מאומצת.
2. מזכירה
★ דוברת פורטוגזית/ספרדית.
★ אנגלית ברמה טובה.
★ יכולת הדפסה.
★ כשר לניהול משרד.
המשרות מבוקשות באזור תל־אביב.
המעונינים יפנו בצרוף קורות חיים, בכתב יד לת.ד. 47123 ולציין מספר המשרה

לחברת מחשבים צעירה
דרושים:
1. מזכירה לניהול משרד
2. אנשי מכירות למחשבים
3. אנשי תמיכה למחשבי MACINTOSH
עדיפות לבעלי נסיון
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 51904 ת"א 67132.

שופר־סל
לסניף קרית שרת חולון
דרושים
עובדים כלליים
המעונינים מתבקשים לפנות למנהל הסניף, רח' שרת פינת ששת הימים חולון.

למפעל מזון גדול
באזור רחובות דרוש:
עוזר למנהל שיווק
★ השכלה גבוהה בשיווק
★ נכונות למאמצים מעבר למקובל.
★ יוזם, נמרץ, אנליטי
נא לפנות לת.ד. 22511, תל־אביב עבור "משרה 101".

לחברת אלקטרוניקה בת"א
דרושים/ות
1. פקידה קלדנית
2. מחסנאי מכני
לטלפן: 03-339423/6 לאודה.

למשרד אדריכלים בת"א
דרושים
אדריכלים
נסיון 4 שנים לפחות (טיפול ברשיונות, תכניות עבודה)
לפנות מיום א' 09.00–15.00
03-245198 03-241325

לסיגנל מורס רמת־השרון
דרוש שליח
עם רשיון לטספה למשרה מלאה
לנורית 03-492486

ליפאורדה בע"מ
יצרני מיץ פז ושווספ
ברחובות
דרוש:
מנהל חשבונות
★ סוג 3 להפעלת מערך ספקים ממוחשב.
★ נדרש נסיון קודם בתעשיה.
★ רצוי נסיון בניהול צוות.
★ עדיפות לתושב רחובות והסביבה.
נא לפנות בכתב ליפאורדה ת.ד. 2340, רחובות 76120 לדב גבע.

למפעל בגוש דן
דרושים
★ **הנדסאי/טכנאי ייצור**
נסיון באלקטרוניקה העוסקת תעופתית מעבר משלב פיתוח לייצור סטנדרטי.
★ **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה**
נסיון רב במכונות המופעלות ע"י מערכות בקרה אלקטרוניות.
★ **מהנדס מכונות**
נסיון בתעשיה, רצוי בשטח המזון נסיון בניהול צוות אחזקה
★ **חשמלאי מוסמך**
נסיון רב בתעשיה
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ופרטים אישיים לת.ד. 25176 תל אביב עבור "מנהל כח אדם".

לחברת שיווק דרושים
1. איש מכירות נמרץ
לרשתות השיווק הגדולות לחנויות הכל־בו, מוצרי ניקוי ופרמטריות.
2. אחראי/ת דיילות
בתחום הקוסמטיקה לרשתות השיווק.
לפנות בכתב לת.ד. 1060 רמת השרון 47100

לחברת יוזמה גליל בע"מ
בנשר ובאשדוד
דרושים:
1. **נהגי סמיטריילר**
2. **מחסנאי חלקי חילוף (מפ"ט)**
3. **מכונאי לרכב בלבד**
מועמדים מתאימים יתקשרו לטלפונים 04-220186 04-233641 לצורך קביעת ראיון. תנאים הולמים למתאימים.

למכון לבריאות השן של "אגד" בתל־אביב
דרוש
מנהל רפואי
רופא שיניים מומחה לשיקום הפה
בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד בפרוט נסיון קודם ת.ד. 45516 חיפה 33132
לציין עבור "המכון לבריאות השן"

היפרכל קניון איילון
דרושים/ות
קופאים/ות
לעבודה בשעות הבקר ואחה"צ
– תנאי שכר טובים.
– הכשרה תינתן במקום.
המעונינים מתבקשים לפנות למנהל ההיפרכל במקום.

לחברת אפנה גדולה
דרושים:
1. סוכן
2. מנהל חנויות המפעל
3. מזכירה למחלקת השיווק
לכל התפקידים נסיון של שלש שנים מינימום בענף האופנה.
סודיות מובטחת
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 729 מיקוד: 61007 עבור "אופנה"

לחברה מסחרית גדולה בתל־אביב
דרוש/ה
מפעיל/ת טלקס מנוסה
כישורים:
שפת אם אנגלית
רצוי ידע בעברית
לפנות בכתב יד לת.ד. 20200 תל־אביב עבור מחלקת מנגנון

לרכש מודעות
בעתון יומי גדול
דרושים
אקדמאים עם פלפל
אפשרות למשכורת בסיסית + אחוזים
(18 קווים) 03-339984

למושב ערוגות דרוש
מרכז משק
בעלי נסיון וכישורים מתאימים יפנו למזכירות המושב 08-581755 08-586870 למוטקה או גאולה.

עמקינח
למפעלנו בניר צבי (ליד רמלה)
דרוש
אחראי צוות בקורת איכות
אחריות מקצועית וניהולית בבקורת מוצרי עמינח ומחסן הרצ.
★ השכלה תיכונית – מקצועית.
★ רצוי הנדסאי מכונות
★ נסיון 3–5 שנים בבקורת איכות במפעל תעשייתי
★ מסודר, דיקן, יכולת עמידה בלחץ, יחסי אנוש טובים.
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות בפרוט קורות חיים ונסיון לאגף כח־אדם, ת.ד. 215, רמלה, 72101
– סודיות מובטחת –

לחברת תעופה זרה
דרושה
נקבנית
למחשב איי.בי.אמ.
ולעבודות משרד כלליות.
ידע שפה אנגלית חובה.
ידע כללי בהנהלת חשבונות.
חצי משרה.
על המועמדות המתאימות לפנות לת.ד. 26403 ת"א 61263.

למפעל טקסטיל
באזור הקריות/חיפה
דרוש/ה
מכונאי מכונות תפירה
אוברלוק / מכונות גומי
בעל נסיון
נא לפנות בכתב, בצירוף פירוט נסיון קודם, לת.ד. 2043 נהריה, עבור "מכונאי".

לביח"ר נירוסטה
רח' יגאל אלון 116 תל־אביב
דרושים/ות
1. **מסגרים ורתכים**
2. **מסגר מכני**
3. **עובד מחלקת כיפוף**
4. **טכנאי לסימון פחים שרטוט פחים**
תנאים טובים למתאימים המעוניינים יתקשרו לטל. 03-256271 לבקש את יגאל.

לחברת יצרן הבגד
דרושה
פקידה בתבנית
על בעבר המלילים
טל. 03-335467
03-335493

לחברה לייצור אפנה
דרושים
★ גזרן
★ תדמנית
טל. 03-334061

דרושים
1. מתכנת מפעיל בקרתמת CNC עדיף אלקס
2. בימם קונבנציונלי
טלפון: 03-809716

לחברה גדולה ומובילה
בענף המזון
דרושים:
מקדמי מכירות ארציים
לאזורים: מרכז – שפלה – צפון.
על המועמדים להיות:
★ בעלי 2–3 שנות נסיון במכירות, רצוי בענף המזון.
★ תואר אקדמאי בכלכלה או שיווק – יתרון.
★ נכונות לעבוד גם מעבר לשעות העבודה המקובלות.
★ גיל 25–35.
למקדמי המכירות יתנו רכב החברה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בציון קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 23032, ת"א מיקוד 61230 עבור "מס' 520".

לספריה שליד מכון גיתה בתל אביב
דרוש/ה
למשרה מלאה
ספרן/ית
או מתמצא/ת בתחום הספרים
(40 שעות שבועיות)
ידע טוב בגרמנית ובעברית הכרחי
טלפון: 03-217261/3

יותר טוב מנפאואר
למחלקה המכנית ת"א
בן־יהודה 12,
א'-ה', 08.00-14.00
טל: 03-298877, 284128
דרושים
★ **כתב טכני**
בעל נסיון בעריכה וכתיבת ספרים בשפה האנגלית בתחום האלקטרוניקה והתקשורת – לפרוייקט של כחצי שנה. באיזור פתח־תקוה.
★ **הנדסאי־טכנאי ייצור**
בעל נסיון של 3 שנים לפחות בתחום התפ"י, רקע באלקטרו־מכניקה, לתושבי פתח־תקוה, אריאל והאיזור.
★ **הנדסאי מכונות**
בעל רקע במכניקה עדינה ונסיון בעבודה של 3 שנים, לתושבי פתח־תקוה, כפר־סבא.
★ **מבקר/ת איכות**
[illegible]
לעבודה בביקורת מעגלים מודפסים, רקע של שנתיים לפחות במפעל תעשייתי, לעבודה באיזור המרכז.
★ **כרסם קונבנציונאלי**
לעבודה במשמרת שניה (תחילת העבודה משעה 14.00) באיזור חולון.
★ **מבקר איכות מכני**
בעל נסיון מוכח, לעבודה באיזור הרצליה.
★ **פחח**
בעל נסיון של 3 שנים לפחות, לעבודה באיזור לוד.
שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים – כחוק.
בוא אל מנפאואר במוקדם – זה משתלם!
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות

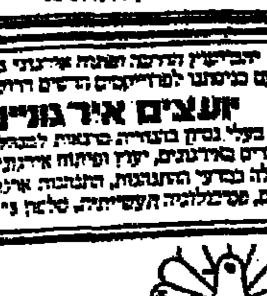

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

למרינה חברת [illegible] בנים
דרושים
★ **עובד למחלקת שרות** יתרון
[illegible]
★ **עובדת ניקיון** [illegible]
[illegible]

[illegible]
עם [illegible] דרושים לנו
יועצים אירגוניים
★ בעלי נסיון [illegible] ★ בעלי השכלה [illegible]
03-5282813

חוגלה
חוגלה כימיקלים
לצוות המכירות של קו מוצרי האיכות
"פיסגה"
דרוש
איש מכירות לרשתות השיווק
דרישות התפקיד: יוצא צבא בגיל 27–35, בעל השכלה תיכונית, מגורים באזור גוש דן ובעל רשיון נהיגה.
עדיפות תינתן לבעלי נסיון טובה במכירות לרשתות השיווק ולבעלי השכלה אקדמאית רלוונטית.
למועמד המתאים יוצעו תנאי העסקה הולמים ואפשרויות קידום במסגרת חברת שווק דינמית ומתקדמת.
מועמדים מתאימים יפנו לחוגלה כימיקלים, ת.ד. 1393, פתח־תקוה [illegible], בציון קורות חיים, נסיון קודם ומס' טלפון.
מועמדים העונים לדרישות יוזמנו לראיון והתאמה. סודיות מובטחת.

הלוח הכללי | **ידיעות אחרונות** | **הלוח הנפוץ ביותר** | **דבר** ראשון בבוקר

יש עבודה בחברת החשמל

ליחידת מעבדות ובקרת איכות בחיפה
דרוש/ה:

מהנדס/ת מכונות בתחום האנרגיה

הכישורים הדרושים:
★ בוגר/ת הטכניון בהנדסת מכונות רצוי בעל/ת תואר שני
★ ידיעה טובה של השפה האנגלית

המעונינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים אל מח' כח אדם מרת"ם ת.ד. 10 חיפה 31000.

לתחנת הכח חיפה
דרוש/ה:

מהנדס/ת חשמל זרם חזק

הכישורים הדרושים:
★ בוגר/ת טכניון בהנדסת חשמל זרם חזק
★ ידע באלקטרוניקה תעשייתית ומיחשוב
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית בכתב ובע"פ (רצוי גם גרמנית)

המעונינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים אל מחלקת כח אדם תיפעול צפון ת.ד. 10 חיפה 31000.

למחלקת אירגון ושיטות למחוזות בתל־אביב
דרוש/ה:

מהנדס/ת תעשייה וניהול

הכישורים הדרושים:
★ רצוי נסיון של מספר שנים

המעונינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים אל מח' כח אדם אגפית דרום, ת.ד. 25 תל־אביב.

להקמת תחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:

מסגרים מעולים עובדי גובה

הכישורים הדרושים:
★ בעלי נסיון
★ בריאות תקינה
★ בוגרי בי"ס מקצועי

העונים לדרישות הנ"ל, יפנו אישית עם תעודת השכלה אל מח' כח אדם, אגף הביצוע רח' החשמל 16 קומה 12 ת"א.

לתחנת הכח "רוטנברג" באשקלון
דרושים:

מכונאי אחזקה

הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי"ס מקצועי
★ נסיון של 6 שנים לפחות
★ מגורים באשקלון והסביבה

למחלקת שיפוצי טורבינות
דרושים:

מסגרי מכונות

הכישורים הדרושים:
★ בוגרי בי"ס מקצועי
★ נסיון מקצועי של 4 שנים לפחות
★ מגורים בגוש דן

המעונינים יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל מח' כח אדם תיפעול דרום רח' החשמל 14 ת.ד. 25 ת"א

לאזור עפולה
דרוש/ה:

מהנדס/ת מתכנן/ת ברשת

הכישורים הדרושים:
★ הנדסת חשמל זרם חזק
★ ידע ונסיון בתכנון וביצוע מתקני חשמל
★ מקום מגורים עפולה והסביבה

המעונינים/ות יפנו בכתב בצרוף קורות חיים אל מחלקת כח אדם מחוז הצפון ת.ד. 179 חיפה.

חברת החשמל לישראל בע"מ

אולי תפקיד זה הוא צעד ראשון

לקריירה חדשה

חברת בת של קונצרן גדול מציעה מספר תפקידים לגברים — נשים

- גיל 27 — 45
- נסיון בעבודה עם אנשים ובעלי רצון עז להתקדם ולהצליח
- יכולת ליזום ולפתח רעיונות ומבצעי שיווק
- אישיות בעלת פתיחות, כושר ניהול וארגון
- בעלי השכלה תיכונית מלאה לפחות.

(לאקדמאים במדעי החברה עדיפות)

המועמדים שיתקבלו יועברו מבחני התאמה.
כל המועמדים שיתקבלו יועברו הכשרה ע"ח החברה וישולבו לאחר מכן בעבודה.

למצליחים מובטחת הכנסה גבוהה ותנאים מצויינים

לתיאום ראיון נא לטלפן
ת"א והמרכז
03-258321, 16 קוים אוטומטיים (גיל או הררי)
חיפה והצפון 04-382691 (אורי)
נתניה והסביבה
053-616971-2-3-4, 053-22011 (מישאל)
באר־שבע והדרום
057-31106-71382 (יורם)
טבריה
067-22870, 96660 (בני שוען)
סודיות מובטחת

חשוב למחוותות
אנחנו מקיימים
הבטחות!

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ימים א'-ה': 08.00-14.00
תל-אביב: רח' אידלסון 13, טל. (03)298677
ירושלים: רח' החבצלת 5, טל. (02)233436
חיפה: רח' העצמאות 104, טל. (04)530051

יותר טוב מנפאואר

ADMARK

המחלקה הטכנית

חבר

- **מלחימות/מחווטות מנוסות** לאחר שרות צבאי לעבודה בתנאים מעולים במפעל בטחוני.
- **מרכיבות למעגלים מודפסים** לעבודה במפעל בטחוני בתנאים מעולים.
- **מכונאי אחזקה לתעשייה** באזור לוד, נתניה והמרכז.
- **חשמלאי תעשייה מוסמכים** לעבודה באזור ת"א ולוד.
- **טכנאי כימיה/כימאים לכימיה** אנליטית לאזור כ"ס ונתניה.

לעבוד בחבר - להרגיש בבית
חברה לשרותי כח אדם
ת"א בן יהודה 100
טל. 03-221214, 241780
נא להביא תעודות והמלצות
שעות קבלה 08.00-18.30

Systematics
סיסטמטיקס בערבון מוגבל
לנציגת חברת ESRI המובילה בתחום בסיסי נתונים גאוגרפיים (GIS)

מומחה למפוי ממוחשב ובסיסי נתונים גאוגרפיים (GIS)

לתמיכה ונהול פרוייקטים במערכת בסיסי נתונים גאוגרפיים ARC / INFO
- השכלה במדעי הגאוגרפיה/קרטוגרפיה
- נסיון בעבודה עם מחשבים ובסיסי נתונים
- ידע בקרטוגרפיה ממוחשבת יתרון

למועמד שיתקבל יוצעו תנאי עבודה מצוינים והיכולת להשתלב בחברה מובילה בשוק העולמי

המעונינים יפנו בכתב בלבד לפי הכתובת: סיסטמטיקס בערבון מוגבל, רח' ביאליק 155-157, רמת־גן 52523, ויציינו על גב המעטפה לתפקיד (GIS)

פרסומאי!

סיכוי טוב להיות

אם יש לך השכלה אקדמית בתחומי הכלכלה, שיווק, פסיכולוגיה, שפות ובעל כושר ביטוי בכתב - יש לך סיכוי טוב אצלנו.
לקביעת ראיון לפנות טל. 03-281188
מ־מל שירותי פרסום מאוחדים בע"מ.

TOMY

מנהלת עבודה

דרושה לאפטה תומי בחולון עם נסיון בניהול גזירה ותפירה
טל' 03-801097
03-5566558

דרושה

עוזרת בכירה

לניהול משרד
שפות: עברית, אנגלית
שפות נוספות – יתרון
בדבר פרטים נא להתקשר לטל' 03-249034 בשעות העבודה.

אוניברסיטת בן־גוריון
המחלקה לכימיה
למחקר חדשני בשטח הפולימרים למטרות רפואיות
דרוש

ביוכימאי/ת
או
כימאי/ת

הכישורים הדרושים: Ph.D. או M.Sc.
(תתכן גם אפשרות לסטודנט לתואר שלישי)
דרוש נסיון קודם בשיטות אימונולוגיות, רצוי גם נסיון בשיטות הפרדת חלבונים.
לפנות: לפרופ' שלמה מרגל טל. 03-718303 או למזכירות המחלקה לכימיה טל. 03-718309/10

...צינת מכירות
משרה...

—דרושים—
סוכני מכירות
בכל הארץ
...ם נסיון ורכב
...ל. 03-736138

להברית נוקיים בע"מ
דרושים:

טבחים
עוזרי טבח
עובדי נקיון

נא לפנות לשף מיכל
טל. 03-5574440

---

1) דרוש **מהנדס מכונות יצור**
ענף הבטחות
עסוק שבכי רגיל
נסיון של לפחות 10 שנים.
2) **מסגרים רתכים מעולים**
טלפון 03-727345, 03-729084

ל. שלף יועצים לשיווק

דרושים
עבור חברת אלקטרוניקה גדולה

אנשי/נשות מכירות!

לניהול מו"מ עם לקוחות מכירות ציוד אלקטרוני מתקדם ופיתוח מודעות למוצרים חדשים.

כישורים מועדפים:
★ קציני/ות קשר בצה"ל ו/או רקע טכני באלקטרוניקה.
★ ידע בסיסי בשפה האנגלית.
★ יכולת מכירה וכושר שכנוע.
★ הופעה ייצוגית ואמינה.
★ בעלי רכב פרטי.

מועמדים/ות מאזורי ירושלים, חיפה, עפולה, טבריה, הוד השרון, נתניה ובאר־שבע וסביבותיה

יפנו בכתב יד בציון קורות חיים ומספר טלפון אל: "שלף יועצים לשיווק, ת.ד. 33465 ת"א מיקוד 61333. רק מועמדים/מועמדות מתאימים/ות יענו.

סודיות מובטחת

המחלקה המשרדית

חבר

- **כתבניות "LANIER" מנוסות** עברית/אנגלית (רצוי בגרסה החדשה) לעבודה מיידית — שכר גבוה.
- **כתבניות WORDMILL מנוסות +** ידע בהדפסת מאזנים לעבודות מיידיות — אפשרות לשעות גמישות.
- **קלדניות מסוף "דאטה ג'נרל"** לעבודה מיידית — תנאים טובים.
- **מזכירות/כתבניות מנוסות** עברית/אנגלית — לעבודה מיידית.
- **כתבניות למעבד תמלילים IBM** תוכנה — איינשטין, א־ב, WORDSTAR עבודה מיידית — תנאים טובים למתאימות.

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

Honeywell Bull

עם הרחבת פעילות החברה, בארץ דרוש:

מתכנת SYSTEM לתמיכה בלקוחות

- נסיון מוכח בעבודה System עם Main Frames או מחשבי סופר־מיני.
- שפות PL1, Assembler לפחות.
- רכב הכרחי
- מגורים באזור ת"א

נא לפנות בכתב יד לישראל הולדנרבר
מיזן מחשבים בע"מ, מקבוצת לרגו
רח' אפעל 3, קרית־אריה,
ת.ד. 3005 פתח תקוה 49130

דרוש

טכנאי שירות

למתן שירות לציוד תעשייתי
★ בוגר בית ספר מקצועי במגמת מכונות.
★ אחרי צבא.
★ או בעל נסיון של 3 שנים בעבודה דומה.

נא להתקשר, או לשלוח תולדות חיים ופירוט נסיון מקצועי בכתב אל —
גפן בע"מ —
היחידה למשאבי אנוש
רחוב גאולה 47 תל־אביב 63304 טל. 03-650467 03-655454

לחברה מסחרית גדולה
דרושים/ות

רוא"ח למשרה מלאה

בעלי הנתונים הבאים:
1. רואי"ח מוסמכים או בוגרי החוג לחשבונאות.
2. לאחר שרות צבאי.
3. שליטה טובה בשפה האנגלית.
4. נסיון קודם בעבודה מעשית של כ־3 שנים - הכרחי.
5. יועדפו בעלי ידע ונסיון במערכות ממוחשבות.

מועמדים מתאימים יפנו אל ת.ד. 4868 חיפה מיקוד 31048 עבור משרה מס' 755.

המשטרה אתגר

דרוש קצין פרשים

דרישות התפקיד: קצין בצה"ל, בוגר בית ספר חקלאי מגמת בעלי חיים, ידע ברכיבה, בעל רשיון נהיגה, בריאות תקינה, גיל עד 35.
מקום השרות: בית דגן

סודיות מובטחת

מנהל חשבונות

אם אתה בעל נסיון ומוכן לעבוד 7 שעות לפחות,
בוא לעבוד איתנו.
אנו מציעים לך עבודה מעניינת, שכר גבוה וכל ההטבות הסוציאליות כחוק.
פנה אלינו עוד היום כדאי לך!

מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים: רח' החבצלת 5, טל. (02)233436
תל-אביב: רח' אידלסון 13, טל. (03)298677
חיפה: רח' העצמאות 104, טל. (04)530051
באר-שבע: רח' המב"ם 31, טל. (057)79523
רחובות: רח' הרצל 190, טל. (08)461717

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

מרכז התכנון בהרצליה סיים לא מכבר את תכנון הדור השלישי של משפחת ה-32000 (NS32532) ונערך כעת לפיתוח הדור הבא.

אנו מחפשים:

מהנדסי מחשבים מצטיינים

לפיתוח כלי תיב"מ מתקדמים ושימוש בהם לצורך תכנון הדור הבא של המיקרופרוססורים המתקדמים בעולם.

כישורים: בוגרי הנדסת מחשבים במסלול מעורב חומרה/תוכנה או בעלי נסיון בפיתוח חומרה ותוכנה.

אנשי תוכנה מצטיינים

לפיתוח קומפילרים ותוכניות תיב"מ מתקדמות לתכנון מיקרופרוססורים.

כישורים: בוגרי מדעי המחשב ו/או נסיון מוכח בתחום הנ"ל.

אנא פנה/י בכתב בצירוף קורות חיים וגליונות ציונים אל:
נשיונל סמיקונדקטור (ישראל) בע"מ
ת.ד. 3007 הרצליה ב' מיקוד 46104 עבור מנהל כח אדם.
(המודעה מיועדת לגברים ונשים כאחד)

לחברה עתירת ידע במרכז הארץ
דרוש/ה

קניין בכיר מכניקה ואלקטרואופטיקה

כישורים דרושים:
- הנדסאי/מהנדס מכונות (רצוי רקע בכלכלה).
- נסיון קודם של 3 שנים ברכש מקומי וחו"ל.
- יכולת ניהול משא ומתן.
- שליטה מלאה בשפה האנגלית.

סודיות מובטחת.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון ובציון מס' טלפון אל ת.ד. 47030 תל אביב 61110 ולציין משרה מס' 231WP107

למוטורולה תקשורת ישראל בע"מ
דרוש

הנדסאי/טכנאי מכונות

לתחזוקת מכונות הייצור

כישורים נדרשים:
★ ידע במערכות פנאומטיות והידראוליות.
★ נסיון במכניקה עדינה.
★ נסיון קודם של כ־5 שנים בתעשיה האלקטרונית

המעוניינים יפנו בכתב יד, תוך ציון קורות חיים ונסיון (ומספר טלפון להתקשרות) אל: מוטורולה – גיוס עובדים, רח' קרמניצקי 3 תל־אביב, מיקוד 67899 (ולציין על המעטפה: עבור "הנדסאי מכונות")

סודיות מובטחת

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | דבר — ראשון בבוקר

לחברת תיירות במרכז הארץ
דרוש/ה:
מפעיל תיירות
TOUR OPERATOR
★ בעל/ת נסיון בהפעלת קבוצות תיירות נכנסת.
★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה הכרחית, רצוי שפת-אם.
מזכירה בכירה לשכת המנכ"ל
★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה, רצוי שפת-אם.
★ ידיעת עברית
★ ידיעה טובה בהדפסה אנגלית, רצוי גם קצרנות.
למשרה מלאה
רק העונים לדרישות הנ"ל יפנו בכתב-יד בציון פרטים אישיים ונסיון קודם לת.ד. 1144 ת"א 61010 עבור "חברת תיירות".

למוסד ציבורי כלכלי
דרושים:
בירושלים:
1. שמאי מקרקעין
2. מהנדס ייצור
3. מתכנן מתכנת*
4. ראש צוות – תכנון תכנות*
5. ראש צוות – SYSTEM*
נסיון עם מערכת הפעלת VAX/VMS, בסיסי נתונים ותקשורת.
6. עוזר טכני בעל ידע ונסיון בהתקנות ותחזוקת אתרי מחשב.
★ נסיון קודם בתפקיד לרבות בשפת COBOL הכרחי.
רצויה הכרות של מחשבי VAX/VMS
★ בחיפה: עורך דין
מפעיל מחשב
בעל נסיון קודם
★ תל-אביב: מודד
מודד – שרטט
למועמדים מתאימים
תנתן השתתפות בהחזקת רכב.
המעוניינים יפנו בצרוף קורות חיים לת.ד. 2600, ירושלים, לא יאוחר מיום 13.11.87
רק מועמדים מתאימים ייענו.

יחידת האבטחה
בגבול ישראל-מצרים
דרושים/ות
בוגרי יחידות קרביות לתפקיד בטחוני
ובחורות לתפקידי בטחון
שכר גבוה + הטבות רבות נוספות, כגון דיור, ארוחות, נסיעות ומענקים
הכישורים הדרושים:
★ לוחמים ביחידות שדה (עדיפות למסיימי קורס פיקודי). ★ בעלי כושר גופני גבוה, פרופיל רפואי 82 ומעלה (בעלי משקפיים יחויבו בעדשות מגע רכות) ★ עד גיל 27 ★ עבר ללא דופי ★ בוגרי/ות 12 שנות לימוד ★ דובר/ת השפה האנגלית (ערבית-יתרון).
ועדות קבלה תתקיימנה במשרדי חברת "השמירה" בע"מ,
רח' בן-יהודה 77, תל-אביב, קומה ג'
בחורים: בימים ראשון ושני (1-2.11.87) בשעות 9.00 - 13.00
בחורות: ביום שני (2.11.87) בשעות 13.00 - 16.00
על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור, פנקס שבוי ר-3 תמונות.

לחברה במל תעופה
בן גוריון
דרושים
ראשי צוות
★ בוגרי 12 שנות לימוד לאחר שרות צבאי מלא.
★ שליטה טובה באנגלית.
★ גיל עד 26.
★ בריאות תקינה (פרופיל מעל 72).
טרקטוריסטים ומלגזנים
★ בעלי רשיון נהיגה לרכב פרטי ומשא.
★ שליטה מלאה בעברית.
★ לאחר שרות צבאי מלא.
★ בריאות תקינה (פרופיל מעל 72).
העבודה במשמרות
ואינה מתאימה לסטודנטים.
ועדת קבלה תתקיים ביום ב' 2.11.87 בין השעות 9.00 – 12.00 בבנין ממן, נמל תעופה בן גוריון, מחלקת כח אדם.
נא להצטייד בפנקס מילואים, תעודת זהות, רשיון נהיגה ואישורי לימודים.

נופשנית
מועדון נופש וספורט
קרית בן-גוריון
חולון
דרוש
גנן
במשרה מלאה
לפרטים
5521831/2

דרוש
מהנדס מים
בוגר הטכניון לעבודה במשרד פרטי 5 ימים בשבוע
ת.ד. 11333 ת"א 61112
עבור "מהנדס מים"

למסעדה
אקסקלוסיבית בטבעון
אירופאי
דרוש טבח
נסיון + המלצות
אפשרות לדיור במקום.
06-899047

לקדם-שווק
דרושים
אנשי מכירות מעולים
ל:
★ מכונות צילום מסמכים
★ מדפסות לייזר למחשבים
★ ציוד כריכות משרדי.
עדיפות לבעלי נסיון
לפנות בטל. 03-663721
מונטיפיורי 10 ת"א.

לחברה חקלאית ציבורית
העוסקת ביצוא
דרושות
• **מנהלת חשבונות**
עצמאית עם נסיון של 5 שנים לפחות
למשרה מלאה (נסיון בעבודות יצוא – יתרון)
• **מזכירה**
למשרה מלאה לעבודות מזכירות כולל ידיעה טובה בכתבנות עברית ואנגלית. (ידיעה בשפה אנגלית – יתרון).
לפרטים טל. 5610788/9

עם הפנים ליצוא
"ישקר" מאמינים שהעתיד שייך לאלה שמייצרים. אנחנו מייצרים כלי עבודה לתעשיית המתכת בעולם - 90% מהייצור מיועד ליצוא, ומשווק בהצלחה בארה"ב אירופה ויפן.
המפתח הוא יוזמה ואיכפתיות. המקצועות הם ייצור, שיווק ופיתוח. נדמה לנו שמטבחת "ישקר" יכולה ליצור עבודך אתגר בשיווק מוצרים חכמים עבור לקוחות בכל העולם.
אם האתגר נראה לך, נשמח לשתף איתך פעולה.
לצוות אגף כספים ובקרה דרוש
איש כספים
אשר ישולב בפעילות האגף באחד מהתחומים הבאים: כספים, חשבונאות ובקרה.
על המועמד להיות בעל הכשרה מתאימה בכלכלה, מנהל עסקים, חשבונאות או תעשיה וניהול.
עדיפות תינתן לבעלי נסיון קודם בתעשיה ובוגרים בסביבה.
המעוניינים יפנו לת.ד. 34 נהריה, מיקוד 22100 בצרוף קורות חיים. (על המעטפה נא לציין - עבור איש כספים).
* תשובות יינתנו למועמדים מתאימים בלבד.
ישקר
כלים טובים יותר.

קרן אלקטרוניקה בע"מ
למפעלנו באשקלון דרוש:
מהנדס מכונות
לניהול נושא זיווד מכני, משרד טכני ומחלקת ייצור מכניות.
כישורים דרושים:
★ ידע בתכנון זיווד אלקטרוני למערכות צבאיות ולמערכות תקשורת אזרחיות.
★ יכולת להוביל את התכנון המכני של המפעל.
★ נסיון ניהולי של 3 שנים.
תנאי עבודה משופרים.
5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות בכתב-יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם בעבודה למחלקת כח אדם, ת.ד. 5019 אשקלון 78150.
סודיות מובטחת.
ההצעה מיועדת לנשים וגברים כאחד.

לחברת שיווק גדולה
דרוש
מנהל מכירות אזורי
אם אתה:
1. נכון לעבודת שטח קשה
2. בעל נסיון במכירות ובהפעלת אנשים
3. בעל כושר, התמדה ושכנוע
4. מעל גיל 28
5. בעל רכב
אנו מציעים: תנאי שכר מפתים. הסכם העסקה אישי.
לקביעת ראיון אישי טלפן
ביום א' משעה 09.00 03-814903 לסימה

לפריזמה
מחשבים דרוש
איש מכירות
נסיון במכירות עדיף.
עדיפות לבעלי מחשב אישי.
טל. 03-734276 03-732053

למפעל תעשייתי
בחולון
דרוש
מנהל יצור
• ב.גר קורס
• בעל ידע במדידת זמנים
• שנתיים נסיון
לפרטים: 03-800374
03-804204

מלון קיסר טבריה
מלון חדש, על שפת הכנרת — שילוב של עבודה והנאה.
מנהל אחזקה
הכישורים הדרושים:
// בעל ידע ונסיון בניהול
// בעל נסיון קודם בתפקיד (3 שנים לפחות בבתי מלון 4 או 5 כוכבים)
// בעל תואר אקדמי טכני / או רשיון למתח גבוה בחשמל
עדיפות לתושב טבריה
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים, תעודות ואישורים אל "מלונות קיסר ישראל", בן יהודה 103, תל אביב 63401, עבור "מנהל אחזקה".

אשר פויכטונגר בע"מ
מקבוצת פויכטונגר תעשיות
דרוש:
מהנדס/הנדסאי בנין
לפקוח באתר בניה
* נסיון של 4 שנים בפיקוח על עבודות בניה תעשייתית ו/או ציבורית.
* ידע בחוזים ובהתחשבנות עם קבלנים וספקים, בדיקות טיב, חישוב כמויות.
נא לפנות לטלפון 03/299617 (75) לקביעת ראיון.

למשרד נסיעות בת"א
העוסק בתיירות נכנסת בלבד
דרושה
TOUR-OPERATOR
הכרחי נסיון בתיירות, ידיעת שפות אנגלית וגרמנית.
טל. 03-223...

אורליל בע"מ קצרין רמת-הגולן
מפעל העוסק בתחום האלקטרו-אופטיקה ייצור שפופרות וציוד ראיית לילה חברה משותפת ל:
אית"ס – ארץ ישראל תעשיות מתקדמות בע"מ
התעשיה האוירית לישראל בע"מ מ.ס.י. הנדסה בע"מ
דרוש
ראש פרוייקט – מהנדס אלקטרו-אופטיקה
הכישורים הדרושים:
• נסיון מוכח בניהול והיכרת פרוייקט בתחום מערכות אלקטרו-אופטיקה.
• העדיפות לבעלי נסיון קודם במערכות וידאו ו/או בתחום שפופרות או ציוד לראיית לילה.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד בצרוף קורות חיים לאורליל בע"מ, ת.ד. 110 קצרין, מיקוד 12900. טל' 9-06-961758
– סודיות מובטחת –

דרושים
מרכיבים
להרכבת מוצרי אלומיניום באתרי בניה.
★ **עובדים שכירים**
לאזור הצפון והמרכז
בעלי נסיון, המתגוררים באזור ת"א והסביבה ובאזור הצפון.
★ **קבלני משנה**
לאזורי המרכז, אשדוד ואשקלון.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות טלפונית אל:
אזור הצפון בשעות הערב:
04-234481 ליעקב
אזור המרכז, בשעות הבוקר:
03-285780, 03-283588
בשעות הערב: 03-5518992
לאלי, 03-5510218 לאהרון.

עתודות
עתודות - כח-אדם, השמה ושיבוץ.
עבור לקוחתנו
חברה בינ"ל עתירת-ידע במרכז הארץ
דרוש/ה
חשבונאי/ת ראשי/ת
כפיפות למנכ"ל כספים
תאור העיסוק:
★ הכנת דו"חות כספים לגורמים בארץ ובחו"ל.
★ טיפול בתזרים המזומנים של החברה.
הכישורים:
★ רואה-חשבון המעוניין להשתלב בתעשיה המתוחכמת, בעל ידע בהכנת דו"חות כספים.
★ ידיעת השפה האנגלית - חובה.
מועמדים מתאימים יפנו טלפונית לטל. 03-5448351-2 לקביעת ראיון, או בכתב-יד ל"עתודות" - רח' בן-יהודה 77, תל-אביב 63435
— סודיות מובטחת —

לקבלן חשמל
דרושים
חשמלאים מנוסים
להתקנות ואחזקה במשמרות
052-453635
03-673842

למשרד עורך דין בחולון
1. חדר לעו"ד עם שותפים משותפים.
2. מזכירה - נסיון במעבד תמלילים או בו
03-887629

א.ו.ת.
אספקה ותעסוקת כח אדם בע"מ
לחברת אלקטרוניקה
דרושים
★ **הנדסאי אלקטרוניקה**
מנוסה במקרופרוססורים
★ **מבקר איכות**
ויזואלי
★ **מזכירה**
מנוסה + עיבוד תמלילים
★ **מחסנאי**
מנוסה, רשיון ב'.
★ **מלחימות**
תנאים מעולים למתאימים
03-371465/70, 371928

לחברה קבלנית
לעבודות בניה בניגריה
דרושים:
★ **מהנדס בנין/מנהל פרוייקט**
★ **מנהלי עבודה עצמאיים**
★ **מכונאי לציוד בנין**
עדיפות תינתן לבעלי נסיון בעבודות בחו"ל.
בקשות בכתב יד בפרוט קורות חיים, נסיון מקצועי ושרות צבאי – נא להפנות לת.ד. 214 הרצליה מ. 46101 עבור "ניגריה".

למלון קיסר אילת
דרושים
★ **טבחים מקצועים**
במטבח חם
עם נסיון (שף דפרטי)
★ **טבח/ית מטבח חלבי**
עם נסיון
תנאים טובים למועמדים בעלי כישורים. נא לפנות למחלקת כ"א, טל. 059-76161

לחברה ליבוא רכב
דרוש
עוזר למנהל אגף השיווק
הכישורים הדרושים:
* נסיון בענף הרכב – יתרון
* בעל כושר ארגוני וניהול צוות עובדים.
* כושר ביטוי בכתב ובע"פ וניהול משא ומתן.
* צעיר ונמרץ, המוכן לתרום מזמנו ומרצו.
* תנאים טובים למועמד המתאים.
לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים ונסיון לת.ד. 22767 תל-אביב, מיקוד 61227.
– סודיות מובטחת –

אופטרוטק
חברתנו עוסקת בפיתוח, ייצור ושיווק מערכות אלקטרואופטיות ממוחשבות המבוססות על טכנולוגיות מתקדמות בתחומי ראייה ובינה מלאכותית ומיועדות ליצוא.
מחסנאים טכניים
1) למחסן קבלה אלקטרוניקה.
2) למחסן רכיבים וחלקים אלקטרוניים.
■ השכלה תיכונית וקורס מחסנאים טכניים.
■ נסיון בעבודה עם מערכת ממוחשבת.
■ שליטה באנגלית.
נדרשת יכולת עבודה מאומצת ובמידת הצורך בשעות לא שגרתיות.
בפנייתך נא ציין: 132WA107
סודיות מובטחת.
כל המשרות מיועדות לגברים ונשים.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ובציון מס' טלפון אל: כח אדם, אופטרוטק בע"מ, ת.ד. 69 נס ציונה 70450
אופטרוטק. בית לאנשים יוצרים

אשטרונאוטיקס
דרוש
הנדסאי אלקטרוניקה
(משרה 301)
כישורים:
★ נסיון קודם בפיתוח מעגלים אלקטרוניים.
★ נסיון באלקטרוניקה צבאית – יתרון.
5 ימי עבודה בשבוע.
תנאים נאותים למועמד המתאים.
המשרה מיועדת לנשים וגברים כאחד.
– סודיות מובטחת. –
לפנות לאשטרונאוטיקס, אגף הארגון, רח' הירקון 23 בני ברק, ת.ד. 882 מיקוד 51261,
או טלפונית 03-784212

נ.צ.ן עבר מהנדסים
דרוש
מנהל בנין
בעל נסיון של 4 שנים לפיקוח.
לעבודה באזור ת"א
לתאום פגישה נא להתקשר לטל. 03-652427

לחברת בניה ארצית
לסניפה בירושלים
דרושה
פקידת מזכירות כולל כתבנות
בעלת נסיון
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב יד עם פרוט קורות חיים וציון מספר הטלפון
ת.ד. 2770 תל-אביב.

לכפר הנוער הדתי גבעת וושינגטון
דרושים:
1. **מדריכה** - בנורים במקום חובה.
2. **מזכירה לתיכון.**
3. **עוזר אמרכל.**
4. **אם בית** לחצי משרה.
5. **אחות להוראה** לעולות אתיופיה. להכשרה במו דות, אישפוז, טיפול בית וקשישים בקהילה.
• נא לפנות טלפונית ...
או בכתב לת.ד. ... מיקוד 79860

למכון רפואי ברמת-גן
במחלקה לקשרי חוץ
דרושה:
מזכירה רפואית
או בעלת רקע פארה רפואי אחר.
בעלת נסיון בהדפסה במעבד תמלילים
טיפול בלקוחות רבים ומגוונים
עבודות משרדיות שוטפות
משרה מלאה
ברבר פרטים נא לפנות טלפונית בשעות 8:00-15:00 03-7553574

לחברת שווק ומו"לות מהגדולות בארץ דרוש
מנהל שווק
דרישות התפקיד:
הכרות שוק הספרים בארץ וידע בענף המו"לות.
נסיון מוכח בשווק בענף הספר.
למועמד המתאים יינתנו תנאים מצויינים
מועמדים מתאימים יפנו בכתב לת.ד. 12123 תל-אביב 61120 ליד: מזכירת המנכ"ל.

ציון
חברה לבטוח בע"מ
דרוש
מנהל מחלקת ביטוח ימי
מועמדים מתאימים יפנו בכתב-יד, תוך צירוף קורות חיים, לת.ד. 1425 ת"א, 61013.
- סודיות מובטחת -

ארדט
חברה לביטוח בע"מ
לאגף הביעות
דרושה:
פקידה מנוסה
לסילוק תביעות רכוש (אלמנטרים) בתחומי אש, פריצה, תאונות אישיות.
יתרון לבעלות נסיון בחוזיות ובוגרי המכון לביטוח.
נא לפנות לרותי טל. 03-640818

אופיס טכסטיל בע"מ
מפעל וצביעת בדים
דרושים
★ **עובדי צביעה דפוס ואשפרה**
★ **מכונאי אחזקה**
★ **חשמלאי אחזקה**
עדיפות לבעלי נסיון קודם, תנאים טובים למועמדים המתאימים.
המעוניינים יפנו למפעל החל מיום א', בין השעות 14.00-19.00 "אופיס טקסטיל" משה שרת 47, אזור.

לחברה מסחרית העוסקת ביבוא
דרוש
חשב
בעל נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה עם מחשב P.C. (והבנת חשבונות)
עדיפות לבעל תואר רואה חשבון
לפנות בכתב ת.ד. 22811 תל-אביב
עבור 101

למולדם מערכות שיטוע והרמה
מושב מולדת
דרוש
★ **שרטט מכונות**
(רצוי הנדסאי)
עדיפות לבעלי נסיון לפנות טלפונית לישראל ווג טל: 06-531733,
06-531151, 06-531784

הלוח הכללי
לקבלן העעיה בע"מ (מקבוצת קנצשטיין ארלין)
דרוש
הנדסאי חשמל
• גיל 25 – 30
• מגורים בין ת"א לאשדוד
לפנות: 03-612971
(לעמי שחף)

למושב גבעת-חן
דרוש
אחראי
למערכת המים
חצרן
טל: 052-31122

ויזה כרטיסי אשראי לישראל בע"מ
דרושים
נהגים – שליחים
עם רשיון לאופנוע.
נסיון של שנתיים לפחות,
לאחר שרות צבאי.
נא לפנות לטל' 03-261116
שלוחה 230, תמי מח' כ"א.

לחברה בענף התקשורת דרוש
נציג מכירות
לשיווק ציוד תקשורת; רצוי בעל רכב.
נא לפנות לטלפון: 03-5449626

לעסק סיטונאי בתחום הצמחים באזור המרכז
דרוש **משווק**
בעל נסיון במכירות רשיון והונה ר ...
תנאים טובים. 03-347854, 03-353645

יותר טוב מנפאואר

לסניף תל־אביב

המחלקה המשרדית
בן־יהודה 12, א׳-ה׳ 08:00-14:00
טל: 284128, 03-298877

דרושים

★ **מעבדות תמלילים מנוסות**
ידע בתוכנות, וורדמיל 4.18, אינשטיין ואחרות.
עבודות למשרות מלאות וחלקיות
תנאים טובים למתאימות.

★ **קלדניות מסוף מנוסות**
רצוי נסיון בהזרמת חומר של הנהלת־חשבונות, לפחות 6 שעות עבודה, שכר גבוה וכל התנאים הסוציאליים – כחוק.

פנו אל מנפאואר בהקדם – זה משתלם!

מנפאואר
MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
ירושלים • תל־אביב • חיפה
באר־שבע • רחובות

מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לטרנס כלל בע"מ
שיגור אקספרס בע"מ
דרושים:
1. למחלקות היצוא
עובד/ת
עם נסיון ביצוא ימי.
להתקשר 03-375211 לגבי גילון.

2. דרושה
קלדנית אנגלית
לעבודה בלחץ אחה"צ
5 ימים בשבוע.
להתקשר 03-383341 לעופר

למוסד ציבורי
דרוש ה
עובד/ת סוציאלי/ת
שני שליש משרה לפרוייקט חברתי לנערות במרכז הארץ.
בדבר פרטים נא להתקשר לגב׳ שרית גמליאל
עבודה 03-625493
בית 03-341754.

למשרד נסיעות בת"א
פקיד/ת נסיעות
מנוסה ועצמאי/ת
טלפונים 03-615613, 03-625986

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

למשרה מלאה בפיתוח תקוה
מזכירה צעירה והרוצה
קהל, טלפונים והדפסה, עבודות משרד נוספות
בין 08.00-17.00
5 ימים מתאימה לחיילת משוחררת. להתקשר מיום א׳ לשרי 03-204711, 03-203423.
רוברט הלב ROBERT HALF

למוסד ממלכתי
דרושים גברים לעבודת שטח
בעלת עניין ואתגר מבצעי

המשרה הדרושים:
★ גילאי 21-28
★ השכלה תיכונית משלמת
★ לאחר שרות בצה"ל ביחידות שדה בתפקידי פיקוד

אנו מציעים:
★ עבודה קבועה ובלתי שגרתית, בצוות צעיר ומגובש
★ קביעות בעבודה ואפשרויות לקידום
★ שכר גבוה ותנאי שרות מיוחדים

נא לפנות בכתב לת.ד. 39351 ת"א ומיקוד – 161392 עבור ה.ס. ולציין קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס׳ ת"ז והטלפון.
– פניות מתאימות יענו –

לתפקיד בטחוני בחו"ל
המחנך

אם אתה
■ יוצא יחידה קרבית לאחר מסלול של לוחם ומפקד (עדיפות לקצינים.
■ גילך בין 21 - 30 שנה.
■ בריאותך תקינה (פרופיל 82 ומעלה).

אנו מציעים
■ חוזה העסקה לשנה אחת ויותר.
■ מועמדים נשואים יוכלו לצאת עם משפחותיהם לחו"ל לשנתיים־שלוש.
■ תנאי שכר טובים.
■ אפשרויות להיקלט בעבודה קבועה בתחום התפקיד בחו"ל.

הצטרף אלינו

פנה נא, ללא דיחוי, בכתב לת.ד. 17557 ת"א מיקוד 61170 עבור א.ב וצרף את תולדות חייך. פרטיך האישיים, כולל מספר ת.ז. והטלפון.
סודיות מובטחת

[illegible]
לחברה בעלת ידיעה הקוסקת בפיתוח וייצור מוצרי אלקטרוניקה מתוחכמים הפריפריים לבוא לדרוש

[illegible]
* מנהיג נסיון ב-...ת הכרה של MS-DOS
* נסיון ב"פסקל" ... * נכונות לעבודה מאומצת ויכולת לעבודה עצמאית

[illegible]
להקמת מערכי ... במחשבת, מעקב ופיקוח על ספקי ... וייצור חוץ של החברה.
* נסיון של 5 שנים בתחום הנ"ל

טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
לביצוע בדיקות סופיות של היכונר דיגיטלי מתקדם.
* נסיון של 3 שנים בתחום הנ"ל ויכולת עבודה עצמאית

[illegible]
* נסיון של 5 שנים בעבודה עם מיכסור אלקטרו־אופטי ויכולת עבודה עצמאית.

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב ל"ברסמק" בע"מ ת.ד. 560 רחובות 76103 (בציון התפקיד המבוקש על גבי המעטפה)

בית ספר תיכון כפרי
ויצ"ו שויצריה
נחלת יהודה טופז
דרושים
מדריכים חברתיים
בהקף של משרה מלאה
★ מגורים במקום.
★ מועמדים בעלי השכלה מתאימה.
★ וותק של 3 שנים בעבודה מקבילה.
יפנו בכתב עפ"י כתובת של לעיל.

להוצאת ספרים מסדה
דרושים
מקדמי מכירות
• הכנסה טובה תמורת עבודה קשה.
• העבודה דורשת ניידות רבה.
• רצוי נסיון קודם במכירות – עדיפות בענף הספרים.
• רשיון נהיגה חובה – עדיפות לבעלי רכב.

נא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים לת.ד. 823 גבעתיים 53108 (עבור מכירות).

לסטודיו הופמן־הררי
דרושים:
1. ביצרניסט/ית עם נסיון בעבודה בה־דפוס
2. גרפיקאי/ת בעלה נסיון בביצוע ועיצוב
טל. 229107

לחברה בינלאומית באזור הצפון
דרוש
מנהל
התפקיד כולל אחריות על
תפ"י • משלוחים • מחסנים • כוח אדם
על המועמד המתאים להיות בעל נסיון של מספר שנים בתפקיד דומה בתעשיה.

בפרטים נא לפנות בכתב – יד בציון פרטים אישיים, השכלה ונסיון קודם, לת.ד. 1144 ת"א 61010 עבור "מנהל".

לבית אבות בחולון דרושים
מנהל תחזוקה
למשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
★ הנדסאי מכונות או חשמל עם נסיון בשטח מערכות חום ודודי קיטור.
★ נסיון באירגון וניהול צוות עובדים.
★ נסיון בפיקוח על עבודות קבלניות.

מחסנאי ראשי
למשרה מלאה
הכישורים הדרושים:
★ בעל נסיון של 5 שנים בניהול מחסן לפחות.
בדבר פרטים נא לפנות לטלפונים 03-5057175 או 03-880251

ירדני
למפעלנו בבני־ברק הגדול בארץ.
לייצור מנעולים ופרזול לבניין
דרושים
בעלי מקצוע מעולים

★ **מבלטן עצמאי**
10 שנים נסיון במבלטי פח. יכולת קריאת והבנת שרטוט

★ **כוון למכונות עבוד שבבי (טוראוב)**
ידע במערכות פניאומטיות. ידע ונסיון בכיוון מקדחות ומכונות כרסום נסיון של 10 שנים על טראוב

★ **כוון למחרטות אוטומטיות**
נסיון של 3 שנות לפחות.

תנאים טובים למועמדים המתאימים (5 ימי עבודה בשבוע)
נא לפנות למר גדעון בן דוד טל. 03-776051
– סודיות מובטחת –

לחברה פיננסית
דרוש/ה
אחראי/ת גביה
מקום העבודה – ירושלים
הכישורים הנדרשים:
★ ידע בהנה"ח וחישובים מסחריים.
★ ידע בעבודה במערכות ממוחשבות.
★ כושר ניהול משא ומתן עם לקוחות.
★ נסיון קודם, בעבודה דומה, הכרחי.
★ תושב ת ירושלים.

מועמדים העונים על הכישורים המבוקשים, יפנו בכתב יד, בפרוט נסיונם והשכלתם, אל מנהל אגף משאבי אנוש, ת.ד. 37890 ת"א, 61376. סודיות תישמר.

לחברת בניה מהגדולות בארץ
דרושים
לפרוייקט חדשני ויוקרתי
אנשי מכירות רציניים בעלי יוזמה
המוכנים להשתלב בצוות מכירות סולידי.
(רצוי בעלי רכב פרטי)
למתאימים מובטחת משרה בגוף שיווקי מתקדם, לטווח ארוך עם אפשרויות קידום מצויינות.
לפרטים: נא לפנות לטלפון: 03-425370/1. לבקש את פנינה.

לחברה מסחרית גדולה בהרצליה
דרוש
מנהל חשבונות בכיר
(רצוי רואה־חשבון או בוגר חשבונאות)
★
נא לפנות בכתב, בציון נסיון קודם, לת.ד. 1144 תל־אביב 61010, עבור "מנהל חשבונות".

למפעל תעשייתי באזור תל־אביב
דרוש/ה
שרטט/ת טכני מנוסה
נסיון הכרחי גם באיזומטריה.
יפנו רק בעלי נסיון מוכח.
נא לטלפן: 03-482216.

למצבעת טקסטיל
דרוש
איש אחזקה
עם נסיון של 5 שנים לפחות
ובעל ידע טכני בכיר
לטלפן בשעות העבודה: 03-803111 לאלון

למשרד תעשייתי באזור יהוד דרושות
1. **מזכירה** – ידיעת אנגלית ועברית על בוריין כולל הדפסה הכרחית. אפשרות גם לחצי משרה עד הצהריים.
2. **פקידה** – הדפסה עברית/אנגלית הכרחית. ל־1/2 משרה מהצהריים.
לפנות בטלפון 03-364144.

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב
מכרז 87/70
שם המשרה: **עובד/ת מעבדות הוראה ומחקר במחל׳ להנדסת חשמל**
תאור התפקיד:
א. אחראי להפעלה שוטפת של מעבדות הוראה לעבור אותות.
ב. פיתוח מערכות תוכנה ותחזוקה, וסיוע בפיתוח מערכות לטרנספורם לעבוד אותות.
ג. ביצוע אחזקה שוטפת של ציוד המעבדות, כולל הזמנת ציוד וקשר עם הספקים.
ד. אחראי על הצד הטכני של המחקרים הנעשים במעבדה.
ה. הכנת מערכות ניסוי לסטודנטים.
הכישורים הדרושים:
א. הנדסאי מהנדס אלקטרוניקה ו/או מחשבים.
ב. להנדסאי – נסיון של 3 שנים.
למהנדס – נסיון של שנתיים.
● פניות בכתב יד בצירוף קורות חיים, יש לשלוח למחלקת כח אדם אוניברסיטת בן גוריון בנגב, ת.ד. 653 באר־שבע, עד לתאריך 8.11.87 ולציין מספר מכרז.

לחברת ביטוח מובילה ולסניפיה בתל־אביב, בחיפה ובירושלים
דרושים:
★ מנהל אגף ביטוח ימי
★ מנהל אגף ביטוח אלמנטרי
★ ראש מדור ביטוח רכב
נא לשלוח קורות חיים
לת.ד. 65102 ת"א 61650
סודיות מובטחת

לחברת ביטוח אושיות
דרושים
1. **מפקח רכישה לביטוח חיים**
בעל נסיון לעבודה עם סוכנים קיימים. טל. 052-558055 לפנות לאבי שני.
2. **קלדנית**
052-558055 לפנות לבטי.

למוסד ציבורי גדול בת"א
דרוש
פיסיקאי בכיר
בתחום האלקטרואופטיקה (אופטרוניקה)
לניהול מחקר ופיתוח בתחום הלייזרים ותחומים נילווים.

● דרישות התפקיד:
1. תואר שני לפחות (רצוי תואר שלישי) בפיסיקה אלקטרואופטיקה
2. הכרת תחום האופטרוניקה בכלל והלייזרים בפרט.
3. 6 שנות נסיון במחקר ופיתוח מתקדם של מערכות צבאיות משולבות בלייזרים אמצעים אלקטרואופטיים אחרים.
4. נסיון ניהולי עבודת מטה רצוי בניהול פרוייקטים ובאירגון ותאום עם רמות בכירות של מערכת הבטחון.
5. כושר ביטוי בכתב ובע"פ בשפות עברית ואנגלית (רצוי שפות נוספות).
6. כושר ניהול משא ומתן.

המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 7093 מיקוד 550 מיקוד 61006.

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

לחברת יבוא לכימיקלים גדולה
דרושה
מזכירה מעולה
לטיפול בכל עבודות המשרד
הכישורים הדרושים:
★ שליטה טובה באנגלית ועברית, כולל הדפסה.
★ נסיון בשימוש במחשב (D-BASE) P.C.
★ יכולת עמידה במצבי לחץ.
★ התפקיד במשרה מלאה.
יועדפו בעלות נסיון קודם בעבודה דומה.
נא לפנות טלפונית לאביטל 03-286262.

לביה"ס הימי "מבואות ים"
דרושים
מדריכים חברתיים
לנוער בגיל תיכון, שכר בדרוג הוראה, מגורים במקום.
המעונינים יפנו בפרוט קורות חיים להנהלת מבואות־ים מכמורת 40297
טלפון 053-663242

לעיתון יומי גדול
באזורים אשדוד אשקלון קרית מלאכי קרית גת
דרושים/ות
אנשי מכירות מעולים
תנאי קבלה:
★ השכלה תיכונית.
★ משוחררי צבא
★ כושר ביטוי ויוזמה
★ העבודה על בסיס עצמאי
למתאימים תנאים טובים
לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית 08-532720

לחברת בניה גדולה
דרוש
מנהל פרוייקט
הכישורים הדרושים:
★ מהנדס אזרחי
★ כושר ארגון וניהול משא ומתן
★ מקום מגורים אזור תל־אביב ודרומה
תנאים טובים למועמד המתאים
לפנות בכתב, בפירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 11929 תל־אביב מיקוד 61116.
סודיות מלאה מובטחת.

לחברה מסחרית דרוש
מחסנאי נהג
מאזור הרצליה הדרה
מלפון במשרד
03-623536

דרוש
מבצע התקנות למערכות קשר
מדוב בעל ידע בסיסי באלקטרוניקה וחשמל + רשיון נהיגה. להתקשר
03-9241155-8

משרה מס׳ ח׳/221/87
בכפר הנוער יהופים (ליד עכו)
טלפון 04-912244
דרוש/ה
מדריך/ה חינוכי/ת
לאחר שירות צבאי בוגר/ת תיכון להדרכת נוער עולה מאתיופיה.
עדיפות לבוגר/ת תנועת נוער דתית
מגורים במקום חובה.

לחברת נגב קרמיקה
דרושה
מקדמת מכירות
הנתונים הדרושים:
★ אקדמאית
★ בעלת נסיון בשיווק.
★ הופעה נאה.
★ מעל גיל 30.
וכונות לעבודה עד שעות מאוחרות.
נא לפנות טלפונית 03-201616 למוטי.

למלון דן אבדית
דרוש/ה
קופאי/ת קבלה
לעבודה במשמרות
Night Auditor
מתאימים/ות יפנו למח׳ כח־אדם של
052-556677

[illegible]
דרוש/ה
שרטט/ת מנוסה
רצוי נסיון בעבודות [illegible]
תנאים טובים
03-249367 03-230184

לחברה לעבודות חשמל
דרושים
★ **חשמלאים מוסמכים ועוזרים**
03-9612855-6

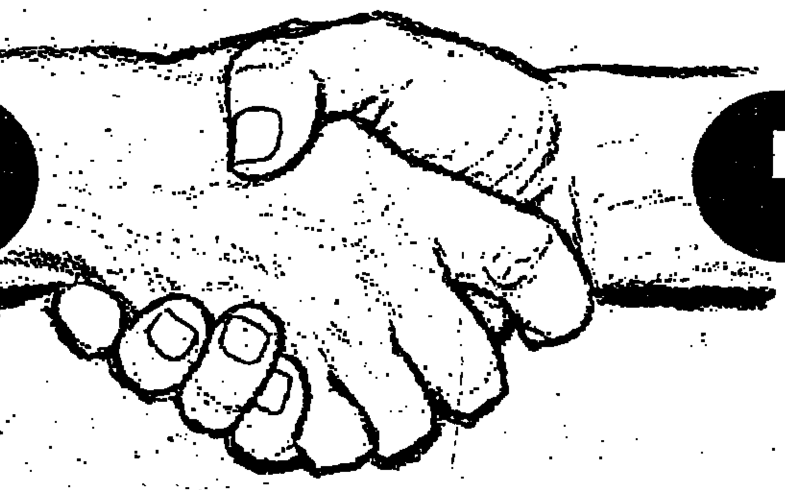

הד כפול ומכופל
הלוח הכללי

مكان من الاصل

هكذا من الأصل

הלוח הכללי | ידיעות אחרונות | הלוח הנפוץ ביותר | ונ דבר

ראשון בכמו...

עיריית תל-אביב-יפו

מכרז פומבי

בהתאם לסעיף 3 לתקנות העיריות (מכרזים לקבלת עובדים) מכריזה בזה עיריית תל-אביב-יפו על משרות פנויות.

בבית המטבחיים העירוני במחלקה המשפטים

מכרז מס': פנו/133/87

תואר המשרה: מנהל מדור גביה והוצאה לפועל.

דרגת המשרה: ידירוג של הדירוג האחיד.

דרישות המשרה:

1. השכלה תיכונית מלאה.
2. נסיון של 4 שנים בעבודה בתחום הגביה.
3. נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות.
4. כושר ארגון ופיקוח על צוות עובדים.
5. כושר ניהול מו"מ בכתב ובע"פ.
6. ידיעת השפה העברית על בוריה. ידיעת שפות נוספות יתרון.

במבקר העיריה

מכרז מס': פנו/135/87

תואר המשרה: מבקר.

דרגת המשכורת: 5 7 של עובדי ביקורת.

דרישות המשרה:

1. השכלה גבוהה בהנדסה אזרחית (רישום בפנקס המהנדסים והאדריכלים).
2. נסיון של 3 שנים לפחות בעבודות מהנדסים.
3. נסיון בתחום הבקורת – רצוי.
4. כושר הבעה בכתב ובע"פ.
5. ידיעת השפה העברית על בוריה, ידיעת שפות נוספות – יתרון.

בקשות למועמדים בצרוף תיאור תולדות החיים והתעודות המעידות על כישורי המועמד יש להגיש במעטפה סגורה בשני עותקים, למשרדי העיריה במגנון, על גבי שאלון אישי/בקשה למשרה פנויה, טופס מס' 2025, ולציין על המעטפה את מספר המכרז.

טפסים להגשת בקשות אפשר להשיג במגנון באופן אישי או ע"י הדואר.

בקשות שתוגשנה ללא תעודות כאמור, לא תובאנה בחשבון. התאריך האחרון להגשת הבקשות הוא: כ' חשון תשמ"ח 12 בנובמבר 1987.

ד' בחשון תשמ"ח 30 אוקטובר 1987 — אלי עשת, מבקר העיריה

מכון דור

לחברה מסחרית במרכז ת"א

דרושה

פקידה לניהול משרד מכירות

רצוי נסיון בקשר עם לקוחות, ובעבודה משרדית הקשורה בתפקיד.

משרה מלאה א'-ה' 08:00-17:00

נא לפנות בצירוף קורות חיים מכון דור – יהודה הלוי 108 ת"א מיקוד 65276 לציין על המעטפה עבור משרה.

MAGEN DAVID ADOM IN ISRAEL — מגן דוד אדום בישראל

חובש/ת קרבי/כללי

ובעלי נסיון מקביל

קורס חובשי ניידות טיפול נמרץ יפתח בקרוב (תקופת ההכשרה תחשב כתקופת עבודה)

אב הנך מעוניין/ת

בעבודה מרתקת הקשורה בהצלת חיי אדם מגן דוד אדום קורא לך להצטרף לצוותי הניידות לטיפול נמרץ כחובש התייאה בכיר – פאר מדיק.

נותרו מספר מקומות למועמדים המתאימים בסניפים: ת"א, חיפה, חדרה, קרית שמונה, עפולה, ירושלים, בראשל"צ ובאר שבע.

לקבלת פרטים נוספים יש להתקשר לטלפון 03-382222, מחלקת כח אדם מרכז מד"א

קיבוץ מעגן-מיכאל מחפש

מורה לאנגלית

לחטיבת הביניים במשרה מלאה

(קיימת אפשרות מגורים במקום)

להתקשר: בשעות העבודה 06-394300,

לאלישבע או עירית, אחה"צ 06-394373

לאלישבע מטלה, 06-394473 עירית שרמן

לאיתן שמיר בע"מ

חברה קבלנית דרושים

1. **עובדי בניין** (טפסנים, ברזלנים, טייחים)
2. **תיקונצ'יקים**
3. **גננים**
4. **עובדי מחסן**
5. **עובדי אחזקה**
6. **עובדים כלליים.**

לתאום פגישה לטלפון 03-228538, 03-222375.

לסיבוב רימון תעשיות מבנים ופיתוח בע"מ

דרושים

★ **עגורנאי** לעגורן צרית

★ **איש אחזקה** לעבודה במרכז הארץ

בפרטים לפנות 03-357191

לכפר מימון
מושב עובדים של הפועל המזרחי

דרוש:

מזכיר – גזבר

מועמדים בעלי נסיון מוכח בתפקיד יפנו בכתב למזכירות כפר מימון דואר נע הנגב מיקוד 85225. למועמד המתאים אפשרות דיור במקום.

יוזמנו לראיון רק בעלי רקע מתאים לתפקיד. נא לציין טלפון לצרכי אימון לראיון.

לחברה ארצית גדולה בדרום הארץ **דרוש**

מנהל חשבונות ראשי

לניהול מערכת חשבונאית ממוחשבת בהיקף גדול

כשורים נדרשים:

* רואה חשבון או השכלה חשבונאית אחרת.
* ניסיון בניהול מערכות חשבונאיות ממוחשבות בהיקף גדול.

פניות בכתב יד בצירוף תולדות חיים ופירוט ניסיון קודם לת.ד. 9076 רמת אפעל 52960

לאראן אלקטרוניקס

דרושה

מזכירה למחלקת שיווק

דרישות:

* בוגרת תיכון + שירות צבאי מלא.
* ידע בהדפסה ו/או עבוד תמלילים.
* שליטה בשפה האנגלית.

משרה מלאה. תנאים טובים למתאימה.

נא לפנות לטל. 03-779127

למשרד רואי חשבון בתל-אביב

דרושים

* **מבקרי חשבונות בכירים** 4 שנות נסיון.
* **עובד/ת ארכיון**
* **מעבדת תמלילים – לניר** לאחה"צ.
* **פקידה כללית** קלדנית ינוסה למחשב פי.סי.

טלפון 03-5613545 מ-14.00

למרכז הנופש "מבטחים"

בזכרון יעקב

דרושים

טבחים

ברמה גבוהה

תנאים טובים למתאימים.

על המועמדים לפנות בכתב למרכז קופ"ח, ענף ההבראה, רח' ארלוזורוב 101, ת"א

למפעל מתקדם בענף התעשיה האווירית

דרוש

כוון

(משרה 2210)

לבעל נסיון מוכח ורצון להרים להמשך פיתוח החברה ממצא תפקיד בעל אתגר ניהולי מקצועי

מועמדים יפנו אל 03-225622

החל מיום א'

תל — תחנת ייעוץ לנושאי כח-אדם בע"מ

למשרד מדידות

דרושים

מודדים ועוזרי מודדים

תנאים מצוינים.

במשרד: 03-623221

בבית: 03-414595

למשרד תכנון בפתח תקוה

דרוש/ה

הנדסאי/ת אדריכל/ית

גנוסים

03-910764, 03-911644

לחברת בת של תדיראן

דרושים/ות

בוגרי/ות מדעי החברה

שיוכשרו לתפקידים אחראיים.

מיום א' לשוה טל' 03-9262369, 03-9225982.

למחלקה הטכנית סניף ת"א,

דרושים/ות

* **מהנדס אחזקה** – בעל תואר מהנדס מכונות B.S.C 5 שנות נסיון בתעשיית המתכת (ע. שבבי, יציקות) ידע בחשמל, אלקטרוניקה – יתרון.
* **מנהל יצור** – בעל תואר מהנדס מכונות B.S.C 5 שנות נסיון בענף המתכת (ע. שבבי, יציקות)
* **הנדסאי חשמל** – שנתיים לפחות בתחום מתח גבוהה לעבודה באזור המרכז.
* **חשמלאים עוזרים/מוסמכים** לעבודה קבועה כחוטי לוחות חשמל בתנאים מעולים.

נא לפנות לדנאל סניף ת"א גורדון 88 (ליד עיריית ת"א) טלפונים: 03-222266, 03-245531, 03-245541, 03-240878

דנאל

החברה לשירותי כח אדם

תל-אביב • ירושלים • באר-שבע • רחובות • אשדוד

לחברת אי.אס.אי.

מכשור מדעי לישראל בע"מ

דרושים

1. **מהנדס מכירות** לציוד כימי אנליטי.
   תכונות נדרשות:
   – תואר אקדמאי בכימיה
   – נסיון במכירות
   – ידע טוב באנגלית
   – הכרת ציוד לכרומטוגרפיה וספקטרופוטומטריה
2. **מהנדס/הנדסאי שרות** לציוד כימי אנליטי.
   תכונות נדרשות:
   – נסיון בבתון שרות תיקונים
   – ידע בתוב במיקרופרוססורים
   – ידע באנגלית
   – בעלי המשרה העבודה כרוכה בנסיעות בכל רחבי הארץ.
   – המשרה ישי עבודה בשבתות.
3. **מרכזנית למשרה מלאה** (08.00 – 17.00) המשרה ימים בשבוע. ידע באנגלית חובה.

נא לפנות בכתב לחברת אי.אס.אי. בע"מ, רח' פנחס 17 רמת-גן, טל' 772851 (פנינה או צביקה).

כפר הילדים SOS אס.או.אס.

"נרדים"

לנשים

אם את בעלת ענין ורצון לתת, לגדל ולהיות עם ילדים.

אנו נוכל לספק לך מקום עבודה. כפר הילדים בעירד "מקיים" בית לילדים שהוריהם אינם יכולים לטפל בהם.

אצלנו תמצאי בית ואתגר!

אנו מעונינים בנשים לא נשואות בגילאי 25–41 (אפשרי עם ילד משלהן)

כמו כן דרושים לנו:

1) **עובד סוציאלי** – עם רקע פנימיתי טיפולי.

2) **גנן** – עם רקע מקצועי אפשרות לעבודה במשכורת טובה ואפשרות לעבודה בקבלנות

בדבר פרטים נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 64 ערד 80750, טלפונים: 057-956888, 057-958843 בין השעות: 8:00 – 14:00

ORBIT ADVANCED TECHNOLOGIES LTD

למפעלינו בנתניה וב קנעם

דרושות:

מלחימות

עם נסיון באינון מעגלים מודפסים לציוד תעופתי.

תתקבלנה גם מועמדות מתאימות ללא נסיון לאחר הכשרה במפעל

לפנות בטלפון למס 333247 .0

או בכתב לת.ד. 3171 נתניה 42...

דרוש

מנהל עבודה

בעל נסיון

למפעל סריגה במכבנות עגולות אזור ת"א

טל 03-621587 03-611617

SONY

לישפאר – חב' אלקטרונית למסחר בע"מ

דרושים:

1. הנה"ח **מבקר/ת פנים**
   * נסיון בבקורה, הבנק – ניתוחי כראיות בשטח מכירות, כספים והשבונות – לאילנה שלוחה 23.
2. מכירות מוצרי אלקטרוניקה בידורית **נציג/ת מכירות**
   * יכולת תיפקוד עצמאית. למכירת ציוד ביתי באזור חיפה – לשמוליק.
3. מכירות מוצרי תקשורת **פקיד/ת מכירות**
   * לאחר שרות צבאי, השכלה תיכונית, שליטה טובה בדיבור וכתיבה בשפה האנגלית – לעמי שלוחה 32.

טל': 03-6...431

– סודיות מובטחת –

העולם מתקדם מסוני לסוני

יום הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

אסור היה זה אסור לסרב לקבל אדם לעבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אסור או כתוצר של התפקיד מונעים קבלתו של בן אחד המינים לעבודה הנדונה. העבריינים צפויים לעונש על פי החוק.

החברה הישראלית לס. טרקטורים וציוד בע"מ THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.

מפיצי CATERPILLAR בישראל

למחלקת מכירות ציוד טכני לתעשיה בהובלה

דרוש

איש מכירות

הכישורים הנדרשים:

* רקע טכני
* בעל רכב
* ידיעת השפה האנגלית
* הנדסאי מכונות – יתרון

– סודיות מובטחת –

בדבר פרטים נא לפנות בכתב יד לת.ד. 214 חולון 58101 ולציין כמספר טלפון ליצירת קשר.

אלקו

תעשיות אלקטרו-אופטיקה בע"מ

טכנולוג/ית (משרה מס' 3400)

כישורים דרושים: שליטה באנגלית. רצוי רקע בעיבוד שבבי.

השכלה: מהנדס מכונות. נסיון של 4 שנים לפחות.

תחומי עיסוק/אחריות: ייצור כלים • סדרי פעילויות לייצור • לווי ייצור.

מועמדים מתאימים המעונינים להשתלב בחברה מתבקשים לפנות. בכתב, בצרוף קורות חיים ל: אל אופ מחלקת משאבי אנוש ת.ד. 1165 רחובות, מיקוד 76110 (בציון מספר המשרה).

סודיות מובטחת

מנהל כח אדם

מסור מודעתך ב דחף
ב דחף תקבל יותר

לפרטים נוספים:

תל-אביב: 03-622233-4 רויטל ברכה

ירושלים: 02-226335-6 יאיר צוברי

חיפה: 04-8445333-4 אריה טל

למוסד ציבורי

דרוש/ה

כלכלן צעיר/ה

(אפשרי סטודנט שנה ג')

נא לפנות בכתב יד עם ציון קורות חיים לת.ד. 33016 ת"א עבור "כלכלן"

משאויר טעינה אוירית

דרושים

* **מפעילים טרקטוריסטים**
* **עובדים בלתי מקצועיים**

לעבודה במשמרות

תנאים טובים למועמדים הכוללים:

* תנאים סוציאליים מלאים • הסעות
* ביגוד • ארוחות • אפשרות לקביעות

נא להתקשר לטלפון: 03-9711696

דרושים

דרוש

שמאי אלמנטרי

נסיון קודם הכרחי

בדבר פרטים נוספים נא לפנות בטלפון 03-624520

למפעל תעשיתי באיזור הצפון

דרושים/ות

סגן מנהל אגף מכירות ושיווק

* מהנדס אוירונאוטיקה / מכונות / תעשיה וניהול כולל נסיון במפעל תעופתי
* יכולת ונסיון בניהול משא ומתן
* נסיון בקשר עם לקוחות בארץ ובחו"ל.
* רקע בהכנה ותמחיר של הצעות מחיר.
* שליטה מלאה בעברית ובאנגלית.

התפקיד כולל קשר עם לקוחות בארץ ובחו"ל, ריכוז ופיקוח על הכנת הצעות מחיר ומעקב אחרי פרוייקטים והזמנות המתבצעות במפעל

מנהל פרוייקטים בייצור

* מהנדס אוירונאוטיקה / מכונות / תעשיה וניהול
* נסיון בקשר עם לקוחות בחו"ל
* נסיון בניהול פרוייקט ייצור במפעל תעופתי
* שליטה מלאה בעברית ובאנגלית
* דינמיות ויכולת לעבודה עצמאית.

התפקיד כולל ניהול פרוייקט ייצור גדול במפעל תעופתי עבור לקוח בחו"ל. מחייב הכרה ושיתוף פעולה עם כל מחלקות המפעל.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 496 חיפה מיקוד 31004 ולציין ע"ג המעטפה עבור משרה 26

מדריכים/ות

לחוגי "סיירות וידיעת ה

(כתות ז'-י"א)

רקע בנושאי טבע וידיעת הארץ, בהדרכת נוער (רצוי).

ידע במוט בשטח (רצוי).

העבודה בחוג היא חלקית ומתאי גם לסטודנטים.

לקבלת פרטים נא להתקשר:

חיפה והסביבה	04-664181
כרמיאל, נהריה והסביבה	04-981010
קרית שמונה, ראש פינה, טבריה והסביבה	06-937028
עפולה, יקנעם, מגדל, טבעון והסביבה	04-935506
רמת השרון, הרצליה, רעננה,	052-910664
כפר סבא והוד השרון	052-25111
פתח תקוה, קרית אונו, אור יהודה, לוד	03-900936
ת"א והסביבה	03-375063, 242 03-811151
ראשון לציון והסביבה	03-9663968
רחובות והסביבה	08-451725
אשקלון אשדוד והסביבה	051-27895

החברה להגנת הטבע

למפעל טקסטיל

דרוש

איש אחזקה כללית

בעל רכב יוסחרי

עם אפשרות להובלת נוסעי

מאזור בת-ים, חולון

טל': 03-827461, 03-810205

לציוד מיכשור ובקרה תעשייתי

דרוש

מהנדס/הנדסאי מכירות

* נסיון בתעשיה הכימית
* אנגלית קריאה/כתיבה
* כושר ניהול משא ומתן
* עדיפות לבעלי נסיון במכירות והבנה באלקטרוניקה או חשמל

תנאים טובים וקידום למתאים

מקום העבודה: איזור תל-אביב

נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 919 בני-ברק עבור "מנהל כח אדם".

– סודיות מלאה מובטחת –

קר"דה

שרותי כח אדם בע"מ

★ **אנשי שיווק ומכירה** ...עברית/אנגלית, גיל ...

★ **מנה"ח סוג 3** בעלי נסיון של ... במחשב.

תנאים טובים למתאימים!

תל-אביב, דיזנגוף 156 טל. 03-240292/1

נתניה, שמואל הנציב 17 טל. 053-338901

רחובות, הרצל 186 טל. 486331, 485277

הכח שלנו הוא כח אדם, קרייד

לחברת מזון גדולה
טכנולוג מזון

לעבודה אחראית ומעניינת

למתאימים תנאים מתאימים

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 1334 ת"א 61013 ולציין ע"ג המעטפה ה/ 333

דרוש

קדם אספקות

למנה' קידום אספקות

לתפקיד מגוון הכולל: קשר עם ספקים בענף המתכת, מעקב אחר הזמנות, עבודה עם מחשב ועוד.

רצוי רקע ונסיון בקניות או ברכש.

התפקיד מתאים גם להנדסאי

מועמדים יפנו בכתב עם פירוט קורות חיים לת.ד. 465 יבנה 653...

רב-בריח

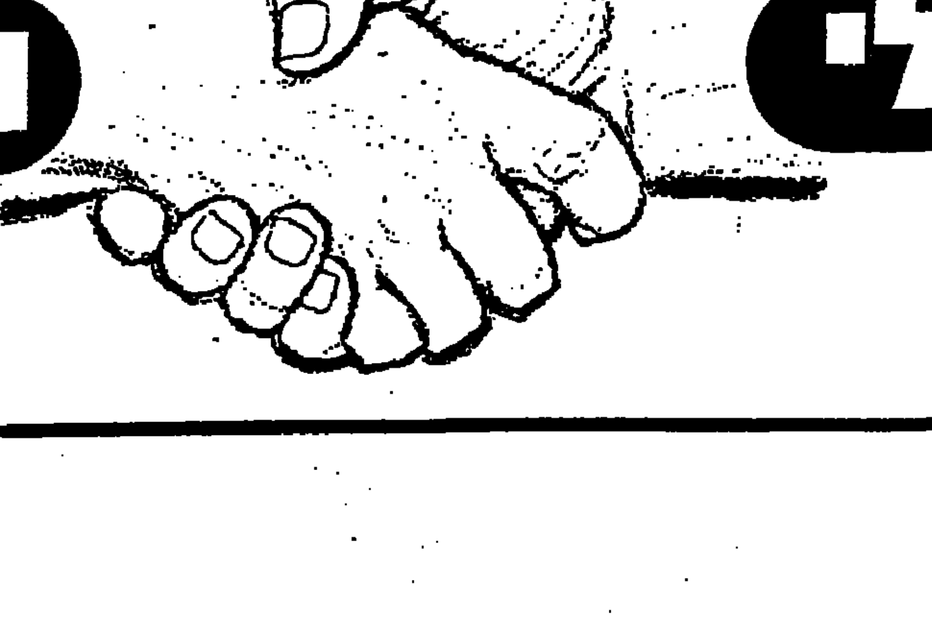

הלוח הכללי הד כפול ומכופל

לחברת ביטוח דינמית
דרושים

★ **מנהל כספים**
עבודה במשרד הראשי בת"א כאחראי על מחלקת חשבונות גביה ומסלקה
כישורים נדרשים רואה חשבון נמרץ בגיל 45־35 בעל נסיון מוכח בחברת ביטוח או מוסד פיננסי

★ **מנהל סניף ירושלים**
כישורים נדרשים גיל 40–30 בעל נסיון מוכח בביטוח עדיפות לבוגרי המכון לביטוח.

מועמדים רצינים מתבקשים לפנות בכתב. בצרוף קורות חיים לת.ד. 25262 ת"א עבור המנכ"ל
סודיות מובטחת

לחברה מסחרית תעשיתית
דרוש
מנהל מכירות
לאזור הצפון

הכישורים הדרושים:
- מהנדס מכונות/תעשיה
- כושר ניהול צוות עובדים
- יכולת פעולה עצמאית ואחראית
- כושר ניהול משא ומתן עם מפעלים, מוסדות ויחידים
- שליטה בעברית ובאנגלית
- מקום מגורים: אזור חיפה

למועמד המתאים מוצע תפקיד מעניין ובעל אתגר ותנאי העסקה הולמים.
נא לפנות בכתב לת.ד. 73 רמת-השרון 47234, ולציין על-גבי המעטפה "מנהל מכירות"
– סודיות מובטחת –

דרושים
מקדמי/ות מכירות
לעבודה משתלמת בכל חלקי הארץ
1000.- ש"ח בסיס + אחוזים
ניקוי ואספקה לתעשייה
08-416026

הזוה הכדור

לחברה יצרנית בר-אילן
דרוש
מסגר
יוצא צה"ל
לפנות לויקטור
03-5591863
03-806455

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א 1981

Heltz
למפעלנו בנתב"ג וב...
דרושות לעבודה במשמרות
דיילות השכרה
– גיל 27־21
– רשיון נהיגה ברתוקף שנה לפחות
– הופעה נאה וסימפטית
– ניהול שיחה באנגלית ובעברית
– יתרון לדוברי צרפתית או גרמנית בנוסף לנ"ל.
– גישה חיובית לקהל ורצון לתת שרות.
– כושר שכנוע.
נא לפנות לרח' קרליבך 10 תל-אביב טל: 03-202121.

סולוג
דרושים
★ **מכונאי** למכונות תפירה
★ **שליח** על אופנוע
★ **עובדים כללים**
כל המשרות המוצעות הינן משרה מלאה.
סולוג-מפעלי סריגה בע"מ
רח' הפלך 3, ת"א, טל'. 824121 ...

לודזיה רוטקס
דרושים:
מנהל מחסן חומרי גלם
נסיון מוכח בניהול מחסן עדיפות לבעלי רקע בטקסטיל.
אחראי/ת מחלקת אריזה
כושר ארגון נסיון בניהול צוות עובדים
פקידה
עם ידע בחשבונות
המעוניינים יפנו למפעל רח' המסגר 2 אזור התעשייה חולון 03-807111
בוא תרגיש לודזיה

ויטרמן
ארועים ושמחות בגנון הקלאסי
למרכז הארועים והשמחות החדש בנס-ציונה
דרושים:
1. סו שף
2. שף גארד-מונז'ה
3. שף-קונדיטור
4. טבחים
5. שף סטיוארט
6. מטרדי
7. רב-מלצרים
8. מלצרים
יתרון לבעלי נסיון בארועים ו/או במלונאות נא לפנות לפלאפון 050-26119 או לת.ד. 460 נס-ציונה
ויטראז', המקום עם הפאטיו.

הסתדרות מדיצינית הדסה
דרושים
רוקחים
לעבודות מעניינות ובעלות אתגר
המעוניינים מתבקשים לפנות לאגף כח אדם בית חולים הדסה עין כרם ירושלים.
טל. 02-446226, 02-447136

ב.י.פ. BIP
יישומים פסיכולוגיים INSTITUTE OF PSYCHOLOGY
לאחד מלקוחותינו חברת שיווק גדולה ברמת-גן
למחלקת OFFICE AUTOMATION
דרושים/ות
לסניפים בת"א, חיפה וירושלים
1. **אנשי מכירות מנוסים**
כישורים נדרשים:
יכולת מכירה אגרסיבית, נכונות לעבודה קשה. גיל 24 ומעלה.
למועמד המתאים משכורת תמורה הולמת. אפשרות לרכב צמוד.
2. **מקדמת מכירות** באמצעות הטלפון לסניף תל-אביב
דרישות התפקיד:
תאום פגישות לאנשי מכירות. טיפול בעבודה שוטפת של המחלקה.
ידע ונסיון בהדפסה. למועמדת המתאימה תמורה גבוהה בהתאם ליכולת.
נא לפנות ל – ב.י.פ. יישומים פסיכולוגיים
רח' נס-ציונה 8 א' תל-אביב טלפון: 03-659707
– סודיות מובטחת –

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ

לסניפינו בת"א, נתניה ורחובות
מחלקה טכנית
- בודקים מנוסים, פרופיל צבאי גבוה
- מכונאי אחזקה/רכב בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנתי.
- חשמלאים מוסמכים, בעלי נסיון בתעשיה.
- טכנאי קירור בעלי נסיון באחזקה.
- רתכים חשמל/שריון CO_2, נסיון ופרופיל צבאי גבוה.
- מלחימים/ות, מחרטים/ות מנוסים.
- מבקרי איכות ויזואלי של מעגלים מודפסים, עדיפות לעבודה עם מיקרוסקופ.
- מלחימים/ות נסיון בתיקוני הלחמות במעגלים מודפסים.
- טכנאי ייצור למדידות זמנים ודגימות, עבודה זמנית.
- מס"ט אנגלית ברמת שפת-אם.

מחלקה משרדית
- מזכירות עברית / אנגלית, הדפסה בשתי השפות. ידע במעבד תמלילים יתרון.
- כתבניות עברית, עברית/אנגלית, אנגלית.
- תמלילניות עברית, עברית/אנגלית, מנוסות. ידע בתוכנת אי-בי יתרון.
- קלדניות מנוסות.
- טלקשיסטיות אנגלית.
- קלדניות מנוסות.

לסניפינו בת"א ונתניה
- מבקר איכות אלקטרוני/מכני, בעל נסיון במעגלים מודפסים ובזיקורות מכניות.

לסניפינו בת"א ורחובות
- איש אחזקה בוגר בי"ס מקצועי, נסיון 5 שנים באחזקת מכונות במפעל טקסטיל.

לסניפנו ברחובות
- מחסנאי/ת למחסן אלקטרוניקה וקבלה. הכרת רכיבים אלקטרוניים, עבודה ממוחשב.
- מכונאי אחזקה למיתקנים כימיים. נסיון רב. נכונות לשעות נוספות.
- חשבת שכר מנוסה, לעבודה מגוונת. משרה מלאה.
- פקידת רכש ידע בהנה"ח, הדפסה עברית אנגלית, נסיון תעשייתי.

לסניפנו בנתניה
- הנדסאי/טכנאי בנין בעל ידע ונסיון בחישוב כמויות.
- טכנאי ייצור נסיון בענף העץ.
- מבקר איכות כימי
- בעל נסיון בענף המתכת /מזון. נכונות לעבודה במשמרות.
- נגרי בנין/רהיטים בעלי נסיון של 3 שנים לפחות, נכונות לעבודה בשעות נוספות.

משרות קבועות, תנאים מצויינים, נסיעות וארוחות
תל-אביב, דיזנגוף 155 טל. 03-240291/2
מנוה, שמואל הנציב 17 טל. 053-338901
רחובות, הרצל 185 טל. 465331, 08-465277
הכח שלנו הוא כח אדם. קריירה.

"נעמת"
בית-ספר חקלאי "בנות"
דרוש
מדריך חברתי
לנוער מתבגר
אתגר חינוכי ראשון במעלה. מגורים במקום ותנה
להתקשר ... או בשבתו ... בפרלוג
טלפון: 574294-06

ציקלון
מוצרי תעופה בע"מ
דרוש/ה
מהנדס
אוירונאוטיקה/מכונות
- נסיון של שנתיים-שלוש בתחום התעשיה התעופתית.
- יוצא חיל האוויר או בוגר ביה"ס מקצועי.
- שליטה באנגלית.
- מגורים בצפון.
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 114 כרמיאל 20140 – מדור קליטה

דרושים:
מכונאים
לשיפוץ תבניות הילוכים אוטומטיים
ומכונאים רגילים.
לקביעת ראיון להתקשר לחבר ילובצקי שלמה טל' 03-432438, 03-432541
אגד התנועה של המדינה

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל
מודיע על המשרה הפנויה הבאה
בבית הספר בסמ"ת
בית הספר להנדסאים וטכנאים מוסמכים ליד הטכניון.
מנהל בית-הספר
הכישורים הדרושים:
השכלה אקדמית, רצוי בעל תואר שני או בעל תואר שלישי. עדיפות גבוהה תינתן לבעלי השכלה אקדמית בתחומי ההנדסה ו/או המדעים המדויקים. עשר שנות נסיון לפחות במנהל כללי ו/או במנהל חינוכי. נסיון קודם בתחום מנהל החינוך הטכנולוגי. נסיון בהוראה. כושר לקיים קשרים עם מוסדות ממשלתיים, גופים ציבוריים וכד', וכן עם תלמידים ועם הורים. כושר לנהל צוות מורים ועובדים.
מועמדים/ות מתאימים/ות המעונינים/ות לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 30.11.87, אל: אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000

"אילד" –
איגוד ישראלי לילדים נפגעים
מחפש
פיזיותרפיסטית
לחצי משרה
בגן-ילדים
תנאים טובים
נא להתקשר לאביבה ניסן טלפון: 03-704571 או 03-451981

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ
THE ISRAEL TRACTORS & EQUIPMENT CO. LTD.
מפיצי CATERPILLAR בישראל
דרוש
מכונאי לציוד מכני הנדסי
- בעל נסיון של 5 שנים לפחות.
- בוגר בי"ס מקצועי.
הסעה מאורגנת
בדבר פרטים נא לפנות טלפונית 03-807722 למנהל המוסך

לחברה ידועה לציוד פיקוד ובקרה
דרוש
צעיר נמרץ
מחסנאי מכירות
- רקע טכני חשמל אלקטרוניקה
- בוגר חמ"ש או מפי"ט ו"א
- ידע באנגלית טכנית – קריאה והבנה
תנאי קידום יוצעו למועמד המתאים.
מקום העבודה איזור תל-אביב
לפנות בכתב יד עם פירוט השכלה ונסיון קודם, לת.ד. 919 בני-ברק עבור "מנהל כח אדם"
– סודיות מובטחת –

למפעלי עץ כרמיאל בע"מ
דרוש
מנהל עבודה בבניין
לריכוז עבודות הרכבת נגרות במרכז הארץ
כישורים דרושים:
- נסיון של 5 שנים באתרי בניה
- רשיון נהיגה
- מגורים במרכז הארץ – הכרחי.
- עד גיל 45.
לפנות בכתב עם פירוט נסיון קודם לת.ד. 539 כרמיאל טלפון: 04-986661,3

LASER תעשיות לייזר
מהנדס/ת אלקטרוניקה
(משרה 1320)
למחלקת פיתוח אלקטרוניקה
תאור התפקיד: * תכנון מערכות מבוקרות מיקרו מחשבים.
כישורים דרושים: * נסיון של 3 שנים, לפחות, בחומרה ותוכנה במיקרו-מחשב 8051
* נסיון בכתיבת ... * יכולת עבודה עצמאית
הנדסאי/ת אלקטרוניקה
(משרה 2320)
בעל/ת 3 שנות נסיון והתמחות בספקי-כח ממותגים בתדר גבוה.
נא לפנות בכתב יד תוך ציון ... טלפון כתובת ... קורות חיים ונסיון מקצועי, לתעשיות לייזר – משאבי אנוש ת.ד. 13135, ת"א מיקוד 61131
סודיות מובטחת
תעשיות לייזר – קרן אור לקידום האנושות

דרושים
למפעל תעשיתי בתל-אביב
דרושות:
★ **פקידה כתבנית**
לצג 7 מכירות
לאחר שירות צבאי
יום עבודה מלא
5 ימי עבודה בשבוע
★ **מנהלת חשבונות**
סוג 2 בהנה"ח
לביצוע עבודות בקופה
5 ימי עבודה בשבוע
נא לפנות החל מיום א' למורר כח אדם טל' 03-336721 לכתובת יגאל אלון 94 ת"א
המודעה מיועדת לגברים ולנשים כאחד

לחברת הנדסה בת"א
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות ראשי/ת
למשרה מלאה
נא לפנות בכתב יד בציון מספר טלפון לת.ד. 24073 תל-אביב אישית עבור שאול.

דרוש משקיע (שותף)
השקעה 250.000 $
לחברה מבוססת בענף יחודי עם הזמנות יצוא
ת.ד. 5624 ק. ביאליק מיקוד 27156

לחברת מחשבים מבוססת
דרושים ות
חשבי-שכר/
מנהלי חשבונות
מכל רחבי הארץ המעוניינים להתקדם ולתפקד כמנהלי סניפים
המתאימים יועסקו בתפקיד מעניין ועצמאי בתנאי שכר טובים ובונוסים על הצלחה
ת.ד. 20294 ת"א עבור "סניפים"

לחברה מתפתחת בתחום הנדסת מכונות לישומים צבאיים
דרושים
1. **מהנדס מכונות**
2. **הנדסאי מכונות**
העבודה באיזור פ"ת.
לפנות החל מיום א' לדליה טל. 9233445 או 2931771

למפעל תעשייתי בפתח-תקווה
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
בעל סוג 3 עם נסיון
אפשרות גם לפנסיונר
טלפון: 08-472086

Budget rent a car
דרוש/ה
פקידת מחלקת חשבונות
רשיון נהיגה – חובה
רצוי ידע בהנה"ח
למשרה מלאה
לפנות לחנה 337498
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות מתחיל/ה
סוג 1-2
אפשרי ללא נסיון למשרה מלאה
לפנות לדרורה 337640 או עזורה 337498

לחברה המומחית בענף מוצרי פיקוד ובקרה תעשייתית
דרושים
אנשי מכירות
- עם ידע מתאים ונסיון
- רשיון נהיגה חובה
לפנות טלפונית עד 13.30 לרות המר 03-800117

חברה ישראלית לאשפרה בע"מ
דרושים:
★ **הנדסאי ייצור**
★ **מכונאי אחזקה**
נא לפנות אישית או טלפונית למנהל הייצור, אזור התעשייה ...
סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי בענף הרכב
דרושים
★ **מנהל עבודה** למחלקת ייצור
★ **מנהל מחלקת שרות**
★ **אחראי בקורת איכות**
5 שנות נסיון בתעשיית מתכת/רכב
נא לפנות בכתב לת.ד. 2062 אזור התעשיה הרצליה
– מובטחת סודיות מוחלטת –

למעליות ישראליפט
דרושים:
1. **בוגרי חמ"מ**
להכשרה לתפקיד טכנאי שירות למעליות
2. **מפ"ט**
בעל נסיון טכני לניהול מחסן ...
3. **מנהל עבודה**
...
4. **גריזריסט**
...
לפנות בימים א, ב, ג, בין השעות 08:00—10:00 רח' הקישון 31 בני-ברק

מדריכי חוגי טבע
החברה להגנת הטבע

יורם רוזנשטוק ושות'
מהנדסים יועצים בע"מ
דרוש
מהנדס תעשיה וניהול

מוזיאון לרכב בע"מ
דרושה
פקידת קבלה

בית ליי

למפעל לאריזות קרטון באיזור התעשיה בחולון
דרוש **מפעיל**
בעל רקע טכני למכונות חדשה
5 ימי עבודה
03-809062, 03-809057

כדאי לעבוד בגל הירוק
דרוש
מנהל חשבונות
סוג 3 לסניף הרצליה
03-5566445, 03-5566414
היפר שוק
רשת הגל הירוק
חולון * הרצליה * ראשל"צ * רעננה

דרור
לפרסם מודעה!
ת"א דרור מרכז
ת"א דרור דיזנגוף
ת"א דרור בן יהודה
ת"א דרור אלנבי
חיפה דרור
ירושלים דרור
דרורפון שרות מודעות טלפוני טלפון 03-611001
ובעוד 50 סניפי דרור בכל רחבי הארץ
לפעמים אתה צריך פרסום. תמיד דרור

מתגעגעים קצת ל"ניקוי ראש"? ורדה צימרמן

תרגום לישראלית

דווקא טום לרר האמריקאי בתרגומו של קובי לוריא מזמן לקהל הישראלי סאטירה עוקצנית ולוחמנית וכוללת

"השירים עברו תהליך של אקטואליזציה. עוברים מקום, עוברים תקופה, עוברים שפה. על כן יש שינויים. תרגום לישראלית". כאן ועכשיו במקום בקמפוסים אוניברסיטאיים בארה"ב של שנות השישים. "אבל רוחו של טום לרר שורה, כמובן, על הערב כולו".

"פצצת טום". 52 שירים ודברי קישור שתרגם קובי לוריא, על־פי המופע "טום פולרי", שהעלה קמרון מקינטוש ("עלובי החיים") בלונדון לפני שבע שנים.

וזה עובד. הקהל שמגיע לראות ולשמוע את דורי בן־זאב, איקה זוהר, נתן נתנזון ורינת עמנואל אולי אינו יודע מי זה טום לרר ולא מכיר את שיריו המאסידיים. "אבל זה גם לא חשוב", אומר לוריא. "בסך הכל רצינו לעשות ערב שאנשים ייהנו ממנו". אם הגעגועים לדיקסי, דרום ארה"ב (בשיר "אני רוצה לחזור לדיקסי") קצת רחוקים מן הישראלי, הרי חלומו של יורד המשתוקק לשוב לארה"ב נשמע לו קרוב ומוכר יותר. והערבי המתגעגע לעירו ממלא את מקום הכמיהה לעיירות האמריקאית (בשיר "עיר הולדתי"). את מקומם של הפורטוריקנים, השחורים והלבנים בשיר "שבוע האחווה" תופסים הדתיים והחילוניים, אנשי הימין ואנשי השמאל, הערבים והיהודים. הזיהום הוא של תל־אביב, הוותיק הוא הדתיק, סיסמת הצופים המוכרת "היה נכון" היא כאן ועכשיו "התכונן לרעות", ו"וינה, שניצל ואלס" הוא בישראלית שיר על קורס האלדהיים.

"לא התחכמתי", אומר קובי לוריא. "לא עברתי את גבול המותר בתרגום. ישנם שירים שתרגמתי במדויק. אבל צריך לזכור שאי־אפשר לתרגם מלה במלה. אנגלית היא שפה עגולה, והעברית היא שפיצית. השיר חייב להשתנות בעברית".

עבודה קשה. לוריא – שכתב בעבר מלים לשיריהם של גרי אקשטיין, יהודית רביץ, מתי כספי, וטקסטים לטוביה צפיר (כולל השיר "עם אחד, שיר אחר") וללהקות צבאיות – עבד על התרגום כחמישה חודשים. עבודה קשה, כי צריך היה לחפש פתרונות כאלה שידברו אל הקהל של היום וגם אל לבו של הצוות. "אבל זה היה כיף".

הקהל וגם היוצרים בישראל מתגעגעים קצת ל"ניקוי ראש"? דווקא טום לרר האמריקאי נותן להם הפעם את ההזדמנות לסאטירה עוקצנית וכוללת.

טינופת

בוא לראות את העיר שלנו
היא יפה היא של כולנו
רק שתי עצות שווה כדאי לרשום
אל תצא לרחוב ואל תנשום

טינופת, טינופת
מרידינג ב' בצפון
ובתכנון
יש עוד רידינג לתיאבון

בוא לים אך אל תרד למים
המציל עוד שובת בינתיים
או בוא נאכל דגים בכיף
ברבוניאס ובורי בטעם של נפט.

טינופת טינופת
איך כולנו צפים
בין זפת, מדוזות
ובין חרצנים.

אם הריאות עדיין נקיות
תנשמו עשן מתוך המשאיות
אך אם אתה מעדיף לנשום מזהמן
התמקם אחרי אוטובוס של דן.

טינופת טינופת
מסכת גאז לראשך
ואם תנשום
זה על אחריותך.

טינופת טינופת
המים שבכיור
אך אם לא תרתיח
תרגיש את הכלור.

שוב שובתים פועלי הזבל
כמו שלשום וכמו אתמול
אני עוד גר באותה הכתובת
... ערימה שניה משמאל.

טינופת טינופת
המטרופוס של העיר
כולם עוד בינתיים
שותים את המים
נושמים את ה... אוויר

בעיר שלי

הייתי מת לשוב
לחזור עוד פעם ושוב
אל המקום עליו עמד ביתי
אל אנשים כן כן מיכמביים ובשוטים
בעיר שלי.

ללגום עוד כוס קפה
עם חנן האופה
עם שוקרי הסרסור ועם אחי
הפרוצות כל־כך טריים בל־כך ברורים
בעיר שלי.

היו ימים
חיינו עם היהודים
חיים יפים כמו בני־דודים
קרובים
היינו יחד חברים אמיתיים
עכשיו הם בדירה שלי עושים שיפוצים

בשבח הגדול
חיכינו על החול
נוצרי ויהודי ומוסלמי
בתור אל הזונות היתה אחוות עמים
בעיר שלי.

במסעדה ממול
אכלנו יחד פול
הזמנתי את כולם על חשבוני
ועד מזה השארתי שם הרבה
בעיר שלי.

היו שירים
שירי מולדת ועמל
ששרנו יחד בכבל
בקלוב

היה שם גרמופון עם בלמה של פריד
עכשיו הם מנגנים שם רק את האשם תמיד

אני לא היסטוריון
ובטח לא גאון
סליחה רק בבקשה תסבירו לי
איך זה קורה דבר כזה שאני לא
בעיר שלי

שישי־אישי / אהוד מנור

אלקסים להשכיר

"היא נמצאת בתוך מקלט הטלוויזיה, אך למעשה היא הותקנה בחייכם ובחיי. השאלה החשובה בעידן שלנו היא מי נמצא בתוך המקלט משום ששם מצוי הכוח"

הסביתה ברשות השידור גרמה לפרידה קשה של מיליוני צופי טלוויזיה בישראל מעל אלקסיס והדמויות הנאורות האחרות, בסדרה שכל כולה עלבון לאינטליגנציה ולרוח האדם, "שושלת". אם לסמוך על סמך דברים ששמעתי באקראי ומכתבים למערכות העתונים, יסורי הגמילה הם קשים, וישראלים רבים יהיו מוכנים להקריב לא מעט כדי להשיב את "הכלבה הזוהרת" אל המרקע.

יח"צנים ואנשי עסקים ישמחו אולי לשמוע שניתן לשכור את נוכחותה של אלקסיס, ותמורת סכום "פעוט" היא תקשט את הפתיחה המחודשת החגיגית של איזה דיסקוטק ענקי, או שבוע אנגליה ברשת חנויות כלבו: שירותיה של אלקסיס, במשך ימיו הגדולים של ערוץ 2, עשויים להבטיח הצלחה מסחרית גדולה שאפילו נדנדת הבורסה לא תוכל לקלקל.

בעתון בריטי אני קורא שעולם יחסי הציבור נוהג להסתיר דברים רבים מעיני הציבור. יח"צנים אוהבים לפעול בשקט, ובכך ליצור את הרושם שהאירועים שהם מארגנים, והכוכבים המופיעים בהם, הם פרי אילתור וספונטאניות. ג'ואן קולינס (אלקסיס), למשל, דומה שהיא מופיעה באין־ספור אירועים ומסיבות לכבוד פתיחתם של מועדוני לילה, מסעדות – הכל מלבד אירועים בחסות הכנסיה. מסתבר שהופעותיה התכופות של קולינס אינן נובעות מאופייה החברתי והחברותי הלוהט, ואף לא מתיאבון אובססיבי להבזקי מצלמות.

לידיו של העתונאי פיטר הלמור הגיע מכתב שעותקים שלו נשלחו לכתובות נבחרות במשרדי החברה שהקימה ג'ואן קולינס, בכתובת לא זוהרת במחוז סאסקס שבאנגליה. המכתב הזה נועד לעודד את מכירתה של ג'ואן קולינס, שהיא כידוע חדשות מן המעלה הראשונה, בבריטניה וברחבי אירופה. המכתב מבשר ליחצ"נים שקיימת עתה "הזדמנות טובה לרכוש את שמה ואת נוכחותה של ג'ואן קולינס". במכתב, עליו חתום מנהל החברה, מר רוק דה־סטרומילו, ניכרת נימת לחץ מסוימת כאשר מנהל החברה מבקש להדגיש שהתגובות הראשונות להצעה, מצד גופים מסחריים ואמצעי התקשורת, מלהיבות ורומזות על לוח "הופעות" עמוס לג'ואן קולינס, ב־1988 וב־1989".

ג'ואן קולינס. מכתבים ליחצ"נים

ג'ואן קולינס נולדה בלונדון ב־1933. עוד לפני שסיימה את לימודיה בר.א.ד.א (האקדמיה המלכותית לאומנות הדרמה) הספיקה להופיע בארבעה סרטים. בתחילת דרכה הופיעה, בדרך כלל, בתפקידי עבריניות צעירות, ובמשך הזמן התנהלה בחוסר כישרון לעבר תפקידי ברונטיות זוהרות. החל בשנת 1955 כיכבה בסרטים הוליוודיים אחדים, ולפני עידן "שושלת" התמחתה בסרטי אימים ובסרטי פורנו רך, בדרך כלל על־פי ספרים מגוחכים שכתבה אחותה ג'קי קולינס.

ג'ואן קולינס הופיעה ביותר מארבעים סרטי קולנוע: סרטים שהיו, בדרך כלל, כשלונות מרהיבים ונעדרי השראה. ואף־על־פי־כן נהפכה לסמל מין פופולרי שאין לו גיל עוד לפני "שושלת".

עוד בשנת 1972 הופיעה קולינס בסרט שנקרא "מפצחת האגוזים" ושלא היה לו שום קשר לצ'ייקובסקי. במודעת הפירסום לסרט נאמר: "היא היתה מפצחת אגוזים", ו"אגוזים", בעגה אנגלית, הם כידוע "ביצים", בעגה עברית.

ג'ואן ברייידרמן היא מפיקה ובמאית אמריקאית עצמאית ששאלה את עצמה: מדוע צופים ב"שושלת" מאות מיליוני בני־אדם בשבעים ושמונה מדינות? מהו כוח משיכתם של "יצורים מעולם אחר" הלבושים כמו אורחי מסיבה בגיהנום?

במסגרת פסטיבל הסרטים באדינבורו, סקוטלנד, בקיץ האחרון, הוקרן סרט הטלוויזיה שהפיקה ג'ואן ברייידרמן בעקבות בדיקת התשובות לשאלות ששאלה את עצמה. הסרט "ג'ואן עושה את שושלת" הוא אוסף פנינים בתוך הסדרה, כאשר על הסצינות הנבחרות מוקרנת גם דמותה של ברייידרמן המגיבה־מצליפה בהערות שנונות. היא מעודדת את אלקסיס שעה שהאחרונה משפילה את הגברים הסובבים אותה, ומהללת את רוח הקרב של ה"כלבה" המעזה לזקוף את ראשה באומץ לאחר מאות שנים של דיכוי נשים.

הסרט לא הוקרן עדיין בתחנות השידור העיקריות בארה"ב וספק אם יוקרן אצלנו. לא בגלל הפגיעה בנשמותינו הרכות, אלא משום שתחנות־שידור לא מוכנות להסתכן בהקרנת תוכנית המכילה קטעים רבים שנלקחו, ללא רשות, מסרטי הסדרה "שושלת". הדבר עלול לגרור תביעות גדולות בבית־המשפט.

"אלקסיס", מסבירה ג'ואן ברייידרמן, "נמצאת בתוך מקלט הטלוויזיה, אך למעשה היא הותקנה בחייכם ובחיי. היא פוקדת את בתינו בכל שבוע והיא פוקחת עלינו עין בידיעה שיש לה כוח. השאלה החשובה בעידן שלנו היא מי נמצא בתוך המקלט משום ששם מצוי הכוח".

אולי כדאי למשרד האוצר לשכור את נוכחותה במגעים עם עתונאי רשות השידור.

אוצרות בחזקה מפוקפקת / אקונומיסט

אוסף או שלל

כשאוספן פרטי בוזז אתר היסטורי או מבריח יצירות אמנות אל מחוץ לגבולותיה של מדינה כלשהי, אין כל ויכוח על עקרונות מוסר ועניני חוק: יש להשיב את המלקוח לבעליו. אבל מה קורה כאשר ממשלה בוזזת את האתר ההיסטורי או כאשר השלל מגיע לרשותו של מוזיאון ציבורי?

בבית־משפט במאנהטן יציגו בסוף החודש עורכי־הדין של ממשלת תורכיה את טיעוניהם ביחס לאוצר הלודי. אוצר זה הוא אוסף של חפצי־אמנות מכסף ומזהב, שנוצרו במאה השישית לפני הספירה הנוצרית בתחומי לודיה – חבל־ארץ במערב אסיה הקטנה, טורקיה היום.

מימין לשמאל: המסיכה הנגנבה מפאלנק... מבנין... מקבר נפרטיטי... מחלוקות על אלגין

עורכי־הדין טוענים, בשם ממשלת אנקרה, כי יש להוציא את האוצר ממחסני מוזיאון מטרופוליטן של ניו־יורק – משכנם במשך עשרים השנים האחרונות – ולהחזירו לתורכיה. התורכים טוענים שהאוצר נגנב. את רוב פריטיו רכש המוזיאון מסוחר־אמנות ניו־יורקי בשם ג'ון ק. לייזבן (שנעלם בינתיים), אשר קיבל אותם לידיו, בעת ששהה בתורכיה, מטיפוס מסתורי בשם עות'מאן תנפת.

אשר לאיש שרכש את האוצר למען המוזיאון – תומאס הובינג, מנהל המוזיאון משנת 1966 עד 1978 – אין לו כל ספק בקשר לתוצאת הדיון המשפטי: "לדעתי, חובת המוזיאון להודות ולומר: סידרו אותנו. האוצר הלודי הוא חלק מהמורשת התורכית, ועליו לחזור למקומו".

אם אכן יוחזרו חפצי האמנות, האם תהיה בכך משום פתיחת הסכרים בפני גל של השבת יצירות אמנות לכור מחצבתם – מהמוזיאונים הגדולים אל הארצות שבהן נוצרו? אחדות מהיצירות הידועות ביותר מבין אלה המוצגות במוזיאונים המערביים שנויות במחלוקת. כזה הוא תבליט ראש־כתפיים של המלכה נפרטיטי, עשוי אבן־גיר, שנעלם ב־1912 ומצוי עדיין במוזיאון של ברלין – למרות שאין חפירות ארכיאולוגיות במצרים זה עשרות שנים.

איטליה אינה חדלה מלטעון כי המכתש של קאליקס – אגרטל שצבע האמן אופרוניוס בשנת 515 לפנה"ס – נגנב מאטרוריה ב־1972: ברשותה של ממשלת רומא הודאות, שנגבו מפי הבוזזים, המאשרות את טענתה. מוזיאון המטרופוליטן רכש את האגרטל, תמורת מליון דולר, באותה שנה.

בידי המוזיאון הבריטי מצויות לא רק "יצירות השיש של אלגין" – צלמיות שהועברו על־ידי הלורד אלגין, שהיה שגריר בריטניה באימפריה העות'מאנית, מן הפארתנון ללונדון – אלא גם אוסף של יצירות ברונזה מניגריה (פרי עבודתם של נתיני ממלכת בנין), ועוד שלל אימפריאלי למכביר.

רוב יצירות הפאר הסיניות המצויות בידי המוזיאון הבריטי ובידי ה"לובר" הצרפתי נגנבו ממקדשי־קבורה בודהיסטיים במחוז גאנזו על־ידי הארכיאולוג סיר אורל סטיין: הנתין הבריטי הנכבד שיחד את הממונה על ההשגחה באתר, וזה האחרון הפנה את גבו בעת שעגלות עמוסות שלל התגלגלו להן הרחק־הרחק.

ובכל־זאת, ספק אם האוצר הלודי יהווה תקדים שיגרום לשינוי הבעלות על כל האוצרות האלה. ראשית, מקרים דומים נדונו כבר בבתי־המשפט האמריקאים. ב־1981 השיבה מזרח־גרמניה לעצמה שתי יצירות מפורסמות – הפורטרטים של דורר – שנגנבו עשרים וחמש שנה קודם לכן לאספן־אמנות אמריקאי בשם אדוארד אליוט. תורכיה שכרה את שירותיהם של עורכי־הדין שזכו במשפט ההוא, האריי ראנד ולורנס קיי.

שנית, למתרחש באמריקה אין השפעה הכרחית וישירה על ארצות אחרות. ארה"ב היא היחידה כמעט בין הארצות אספניות־האמנות, דהיינו, הארצות העשירות, שכללה (ב־1982) בתוך ספר־החוקים שלה את כללי ההתנהגות הבין־לאומיים המסדירים עניינים אלה. הכללים הללו – מעין אמנה עולמית, שיש לה מעמד גם בבית־הדין הבין־לאומי בהאג – נקבעו על־ידי אונסק"ו לשם מניעת שוד אוצרות האומנות.

גם הארצות שאישרו אותה לא העניקו לה מעמד רטרו־אקטיבי. היא בת־יישום רק לגבי "מוזיאונים ומוסדות דומים" הנהנים ממימון ממשלתי, ועובדה זו מוציאה מן הכלל את ה"מטרופוליטן" (ובעצם, את רוב הגאלריות והמוזיאונים הגדולים).

לפי האמנה חייבת הארץ שנפלה קורבן לשוד להוכיח שהחפץ הגנוב הוא אכן אוצר לאומי המצוי בסכנת הכחדה. בעניין זה יש לתורכיה טיעון חזק: התרבות הלודית עברה מן העולם, והאוצר הלודי הוא כמעט האוסף היחיד של חפצי־אמנות לודיים הידוע לחוקרים: תורכיה יכולה לטעון כי ה"מטרופוליטן" מחזיק ברשותו חלק מן ההיסטוריה שלה. דרישה נוספת באמנה מתייחסת לקביעת אמצעים נדרשים להגנה מפני ביזה.

וזוהי דרישה שאין הארצות העניות יכולות לעמוד בה, מתלונן אוזן אקאר, אחד מאדריכלי הטיעון התורכי ביחס לאוצר הלודי: בתורכיה מצויות 3,000 נקודות־ישוב עתיקות, והממשלה אינה יכולה לממן אפילו שני שומרים בכל עיר. כשהקטלוג כולל 43,000 אנדרטאות ואתרים אין פלא ששוד־הקברים הוא פעילות משגשגת.

התביעות בפני בתי־משפט אמריקאיים אינן דרך זולה להשבת המורשה לנחלת־אבות: לצורך הטיפול המשפטי בפרשת האוצר הלודי, נאלצה ממשלת תורכיה להקציב למחלקת העתיקות שלה מיליארד לירות וכ־1.1 מיליון דולר.

אמנת אונסק"ו מבטלת שינוי של ממש. "בשנות ה־60", אומר מנהלו לשעבר של ה"מטרופוליטן" תומאס הובינג, "בעולם לא טרחת לשאול איש בדבר מקורן (של העתיקות): אם בצאר־חן בעיניך – רכשת אותן". כיום משמשת אמנת אונסק"ו מודל לכמה הסכמים דו־צדדיים, שסייעו להפחתת ההברחות באמצעות הקשחת הביקורת שמבצעים המוכסים בנקודות־הגבול. כך למשל, הביאו ההסכמים בין ארה"ב ופרו להחזרת שלוש־מאות חפצי־אמנות – שני מסעות־שלל – לדרום־אמריקה.

הניכוק הקיצוני ביותר כנגד בעלי האוספים הוא שהמורשת הזו היא נחלת כל האנושות, ואל לה להיות רכוש פרטי. זוהי, למשל, השקפתה של קוני לוונטאל. לוונטאל עומדת בראש הקרן הבין־לאומית לחקר האמנות. קרן ניו־יורקית זו עושה שימוש במחשב מתוכלל כדי לנהל – כמו האינטרפול בפאריס – מעקב אחר חפצי אמנות שנעלמו ומפרסם דו"ח חודשי על־אודות מימצאיו.

דם. הבובות הפולניות של סטאלין. ספר / יהושע רוטנשטרייך

וכמה יהודים יש לכם שם

חרושצ'וב: ב־1952 קרא לנו סטאלין ודרש שנארגן קבוצות אנשים חמושים.
סטשבסקי: לשם מה?
חרושצ'וב: נו, להרוג.
סטשבסקי: את מי?
חרושצ'וב: את היהודים, כמובן

הקמתה של תנועת "סולידריות" בפולין, כתגובה לסטאליניזם או לפוסט־סטאליניזם שהיה עדיין הקו המנחה במדיניות המפלגה הקומוניסטית הפולנית עד 1980, הביאה להתרופפות זמנית של המשמעת המפלגתית ויצרה רושם של פתיחות. הפתיחות הזמנית הזאת איפשרה לעתונאים לראיין פוליטיקאים, שפרשו בעקבות ה"דה־סטאליניזציה", על נושאים שנגנזו במשך שנים רבות. הותר אז לדבר על השנים שלאחר סיום מלחמת העולם השניה, על הסתלכותה של המפלגה הקומוניסטית ועל גלי הטיהורים בצמרת הפולנית.

העתונאית טרזה טורנסקה ראיינה כמה דמויות מרכזיות בחוגי המפלגה: יוליה מינץ ואשתו של הילרי מינץ, אדוארד אוכבה, רומן זמבל, יעקב ברמן וסטפן סטשבסקי – רובם יהודים. הספר "הם" ראה אור בפולנית, תורגם לצרפתית ולאנגלית ונדפס גם באנגליה ובארה"ב, בכותרת המשנה שלו היא: "הבובות הפולניות של סטאלין".

הספר בכלל הומר מרתק לכל מי שמתעניין בהיסטוריה, ובהגיונם או בחוסר הגיונם של האירועים, והוא מתאר איך רקדו גדולי המפלגה הקומוניסטית לפי חלילו הלא־קסום של סטאלין.

הקורא היהודי ימצא עניין בראיון שערכה טורנסקה עם סטפן סטשבסקי. חלק בראיון זה מוקדש ליחסם של סטאלין וחרושצ'וב אל היהודים. הדברים שמוסר סטשבסקי באים מפיו של חרושצ'וב.

סטשבסקי הוא יליד ורשה. הוריו הומתו בטרבלינקה ואחיו הבכור, שקומוניסט כמותו, הוצא להורג ברוסיה ב־1938 בטיהור שעשה סטאלין. סטפן סטשבסקי עצמו היה חבר המפלגה הקומוניסטית מגיל 14. בשנת 1926 נאסר על־ידי השלטונות הפולניים וכשוחרר ממאסרו נסע לברית־המועצות ולמד בבית־ספר בין־לאומי שהקומינטרן ניהל בבית־ספר לעסקנות. עם סיום הלימודים חזר לפולין כשליח הקומינטרן, וכיהן כמזכיר הראשון של הוועד־הפועל במפלגה הקומוניסטית באוקראינה המערבית (קרי – גליציה המזרחית) וכחבר המזכירות של המפלגה הקומוניסטית בפולין. הוא נאסר שוב על־ידי הפולנים וב־1934 חזר לברה"מ ושימש כמורה בבית־הספר של הקומינטרן.

בזמן הטיהור הסטאליניסטי ב־1936 שלל סטאלין את חברותו של סטשבסקי במפלגה ונטל ממנו את כרטיס החבר שלו. אחרי שנתיים נאסר ונשלח לשמונה שנות מאסר במחנה עבודה בקולימה. עם תום מלחמת העולם השניה שוחרר ממחנה העבודה וחזר לפולין. הוא התמנה למזכיר המפלגה בקטוביץ (השטחים המשוחררים) ועסק בתעמולה, אחר־כך, עד 1954, היה מנהל מחלקת העתונות של הוועד המרכזי של המפלגה בפולין, סגן שר החקלאות, מזכיר ראשון של הוועד בוורשה, ועד שנת 1958 כיהן כעורך ראשי של סוכנות העתונות הפולנית. בשנים 1958–1968 היה עורך בהוצאה של האקדמיה הפולנית.

ב־1968, בעקבות מלחמת ששת הימים, טיהרו את המפלגה הקומוניסטית מ"ציונים" ועל סטשבסקי, שנזרק לפנסיה, נגזרה שתיקה.

בשנת 1955 התקבץ במפלגת השלטון הפולנית חוג בשם "נבולין". שם זה נגזר מן המקום בו עמד בניין מועצת השרים, שם נהגו שרים מסויימים להפגש מפעם לפעם לארוחות ערב בעורונות ובפוארות. באותן ארוחות – מספר סטשבסקי – התחילו השרים לדבר על כך שהמפלגה הקומוניסטית נשלטת בידי היהודים ויש צורך איפוא לנקות את השלטון מאלה שצבעו אותו בצבעים יהודיים. השרים הקומוניסטיים החליטו לנקוט שיטה עתיקת־יומין ולהטיל את האחריות לכל צרותיה של פולניה על שכמם של היהודים. היהודים באותה עת – אומר סטשבסקי – לא חשו כלל בסכנה. מנהיגי "נבולין" עמדו בקשר הדוק עם השגרירות הרוסית והמודיעין הרוסי. משרת המזכיר הראשון של המפלגה היתה אז פנויה ואחד המועמדים, זכרובסקי, היה מיועד אידיאלי למשרה זו. אולם, מספר סטשבסקי, זכרובסקי לא יכול היה להחשב למועמד רציני בגלל יהדותו ו"אם כי אין היה איסור מינוי יהודי למזכיר ראשון, זה ברור מאליו שאין להרהר בכך".

אך הדבר המעניין אף יותר בדבריו של סטשבסקי הוא סיפורו של המרואיין על פגישתו עם חרושצ'וב בוועידה ה־20 של המפלגה הקומוניסטית במוסקווה. מהשיחה בולט שהיא מתלעצבה בעניינית ביותר כיבא כאן רק זה הנוגע ליחסה של הברית המועצית אל היהודים. שיחה זו לא פורסמה עד כה.

בוועידה זו נשא חרושצ'וב את נאומו הסנסציוני וחשף לראשונה את פשעיו של סטאלין. כשסיים חרושצ'וב את נאומו הוכרזה הפסקה של שעתיים. כולם חכו שחרושצ'וב יעזוב את האולם, אבל הוא נשאר. סטשבסקי ניגש אליו ושאל אם יוכל לדבר איתו – "בהחלט", ענה חרושצ'וב. בינתיים, סטשבסקי ושלושה חברי הנהגה אחרים השתתפו בשיחה.

"כולנו היינו בסכנה איומה", סיפר חרושצ'וב. "סטאלין הכין טיהור חדש. את "משפט הרופאים" (בו הואשמו רופאים יהודים בעיקר בקנוניה ובנסיונות לרצח של מנהיגים סובייטיים – ע"ע, לידיה טימשוק ורופאה שעל עדותה התבססה התביעה) היתה מכשיר בידי אנשיו של סטאלין וכמוה היו עוד רבים. סטאלין לא אהב יהודים".

סטשבסקי: "סטאלין היה אנטישמי".

חרושצ'וב: "משהו בעין זה, אבל זה לא פשוט. סטאלין היה מהפכן גדול ודוקטרינר מהולל. כל מה שתכנן היה לצורכי המהפכה העולמית ולתועלתה. אחרי המלחמה נידרש את המאבקים מקרים. באותו זמן ביקרה אצל סטאלין משלחת מטעם הוועד היהודי האנטי־פאשיסטי, שבראשו עמד הסופר איליה ארנבורג. במשלחת היו השחקן היהודי המפורסם מיכואלס, ההברה פרומקינה והמזכיר הכללי של אינטרנציונל האיגודים המקצועיים, לוזובסקי. הם הציעו לסטאלין לאכלס את קרים ביהודים, פליטי השואה, באוקראינה וברוסיה הלבנה. סטאלין שהכיר היטב את הסכנות האורבות על העולם ניתר לעצמו את הצעתם. המשלחת היהודית האנטי־פאשיסטית, הסב, מייצגת יהודים – כולנו יודעים מי הם יהודים – שיש להם קשרי משפחה עם העולם הקפיטליסטי. לאחד יש סבתא, לשני סבא ולשלישי דודה – כולם שם. ועוד הסב, המלחמה הקרה התחילה בקרוב, האימפריאליסטים יתכננו איך להחזיר להקים את רוסיה הסובייטית, והיהודים רוצים עכשיו להתיישב בקרים". חרושצ'וב המשיך: "אתם יודעים שבקרים יש נפט. אם מתיישבים בה יהודים, תהיה קרים לבירת הקונספירציה היהודית, למרכזה של רשת סוכנים שתאיים על ברית־המועצות. הגיתוה להיה הביא אותנו אל ההחלטה לחסל את המשלחת. הסוף הרי ידוע לכם: מיכואלס היה נרצח בתאונת מכונית: לוזובסקי, פרומקינה ואחרים נורו. רק ארנבורג נשאר בחיים, כי סטאלין אהב את ספריו".

סטשבסקי: "סטאלין היה אנטישמי פתולוגי".
חרושצ'וב: "בדיוק. ב־1952 קרא לנו סטאלין ודרש שנארגן קבוצות אנשים חמושים".
סטשבסקי: "לשם מה?"
חרושצ'וב: "נו, להרוג".
סטשבסקי: "את מי?"
חרושצ'וב: "את היהודים, כמובן".
סטשבסקי: "את היהודים לפוגרומים?"
חרושצ'וב: "בדיוק כך".

בברית־המועצות עברה את בילנו, סיפר סטשבסקי, וחרושצ'וב הוסיף: "ידי לבם. היה זה בשבילי יגע קשה. אבי היה איש כפרי שלא ידע קרוא וכתוב. אך היה גאה בכך שלא השתתף בפוגרומים נגד היהודים ב־1905–1907, וכשסטאלין דיבר על הצורך בפוגרומים שאלתי את עצמי: איך אני, בנו של אבי, אעשה זאת?"

הם גם בחרו חבר לשיחה להגע ... "אני שאלתי: "מה ההחלטה בקיבה כרגיב?" חרושצ'וב היה שבע רצון בהשאלה ועונה: "אתם יודעים שמיד אחר־כך חלה סטאלין ונפטר. בישיבה הראשונה של הוועד המרכזי שהתכנס לאחר מותו החלטנו לשחרר את הרופאים. לא את כולם, כי כמה מהם נפטרו בינתיים בבית־הסוהר. אחר־כך החזרנו אותם לעבודתם".

סטשבסקי: "לא את כולם".
חרושצ'וב: "נכון, לא את כולם, כי יש לנו מדיניות בקשר לאומיות".
סטשבסקי: "איזו מדיניות? מספרים ולאום?"
חרושצ'וב: "ואתם – שם בפולין – אין לכם מכסה? וכמה יהודים יש לכם שם?"
סטשבסקי: "אינני יודע. אף פעם לא התעניינתי מיהו יהודי ומי לא".
חרושצ'וב: "מה זאת אומרת לא התעניינתם? במוסקה הסובייטית יש שני אחוזים יהודים ולכן בכל מקום שהם – שני אחוזים יהודים. אתה צריך לדעת זאת".
סטשבסקי: "אני הסברתי שהחשבונות מסוג זה מנוגדים לאידיאולוגיה המהפכנית".
חרושצ'וב: "זה לא נכון. אני אינני אנטישמי. יש לי אפילו שני יהודי אחד. אני מתייחסים אליו כנכונה. אבל צריכים לדעת את הגבול".

·ONI - Stalin's Polish Puppets, Collins-Harvill, London 1987.